

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Årsredovisning 2023

Länsstyrelsen – en samlande kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Diarienummer	106-247-2024
Kontaktperson	Sofia Carlén, Länsstyrelsen i Jönköpings län,
Webbplats	www.lansstyrelsen.se/jonkoping
Fotografier	Mostphotos, Pär Axenfjord, Christina Lindqvist och Camilla Zilo.

© Länsstyrelsen i Jönköpings län 2024

Innehållsförteckning

Årsredovisning 2023	1
Landshövdingen har ordet	4
Om årsredovisningen.....	7
Årsredovisningens kapitelindelning	7
Resultatredovisningen	7
Om Länsstyrelsen.....	9
Våra uppgifter, uppdrag och mål.....	9
Strategisk styrning och planering	9
Organisation	12
Resultatredovisning	14
Myndighetsövergripande redovisning	14
Övrig redovisning	129
Året i siffror	133
Finansiell redovisning	145
Resultaträkning.....	145
Balansräkning	146
Anslagsredovisning	148
Tilläggsupplysningar och noter	150
Landshövdingens underskrift av årsredovisningen.....	171
Bilagor	172

Landshövdingen har ordet

2023 kännetecknas av myndighetens förmåga att snabbt ställa om och hantera uppkomna situationer och samtidigt behålla riktningen och komma framåt i de långsiktiga, strategiska målen för myndigheten och för länet. Vår organisation verkar i sammanhang som är i ständig förändring och stora delar av arbetet sker också i samspel med andra, internt såväl som externt.

Det allvarliga säkerhetspolitiska omvärldsläget med krig i Europa och en förhöjd terrorhotnivå i Sverige har påverkat vårt arbete med civil beredskap och säkerhet. Myndigheten har genomfört åtgärder i form av informationsinsatser inom organisationen och för länets aktörer.

Under året har vi även haft både torka och för mycket regn. Periodvis rådde båda dessa tillstånd samtidigt, i olika delar av länet. Det visar på behovet av att både kunna hantera ett nuläge och att hitta långsiktiga och hållbara lösningar för exempelvis avrinningsområden med anpassad planering. Med sommarens väder ökade även efterfrågan på stöd avseende klimatanpassningsåtgärder.

Några som drabbades hårt av torkan och regnet var lantbrukare. Med ett förbättrat arbetssätt internt och god samverkan med andra organisationer och myndigheter kunde vi underlätta för de drabbade företagen. Vi kunde erbjuda en samlad information om vattenuttag, upplysa om dispenser för träda samt upplysa om förmedlingstjänster.

Minskade anslag inom naturområdet har lett till färre åtgärder mot invasiva främmande arter, åtgärder för hotade arter och sämre underhåll av friluftslivsordningar i skyddad natur. Vi har inte heller kunnat utföra åtgärder för att stärka naturvärden i skyddade områden i samma utsträckning som tidigare.

Myndigheten har ett utvecklingsbehov inom djurskyddskontrollen. Den samlade bilden är att vi under rådande omständigheter upprätthållit en god djurskyddsverksamhet,

Brittis Benzler, Landshövding i Jönköpings län.

men att de tilldelade resurserna inte tillåter oss att klara av uppdraget fullt ut.

En sjunkande konjunktur och ett minskat bostadsbyggande i länet påverkar flera verksamheter i organisationen. Det sker färre provningsärenden rörande miljöfarlig verksamhet och färre exploateringsärenden gällande förorenade områden. Tillgången på bostäder kommer också att påverkas. 8 av 13 kommuner anser att de har brist på bostäder.

Myndigheten har under året samarbetat med Jordbruksverket för att genomföra markklassuppdraget. Vi har prioriterat att göra fältbesök för de marker där lantbrukare sökt ny markklass för betesmarker och slåtterängar. Det har resulterat i mer korrekta utbetalningar och minskat risken för eventuella återkrav. Därmed har insatsen bidragit till att säkra likviditeten hos länets jordbrukare.

Under året har vi tagit fram en ny jämställdhetsstrategi för länet och implementerat det nya jordbruksprogrammet. Vi har gett kommunerna stöd i att ta fram och färdigställa lokala lägesbilder över brottsligheten inom ramen för deras nya uppdrag inom det brottsförebyggande arbetet.

För att summera 2023 så har myndigheten kommit ytterligare några steg framåt i den strategiska inriktningen och målen för länet. Genom att bland annat vara motor i länets Klimatråd och Forum för social hållbarhet fortsätter arbetet med vårt uppdrag kring

Agenda 2030. Men det finns fortfarande mycket kvar att göra. Ett exempel på en angelägen fråga är vikten av ett strategiskt av ett strategiskt och långsiktigt arbete med klimatanpassningsåtgärder.

Brittis Benzler

Om årsredovisningen

Syftet med det här avsnittet är att informera om årsredovisningens upplägg och disposition samt att beskriva de huvudsakliga begrepp samt mät- och värderingsmetoder som vi använder.

Redovisningsprinciper för finansiella delar, tabeller och ärendestatistik redovisas under rubriken *Tilläggsupplysningar och noter* i avsnittet *Finansiell redovisning*.

Årsredovisningens kapitelindelning

Länsstyrelsens årsredovisning är uppbyggd för att motsvara kraven i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB). Den består av följande delar:

- Landshövdingen har ordet
- Om årsredovisningen
- Om Länsstyrelsen
- Resultatredovisning
- Finansiell redovisning
- Landshövdingens underskrift av årsredovisningen
- Bilagor

Avsnittet **Om Länsstyrelsen** beskriver länsstyrelsens övergripande uppgift, hur vi arbetar med den strategiska styrningen, verksamhets- och organisationsutveckling samt de länsstyrelsegemensamma stödverksamheterna.

Resultatredovisningen innehåller bland annat en myndighetsövergripande redovisning och en redovisning per verksamhetsområde, som utgår från den länsstyrelsegemensamma verksamhets- och ärendestrukturen (VÅS). Den **finansiella redovisningen** innehåller resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisningen samt tilläggsupplysningar och noter.

Bilaga A-C beskriver vilka paragrafer i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, regleringsbrevsuppdrag och övriga uppdrag som ingår i resultatredovisningen samt var i årsredovisningen de redovisas. **Bilaga D** tydliggör vilka regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning. **Bilaga E** innehåller en länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som samordnas och av länsstyrelsegemensamma funktioner.

Resultatredovisningen

Redovisningen per verksamhetsområde inleds med en tabell med instruktionsuppgifter, regleringsbrevsuppdrag och andra återrappporteringsgrunder som redovisas i avsnittet. Efter det redogör vi för verksamhetsområdets uppgifter, uppdrag och mål samt beskriver hur vi genomför verksamheten. Sedan kommer resultatredovisningen med en resultatbedömning.

FÖRKLARING AV BEGREPP

Här förklarar vi några av de begrepp som vi använder oss av i resultatredovisningen.

Uppgifter utgår i regel från förordningar, till största delen från det som står i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion.

Uppdrag utgår till största delen från tidsatta uppdrag som regeringen angett i regleringsbrevet eller i något annat beslut.

Länsstyrelsens verksamhet styrs av att vi i utförandet av våra uppgifter och uppdrag ska bidra till att nationella och mer övergripande **mål** får genomslag i länet och där Länsstyrelsens insatser i olika grad påverkar måluppfyllelsen.

I enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) använder Länsstyrelsen **resultatindikatorer** som stöd för bedömningar av måluppfyllelsen och resultaten.

Det finns flera områden i resultatredovisningen som Länsstyrelsen inte redovisar indikatorer för. Skälen till det är bland annat svårigheter inom vissa områden att definiera relevanta indikatorer som påvisar eller indikerar en resultatutveckling utifrån uppdraget.

Resultat vi redovisar kan bestå av både **prestationer** och **effekter**.

Resultatbedömningen är den samlade bedömningen av resultatet av Länsstyrelsens insatser inom verksamheten. Resultatet bedöms och motiveras i förhållande till de prioriteringar och planer som har tagits fram för att genomföra och bidra till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål. Dessa planer kan vara nationella, till exempel på livsmedelsområdet, länsstyrelsegemensamma handläggningstider, men också framtagna av vår länsstyrelse.

BEDÖMNINGSGRUNDER

I årsredovisningen används bedömningsgrunder i form av nyckeltal, indikatorer,

statistik (exempelvis året i siffror) och övriga resultatbeskrivningar.

För varje verksamhetsområde bedöms resultatet i förhållande till de prioriteringar och planer som har tagits fram för att genomföra och bidra till verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål.

Resultatet bedöms också i förhållande till redovisade förändringar, skillnader och tillstånd.

En sammanvägd bedömning av resultatet görs av de verksamheter som ingår i respektive avsnitt i årsredovisningen, och motiveras samlat samt vid behov per delverksamhet.

De nivåer och omdömen som vi använder för resultatbedömningen är:

- **Otillfredsställande:** Resultaten når inte upp till målen eller når endast i begränsad omfattning de uppsatta målen.
- **Utvecklingsbehov:** Resultaten når delvis upp till de uppsatta målen, men inte i tillräcklig omfattning.
- **Gott:** Resultaten når i all väsentlighet de uppsatta målen.
- **Utmärkt:** Resultaten når i alla delar de uppsatta målen med god marginal.

Om Länsstyrelsen

I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) anges att i varje län finns en länsstyrelse som ansvarar för den statliga förvaltningen i länet, om det inte finns någon annan myndighet som ansvarar för särskilda förvaltningsuppgifter.

Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Vi ska rapportera situationen i länet och lämna lägesbilder. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
1§ Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Länsstyrelseinstruktion

Våra uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelseinstruktionen anger övergripande inom vilka områden Länsstyrelsen har uppgifter och hur länsstyrelsen ska styras och organiseras. Länsstyrelsernas uppdrag ges via lag av riksdagen och via förordningar eller beslut av regeringen, främst i vårt regleringsbrev. Även EU:s direktiv och förordningar styr länsstyrelsernas verksamhet.

Länsstyrelsen arbetar för det hållbara samhället. Utifrån de tre dimensionerna social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet arbetar vi för en hållbar utveckling i länet. Länsstyrelsen ansvarar för att beslut från riksdagen och regeringen får regionalt genomslag och vi samordnar den statliga verksamheten. Vi ska ta tillvara både individens och samhällets intressen i utvecklingen av länet. Vi bedriver verksamhet inom flera olika samhällsområden och vi ska vara en kunskapsorganisation som har förmågan att arbeta sektorsövergripande i många frågor.

Övergripande ska länsstyrelserna verka för att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Detta omfattar samtliga län, oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan staten, kommunerna och regionerna. I redovisningen av respektive verksamhetsområde knyter vi an till relevanta nationella och regionala mål som uppgifterna och uppdragen ska bidra till att uppnå.

Länsstyrelsen finansieras från flera olika källor. Finansieringen sker till största delen av anslag på statens budget. Förvaltningsanslaget utgör i genomsnitt ungefär 50 procent av länsstyrelsernas totala intäkter. Utöver förvaltningsanslaget har länsstyrelsen riktade medel i form av så kallade sakanslag. En annan finansieringskälla är bidragsfinansiering som kommer från andra myndigheter och organisationer. Utöver det bedriver länsstyrelsen avgiftsfinansierad verksamhet och tar in avgifter från organisationer och individer.

Strategisk styrning och planering

STRATEGISK INRIKTNING FÖR 2024–2026

En ny treårig strategisk inriktning för åren 2024-2026 har tagits fram under året i en samskapande process med myndighetens samtliga chefer. Syftet med den strategiska inriktningen är att ge vägledning och

inriktning, dels för utveckling av våra verksamhetsövergripande förmågor, dels för att säkerställa regionala perspektiv i våra uppdrag.

Den strategiska inriktningen ger vägledning för Länsstyrelsens övergripande uppdrag som

framgår av länsstyrelseinstruktionen. Det handlar om att vi ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar samt att utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen. Den strategiska inriktningen markerar uppdrag som är av särskild vikt för Jönköpings län och där Länsstyrelsens insatser kan bidra till utveckling mot ett hållbart samhälle.

I utarbetandet av strategin har vi haft fokus på det sektorsövergripande perspektivet. När utmaningar uppstår i en komplex och sammanlänkad värld och när avvägningar mellan olika mål och behov snarare är regel än undantag har vårt uppdrag, att utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen, blivit alltmer betydelsefullt. Att vi har ett utvecklat helhetsperspektiv i vår verksamhet blir än mer viktigt för att hitta lösningar som hanterar flera utmaningar samtidigt och för att skapa gemensam förståelse och acceptans för de avvägningar vi gör. Att vi lyckas med detta är särskilt avgörande för en grön omställning, klimatanpassning samt för utvecklingen av den civila beredskapen. Behovet av ett systemperspektiv, där en rad olika åtgärder samverkar på ett kostnadseffektivt sätt, är viktigt för att vi ska få fram hållbara lösningar på våra utmaningar. På det sättet kan vi också undvika stuprörorienterade lösningar på breda problem. Under den period som strategin omfattar kommer vårt samhälle och vår verksamhet att allvarligt påverkas av det säkerhetspolitiska läge som uppstått genom Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Detta påverkar samhället på ett genomgripande sätt, dels genom att vi har ett krig i vår direkta närhet, dels krigets påverkan på bland annat energiförsörjning, livsmedelsförsörjning och på vårt totalförsvaret. Kriget och dess konsekvenser utmanar också det demokratiska samtalet och skapar splittring.

Inriktningen omfattar fem strategiska områden. Ett strategiskt område handlar om våra verksamhetsövergripande förmågor som vi vill ska genomsyra genomförandet av vårt samlade uppdrag. Dessa förmågor handlar

bland annat om hur vi arbetar tillsammans i myndigheten, om hur vi gemensamt och samordnat genomför våra externa uppdrag. Därutöver omfattar planen fyra strategiskt viktiga områden för utvecklingen av Jönköpings län mot ett hållbart samhälle som vi tillsammans ska fokusera på under åren 2024 - 2026. Inom varje strategiskt område beskrivs ett nuläge och en inriktning för önskad utveckling. De strategiska områdena är; Starka gemensamma förmågor, Hållbar mark- och vattenanvändning, Ett klimatsmart och klimatanpassat län, Livskraftiga landsbygder, Ett tryggt och jämlikt län.

Med utgångspunkt i den önskade utvecklingen tar Länsstyrelsen inför varje år fram årliga inriktningar som preciserar vilka insatser och aktiviteter som ska genomföras under året för att bidra till den önskade utvecklingen. Två gånger om året följer vi upp verksamhetens gemensamma resultat utifrån vår önskade utveckling. En gång och året sker en genomlysning av vårt ledningssystem, det kallar vi för ledningens genomgång. Syftet är att säkerställa att vårt ledningssystem är lämpligt, tillräckligt och att det får den effekt som ledningen önskar. Vid den här genomgången lyfter vi fram eventuella avvikelser och brister inom följande verksamhetsområden; miljöledning, verksamhetsinformation, kommunikation, informations-säkerhet, arbetsmiljö, inköp och upphandling, verksamhetsskydd, säkerhetsskydd samt skydd mot hot och våld.

I den årliga inriktningen för 2023 införde vi hållbarhetssäkring som innebar att vi kopplade alla aktiviteter, mål och/eller leveranser till Agenda 2030 samt relevanta delar i §5 i länsstyrelseinstruktionen, som vi följt upp under 2023. Vi har under året även fortsatt att finslipa processen för verksamhetsplanering.

LÄGET I LÄNET

Länsstyrelsen ska noga följa utvecklingen i länet. I början av 2023 publicerade vi för första gången en rapport kallad Läget i Jönköpings län – vår väg mot Agenda 2030 som är en samlad bedömning av tillståndet i länet. Rapporten är ett komplement till annan mer detaljerad uppföljning som görs av Länsstyrelsen inom olika sakområden och är

en del i vårt uppdrag att redovisa utvecklingen mot målen i Agenda 2030.

En samlad bild av tillståndet i länet skapar förutsättningar för analys av hur olika skeenden sammantaget påverkar länets utveckling mot nationella och globala mål. En samlad bild av läget i länet är ett viktigt underlag för att myndigheten ska kunna identifiera sektorsövergripande utmaningar som kräver att Länsstyrelsen tar ett helhetsgrepp.

Fortsättningsvis kommer myndigheten att vart tredje år, inför utarbetande av myndighetens strategiska inriktning, göra en samlad bedömning av tillståndet i länet som sammanfattas i rapporten Läget i Jönköpings län – vår väg mot Agenda 2030. Underlaget ska utgöras av relevanta delar av den information som verksamheten har om tillståndet i länet. Rapporten ska vara uppbyggd utifrån, för länets utveckling, avvägda Agenda 2030 mål. Rapporten ska innehålla en analys över utvecklingen i länet. Den ska utgöra underlag för ledningen att kunna göra sammanvägda bedömningar inför strategiska beslut och för ledningens beslut om prioriteringar i myndighetens verksamhet. Därtill utgör rapporten i sig ett viktigt kunskapsunderlag för länsstyrelsens medarbetare, vilket hjälper oss att se samband.

MILJÖLEDNING

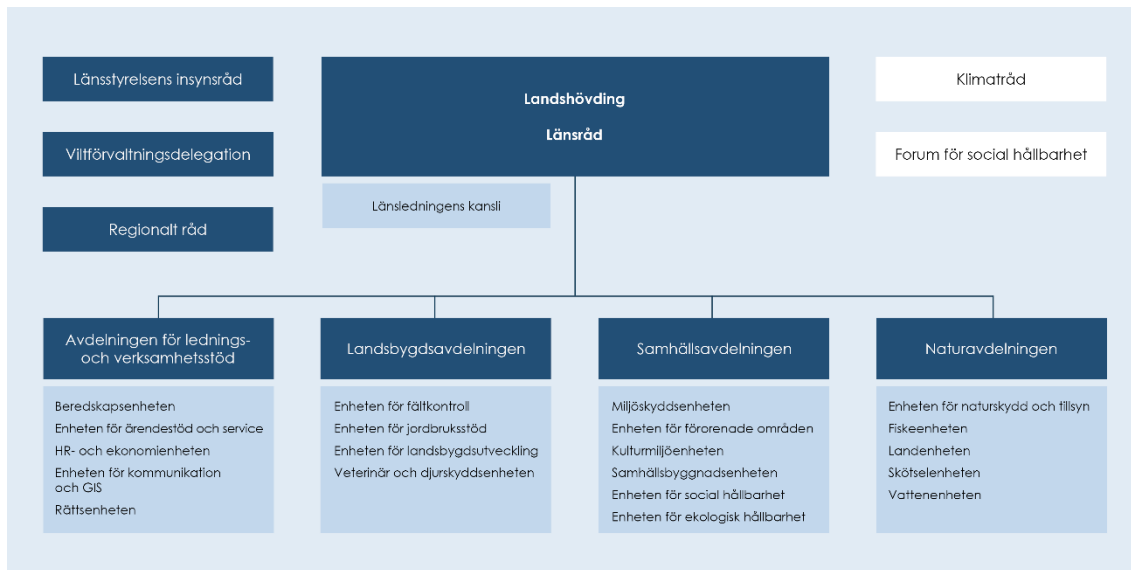
Det interna miljöarbetet ingår som ett område i myndighetens treåriga strategiska plan för 2021–2023. Årliga inriktningar för

området har handlat om att minska fossila koldioxidutsläpp och ställa miljökrav i fler upphandlingar samt att öka genomförandegraden i åtgärdsprogrammen för miljömålen och för klimatanpassning. En extern revision av vårt interna miljöarbete har genomförts avseende hela verksamheten och en intern revision som omfattade Landsbygdsavdelningen. Den externa revisionen har identifierat två avvikelser: behov av ny miljöutredning och ny miljöutbildning samt även lämnat förbättringsförslag.

Under hösten vi gjort en intern miljöutredning. I utredningen har vi identifierat inom vilka områden som vi har störst påverkan på miljön och i utredningen presenteras förslag på förbättringar. Det gäller till exempel miljöpåverkan i samband med vår tjänsteutövning, när vi till exempel röjer i naturreservat eller kalkar sjöar. Andra exempel är miljöpåverkan i samband med upphandlingar, tjänsteresor med bil, drivmedelsanvändning i maskiner och andra fordon. Miljöutredningen kommer att användas för prioriteringar och målsättningar för det interna miljöarbetet under kommande år. Under året genomfördes även en resvaneundersökning om medarbetares arbetspendling och flexibelt arbetssätt, i syfte att identifiera fler insatser som bidrar till hållbart resande.

En länsstyrelsegemensam grundläggande miljöutbildning har tagits fram och anpassats med regionalt innehåll. Miljöutbildningen finns på intranätet och är tillgänglig för alla medarbetare.

Organisation

LÄNSSTYRELSEGEMENSAMMA STÖDVERKSAMHETER

Ett antal av länsstyrelsens stödverksamheter har inordnats i nationella funktioner med hemvist vid en länsstyrelse. Redovisning av länsstyrelsegemensamma stödverksamheter finns samlat i bilaga E.

Dessa är:

- IT-avdelningen (värmland Västra Götaland)
- Telefonistorganisation (värmland Kronoberg)
- Samordnad löneservice (värmland Kronoberg)
- Ekonomiadministration LstEA (värmland Örebro)
- Dataskydd och informationssäkerhet (värmland Stockholm)
- Gemensamma kansliet (värmland Västmanland)

Resultatredovisning

Länsstyrelsens resultatredovisning är indelad i fyra avsnitt: myndighetsövergripande redovisning, redovisning per verksamhetsområde, övrig redovisning och året i siffror.

Myndighetsövergripande redovisning

I det här avsnittet redovisar vi resultat av verksamhet som berör flera verksamhetsområden eller som inte kan placeras i ett enskilt verksamhetsområde.

VERKSAMHETSÖVERSIKT

Nyckeltal: Verksamhetsöversikt	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	248,4	265,4	258,8
Antal årsarbetskrafter kvinnor	160,0	170,5	166,5
Antal årsarbetskrafter män	88,4	94,9	92,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	23 766	22 862	24 491
Antal beslutade ärenden	18 819	25 025	25 769
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	592	724	2453
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	285 819	287 586	262 584
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	216 229	261 766	260 762

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

ÖVERGRIPANDE OM NATIONELLA MÅL, SAMVERKAN, TILLSYN, LÄNETS UTVECKLING OCH AGENDA 2030

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
2§ p1 Verka för att nationella mål får genomslag	Länsstyrelseinstruktion
2§ p2 Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Länsstyrelseinstruktion
2§ p3 Främja länets utveckling och följa tillståndet	Länsstyrelseinstruktion
2§ p4 Främja samverkan	Länsstyrelseinstruktion
2§ p5 Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Länsstyrelseinstruktion
2§ p6 Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Länsstyrelseinstruktion
6§ Generationsmål för miljöarbetet och riksdagens miljö kvalitetsmål (övergripande)	Länsstyrelseinstruktion
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Regleringsbrev
1D6 Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Nationella mål

Länsstyrelsen anger i sin strategiska plan för åren 2021–2023 de områden som behöver prioriteras för att nationella mål och regionala mål ska få genomslag i länet. Hållbar mark- och vattenanvändning behöver prioriteras. Området omfattar en hållbar förvaltning och utveckling av länets mark- och vattenresurser, vilket inkluderar såväl bebyggd som

obebyggd natur- och kulturmiljö. Ett klimatsmart och klimatanpassat län är ett annat prioriterat område som avser minskade utsläpp av växthusgaser, en ökad produktion av förnybar energi och bättre förutsättningar att möta klimatförändringarna. Ett tryggt och jämlikt län med stark krisberedskap och civilt försvar, minskad brottslighet och ökad jämställdhet är prioriterat. Vidare är

livskraftiga landsbygder ett prioriterat område. Service, välfärd och kommunikationer ska finnas på landsbygden och i staden. Ett hållbart och konkurrenskraftigt företagande ska vara möjligt. I det sammanhanget har Länsstyrelsen särskilt fokus på hållbar och konkurrenskraftig livsmedelskedja, ett gott djurskydd och en levande landsbygd.

Åtgärdsprogram för att nå miljömål är en framgångsfaktor och viktiga för att främja länet mot en hållbar utveckling. Länsstyrelsen tar fram, förankrar och följer upp åtgärdsprogrammen och ansvarar också för enskilda åtgärder inom ramen för miljömålsuppföljningen.

Länsstyrelsen har under året avslutat ett projekt om social hållbarhet i fysisk planering och utifrån projektets resultat arbetat med att stärka de sociala perspektiven i rådgivningen till länets kommuner kopplat till samhällsplanering. Detta görs bland annat genom yttranden över detalj- och översiktsplaner. I arbetet med bostadsförsörjning ligger fokus på de sociala aspekterna och frågorna lyfts särskilt i myndighetens yttranden över kommunernas bostadsförsörjningsprogram. Länsstyrelsen bjöd under hösten in till ett särskilt möte om årets bostadsmarknadsanalys. Syftet var att lyfta bostadsförsörjning i vidare bemärkelse och i dialogen stärka socialförvaltningens perspektiv avseende behoven av bostäder. Tjänstepersoner från flera kommuner och flera olika förvaltningar deltog i mötet.

Inom ramen för gestaltad livsmiljö har Länsstyrelsen tagit initiativ till ett nätverk med länets stadsarkitekter. Syftet med nätverket är att stärka arbetet med arkitektur, form och design i länet och att erbjuda ett forum för erfarenhetsutbyte, inspiration och kunskapsspridning. Frågor kopplade till gestaltad livsmiljö har även lyfts vid konferenser och i andra samverkansforum.

Utifrån de nationella målen om en ökad svensk livsmedelsproduktion har Länsstyrelsen, tillsammans med Region Jönköpings län (RJL) och flertalet andra regionala aktörer, sedan tidigare tagit fram en regional livsmedelsstrategi med det samlade

budskapet Nära till bra mat. Genom samordnade insatser driver och genomför Länsstyrelsen insatser inom strategins fem fokusområden.

För att öka kunskapsnivån hos konsumenterna om den lokala livsmedelsproduktionen i länet har Länsstyrelsen under 2023 gjort kompetenshöjande satsningar på unga konsumenter och har lyft folkhälso- och hållbarhetsfrågor. Aktiviteterna har lett till ett ökat intresse för frågorna inom skola och omsorg och under nästa år planeras fler föreläsningar och studiebesök. Länsstyrelsen har även belyst frågor om försörjningsförmåga vid träffar med aktörer i livsmedelskedjan, kommunpolitiker och kommunernas kostchefer och bedömer att insatserna bidrar till ett ökat intresse och kunskap om lokal mat hos länets företagare och konsumenter.

Främjande av de nationella målen för kulturmiljö har detta primärt skett inom ramen för beslut och utbetalning av kulturmiljövårdsanslaget. Andra insatser som på sikt kommer bidra positivt är ett fortsatt fokus på tvärssektoriell samverkan och integrering av kulturmiljö i andras processer.

Länsstyrelsen arbetar i hög utsträckning tvärssektoriellt för att nå de fiskeripolitiska målen som anger att fisket ska vara långsiktigt hållbart och bygga på principerna för en ekosystembaserad förvaltning (EBFF). En nationell rapport framtagen av Länsstyrelsen har publicerats av Havs och vattenmyndigheten och Länsstyrelsen har varit drivande i att fortsätta utveckla den ekosystembaserade förvaltningen av fisk och fiske inte minst i Vättern.

Samordna samhällsintressen och främja samverkan

Samordning av samhällsintressen och samverkan mellan regionala aktörer är inom flertalet av Länsstyrelsens verksamhetsområden avgörande för att vi ska få genomslag för nationella mål och för att kunna främja en hållbar utveckling av länet. Samordning och samverkan går hand i hand och är väsentliga delar i myndighetens verksamhet på såväl strategisk- och ledningsnivå som i det operativa arbetet.

Framför allt samverkar Länsstyrelsen med RJL och länets kommuner. Andra viktiga aktörer som myndigheten samverkar med är andra statliga myndigheter, intresseorganisationer kopplade till bland annat miljöområdet, näringslivsområdet och civilsamhället.

Utgångspunkten för vår samverkan med RJL är att samordna verksamhet och åtgärder som syftar till att uppnå nationella mål och som syftar till ett hållbart samhälle i samtliga tre hållbarhetsperspektiv. Länsstyrelsen ansvarar för två av tre regionala samverkansplattformar, Klimatrådet och Forum för social hållbarhet och är stödjande part till Forum för utveckling som RJL ansvarar för. En överenskommelse fastställer hur forumen ska nyttjas för när Länsstyrelsen och RJL har gemensamma eller snarlika uppdrag, men från olika uppdragsgivare.

Länsstyrelsen har i en särskild satsning genomfört en dialog med länets kommunpolitiker om myndighetens roll och samverkansmöjligheter. Syfte med träffarna var att både att öka samverkan och ha en kontinuerlig och involverande dialog med kommunerna. Vid tre tillfällen och på olika platser i länet har Länsstyrelsen bjudit in till samtal, vilka bedöms ha ökat kunskapen hos kommunpolitikerna.

F-samverkan

En viktig del i Länsstyrelsens samordning av samhällsintressen är den så kallade F-samverkan, som är ett etablerat samarbete mellan Länsstyrelsen, länets kommuner, RJL, Polismyndigheten, Försvarmakten, SOS Alarm och Trafikverket. F-samverkan är det forum där länets aktörer tillsammans hanterar kriser och påfrestningar på samhället både före, under och efter det att de uppstår. Insatserna inom F-samverkan kopplat till pandemin, invasionen av Ukraina samt tidigare energikris har fördjupat samverkan och gett många lärande exempel inför eventuellt nya kriser. Bland annat när det gäller gemensam lägesbild och kunskap om en pågående händelse, dess utveckling och effekter i ett utdraget förlopp. Samverkan har också skapat nya nätverk och kontakter inom energi, cybersäkerhet och näringsliv som kan leda till ett mer robust länet för framtiden.

Som en del av F-samverkan och det regionala livsmedelsstrategiarbetet har ett antal insatser genomförts under året för att stärka länets livsmedelsproduktion och livsmedelsförsörjning. Bland annat har lägesbilder fortsatt tagits fram kopplat till lantbrukets ekonomiska situation. Länsstyrelsen har initierat ett ökat samarbete med kommunernas kostchefer för att diskutera beredskap inom kommunal måltid. Under hösten anordnade Länsstyrelsen ett utökat Regionalt råd för krisberedskap, skydd mot olyckor och totalförsvar som bland annat fokuserade på en tryggad försörjningsförmåga på regional och kommunal nivå.

Intresset för samverkan inom energi- och klimatfrågor har ökat och samverkan har sedan energikrisens inledning fördjupats med RJL i syfte att energieffektivisering och energiplanering ska vara långsiktiga åtaganden.

Samverkan inom jordbruk, livsmedel och natur

Jönköpings län är ett landsbygds-län och mycket av samordningen sker inom ramen för den svenska jordbrukspolitik. Ett exempel på samverkan är utbyte och samarbete med externa parter inom projektverksamheten respektive handläggningen av stöd inom Landsbygdsprogrammet respektive Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik, Strategisk plan 2023 – 2027.

I arbetet med den regionala livsmedelsstrategin är en bred samverkan en fördel då de olika deltagande aktörerna kompletterar varandra och gemensamt bidrar till ett effektivt genomförande av strategin. Strategiarbetet sker tillsammans med Region Jönköpings län i den gemensamma klusterguppen Nära till bra mat där representanter från kommuner, företag och regionala aktörer inom livsmedelskedjan deltar

Inom naturområdet samverkar Länsstyrelsen på regional nivå genom arbetsgrupper för åtgärdsprogrammen för miljömålen och på lokal nivå finns skötselråd för några av länets viktigaste skyddade områden. Viltförvaltningsdelegationen utgör en viktig samverkansplattform för att styra utvecklingen av

länets viltstammar. Samordningen med länets skogssektor sker genom löpande dialog med Skogsstyrelsen samt genom Länsstyrelsens deltagande på de skogliga distriktsråden som Skogsstyrelsen arrangerar. Inom vattenförvaltningen och fiskeförvaltningen har den nationella prövningsplanen för vattenkraft (NAP) inneburit vidare att samverkan fortsatt i lägre takt eftersom NAP-arbetet pausats under 2023.

För att samordna friluftslivsmålen samverkar Länsstyrelsen med länets aktörer. Till sammans med RJJ län har Länsstyrelsen bildat ett samverkansråd för friluftsliv.

Länsstyrelsen har medverkat i Miljösamverkan Jönköpings län som samordnar och effektiviserar miljö- och hälsoskyddsarbetet i länet. Samarbetet sker mellan Länsstyrelsen, länets miljöförvaltningar och RJJ. Det handlar främst om myndighetsutövning genom tillsyn av miljöbalken, men kan också vara informativa och förebyggande insatser som stärker arbetet inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Främja länets utveckling och följa tillståndet i länet

Ett av de främsta verktygen för att främja länets utveckling är att på olika sätt samverka med andra aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Genom samverkan kan Länsstyrelsen i olika sammanhang bidra med kompetens och kunskap och samtidigt följa tillståndet i länet. Andra arbetssätt för att följa länets tillstånd och främja dess utveckling är framtagandet av gemensamma strategier för utvecklingsområden. Därutöver kan myndigheten finansiera, driva och samverka kring projekt samt bevilja ekonomiska stöd till enskilda insatser som främjar länets utveckling.

Ett exempel på strategi för länets utveckling är den småländska skogsstrategin för att utveckla skogsnäringen och stärka naturvärdena i småländsläna. Andra exempel är den regionala livsmedelsstrategin och länets klimat- och energistrategi som är viktiga för att nå en hållbar utveckling av länet med konkurrenskraftigt och hållbart företagande, en säker livsmedelskedja samt ett klimatsmart plusenergilän. Ytterligare exempel är RJJ:s

besöksnäringstrategi i vilken Länsstyrelsen i framtagandet har bidragit med kompetens inom naturvård, friluftsliv, kulturmiljö och landsbygdsutveckling.

Länsstyrelsen har tagit fram en länsstrategi för jämställdhet som beskriver länets förutsättningar, anger en riktning för arbetet med jämställdhet i länet samt ger inspiration och stöd till aktörer som vill påbörja eller utveckla sitt arbete med jämställdhet. Strategin är nära sammankopplad med den regionala strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Vidare är myndighetens möjlighet att initiera, driva och delta i regionala projekt viktiga i främjandet av länets utveckling. Under de senaste åren har Länsstyrelsen bland annat arbetat med ett tvärsektorielt projekt om social hållbarhet i fysisk planering, och efter att projektet avslutats arbetar vi med att tillämpa resultaten. För att förbättra och stärka länets klimat- och energiarbete har två externfinansierade projekt för att minska utsläppen från transportsektorn initierats av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen arbetar på olika sätt med målet att långsiktigt och hållbart stärka de goda förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning som finns i länet. Myndigheten hanterar bland annat ekonomiska stöd för att främja detta, till exempel jordbrukarstöden och landsbygdsstöden. Klimatklivets stöd är viktiga för länets utveckling och bidrar till en hållbar utveckling. Under året har insatser genomförts för att öka antalet ansökningar inom Klimatklivet. Det har också resulterat i ett större intresse att söka investeringsstödet i samtliga tre ansökningsomgångar.

Jönköpings län drabbades av översvämningar i januari 2023. Under hela händelsen samordnade Länsstyrelsen berörda aktörer, bland annat genom att kalla till dagliga digitala möten. Deltog gjorde drabbade kommuner, räddningstjänst, ägare av dammar, SMHI, Trafikverket och grannlän. I samband med att Jönköpings län nyttjade MSB:s översvämningsskydd skedde även samverkan med angränsande län och räddningstjänsternas ledningssystem.

Händelsen utvärderades och rapporterades till MSB i enlighet med översvämningsdirektivet.

För att hantera effekterna av torka under försommaren och samordna Länsstyrelsens arbete formaliserades intern samverkan. Länsstyrelsen deltog i flera möten med bland annat LRF och räddningstjänsterna. Under händelsen begärde både Jordbruksverket och Livsmedelsverket lägesbilder samtidigt som ordinarie lägesbildrapportering skedde till MSB.

Många av länets lantbruksföretag drabbades hårt av vårens och sommarens torka och därefter stora regnmängder. För att underlätta för företagare skapade Länsstyrelsen en webbsida med samlad information om dispenser för vattenuttag och träda. Där fanns även länkar till våra förmedlingar för att hitta mark för skörd av grovfoder eller för att få tillgång till mer betesmark. Lantbruksföretagen har under det senaste året även påverkats av kostnadsökningar på el och drivmedel. Branschen har drabbats särskilt hårt eftersom det i många företag inte finns någon buffert. Även räntekostnaderna har blivit ett problem för vissa lantbruksföretag, framför allt de företag som är nystartade eller har genomfört stora investeringar. Likviditeten är fortsatt ett problem, men omfattningen minskar allteftersom årets jordbruksstöd betalas ut.

I samband med utbrottet av Afrikansk svinpest i Västmanland arbetade Länsstyrelsen proaktivt med utskick till djurhälsopersonal, jägare och avfallsanläggningar inom länet. Digitalt informationsmöte arrangerades med länets kommuner och jägareförbundet. Länsstyrelsen speglade även information från Jordbruksverket och SVA på myndighetens egen webbplats och svarade på enkäter från Jordbruksverket. Länsstyrelsen satte även upp informationsskyltar om Afrikansk svinpest vid större besöksmål som Länsstyrelsen ombesörjer, bland annat Store Mosse nationalpark.

Inför kommuners och Regionens framtagande av risk och sårbarhetsanalys bidrog Länsstyrelsen med kompetens kring

underlag för klimatanpassningsarbete till länets beredskapssamordnare vid en nätverksdag. Syftet var att knyta ihop samordnarnas viktiga uppgifter inom beredskap med kunskap om klimatrelaterade risker samtidigt som det skedde en medvetandehöjning kring hur länets frivilligarbete ser ut och vilka resurser som aktörerna i F-samverkan har tillgång till.

Under våren gjordes en satsning för att informera aktörerna i länet om det BrandGISprojekt som Länsstyrelsen driver. Syftet var att skapa förståelse hos länets räddningstjänster om den GISkompetens som finns i organisationerna. Konkret innebar arbetet även att ett stort antal resurser från kommuner och Länsstyrelsen identifierades med kompetens inom BrandGIS och drönarstöd. Dessa anmälde sig som kontaktbara under sommaren med angivna tillgängliga veckor. Listan var frivillig och resurserna anslöt om möjligt utan vare sig jour eller inställetid.

Ett allvarligt säkerhetspolitiskt omvärldsläge med krig i Europa och en förhöjd terrorhotnivå i Sverige har präglat arbetet med civil beredskap och säkerhet och lett till åtgärder i form av informationsinsatser inom myndigheten och för länets aktörer.

I september hölls ett extrainsatt lägesbilds- och orienteringsmöte för F-samverkans aktörer angående den förhöjda terrorhotnivån i Sverige. Syftet var att väcka uppmärksamhet kring behovet av att aktörerna generellt behöver arbeta med att förstärka skyddet på olika nivåer utifrån det identifierade skyddsvärda- både lokalt och regionalt. I oktober höll Landshövdingen ett utökat Regionalt råd där nära 200 av länets beredskapsaktörer deltog. Syftet var att höja kompetensen i länet genom seminarier med inbjudna talare. Seminarierna hölls båda av länets egna representanter i F-samverkan och av bland annat företrädare från Försvarshögskolan och Militärregion Syd. Även Ekobrottsmyndigheten deltog med ett seminarium för att belysa vikten av att stå emot organiserad brottslighet i offentlig verksamhet, vilket var ett nytt inslag i sammanhanget.

Länsstyrelsen har fortsatt upprätthålla lägesbild för länet och även kontinuerligt haft digitala lägesbild- och orienteringsmöten tillsammans med aktörerna i F-samverkan.

Näringslivet har under året fortsatt påverkats av bland annat prisökningar på framför allt energi, livsmedel och drivmedel, men även av förlängda leveranstider. Tjänsteföretag rapporterar ett minskat intresse och färre kundförfrågningar. Restaurangbranschen har drabbats av höga livsmedelspriser. Besöksnäringen har det fortsatt svårt både till följd av ökade kostnader och på grund av besparingar i hushållsekonomin. Byggbranschen i länet har påverkats eftersom de inte kan leverera byggprojekt utifrån ursprunglig budget och flera småhustillverkare i länet har meddelat varsel under andra halvan av året. För att motverka negativa långsiktiga konsekvenser av kris i träindustrin krävs samlade krafter genom samordnade insatser vilket sker inom arbetet med Smålands skogs- och trästrategier.

Tillsyn

Länsstyrelsen har implementerat den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken i tillsynsplanen och den har använts som underlag för prioriteringar i den egeninitierade tillsynen. Den ger tillsynsmyndigheterna en gemensam målbild att arbeta mot och ökar erfarenhetsutbytet, vilket bidrar till en mer likvärdig tillsyn över landet. I strategin finns vissa utpekade tillsynsområden där tillsynen nationellt behöver stärkas. Att tillämpa strategin i Länsstyrelsens arbete bidrar till att tillsynen prioriteras inom de områden där den ger störst miljönytta.

I enlighet med den nationella tillsynsstrategin har Länsstyrelsen prioriterat aktiviteter inom förorenade områden, illegal avfallshandling och energi samt börjat kartlägga verksamheter med föråldrade miljötillstånd. Kartläggningen av gamla tillstånd visar att drygt hälften av alla miljötillstånd i länet är äldre än 10 år. Kartläggningen fortsätter under 2024 med att undersöka vilka av dessa som är föråldrade.

För att effektivisera tillsynsarbetet på några av länets förorenade pågående verksamheter, där det i dagsläget inte är aktuellt med någon

storskalig åtgärd, men där mindre gräv- arbeten ofta förekommer, har en förenklad hantering tagits fram. Genom att bolagen tagit fram rutiner för grävarbeten och Länsstyrelsen beslutat om dessa så behövs ingen anmälan enligt 28 § Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd vid varje grävning. Arbetssättet har underlättat tillsynsarbetet och vi kan lägga mindre resurser på mindre allvarliga föroreningsförekomster.

Vidare har myndigheten tagit fram indikatorer och nyckeltal för att följa upp Länsstyrelsens arbete med miljötillsyn. Indikatorerna och nyckeltalens syfte är att visa på vilken effekt myndighetens tillsyn har. Att följa upp indikatorer och nyckeltal innebär att vi på sikt kan följa upp om tillsynen bidrar till en bättre regelefterlevnad och inom vilka områden som tillsynen eventuellt behöver stärkas.

Under året har Länsstyrelsen deltagit i genomförandet av regeringsuppdraget Att främja en mer effektiv och enhetlig tillsyn enligt miljöbalken. Vi har deltagit i den myndighetsgemensamma chefsgruppen samt de delar i uppdraget som handlar om kompetens och utbildning. Vårt deltagande i uppdragen har bidragit till en ökad samverkan mellan Länsstyrelsen och andra myndigheter, en möjlighet att informera om hur länsstyrelserna arbetar med tillsyn och hur tillsynen kan utvecklas och göras mer effektivt och enhetlig. Vidare bidrar medverkan till att tillsynsmyndigheternas behov av rätt kompetens för att kunna bedriva tillsyn tydliggörs.

Länsstyrelsen har deltagit i ett nationellt tillsynsprojekt (Miljösamverkan Sverige) med fokus på kontroll av villkor i dispenser och tillstånd inom områdesskydd. Myndigheten har följt upp beslut om medgivna strandskyddsdispenser, vilket har resulterat i att överträdelser av strandskyddsbestämmelserna har upptäckts. Därmed har Länsstyrelsen bidragit till att naturmiljöer återställs och att lagstiftningen upprätthålls. Uppföljningen av strandskyddsdispenser har även visat att regelefterlevnaden är god då de flesta har följt beslutet och villkoren, vilket visar att

besluten ger önskad effekt. Projektet innebär också att fastighetsägare fått riktad information om lagstiftningen i syfte att undvika åtgärder som dels avhåller allmänhetens tillgång till stränderna, dels påverkar djur- och växtliv i känsliga strandområden.

Länsstyrelsen har även använt Miljösamverkan Sveriges geografiska prioriteringsunderlag för att utreda och planera Länsstyrelsens kommande arbete med att bedriva riskbaserad tillsyn avseende påverkan på naturvärden i jordbrukslandskapet.

I likhet med tidigare har Länsstyrelsen ansvarat för att genomföra den praktiska fisketillsynen i hela Vättern. Genom samverkan med övriga länsstyrelser runt Vättern, samt sjöpolisen har tillsynen kunnat genomföras tillfredställande under de viktigaste perioderna på året. Regelefterlevnaden är fortfarande god även om överträdelser förekommer.

Grundvillkorskontroller av länets lantbrukare genomförs årligen av Länsstyrelsen och innebär en tillsyn av om lagkrav och andra krav på verksamheterna, vid sidan av stöd villkor, efterföljs. Det innebär både att genomföra fullständiga kontroller, utifrån ett specifikt urval, och att uppmärksamma grundvillkorsbrister i samband med övriga kontroller. Under 2023 fortsatte utvecklingen av samarbetet mellan de verksamheter som hanterar grundvillkorskontroller inom jordbrukarstöden. Det utvecklade arbetssättet innebär en effektivisering av kontrollerna och säkerställer enhetliga bedömningar.

Inom djurskyddskontrollerna har fokus lagts på förebyggande arbete i större utsträckning genom att öka rutinkontroller kontra klagomålskontroller samt genom att tillsammans med LRF och LRF:s omsorgsgrupp anordna informations- och dialogmöten med lantbrukare. Syftet med att arbeta mer förebyggande är att få djurhållarna att göra rätt från början samt att visa på vikten av kommunikation och Länsstyrelsens vilja att samarbeta med djurhållarna för att få dem att följa lagstiftningen. Förhoppningen är att det på sikt ska leda till att Länsstyrelsen hittar färre brister vid kontrollerna och att djuren i länet får det bättre.

Generationsmålet, miljö kvalitetsmål och Agenda 2030

Länsstyrelsen har en aktiv dialog och samverkan med bland andra länets kommuner och RJJ i arbetet med både Agenda 2030 och miljömålen. Länsstyrelsen håller i regelbundna nätverksmöten med tjänstepersoner från kommunerna och RJJ. Träffarna bidrar till en ökad samsyn och dialog mellan aktörerna samt ger stöd i aktuella frågor för att främja arbetet med Agenda 2030 och miljömålen. På så sätt ges förutsättningar för att öka genomförandet av åtgärder på lokal nivå.

Mötesplats miljö mål är digitala fördjupningsmöten i ett specifikt ämne som Länsstyrelsen ordnar och bjuder in kommunerna och RJJ till. Mötena är en plattform för dialog, erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel. Ämnena kan exempelvis relatera till någon pågående åtgärd kopplat till länets gemensamma åtgärdsprogram för miljömålen eller beröra ett aktuellt ämne eller något önskemål från exempelvis kommunerna. Under året har sex olika möten ordnats. Innehållet har handlat om resultat från regional miljö måluppställning, åtgärdswebben, hållbar arbetspendling, koldioxidbudget, GIS-skikt för klimatanpassning och grön infrastruktur samt planering för varmare temperaturer med fokus på tätortsnära miljö.

Specifikt för miljö målet Begränsad klimatpåverkan och länets Klimat- och energi-strategi är klimatrådet, en betydelsefull samverkansplattform som samlar aktörer från flera olika samhällssektorer i Jönköpings län. Under året har ett utvecklingsarbete skett med utgångspunkt i resultat från samverkansforskning kring Klimatrådet. Dessutom har den årliga Klimatveckan ägt rum och engagerat många aktörer i länet.

Att samverka kring framtagande och genomförande av läns gemensamma åtgärdsprogram för miljömålen är en framgångsfaktor. Under året har två nya åtgärdsprogram antagits; Åtgärdsprogram hälsans miljö mål och Åtgärdsprogram vattnets miljö mål. Därutöver pågår ett omfattande arbete med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram till länets Gröna handlingsplan. Det innehåller åtgärder för grön

infrastruktur, friluftsliv och miljömålen Ett rikt växt och djurliv, Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap samt God bebyggd miljö.

Åtgärderna arbetas fram av tre arbetsgrupper som består av representanter från olika aktörer i länet. Deltagarna är från myndigheter, kommuner, näringslivet och civilsamhället.

Alla åtgärder i åtgärdsprogrammen följs upp varje år i åtgärdswebben. Organisationer som har åtagit sig åtgärderna rapporterar hur det går med arbetet med respektive åtgärd.

Utöver den ordinarie åtgärdsuppföljningen har en halvtidsavstämning gjorts för åtgärdsprogram Minskad klimatpåverkan samt åtgärdsprogram Anpassning till ett förändrat klimat. Genomförandet av åtgärderna pågår i de flesta fall som planerat.

Länsstyrelsen har tillsammans med Handelskammaren ordnat utbildningstillfälle för näringslivsaktörer om hur de kan bidra till arbetet med att främja biologisk mångfald och vilka redovisningskrav som kommer framöver gällande påverkan på biologisk mångfald.

Redovisa utvecklingen av miljömål

Länsstyrelsen har genomfört regional årlig uppföljning av miljömålen. Information om pågående åtgärder inhämtas från länets kommuner, RJL och från aktörer inom näringslivet och civilsamhället. Årets uppföljning av miljömålen visar att aktörer i länet genomför många åtgärder som kommer att ge positiva effekter för miljön på sikt.

Trots mängden insatser är det långt kvar till att nå miljömålen i Jönköpings län och det finns ett stort åtgärdsbehov. Takten i genomförandet behöver öka eftersom samhällsomställningen är långt ifrån tillräcklig. Miljömålen behöver integreras och få ökat genomslag i verksamheter, i politiken, hos företag och hos allmänheten. Vissa perspektiv behöver särskilt beaktas i betydligt högre grad, såsom hållbar konsumtion, biologisk mångfald, giftfri miljö, minskad klimatpåverkan och hållbar samhällsplanering. Det behövs dels mer effektiva nationella styrmedel, dels fortsatt engagemang och genomförande på regional

och lokal nivå. Åtgärder som ger positiv effekt för flera områden samtidigt är angelägna att identifiera, prioritera och genomföra.

Utvecklingen av miljötillståndet i Jönköpings län är oförändrad jämfört med förra året förutom att trenden för Bara naturlig försurning har ändrats från positiv till neutral. Det historiska nedfallet av försurande svavel har gjort att markerna har försämrad buffringsförmåga och återhämtning går långsamt. Återhämtningstakten i försurade vatten har avtagit.

Utvecklingen för klimatet är oroande. Den ökande mängden växthusgaser i atmosfären leder till ett allt varmare och instabilare klimat som får negativa effekter för människors hälsa och miljön. Största delen av länets utsläpp kommer från resor och transporter. Det finns stora möjligheter att minska utsläppen men takten måste öka. Dessutom behöver klimatanpassningsarbetet förstärkas.

Trenden för biologisk mångfald i länet är negativ och fler insatser behövs. För att motverka habitatförändringar och överexploatering krävs samverkan och planering på landskapsnivå med samtidig hänsyn till effekter av ett förändrat klimat.

Miljöövervakning har stor betydelse för att följa utvecklingen i länet och säkerställa att åtgärder görs där det bäst behövs.

Redovisa utvecklingen för Agenda 2030

De flesta av länets kommuner och RJL har arbetat aktivt för att integrera Agenda 2020 i sin ledning och styrning och med att följa utvecklingen för att nå målen i Agenda 2030. Erfarenhetsutbyte kring detta sker i ett nätverk som Länsstyrelsen samordnar tillsammans med RJL. Nätverket möts fyra gånger per år.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har tagit fram rapporten Läget i Jönköpings län – vår väg mot Agenda 2030. Rapporten beskriver tillståndet i länet med utgångspunkt i vissa utmaningar som länet har för att nå ett hållbart samhälle samt beskriver förutsättningar i länet med utgångspunkt i olika delar av Agenda 2030. Upplägget av rapporten

bidrar till att synliggöra hur olika sakområden påverkar varandra och har koppling till social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Rapporten är ett komplement till annan uppföljning och analys som görs inom olika sakområden av Länsstyrelsen. Under året har rapporten presenterats i flera interna och externa sammanhang. I rapporten finns också en redovisning, utifrån statistik i Kolada, av länets måluppfyllelse.

De areella näringarna i Jönköpings län har en viktig roll för livsmedelsförsörjningen och för att bevara natur- och kulturvärden. Länets jordbruk behövs för att bibehålla biologisk mångfald och det leder till ökad sysselsättning på landsbygderna i länet. De naturgivna förutsättningarna med ett småbrutet landskap i skogsbygder gör att företag med mjölk- eller köttproduktion dominerar bland jordbruksföretagen.

På grund av bland annat problem med dålig lönsamhet begränsade finansieringsmöjligheter och hög arbetsbelastning har gårdar dock lagts ner. Lantbrukarna tar stora risker kopplat till marknad och väder och har mindre chans till vinst än andra i livsmedelskedjan. Det gör länets djurhållning och livsmedelsproduktion sårbar. Gårdar har också lagts ned med anledning av att ingen tagit över när lantbrukaren gått i pension och fler marker blir sidoarrenden. Trenden går mot större produktionsenheter. När lantbruksföretagen blir större men färre kan det leda till en försämrad skötsel av vissa marker, vilket gör det svårare att stärka den biologiska mångfalden och hålla en god jordhälsa. För att främja den biologiska mångfalden behövs därför både storskaliga och småskaliga jordbruk som brukar landskapet.

Även klimatförändringarna påverkar länets skogs- och jordbruk. Många företag på landsbygderna arbetar aktivt med att klimatanpassa sin verksamhet, men det finns fortfarande många utmaningar för att klara av klimatförändringarna. Grödor kan behöva

bytas ut mot andra som passar ett varmare klimat bättre. Ett annat exempel är tillgång till vattenresurser i form av yt- eller grundvatten. Det är viktigt att ha beredskap för att säkerställa exempelvis vattentillgång till djur om det skulle bli en bristvara.

När det gäller förutsättningarna för att leva och arbeta i landsbygder varierar tillgången till kommersiell och offentlig service dels geografiskt i länet, dels mellan olika grupper i samhället. Det handlar exempelvis om tillgång till affär, bank, post och bankomat samt olika myndigheters lokalkontor. Tillgången till servicetjänster är bättre i städerna än i landsbygderna. Hur stort behovet av fysiska platser för service är kan variera mellan olika grupper i samhället. Generellt är det ofta äldre personer, personer med funktionsnedsättningar och personer som är utrikes födda som har större behov av fysiska kontor för att få den hjälp de behöver. Länsstyrelsen bedömer att tillgången till grundläggande betaltjänster inte tillgodoser det behov som finns i Jönköpings län.

Jämfört med föregående år har antalet kommuner som anger att det råder balans på bostadsmarknaden gått från två till fem. De senaste årens byggande har därmed gett effekt i länet. Fortfarande är det dock 8 av 13 kommuner som anser att det är underskott på bostäder i kommunen. Årets bostadsmarknadsanalys visar att bostadsbyggandet har gått ner drastiskt. Flera av Jönköpings läns kommuner flaggar för att bostadsprojekt sätts på paus eller ställs in kopplat till den ekonomiska utvecklingen med hög inflation. Länsstyrelsen ser med oro på utvecklingen och vad den kan komma att innebära för individer såväl som för länets utveckling i stort. Primärt drabbas resurssvaga hushåll och särskilt utsatta grupper på bostadsmarknaden. Flera av länets kommuner har i dialog med Länsstyrelsen lyft att en minskad byggtakt har en negativ påverkan på utvecklingen i kommunerna överlag, exempelvis företags möjligheter att attrahera och behålla kompetens

INTEGRERING AV TVÄRSEKTORIELLA FRÅGOR

Förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion (länsstyrelseinstruktionen) 5 § tar upp ett antal tvärssektoriella frågor som ska hanteras i vårt myndighetsarbete. Bland annat ingår jämställdhet, könsuppdelad statistik, barnperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning, mänskliga rättigheter, folkhälsa samt att förenkla för företag.]

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
5§ p1 Integrering av jämställdhetsperspektiv	Länsstyrelseinstruktion
5§ p2 Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Länsstyrelseinstruktion
5§ p3 Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Länsstyrelseinstruktion
5§ p4 Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Länsstyrelseinstruktion
5§ p5 Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Länsstyrelseinstruktion
5§ p6 Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl. a regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Länsstyrelseinstruktion
5§ p7 Verka för att förenkla för företag	Länsstyrelseinstruktion
1C1 Förenkla för företag, åtgärder	Regleringsbrev

Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E. Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Jämställdhet och könsuppdelad statistik

Länsstyrelsen har ett jämställdhetsperspektiv i sitt brottsförebyggande arbete. Såväl risk- och skyddsfaktorer som brottslighet och utsatthet för brott ser olika ut för flickor och pojkar, kvinnor och män, vilket är viktigt att spegla i arbetet. Det görs bland annat genom användning av könsuppdelad statistik och en intern samverkan med uppdraget mäns våld mot kvinnor om våldspreventivt arbete med genusförändrande ansats. I arbetet med barnrätt tar myndigheten i föreläsningar, samverkansmöten och i behandling av statistik, hänsyn till flickor och pojkars förutsättningar.

Tidpunkt för kurser inom landsbygdsprogrammet anpassas för att möjliggöra för flera i hushållet att delta och vid flertalet tillfällen erbjuder vi möjlighet att ta med barn. I syfte att nå fler kvinnor och för att locka fler att delta och kompetensutveckla sig har myndigheten erbjudit grundkurser för nybörjare inom olika områden, exempelvis röjning och motorsågshantering.

Förhoppningen är att genom ett breddat utbud som passar olika målgrupper indirekt nå fler kvinnor, en grupp som sedan innan är underrepresenterad.

Barnrätt

I utformandet av anläggningar i skyddade områden gör Länsstyrelsen regelmässigt anpassningar till barn, både för deras säkerhet och för stimulans av lek och lärande. Exempelvis är flera delar av den nya naturrumutställningen särskilt anpassad för barn. I myndighetens samordning och samverkan inom friluftsområdet informerar Länsstyrelsen om betydelsen av barnperspektiv, tillgänglighet och folkhälsa. Majoriteten av länets kommuner är nu aktiva i frågorna. Inom rovdjursförvaltningen lånar Länsstyrelsen frekvent ut demonstrationsmaterial till skolor för att sprida kunskap om de stora rovdjuren, vilket är en aktuell fråga för många med tanke på den vargetablering som nu sker i länet.

I yttranden över översikts- och detaljplaner lyfter Länsstyrelsen barnperspektivet när det är relevant. Under året har en träff med länets översiktsplanerare haft fokus på barnperspektiv och hur det kan stärkas i översiktsplaneringen. Länsstyrelsens roll vid samråd

och prövning av miljöfarliga verksamheter bidrar till ökad tillgänglighet för bland annat barn samt till att information om miljöfarliga verksamheter sprids till berörda, till exempel närliggande bostadsområden och skolor.

Genomgående i Länsstyrelsens brottsförebyggande arbete finns ett barnrättsperspektiv då barn och unga är en central målgrupp i det brottsförebyggande arbetet. I den nya länsstrategin för jämställdhet berörs också genomgående flickors och pojkars förutsättningar, exempelvis gällande makt och inflytande, förutsättningar i skolan och rätt till frihet från våld och destruktiva normer.

Länsstyrelsens kunskaps- och metodstöd för barnets bästa har förankrats internt för att stärka barnrättsperspektivet i myndighetens hela verksamhet.

Mänskliga rättigheter och folkhälsa

En intern utbildningssatsning med fokus på folkrätt och mänskliga rättigheter i samband med krig har genomförts. Satsningen har bidragit till ökad kunskap om krigets lagar och mänskliga rättigheter i fredstid. En särskilt viktig aspekt som lyftes under utbildningen var förbudet mot diskriminering både under fred och i krigstid.

Länsstyrelsen har haft särskilt fokus på rätten till bostad i arbetet med bostadsmarknadsanalysen och inom uppdraget att stödja kommunerna i arbetet mot hemlöshet. Arbetet har bidragit till en tydligare rättighetssäkring i årets bostadsmarknadsanalys. Inom hemlöshetsuppdraget har ett nätverk för erfarenhetsutbyte och samverkan inom hemlöshetsfrågan startats i länet. Nätverket är en del av arbetet med uppdraget att stödja kommunerna i arbetet mot hemlöshet och syftar till att kommunerna ska kunna stötta varandra, undersöka nya metoder och gemensamt utveckla arbetssätt för att minska antalet personer i hemlöshet i länet.

I den interna klimatanpassningsgruppen integreras MR-perspektivet i syfte att säkerställa ett socialt hållbarhetsperspektiv. Särskilt fokus ges på att icke-diskriminering och rättigheter för enskilda/grupper av invånare beaktas i arbetet.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

En träff om bygglagstiftningens reglering om tillgänglighet har anordnats inom ramen för tillsynsvägledning till byggnadsnämnderna i länets kommuner. Träffen hade fokus på tillgänglighet som en mänsklig rättighet, de verktyg som lagstiftningen ger samt hur arbetet kan bedrivas i praktiken.

Samverkan inom ramen för funktionshinderspolitiken har stärkts inom flera av myndighetens verksamhetsområden. Länsstyrelsen har bland annat genomfört utbildningar om våld och funktionshinder i länet och samlat nätverk inom de båda uppdragen för gemensamt utbyte.

Vid utformningen av olika anordningar för friluftslivet i skyddade områden gör Länsstyrelsen detta så långt det är möjligt utifrån att det ska vara tillgängligt för alla, exempelvis med särskild hänsyn till personer med rörelsenedsättning, kognitiv nedsättning eller synnedsättning. Den nya basutställningen på naturum Store Mosse är tillgänglig för personer med olika fysiska funktionsvariationer. Den innehåller moment för att stimulera besökarnas alla sinnen. Utställningen är uppbyggd i olika kunskapsnivåer så att personer med kognitiva nedsättningar kan ta till sig delar av den. Länsstyrelsen beaktar också tillgänglighet i framtagandet av åtgärder i åtgärdsprogrammen för miljömålen.

Inom arbetsområdet med grundläggande betaltjänster och inom bevakningen av statlig närvaro i länet beaktar Länsstyrelsen särskilt grupperna äldre och personer med funktionsnedsättningar. Då det har blivit norm med fler digitala samhällstjänster upplever grupperna utanförskap, eftersom de kan sakna möjlighet att bli digitala. Länsstyrelsen har fångat upp omfattningen och utvecklingen av problematiken i arbetet med bevakning av grundläggande betaltjänster respektive den årliga rapporteringen av statlig närvaro och service. För att förbättra tillgängligheten har Länsstyrelsen genomfört informations- och stödsatser i form av bland annat utbildningar i användning av digitala betaltjänstlösningar.

Folkhälsa

Länsstyrelsen har i uppdrag att säkerställa att etablering av miljöfarliga verksamheter sker med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. Detta gör vi genom att delta vid samråd, planberedningar och prövningar. Även i tillsyn av miljöfarliga verksamheter bidrar myndigheten långsiktigt till folkhälsan. Länsstyrelsens uppdrag att vägleda kommunerna i deras tillsyn inom miljö- och hälsoskyddsområdet bidrar till bättre folkhälsa i förlängningen då folkhälsa uppmärksammas i vägledningen. Länsstyrelsen beaktar också folkhälsa i framtagandet av åtgärder i åtgärdsprogrammen för miljömålen. I den länsstrategi för jämställdhet som Länsstyrelsen tagit fram under året finns det ett mål för en jämställd och jämlik hälsa. Alla delar i strategin har dessutom direkt eller indirekt bäring på folkhälsan genom att beröra kvinnors och mäns, flickors och pojkars och ickebinäras förutsättningar för makt och delaktighet, villkor i utbildning och arbetsliv samt förekomst av våld och destruktiva normer.

Länsstyrelsen underlättar för människor att komma ut i naturen på sina egna villkor genom att i sociala medier tipsa om utflyktsmål i relevanta skyddade områden. Att vistas i naturen stärker både den fysiska och psykiska hälsan.

Förenkla för företag

Länsstyrelsen bedriver ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att förenkla både för företag och allmänhet. I hög utsträckning innebär detta samarbete med andra myndigheter och regionala aktörer. För att arbeta mer enhetligt på nationell nivå deltar Länsstyrelsen i samarbeten med övriga länsstyrelser.

Länsstyrelsens breda uppdrag ställer höga krav på vårt sätt att kommunicera. I kontakten med länets företag är det viktigt med en tidig och involverande dialog. I Länsstyrelsens strategiska plan 2021–2023 framgår att förenkla för företag är en viktig utgångspunkt i kontakten med företagen.

Service och bemötande

Länsstyrelsen har inom flertalet verksamhetsområden fokus på att initiera en tidig kontakt

för att etablera en bra dialog med länets företag. En hög tillgänglighet för frågor och kontinuerlig dialog bidrar till att sökande får snabbare besked i sitt ärende samt att beslut tas utifrån rätt underlag.

För länets lantbruksföretagare är support i samband med ansökan om jordbrukarstöd (SAM-ansökan) viktig. Länsstyrelsen deltar i den nationella telefonsupporten En väg in (EVI) med information om stödregler och teknisk support vid ifyllandet av uppgifter i e-tjänsten för ansökan om jordbrukarstöd. Länsstyrelsen har ökat antalet samkontroller som görs för att lantbrukare ska få färre kontrollbesök och istället kontrolleras inom flera lagstiftningsområden samtidigt.

Inom djurskyddsverksamheten har Länsstyrelsen en löpande dialog med Lantbrukarnas Riksförbunds omsorgsgrupp och vi efterfrågar synpunkter om hur Länsstyrelsen ska kunna underlätta och förenkla för lantbrukarna. Under året har vi tillsammans med LRF och LRF:s omsorgsgrupp anordnat informations- och dialogmöten med lantbrukare. Syftet med träffarna är att öka det förebyggande arbetet inom lantbruket samt skapa förutsättningar för dialog och gemensamma insatser för en god djuromsorg.

Digitala förenklingar

Flera digitala lösningar och arbetssätt har implementerats i syfte att underlätta för företag att enkelt skicka in underrättelse, anmälan, ansökan eller registrering av uppgifter till myndigheten. Genom att använda Länsstyrelsens e-tjänster minskar företagets börda och behovet av kompletteringar minskar vilket kortar våra handläggningstider.

Länsstyrelsen har lanserat en ny e-tjänst för registrering av medelstora förbränningsanläggningar för att underlätta registreringen för företagen.

Hanteringen av ersättningsärenden för viltskador i gröda har digitaliserats. Den drabbade kan ansöka om ersättning digitalt och behöver inte lämna information som redan samlats in av Länsstyrelsen i samband med besiktning av skadorna. Vidare finns en

ny e-tjänst för att söka dispens för undantag mot föreskrifter i skyddade områden samt ansökan om medel för rovdjursavvisande stängsel.

Länsstyrelsens e-tjänst för anmälan om vattenverksamhet används i hög utsträckning. Under 2023 var 90 procent av ärendena inkomna via e-tjänsten. För att ytterligare förenkla för verksamhetsutövare har Länsstyrelsen lanserat en e-tjänst för anmälan om driftstörning gällande vattenverksamhet och även en e-tjänst för komplettering av anmälan om driftstörningar gällande vattenverksamhet. För att underlätta för verksamhetsutövare har det också införts en e-tjänst för ansökan om dispens inom skyddade områden.

Utvecklingen av e-tjänster inom kulturmiljö har bidragit till att förenkla för företag. E-tjänsterna och utvecklingen av ASK handläggartjänst bidrar till nationell likabehandling samt att ärendehantering och relationen till myndigheten blir tydligare för företagen.

Informationsinsatser

Flera insatser har genomförts inom olika områden i syfte att underlätta kommunikation mellan företag och myndighet.

Vid ett möte med representanter från olika aktörer inom infrastruktur, bland annat flera stora kraftledningsbolag presenterade Länsstyrelsen handläggningsprocessen för samråd om underhållsrojningar i ledningsgator och hade en dialog med bolagen om hur samrådsförfarandet kan förenklas.

I det främjande klimat- och energi arbetet är näringslivet en viktig aktör och samarbetspart för Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har bibehållit den utökade samverkan med näringslivsorganisationerna Företagarna, Handelskammaren och Svenskt Näringsliv som blev resultatet av energikrisen hösten 2022. Det har bidragit till utökade kontakter i energi- och klimatfrågor. Länsstyrelsen har informerat näringslivsorganisationerna om bland annat utlysningar i Klimatklivet som de har kunnat sprida vidare till sina medlemmar.

Länsstyrelsen har genomfört ett frukostseminarium om hur företag kan gynna biologisk mångfald inom ramen för sitt hållbarhetsarbete. Myndigheten har vidare, tillsammans med Handelskammaren, anordnat en utbildning om kommande EU-krav på hållbarhetsrapportering av påverkan på biologisk mångfald samt en utbildning om CLIMB-metoden som används för att beräkna naturvärde vid förändrad markanvändning. Båda utbildningarna väckte stort intresse från en bredd av näringslivsaktörer och efterfrågan på vidare utbildningsinsatser är stark.

Inom miljöskyddsområdet genomför Länsstyrelsen insatser för att underlätta för företagen bland annat genom att påminna om inlämnande av miljörapporter och om genomförande av periodiska undersökningar. Länsstyrelsen prioriterar också alltid närvara vid de periodiska undersökningarna då det är bra tillfälle att skapa kontakt med företagen som underlättar framtida möten. Prövningsprocessen är utformad för att fungera för företagen.

Flera informationsträffar har genomförts för lantbrukare och konsulter. Syftet med träffarna har varit att informera om stödmöjligheterna i Strategisk plan 2023–2027. I Länsstyrelsens återkommande digitala nyhetsbrev Levande Landsbygd samt i tidskriften Förvetet förmedlas artiklar och aktuell information om jordbrukarstöd, landsbygdsstöd och kompetensutvecklingsmöjligheter. I samband med starten av Sveriges strategiska plan för den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027 har Länsstyrelsen uppdaterat webben för att förtydliga ansökningsdatum, poängnivåer och urvalsmoduler för respektive stöd.

Länsstyrelsen har tagit fram informationsmaterial till de som behöver söka tillstånd för sina verksamheter med djur. Myndigheten har uppdaterat information på webben samt informerar lantbrukare om djurskyddslagstiftning och kontroller genom ett digitalt nyhetsbrev och tidskriften Förvetet.

För att underlätta för stödsökande prioriterar Länsstyrelsen arbetssätt som förenklar för sökande. Kontinuerlig dialog med

stödmottagare och konsulter möjliggör att mer korrekta ansökningar inkommer och effektiviserar handläggningen samt minskar våra administrativa kostnader.

Många lantbruksföretag drabbades hårt vid vårens och sommarens torra och regn. För att underlätta för drabbade företagare skapade Länsstyrelsen en webbsida med samlad information om dispenser för vattenuttag och träda. Där fanns även länkar till förmedlingstjänster för möjlighet att hitta mark för skörd av grovfoder eller för att få tillgång till mer betesmark.

Projekt för utveckling av förenklingsarbetet

Länsstyrelsen har startat ett projekt vars syfte är att tydliggöra och på sikt utveckla

myndighetens förenklingsarbete. Projektet har avgränsats till tillsyns- och tillståndsprocesser. Målet är att sammanställa företagens önskemål om förenklingsarbete, att klargöra var myndigheten står i relation till önskat läge och att ta fram förslag på förenklingsarbetet framåt. Hittills har en nulägesanalys genomförts baserad på omvärldsbevakning samt en enkätundersökning riktad till berörda företag. Projektet ska redovisas i början på 2024 och förväntas bidra till en ökad förståelse för företagarens förutsättningar och deras förväntningar på Länsstyrelsen samt ett mer främjande arbetssätt för att kunna möta företagens behov.

ARBETSMILJÖ OCH MEDARBETARE

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 3§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Medarbetarskapsarbetet

Under året har fokus för medarbetarskapsarbetet legat på medarbetarspelet som hela myndigheten spelade under våren. Spelkomponenterna togs fram i samarbete med medarbetare på myndigheten för att bidra till att fokus hamnade på aktuella arbetsmiljö- och medarbetarskapsfrågor. Utifrån spelresultatet och analysen av detsamma utvecklades workshopmaterial inom bland annat feedback och psykologisk trygghet. Alla enheter har genomfört en eller flera workshops i syfte att utveckla medarbetarskapet och bidra till en god arbetsmiljö.

Två medarbetardagar har genomförts under året. Medarbetardagen under våren hade fokus på flexibelt arbetssätt som myndigheten infört, på hybrida möten samt på användningen av våra lokaler och spelregler. Med anledning av resultatet av medarbetarspelet hölls på årets andra medarbetardag en föreläsning om psykologisk trygghet. Föreläs-

ningen var mycket uppskattad och medarbetare efterlyste fortsatta aktiviteter på samma tema. Arbetsgivaren kommer under våren 2024 att utveckla workshopmaterial för alla enheter att genomföra under hösten 2024.

Nytt samverkansavtal

Arbetsgivare och fackliga representanter har förhandlat fram ett nytt samverkansavtal för myndigheten. Det partsgemensamma arbetet har bidragit till en ökad tydlighet i vad samverkan innebär på vår myndighet och vad som ska samverkas. Parterna har gemensamt tagit fram en plan för implementering av samverkansavtalet under våren 2024 där både fackliga representanter och arbetsgivare deltar, något som stärker det partsgemensamma arbetet.

Ledarskapsboost

Det interna forumet Ledarskapsbooster, för chefer inom arbetsmiljö- och ledarskapsfrågor, som startades under 2022 har fortsatt under året. Teman under året har varit feedback samt svåra samtal. Forumet har haft

en god uppslutning och har bidragit till nya insikter och ökad kunskap om hur man kan utvecklas som chef i detta.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Myndigheten genomför årligen fysiska skyddsronder i lokalerna. Under året har utformningen av den fysiska skyddsronden utvecklats tillsammans med ett urval av chefer. Bland annat har rutinen för genomförandet av skyddsronden förtydligats. Detta har i sin tur bidragit till en tydlighet vad gäller ansvarsområden för enhetschefer och avdelningschefer vid genomförandet av skyddsronden. Utifrån den instruktion och rutin som gäller för utförandet av den fysiska skyddsronden har enhetscheferna under några års tid också varit tydliga i sin information till medarbetarna om deras ansvar att löpande felanmäla samt tillbudsanmäla. Detta har bidragit positivt till medarbetares förståelse av sitt ansvar i det löpande arbetsmiljöarbetet. Vi har efter genomförandet av skyddsronden sett en ökning i antalet tillbudsanmälningar under året vilket tyder på att medarbetarna har en ökad medvetenhet gällande sitt ansvar i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Chefens vardag

Under våren samarbetade myndigheten med ett konsultföretag i en genomlysning av chefens vardag. Alla medarbetare inklusive chefer fick svara på en enkät som sedan följdes upp med olika fokusgrupper. Resultatet sammanställdes i en rapport som också innehöll förslag på områden som myndigheten kan utveckla för att förbättra chefens vardag: tydliggöra chefsrollen, internkommunikation samt se över flexibelt arbetssätt. Under 2024 kommer myndigheten att arbeta vidare med resultatet.

Kompetensförsörjning

Personalomsättningen uppgick 2023 till 12,9 procent. Metoden för beräkning av personalomsättning har ändrats 2023 vilket gör att siffrorna mellan åren i tidigare årsredovisningar inte går att jämföra. Från och med år 2023 räknas medarbetare som återanställs efter mer än 28 dagar som nyanställda. Medarbetare som byter anställning från en länsstyrelse till en annan

räknas numera som nyanställda vid den nya länsstyrelsen.

Länsstyrelsen är en kunskapsorganisation med en stor spännvidd i sina uppdrag. En förutsättning för att myndigheten ska kunna genomföra sina uppdrag är att myndigheten kan attrahera medarbetare med rätt kompetens, men också att myndigheten erbjuder medarbetarna kompetensutveckling utifrån behov. Vi bedömer att våra medarbetare får de kompetensutvecklingsinsatser de behöver. Myndigheten har årligen två myndighetsövergripande introduktionstillfällen för alla anställda, både chefer och medarbetare. Även medarbetare som har varit anställda i några år har möjlighet att delta i syfte att uppdatera sina kunskaper. Denna introduktion bidrar till en god kunskap om myndighetens verksamhet för våra anställda och hjälper dem att komma in i sina arbetsuppgifter. Som komplement till den myndighetsövergripande introduktionen genomförs även en verksamhetsnära introduktion, där enheten ansvarar för att introducera den nya medarbetaren i sina arbetsuppgifter.

I myndighetens kompetensutveckling för chefer genomför alla nya chefer en grundläggande arbetsmiljöutbildning inför fördelningen av arbetsmiljöuppgifter. Myndigheten har också löpande under året genomfört introduktionsträffar med nya chefer om chefens roll som arbetsgivare, om samverkan och lönesättning. Nya checklistor för introduktion av chefer har tagits fram under året. Dessa rutiner bidrar till en ökad trygghet för myndighetens chefer i att utöva sin roll som chef och ledare på myndigheten.

Samtliga medarbetare som avslutar sin anställning får besvara en avgångsenkät. Enkäten ger oss kunskap om det finns outnyttjade möjligheter att ta tillvara och behålla kompetens på myndigheten men också information som kan vara värdefull i arbetet med att förbättra arbetsmiljön och ge utvecklingsmöjligheter för verksamheten. Enkäterna följs löpande upp under året.

Myndigheten fortsätter arbetet med att anpassa rekryteringssystemet så att det följer rekryteringsprocessen. Exempel på

anpassningar är att vi nu har mallar för annonser anpassade till vår myndighet, standardtexter för att kommunicera med kandidater inför intervju eller vid avslag. Vi har även börjat använda digital referenstagning. Det bidrar till en effektivisering av rekryteringsprocessen, vilket i sin tur skapar en bättre kandidatupplevelse. I rekryteringsprocessen arbetar myndigheten också med rekryteringsworkshops. Det innebär att ett tvärsnitt av medarbetare och chefer, som på olika sätt är beroende av eller som kommer att ha kontakt med medarbetaren som ska rekryteras, tillsammans går igenom ett antal frågor för att säkerställa att vi efterfrågar rätt kompetens både på kort och lång sikt. Detta är en del i arbetet med löpande kompetensförsörjning, på samma sätt som vi med befintliga medarbetare arbetar med mål- och utvecklingssamtal samt med löpande

uppföljning i vardagen. Förutom att det är viktigt för medarbetarnas arbetsmiljö är det ett sätt för oss som arbetsgivare att säkerställa att myndigheten kan utvecklas i den riktning som är önskvärd och för att vi ska kunna nå våra mål. I löneprocessen finns också moment där vi ser över både framtida behov/kompetens vi saknar, sårbar kompetens samt omställningsbehov.

En del i en god kompetensförsörjning är myndighetens lönebild. Under året har myndigheten skrivit ett nytt löneavtal utifrån det nya centrala avtalet mellan Arbetsgivarverket och OFR/S. Länsstyrelsen har i nära samarbete med fackliga företrädare gjort en lönekartläggning och analyserat och fastställt att det inte finns osakliga löneskillnader. En lönerevision har också genomförts.

Sjukfrånvaro

Kön och ålder	År 2023: Antal anställda*	År 2023: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2023: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjuk- frånvaro (%)	År 2022: Antal anställda*	År 2022: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2022: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjuk- frånvaro (%)	År 2021: Antal anställda*	År 2021: Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	År 2021: Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjuk- frånvaro (%)
Män ≤ 29 år	4,4	1,6	-	9,0	0,9	-	7,1	0,7	-
Män 30–49 år	52,5	1,1	-	51,9	1,9	32,5	59,1	1,0	-
Män ≥ 50 år	38,9	7,2	75,1	40,3	4,4	66,0	34,7	3,8	66,1
Män totalt	95,8	3,5	61,3	101,3	2,7	51,9	100,9	1,9	41,4
Kvinnor ≤ 29 år	11,7	4,9	51,7	18,4	5,1	53,1	13,6	2,8	-
Kvinnor 30–49 år	114,9	2,8	31,5	122,4	4,5	53,4	118,0	3,5	58,3
Kvinnor ≥ 50 år	50,2	5,3	83,1	49,3	2,8	-	52,2	1,4	-
Kvinnor totalt	176,9	3,6	58,6	190,2	4,1	45,1	183,8	2,8	48,6
Samtliga ≤ 29 år	16,1	4,0	48,2	27,4	3,7	50,8	20,7	2,0	-
Samtliga 30–49 år	167,4	2,2	26,6	174,3	3,7	50,6	177,1	2,7	51,7
Samtliga ≥ 50 år	89,1	6,1	79,6	89,6	3,5	34,7	86,9	2,3	40,9
Samtliga totalt	272,6	3,6	59,4	291,4	3,6	46,6	284,7	2,5	46,9

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

*1) Antal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

LÄNSSTYRELSENS ARBETE MED NATIONELLA STÖDVERKSAMHETER OCH RESURSSAMVERKAN

I länsstyrelsernas gemensamma förvaltningsorganisation omhändertas förvaltning och utveckling av IT-stöd. Länsstyrelsen i Jönköpings län har framförallt tagit betydande ansvar gällande förvaltningsobjekten Natur, Vatten och miljömål samt Generellt kartstöd. Länsstyrelsen i Jönköpings län bidrar även med resurser till Gemensam webbförvaltning. Utöver samverkan mellan länsstyrelserna sker i detta arbete kontinuerlig samverkan med flera centrala myndigheter, i första hand Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Såväl förvaltningsobjekt Natur som förvaltningsobjekt Vatten och miljömål leds till stor del av Länsstyrelsen i Jönköpings län, medan våra insatser i Generellt kartstöd främst handlar om operativt arbete. Arbetet i förvaltningsobjekten har i ökande grad präglats av effektiviseringsbehov på kort och lång sikt. Inom Förvaltningsobjekt Natur har vi därför börjat utveckla system som endast nyttjas av enstaka län, tagit fram en treårsplan för att få en bättre överblick över vilka system som behöver ersättas, utvecklas eller läggas ner. Särskild fokus har vi lagt på systemen inom älgförvaltningen (inklusive älgdata.se) som till stora delar behöver ersättas de närmaste åren. Vidare har lösningsmönster och processer i ökande grad ensats för att ge förutsättningar att återvända olika så kallade tekniska legobitar inom utveckling och förvaltning. Detta förhållningssätt har också präglat vår samverkan med Naturvårdsverket med flera för att skapa en effektiv samlad rapportering av våtmarksåtgärdsåtgärder och effekter av dessa. Andra insatser som gjorts inom förvaltningsobjekt Natur är exempelvis stöd för hantering av ersättning för viltskador på gröda, att utveckla e-tjänster för att söka dispens för undantag mot föreskrifter i skyddade områden, ansökan om rovdjursavvisande stängsel samt befrielse av fällavgift för fälld älg som visat sig vara otjänlig att äta.

Förvaltningsobjekt vatten och miljömål har under året fortsatt att utveckla VISS 2, Sveriges nya IT-stöd för vattenförvaltningsarbetet. VISS 2 ska vara färdigt i mitten av 2025. Arbetet med att ersätta systemet Svenska fiskeregler med en ny version har påbörjats. Svenska fiskereglerens syfte är att informera allmänheten om fiskeregler i statligt förvaltade vatten. Under året har projekt påbörjats inför ersättandet av

Nationella Kalkdatabasen och Biotopkarteringsdatabasen med nya versioner. Det senare är ett verktyg för dataförsörjning till arbetet med statusklassning av Sveriges vattenförekomster och underlagsmaterial för restaureringsarbetet. Biotopkarteringsdatabasen kommer därmed att vara ett viktigt underlag i det långsiktiga arbetet för att verkställa EU:s nya restaureringsförordning, medan Nationella Kalkdatabasen behövs för att administrera kalkningen av försurade vatten. I arbetet med att IT-stöden ersätts med nya versioner är ambitionen att skapa mer lättförvaltade system som bidrar till en högre kostnadseffektivitet utan att göra avkall på kvalitet.

Vad gäller Förvaltningsobjekt Generellt Kartstöd, har vi fortsatt arbeta för att säkerställa god och säker tillgång på geodata genom uppgradering och riskanalys av geodataportalerna, implementering av nya användarroller samt fortsatt kravställning av en rapportfunktion med syfte att underlätta administrationen av länens innehåll i portalerna. Vidare har vi att representera verksamheten vid kravställning, utveckling och testning av den nya WebbGIS-mallen som ska implementeras i slutet av 2024. Vi har även skött support och bugggrätning av den befintliga WebbGIS-mallen samt hållit regelbundna Workshops för samtliga länsstyrelser där vi har berättat om nyheter, ändringar, buggar, tidsplaner samt tips till Producenter om avancerade, men användbara funktioner.

ENZO är ett utvecklingsprojekt i två delar som i grunden handlar om säker, effektiv och likartad hantering av djurärenden. Länsstyrelsen har bidraget med både processledning och verksamhetsexpertis. I det nationella arbetet med länsstyrelsernas gemensamma intranät har vår personal gått in

och jobbat bland annat med att förbättra sökfunktioner, ändra layout samt öka flexibiliteten så att länsstyrelserna själva kan styra mer över upplägget.

Länsstyrelsen är delaktig i att, via en halv årsarbetskraft, driva ett länsstyrelse-gemensamt samordningsuppdrag gällande statligt finansierat avhjälpande av förorenade områden. Uppdraget har som syfte att samordna, effektivisera och utveckla länsstyrelsernas arbete med undersökningar och åtgärder av förorenade områden genom statsbidrag och statsstöd. Under året har, förutom kontinuerlig vägledning till länen, fokus legat på att ta fram ett utbildningskoncept för kommunala huvudmän i statligt finansierade avhjälpandeprojekt med syfte att öka kompetensen och sänka tröskeln för dem att driva dessa projekt. Målsättningen är att ge bättre förutsättningar för att fler projekt ska kunna drivas av landets kommuner. Vidare har deltagande i nationell myndighets-samverkan med inriktning mot att öka takten i avhjälpandearbetet samt öka hållbarheten i åtgärderna prioriterats, med just syftet att finna lösningar som gör att arbetet ska gå i önskad takt och inriktning.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har under året medverkat i upprättandet av det nya förvaltningsobjektet Social hållbarhet. Förutom medverkan i workshops vad gäller upprättande av förvaltningsobjektet så finns det representation både i styrgrupp och genom objektspecialist på myndigheten, där vi framförallt bidrar med kunskaper inom integrationsområdet och framtagandet av gemensamma tjänster inom ramen för länsstyrelsernas statsbidragshantering.

Förutom den nationella samordning av statsbidragshantering integration, som finns på Länsstyrelsen i Jönköpings län, har vi också en nationell samordnare i integration på myndigheten. Under året har också den nationella samordning av jämställdhets-uppdraget delvis flyttats över till Länsstyrelsen i Jönköpings län då vi har en av två nationella samordnare här. Den nationella samordningen är viktig för länsstyrelserna men underlättar också för externa parter för dialog med länsstyrelsekollektivet. Ett

exempel på detta är den nationella ”sam-verkansdelegationen” inom integrations-området där Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, länsstyrelserna, Försäkringskassan och SKR möts för att arbeta aktörsgemensamt med integrations- och mottagningsfrågor. Länsstyrelserna representeras av länsrådet i Västernorrland och den nationella samordningen i Jönköping.

Inom miljönätverket har Länsstyrelsen flera uppdrag där vi bland annat ingår i nätverkets styrgrupp. Vi har även platser i de strategiska chefsgrupperna för vattenfrågor, respektive miljöskydd, RUS styrgrupp (regional utveckling och samverkan inom miljömåls-systemet) och ordförandeposten i Miljö-samverkan Sveriges styrgrupp. Att vi deltar i nätverkets arbete medför att vi får en bättre omvärldsbevakning samt att vi bidrar till bättre samordning mellan länen. Länsstyrelsen har också två medarbetare som del av sin arbetstid deltar i RUS arbetsgrupp. Syftet med RUS är att vara en länk mellan det nationella och regionala miljömålsarbetet. En av arbetsuppgifterna för RUS arbetsgrupp är att rapportera länsstyrelsernas regionala årliga miljömålsuppföljning till Naturvårdsverket, en annan är att stödja länsstyrelserna i åtgärdsarbetet för miljömålen.

Gemensam webbförvaltning har under året arbetat med löpande förvaltning och utveckling av våra webbplatser. Arbeta pågår bland annat med en ny nationell e-tjänstportal som är ett uppdrag inom projektet Samtjänst 2.0.

Gemensam webbförvaltning fungerar också som support åt länens webb- och intranätsansvariga och hanterar hundratals supportärenden årligen. En annan viktig och löpande funktion är testning av versionsuppdateringar och nyutvecklad funktionalitet samt tillgänglighetsgranskningar och tester av våra webbplattformer. Vi har även haft ett utvecklingsarbete för intranätet för att bättre kunna tillgodose de behov och önskemål de olika länen har haft. Bland annat har stort fokus legat på att förbättra sökfunktionen.

ÖVRIG FÖRVALTNING OCH TRAFIKFÖRESKRIFTER

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p1 De allmänna valen	Länsstyrelseinstruktion
18§ Viltförvaltningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion
1C8 Regional förvaltningsplan skarv	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar många olika uppgifter och uppdrag. Som regionala valmyndigheter ansvarar länsstyrelserna för att planera och genomföra allmänna val, val till Europaparlamentet och nationella folkomröstningar. Mellan valen utses efterträdare för ledamöter och ersättare i region- och kommunfullmäktige som avgår under mandatperioden. Vidare fattar länsstyrelserna beslut om diverse förordnanden som borgerliga vigselförrättare. Inom trafikområdet har länsstyrelserna bland annat ansvar för att besluta om lokala vägtrafikföreskrifter i vissa fall. Även tillstånd till tävling på vägar, skyltar och andra anordningar längs vägar samt beslut om sjötrafikföreskrifter ingår i länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag.

När det gäller jakt- och viltvård beslutar länsstyrelserna om licensjakt och skyddsjakt

på stora rovdjur, klövdjur och vildsvin, bedriver tillsyn, bildar och upplöser viltvårdsområden, arbetar för att öka den frivilliga jaktsamverkan inom älgförvaltningen, granskar förvaltningsplaner och skötselplaner, beslutar om bidrag ur älgvårdsfonden, informerar om skadeförebyggande åtgärder och beslutar om ersättning för viltskador. Detta sker i samverkan med regionala intressen genom länets viltförvaltningsdelegation, som också fastställer övergripande riktlinjer för verksamhetsområdet.

Det övergripande nationella målet för *viltförvaltningen* är att alla djur som naturligt lever i Sverige ska finnas kvar på lång sikt i livskraftiga bestånd. Samtidigt ska tamdjurs-hållningen inte påtagligt försvåras och socioekonomisk hänsyn ska tas. Det nationella målet kompletteras i vissa fall med nationella och regionala mål för specifika arter.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

[Nyckeltal: Övrig förvaltning och trafikföreskrifter (20–21, 25)]	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	6,0	10,4	10,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	2,8	5,3	6,5
Antal årsarbetskrafter män	3,2	5,1	4,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	695	870	2 024
Antal beslutade ärenden	684	872	2 062
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	3	1	3
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	8 732	12 192	12 992
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 004	631	985

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel av länets totala jaktareal som ingår i något älgskötselområde (%)	Ökad samverkan i älgförvaltningen	Jakt och viltvård (218)	JaktAdm ¹⁾	90%	90%	91% ²⁾	91%

1) Administrationssystem, Länsstyrelsen

2) Exklusive mark som inte är registrerad som jaktmark

Resultatredovisning

Behovet av förvaltningsplaner för storskarv

Länsstyrelsen har tagit ställning till behovet av förvaltningsplaner för storskarv.

Med tanke på att storskarven är så vida spridd och att många skador uppkommer på grund av migrerande fåglar anser Länsstyrelsen att det finns begränsade möjligheter nå avsedda effekter med en regional förvaltning av storskarvspopulationen. Med hänsyn taget till de begränsade resurser som finns för hantering av skarv bör det därför prioriteras att ta fram vägledning, handlägningsstöd, kriterier med mera för hur skador kan begränsas i länet, inte minst skydds jakt, och skapa en effektiv och transparent handläggning. Länsstyrelsen har tagit fram riktlinjer för i vilken typ av sjöar som skydds jakt bör tillåtas i första hand samt börjat etablera en praxis för hur myndigheten handlägger ansökningar om skydds jakt. Flera av de sjöar som är aktuella för skydds jakt delas med andra län. Samverkan sker då under handläggningen av ärendena, men några gemensamma riktlinjer på regional nivå har inte utarbetats. Detta delvis på grund av resursbrist och delvis på grund av att länen har olika förutsättningar.

För Vättern har ett förankringsarbete pågått under året mellan länen för att ta fram en gemensam förvaltningsplan för skarv i Vättern. Länsstyrelsen behöver utveckla arbetet med skadeförebyggande åtgärder som inte bara utgörs av traditionell skydds jakt, utan också andra förebyggande åtgärder. Vidare behöver Länsstyrelsen utveckla riktlinjerna för vilka underlag en skydds jakt-ansökan bör innehålla samt hur underlaget ska tillämpas. Det är vanligt att det underlag som bifogas grundar sig på antaganden, vilket också är naturligt med tanke på att det ofta är väldigt resurskrävande att få fram fakta på

exempelvis ekonomiska effekter eller konsekvenser för hotade arter av skarvens förekomst. Kraven på underlaget bör därför inte vara alltför långtgående. Länsstyrelsen anser också att samverkan med grannlän gällande riktlinjer för förebyggande åtgärder är önskvärt, liksom en mer systematisk uppföljning av skarvens förekomst och omfattningen av de skador som uppstår.

Övrig förvaltning

Länsstyrelsen fokuserar på att hantera ärenden på ett effektivt och rättssäkert sätt. Länsstyrelsen bidrar även till att upprätthålla demokratin genom sina uppgifter kopplade till allmänna val. Myndigheten underlättar också för enskilda att ta tillvara sin rätt genom exempelvis möjligheten att deponera hyra eller arrende enligt jordbalken.

Arbetet inom valområdet har under året dels rört förberedelser inför Europaparlamentsvalet 2024, som till exempel beslut om fastställande av valdistrikt, dels hantering av så kallade efterträdarval. Sistnämnda ärendeslag hanteras löpande och innebär att Länsstyrelsen på begäran av kommunfullmäktige eller regionfullmäktige utser nya ledamöter och ersättare då någon avsäger sig sitt politiska uppdrag. Länsstyrelsen hanterar dessa ärenden skyndsamt.

Viltförvaltning

Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för viltförvaltningen i länet. De arter som kräver mest aktiv förvaltning är älg, stora rovdjur och vildsvin, men också vissa stora fåglar. Även kron- och dovhjort tar en allt större plats i förvaltningen i takt med att de sprids i länet.

Den årliga inventeringen visade att antalet lodjursföryngringar innan licensjakt var tretton föryngringar, vilket innebär att länets lodjursstam har en ökande trend och överskrider förvaltningsmålet om fem årliga

föryngringar. Även om lodjursstammen ökat har inte ett ökat antal skador på tamdjur eller hundar kunnat konstateras. Under året har ett får dödats på en gård av länets totalt 686 fårbesättningar. Vidare har ett lodjursangrepp på hund inträffat. De senaste åren har antalet angrepp legat på två per år, vilket är förhållandevis få i jämförelse med det stora antalet jakt dagar med hund som bedrivs i länet. Licensjakten omfattade 17 lodjur i hela länet för att styra stammen mot förvaltningsmålet och besluten samordnades inom det södra rovdjursförvaltningsområdet. Det var det högsta antalet lodjur som fått skjutas under de tre år licensjakt tillåts och det var första gången som hela länet omfattades. Detta beslut ledde till många reaktioner från enskilda och organisationer som ansåg att uttaget var för stort. Samtidigt har flera aktörer meddelat att de uppskattade den ökade tilldelningen och möjligheten till jakt i hela länet.

Länet berördes av tre familjegrupper av varg samt ett revirmarkerande par. De flesta delas med Västra Götalands län. Samarbetet med Länsstyrelsen i Västra Götalands län är gott. Eftersom Länsstyrelsen i Västra Götaland tillhör det mellersta rovdjursförvaltningsområdet krävs dock särskild hantering, då rutiner och beslut för exempelvis licensjakt tas i olika forum. Under året har två angrepp på tamdjur av varg inträffat, varav ett var på ett förrymt djur. Sammanfattningsvis ligger antalet vargangrepp inom det normala på ett till två per år, medan lodjursangreppen sjunkit markant från tio stycken året innan. Antal årliga angrepp av lodjur har varierat mellan 1 och 18 de senaste 10 åren, medan antalet vargangrepp som mest varit 10 stycken under ett och samma år (2020). I år har således den direkta påverkan av stora rovdjur i form av dödade tamdjur varit liten, medan den indirekta effekten varit mycket stor vad gäller varg. Detta märks genom det stora mediala intresset, ett stort antal frågor, intresse för skadeförebyggande åtgärder samt anpassningar i form av minskad älgjakt i länets nordvästra del där vargreviren är belägna. För jägare och markägare är vargfrågan just nu den fråga som väcker mest känslor och intresse i hela länet. Frågan om hur vargen påverkar älgförvaltningen lyftes bland annat som den viktigaste för länets

älgförvaltningsgrupper vid Länsstyrelsens utbildningstillfälle för grupperna i maj 2023.

Länsstyrelsen har genomfört ett stort antal kommunikationsinsatser genom möten som intresseorganisationer och andra konstellationer bjuder in till. Ungefär 1 000 personer har sammanlagt deltagit vid dessa möten och arbetet syftar till att ge ökade möjligheter till samexistens med rovdjur och en större kunskap om rovdjursförvaltningen. De vanligaste målgrupperna är jägare och tamdjursägare. En viktig fråga i denna dialog är möjligheten till att vidta skadeförebyggande åtgärder mot i första hand varg. Länsstyrelsen bidrar även till att barn lär sig mer om stora rovdjur genom att vi lånar ut utbildningsmaterial till lärare med flera. Länsstyrelsen har även anordnat två utbildningstillfällen för tamdjursägare och ett för viltförvaltningsdelegationen i syfte att sprida praktisk kunskap om rovdjursavvisande stängsel.

Sju ansökningar om rovdjursavvisande stängsel har inkommit som samtliga inkluderade icke blocklagd mark. Ansökningarna gick därmed helt eller delvis inom viltskadeanslaget. Fyra sökande valde själva att dra tillbaka sina ansökningar med anledning av att de ansåg att stängslet är för avancerat och därmed kräver för mycket arbete, eller för att det har varit svårstängslade sträckor som hade blivit för kostsamma. Åtta ärenden är slutbesiktigade och har fått bidrag utbetalat. Sex av dessa ärenden har fått bidrag via viltskadeanslaget, 314 250 kronor, och två ärenden via landsbygdsprogrammet, 642 700 kronor, det vill säga totalt 956 950 kronor. Bidragsbeloppet har ökat under år 2023 jämfört med år 2022, då strax över 500 000 kronor betalades ut. Anledningen till denna ökning är till stor del att Länsstyrelsen har betalat ut bidrag till en omfattande ansökan på strax över 500 000 kronor. Länsstyrelsen har fått in sex ansökningar om bidrag till röjning av rovdjursavvisande stängsel som innebär 5 kronor per meter stängsel. Totalt har 95 210 kronor betalats ut.

En skadeförebyggande åtgärd som kraftigt ökat är ansökningar om skyddsväst för hund. Från att Länsstyrelsen tidigare hanterat någon

enstaka ansökan inkom i år 20 ansökningar, vilka samtliga bifölls.

Under året har också arbetet med att ta fram förslag på nya miniminivåer för de stora rovdjuren pågått. Rovdjurspolitiken i Sverige syftar till att omfördela rovdjursbeståndet från det rovdjurstäta mellersta rovdjursförvaltningsområdet till det södra. Länsstyrelsen föreslog därför efter samråd med länsstyrelserna i södra och mellersta rovdjursförvaltningsområdena att antalet loföryngringar skulle öka från 3,5 till 6 stycken, så att länen i mellersta rovdjursförvaltningsområdet kan minska med motsvarande antal. Viltförvaltningsdelegationen i Jönköpings län godkände inte den föreslagna nya miniminivån för lodjur. Motsvarande nivå för varg har inte viltförvaltningsdelegationen prövat, eftersom mellersta och södra rovdjursförvaltningsområdet inte kommit överens om någon fördelning.

Kostnaderna för att ersätta viltskador på gröda har ökat. Framförallt är det antalet transkador som ökat och ersatts med drygt 100 000 kronor jämfört med 5 000–15 000 kronor i genomsnitt de senaste åren. En betydelsefull orsak till de ökade transkadorna är att marker inte har kunnat skördas lika tidigt som normalt på grund av högt vattenstånd.

Efter att kontinuerligt ha ökat fram till år 2020 så har vildsvinsstammen, baserat på antalet viltolyckor, minskat de senaste tre åren. Troligen beror det på effektivare jakt med hjälp av mörkerriktmedel och lokal samverkan. Dock finns det rapporter om att den nedåtgående trenden lokalt är bruten. Länsstyrelsen har fortsatt att inventera skador av vildsvin på gröda i mindre delar av länet. I det område som inventerades år 2023 var skadorna tämligen måttliga med något lokalt undantag. Länsstyrelsen tog under 2022 som första länsstyrelse i landet beslut om att förbjuda utfodring enligt de nya bestämmelserna i jaktlagen som trädde i kraft den 1 oktober 2021. Länsstyrelsens beslut överklagades och de klagande fick rätt i förvaltningsrätten. Länsstyrelsen valde att överklaga, men kammarrätten gav inte prövningstillstånd. Länsstyrelsens bedömning

är att den nya lagstiftningen kan komma att bli svårtillämpad, då det är svårt att bevisa direkta orsakssamband mellan en viss utfodring och skador som uppkommit i landskapet.

Även om storleken fluktuerar så är den långsiktiga trenden att älgstammen minskar. Detta beror delvis på en minskad reproduktion, något som kan vara en konsekvens av klimatförändringar, där torka och hetta sannolikt försämrat älgarnas kondition.

Minskningen av älgstammen är delvis också ett resultat av en riktad förvaltning för att minska älgbetesskadorna. Nu är målen för älgtäthet uppfyllda i de flesta av länets älgförvaltningsområden. Eftersom älgtätheten minskar och reproduktionen varit låg minskar även avskjutningen. Detta innebär att intäkterna till älgvårdsfonden blir lägre och att fällavgifterna behöver öka. Länsstyrelsen ser en risk att fällavgifterna inom en tvåårsperiod kan komma att behöva höjas till en nivå som kan vara svår att få acceptans för bland jägarna. Även om målen för älgstammen är uppfyllda och älgbetesskadorna i skogsbruket minskade något fortsätter de att ligga på en hög nivå. Eftersom skadorna fortfarande är betydande i stora delar av länet finns ett tryck från markägare att fortsätta minska älgstammen, medan jägarna inte anser sig kunna acceptera en mindre älgstam då den knappt uppfattas som jaktbar. Konfliktnivån är därför fortsatt hög och samarbetsklimatet mellan skogsbruks- och jägarintressen är lokalt mycket ansträngt. Länsstyrelsen har, förutom dialog, gett extra stöd genom att sammanställa faktaunderlag och göra analyser och bedömningar som underlättat arbetet med förvaltningsplaner. Vidare har vargetableringen minskat utrymmet för älgjakt väsentligt i nordvästra delen av länet och oron i övriga delar av länet är mycket stor. Länsstyrelsen har tagit fram underlag och samarbetat väl med älgförvaltningsgrupper och älgskötselområden för att få till en ordnad förvaltning av älg i länets vargrevir. Vidare fortsätter älg att få ökad konkurrens av dov- och kronhjort. För att skapa en aktivare förvaltning uppmuntrar

Länsstyrelsen till bildande av kronskötselområden, vilka ökat med ungefär 25 procent i areal under året.

Trafikföreskrifter

Länsstyrelsen bidrar på ett övergripande plan till ett trafiksäkrare samhälle till lands och till sjöss. Länsstyrelsen medverkar även i den nationella samverkansgruppen för trafikfrågor, vilket ger såväl kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte som möjligheter att påverka utvecklingen av länsstyrelsegemensamma rutiner med mera. Merparten av de önskemål om förändringar av lokala trafikföreskrifter som inkommer till Länsstyrelsen är förslag från allmänheten om sänkt hastighet på statliga eller enskilda vägar. Länsstyrelsen har genom sjötrafikföreskrifter under året infört hastighetsbegränsning utmed ytterligare en del av stranden invid Vättern i Jönköping där vårdslös vattenskoterkörning har utgjort en säkerhetsrisk för de badande. Klagomålen till Länsstyrelsen om störande vattenskoterkörning har generellt sett minskat markant sedan det nya regelverket med krav på förarbevis trädde ikraft. Ärenden om överklagande av parkeringstillstånd för rörelsehindrade har prioriterats eftersom de handlar om enskildas möjligheter att tillvarata sin rätt. Länsstyrelsen uppfyller det länsstyrelsegemensamma handläggningstidsmålet.

Resultatbedömning

Övrig förvaltning och trafikföreskrifter

Länsstyrelsen bedömer det sammantagna resultatet inom områdena Övrig förvaltning och Trafikföreskrifter som gott. I vissa delar

är resultatet utmärkt, exempelvis avseende ärenden om efterträdarval, som är viktiga för att det demokratiska systemet ska fungera. Dessa ärenden ska hanteras skyndsamt och handläggningstiden har varit kort. Det länsstyrelsegemensamma handläggningstidsmålet för överklagade parkeringstillstånd för rörelsehindrade, en särskilt angelägen ärendegrupp för de enskilda som är berörda, har också överträffats.

Viltförvaltning

Kunskapsinhämtning, kunskapsspridning och dialog har gjort att förvaltningen av de nybildade vargreviren fungerat förhållandevis väl. Det finns dock en utbredd misstro mot Länsstyrelsen, både vad gäller vargreviren och avseende rovdjursförvaltningen generellt, en misstro som Länsstyrelsen befarar kommer att öka ytterligare när myndigheten under 2024 ska besluta om miniminivåer.

Det är en stor kommunikativ utmaning att förklara att det regionala handlingsutrymmet inom rovdjursförvaltningen är mycket litet. Det finns därför ett behov av en förbättrad nationell kommunikation inom detta område, som bland annat tydliggör processerna för beslut om miniminivåer och licensjakstillsdelning avseende varg. Även i förvaltningen av klövvilt möter Länsstyrelsen en frustration kring framför allt skadeutvecklingen för skogen och älgstammens utveckling samt indirekt även för finansieringen av älgförvaltningen. Länsstyrelsen konstaterar sammanfattningsvis att viltförvaltningen således har ett tydligt utvecklingsbehov, vilket också kräver ökade resurser.

LIVSMEDELSKONTROLL, DJURSKYDD, ALLMÄNNA VETERINÄRA FRÅGOR

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p2 Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Länsstyrelseinstruktion
4 a§ Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 m.m.	Länsstyrelseinstruktion
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet kan delas in i områdena livsmedelskontroll, djurskydd, smittskydd, allmänna veterinära frågor, foder och animaliska biprodukter samt tillsyn av hund och katt. Tillstånd och prövning, tillsyn och kontroll, samverkan och samordning samt information är de arbetsmetoder som används för att genomföra uppdragen.

Inom livsmedelskontroll genomförs bland annat kontroll av verksamhetsutövare med primärproduktion av livsmedel.

Djurskyddsverksamheten omfattar planerade kontroller som anmälningskontroller, riktade både till verksamheter där djur ingår och till privatpersoner som håller djur. Även förprovning av djurstallar samt handläggning av tillståndsärenden ingår.

Smittskydd innehåller samverkans- och samordningsuppdrag kopplade till bland annat epizooti- och smittskyddslagets sjukdomar, hälsoövervakning samt kontroll av seminverksamhet.

Inom allmänna veterinära frågor bedrivs bland annat tillsyn av djurhälsopersonal, kontroll av läkemedel på gård samt kontroll av hästpass och avelsorganisationer.

Inom foder och animaliska biprodukter genomförs bland annat kontroll riktad till verksamhetsutövare med primärproduktion av foder samt till verksamheter där animaliska biprodukter hanteras.

Ärenden inom ramen för lagen om tillsyn av hund och katt är händelsestyrda och omfattar i allt väsentligt ärenden där hundar orsakat, eller riskerar att orsaka, skada.

Många av de nationella målen inom området framgår av den *nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan* (NKP). I NKP finns mål för olika områden. För *djurskydd* finns bland andra mål beträffande riskbaserad kontroll, resurseffektivitet och effekt av kontroll, och service. För *foder och livsmedel inom primärproduktionen* finns bland andra mål beträffande kontroll av primärproduktion.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor (28)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	17,1	14,9	13,8
Antal årsarbetskrafter kvinnor	14,2	12,9	11,8
Antal årsarbetskrafter män	2,9	1,9	2,0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	2 481	2 385	2 343
Antal beslutade ärenden	2 594	2 191	2 356
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	68	49	8
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	21 322	18 213	15 817
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel genomförda normalkontroller (i förväg planerade och riskbaserade kontroller) i förhållande till anmälningskontroller (kvot)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	≥1	0,86	0,52	0,57
Andel kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur som ingått i planerad normalkontroll (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Djurskydd	DUS ¹⁾	10 %	3,1%	1,0%	1,8%
Andel utförda av tilldelade primärproduktionskontroller (%)	Nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan (NKP)	Livsmedelskontroll	PRIMÖR ²⁾	100 %	102%	65%	100%

1) Register, Jordbruksverket

2) Register, Länsstyrelsen

Kommentarer till resultatindikatorn

Kvoten normalkontroller/anmälningskontroller är högre än tidigare år, även om den än så länge inte når upp till det nationella målet. Länsstyrelsen har under 2023 arbetat med att implementera nya arbetssätt för att öka antalet normalkontroller. Det har skett genom en förändring i arbetsfördelningen så att några djurskyddshandläggare under vissa perioder utför endast normalkontroller samt genom att genomföra samkontroller med andra kontrollanter inom myndigheten. Länsstyrelsen har lyckats med att öka antalet normalkontroller men har liksom tidigare år inte uppnått 10%-målet. De underliggande register som ligger till grund för 10%-beräkningen har stora brister. Enligt Jordbruksverkets rekommendation, att även för år 2023 basera uträknad andel kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur på siffror före AHLs införande, blir Jönköpings läns resultat 3,1 procent. Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med registervård av Jordbruksverkets djurskyddskontrollregister.

Livsmedelskontrollen har lyckats bland annat tack vare en tydligare planering och samkontroller med djurskyddskontrollen.

Resultatredovisning

Kontroll av livsmedel i primärproduktionen

Operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan	Bedömning
Nationell kontrollplan primärproduktion 2022–2023.	Målet bedöms vara uppfyllt. Länsstyrelsen har följt den nationellt framtagna kontrollplaneringen och genomfört 55 av 54 (102 %) planerade kontroller av livsmedelsanläggningar. De kontroller som utförts har visat på god efterlevnad av lagstiftningen med få avvikelser. Länsstyrelsen har genomfört 4 händelsestyrda livsmedelskontroller avseende antibiotika i mjölk. Registrering av nya primärproducenter i Primör har skett kontinuerligt under året.
2023–2025 Operativt mål 11: Spårbarhet ägg.	Ej aktuellt. Ägganläggningar har inte kontrollerats under året. Länsstyrelsen hade inga äggproducenter tilldelade i den nationella kontrollplaneringen för 2023.
2023–2025 Operativt mål 12: Aktörer som släpper ut honung på marknaden.	Målet bedöms vara uppfyllt. Länsstyrelsen har genomfört två kontroller av honungsproducenter inklusive provtagning.
2023–2025 Operativt mål 16: Glykoalkaloider i potatis.	Ej aktuellt. Potatisproducenter har inte kontrollerats under året. Länsstyrelsen hade inga potatisproducenter tilldelade i den nationella kontrollplaneringen för 2023.
2023–2025 Operativt mål 18: Bladgrönsaker - bevattningsvatten och hygien vid odling.	Ej aktuellt. Bladgrönsaksproducenter har inte kontrollerats under året. Länsstyrelsen hade inga bladgrönsaksproducenter tilldelade i den nationella kontrollplaneringen för 2023.
2023–2025 Operativt mål 19: Opastöriserad mjölk.	Målet bedöms vara uppfyllt. Länsstyrelsen har under 2023 kontrollerat två verksamheter som omfattas av målet.

Kontroll av foder i primärproduktionen

Operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan	Bedömning
Nationell kontrollplan primärproduktion 2022–2023.	Målet bedöms vara till stor del uppfyllt. Länsstyrelsen har genomfört 53 av 65 (82%) kontroller av foderanläggningar och har därmed till stor del följt den nationellt framtagna kontrollplaneringen. De kontroller som utförts har visat på god efterlevnad av lagsiftningen med få avvikelser. Länsstyrelsen har fått fler tilldelade kontroller i den nationella kontrollplaneringen för 2023 än tidigare år, dock utan att få ytterligare resurser inom området. Målet bedöms vara svårt att nå fullt ut med tilldelade resurser.
2022–2025 Operativt mål 1 Foder: Verktyg och förfaranden för riskbaserad och likvärdig kontroll.	Målet bedöms vara uppfyllt. Länsstyrelsen deltar regelbundet i samverkansmöten med närliggande län genom månatliga avstämningsmöten där samsynsfrågor diskuteras. Länsstyrelsen tar del av information från nationell referensgrupp. Interna samkontroller har utförts. Länsstyrelsen har deltagit i Jordbruksverkets samsynsövning. Samverkan bidrar till samsyn och likartade bedömningar vid kontroll.
2022–2025 Operativt mål 2 Foder: Verksamhetsutövarna har de grundläggande kunskaper som krävs för att följa lagsiftningen.	Målet bedöms vara uppfyllt. Vid kontrollerna förs samtal om grundläggande krav samt om verksamhetens risker och faror och hur de kan hanteras. Information om kontrollerna ges till verksamhetsutövarna genom artiklar i Länsstyrelsens tidskrift "Förvetet" och i myndighetens digitala nyhetsbrev. Länsstyrelsen har genomfört uppföljning och analys av rapporterade kontrollresultat och deltagit i diskussion med Jordbruksverket om vilka åtgärder myndigheten behöver göra för att komma till rätta med vanliga avvikelser.

Kontroll av djurskydd

Operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan	Bedömning
2023–2025 Operativt mål 1 djurskydd: Utbildning, likriktning, verifiering.	Målet bedöms vara uppfyllt. Länsstyrelsen deltar i nationella nätverk och samordningsmöten för djurskyddskontrollen och använder nationellt framtagna rutiner. Länsstyrelsen deltar i den årliga analys- och effektivitetskonferensen där tillfälle ges att likrikta arbetet. Djurskyddshandläggare deltar i de utbildningar som bedöms relevanta utifrån kompetensbehovet. Bedömningar gällande brister och åtgärder diskuteras regelbundet på handläggarmöten, internt och nationellt för att säkerställa likriktning och kompetens. Parallellkontroller har utförts under 2023 för att verifiera kontrollen och vid flertalet kontroller har fler än en handläggare varit medföljande i syftet att öka samsynen. Allt detta bidrar till ökad samsyn, likriktning och rättssäkerhet.
2023–2025 Operativt mål 2 djurskydd: Riskbaserad rutinkontroll.	Målet bedöms inte vara uppfyllt. Det nationella målet att kontrollera 10 procent av kontrollobjekten med livsmedelsproducerande djur nåddes inte. Under 2023 har Länsstyrelsen utfört 107 riskbaserade planerade kontroller, vilket motsvarar 3,1 procent av alla livsmedelsproducerande djurhållare. Införandet av EU:s Animal Health Law medförde att fler djurhållare registrerade sig och hamnade i djurskyddskontrollregistret vilket har ökat arbetsbelastningen. Den planerade kontrollen har varit riskbaserad utifrån den nationella klassificeringen Statistiskt och Riskbaserat Kontrollurval (StoRK) samt egna erfarenheter. Länsstyrelsen har utfört riktad och löpande registervård under 2023. Djurskyddslagstiftningens syfte är att vara förebyggande. Genom att öka andel rutinkontroller, handlägga förprovning av djurstallar samt genom rådgivning och information arbetar Länsstyrelsen aktivt för att uppnå detta syfte. Även om Länsstyrelsen omfördelar resurser för att förstärka arbetet inom djurskydd så bedöms Länsstyrelsen inte ha de resurser som krävs för att uppnå de nationella målen.

Operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan	Bedömning
2023–2025 Operativt mål 3 djurskydd: Resurseffektivitet och effekt av kontrollen.	<p>Målet bedöms vara delvis uppfyllt.</p> <p>Målet enligt den nationella kontrollplanen är att antalet planerade kontroller ska vara minst lika många som antalet anmälningskontroller, det vill säga en kvot på ett eller mer. Länsstyrelsen genomförde under året 127 planerade kontroller och 146 kontroller efter anmälan och det ger en kvot på 0.86 vilket är en betydlig förbättring sedan 2022 (0,52).</p> <p>Länsstyrelsen har ett system för att följa upp kontroller med brister för att verifiera att åtgärder vidtas och att det görs inom rimlig tid så att kontrollen får effekt.</p> <p>Anmälningsärenden prioriteras enligt den nationella rutinen och 68 procent har hanterats administrativt. Andelen fysiska anmälningskontroller utan anmärkning låg på 29 procent och nådde således inte målet om 25 procent.</p>
2023–2025 Operativt mål 4 djurskydd: Service - snabb återkoppling, tydlig information och gott bemötande.	<p>Målet bedöms vara delvis uppfyllt.</p> <p>Endast femtio procent av de ansökningar om tillstånd för djurhållning som kommit in har handlagts inom 90 dagar från komplett ansökan. Ansökningarna har behövt prioriterats lägre än normal- och anmälningskontroller när resurser inte har räckt till.</p> <p>84% av inkomna klagomål har handlagts inom målsättningen för handläggningstid.</p> <p>Alla de ansökningar om förprovning som kommit in har handlagts inom 56 dagar från komplett ansökan.</p> <p>96 % av alla kontrollrapporter har skickats ut inom 21 dagar efter genomförd kontroll, att jämföra med det nationella målet på 95 %.</p> <p>Handläggarna utbildas regelbundet i bemötande, motiverande samtal och klarspråk för att ge djurhållarna kunskap och förståelse för lagstiftningen samt motivera dem att bli delaktiga i åtgärdsarbetet.</p> <p>För att bidra till ökad kunskap och underlätta för djurhållare att göra rätt görs regelbundet informationsinsatser på webben och informationsmaterial tas ofta med ut vid kontroll eller skickas ut med kontrollrapporten.</p> <p>Samverkan sker med LRF genom regelbundna träffar där Länsstyrelsen får återkoppling på vad som upplevs som aktuella problem och hur myndigheten kan bidra. Informationsmöten har hållits med medlemmar inom LRF. Information har gått ut via Länsstyrelsens tidskrift Förvetet, samt via myndighetens digitala nyhetsbrev.</p>

Kontroll av animaliska biprodukter

Operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan	Bedömning
2022–2025 Operativt mål 1 animaliska biprodukter: Riskbaserad kontroll och åtgärd vid avvikelser.	<p>Målet bedöms vara uppfyllt.</p> <p>Under 2023 har Länsstyrelsen utfört en kontroll av transportföretag som transporterar kadaver. Tio transportörer som är registrerade för att yrkesmässigt transportera animaliska biprodukter eller därav bearbetade produkter har sin "hemnabas" i Jönköpings län. Två av dessa transporterar animaliskt avfall av kategori 1 och ligger i högsta riskklassen.</p> <p>I det operativa målet ingår att ta fram en kontrollplan. Länsstyrelsens riskbaserade kontrollplan omfattar åren 2022–2025 och uppdateras årligen.</p>
2022–2025 Operativt mål 2 animaliska biprodukter: Verktyg och förutsättningar för en offentlig kontroll.	<p>Målet bedöms vara uppfyllt.</p> <p>Länsstyrelsen har uppdaterat sitt register över kontrollobjekt och riskklassat dem.</p>

Kontroll av djurhälsa

Operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan	Bedömning
2022–2025 Operativt mål: djurhälsa inklusive smittskydd.	Målet bedöms till största del vara uppfyllt. Kontrollpersonalen har erbjudits deltagande i mer än fem kompetenshöjande åtgärder. Målet att genomföra alla planerade kontroller på djurhälsoområdet uppnåddes till stor del. Länsstyrelsen genomförde 56 av 62 (90%) planerade kontroller. Länsstyrelsen har tagit fram en modell för att verifiera att kontrollen av hästpass är verkningfull.

Kontroll av veterinärmedicinska preparat och rests substanser

Operativa mål i Sveriges fleråriga kontrollplan för livsmedelskedjan	Bedömning
Tidigare operativt mål: Mikrobiologiska risker – sprida kunskap om antibiotikaresistens. (Operativt mål saknas för 2023).	Målet bedöms vara uppfyllt. Länsstyrelsen informerar djurhälsopersonal om nyheter rörande antibiotikaresistens samt påminner om att använda antibiotika ansvarsfullt vid kontroller och i digitala nyhetsbrev.
Tidigare operativt mål: Läkemedel ska användas med återhållsamhet och bara då det finns behov av det. (Operativt mål saknas för 2023).	Målet bedöms vara uppfyllt. Länsstyrelsen prioriterar kontroll av läkemedel på gård, hygienplaner inom djurens hälso- och sjukvård, allmänna och särskilda hygienregler samt tillsyn av djurhälsopersonal för att förebygga infektioner och smitta så att färre individer behöver behandlas med antibiotika. Vid fysisk tillsyn av djurhälsopersonal och vid kontroll av läkemedel på gård kontrollerar Länsstyrelsen användning och hantering av läkemedel för att upptäcka eventuella oegentligheter.
Tidigare operativt mål: Skapa bättre förutsättningar för effektiv kontroll av användning av läkemedel. (Operativt mål saknas för 2023).	Målet bedöms vara uppfyllt. Länsstyrelsen kontrollerar läkemedel på gård i samband med andra kontroller, såsom hygienregler, primärproduktion och hästpass.

Övrig livsmedelskontroll

Länsstyrelsen har anordnat två träffar för länets livsmedelsinspektörer. Vid träffarna har regionens smittskyddspersonal samt livsmedelsverket medverkat. Träffarna syftar till att öka kompetensen och samverkan för länets livsmedelsinspektörer.

Utmaningar inom djurskydd

Länsstyrelsen har utsatts för ett misstroende och informationspåverkan från flera håll i samhället och även försök till otillbörlig myndighetspåverkan. Det har förekommit hot och trakasserier mot Länsstyrelsens personal. Detta har resulterat i en än mer utsatt situation för Länsstyrelsens djurskyddshandläggare. Det har gett myndigheten ett minskat handlingsutrymme för operativ kontroll och effektiv handläggning och har medfört undanträngningseffekter i handläggningen. Det hårdare klimatet, både vid kontrollarbete och i sociala medier, ställer högre krav på arbetsmiljöarbetet. Djurskyddshandläggarna kan mer sällan åka ensam till en kontroll och Länsstyrelsen

behöver lägga mer tid på säkerhetsbedömningar och personalvårdande insatser.

Förprovning

Länsstyrelsen har förprovat 56 planerade ny- och ombyggnader av stall, andra förvaringsutrymmen eller hägn för djur, och 56 besiktningar har genomförts under året. Detta är en minskning av ärenden jämfört med 2020 (81 förprovningar, 54 besiktningar) och 2021 (76 förprovningar, 107 besiktningar) och i ungefär samma nivå som 2022. Den stora prisökningen på byggvaror, räntehöjningar samt oro över ekonomi och framtiden påverkar investeringsviljan och bedöms fortsatt bidra till minskningen. Samtliga förprovningensärenden har handlagts enligt nationellt uppsatt mål om 56 dagars handläggningstid. Förprovningens verksamheten har en viktig roll i det förebyggande djurskyddsarbetet.

Djurhälsa och smittskydd

Området är till stor del incidentstyrt och Länsstyrelsen har agerat vid varje tillfälle som

myndigheten har fått information om olika smittsamma djursjukdomar. I samarbete med Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) bevakar Länsstyrelsen det internationella och nationella läget rörande smittsamma djursjukdomar. Myndigheten följer upp att reglerade åtgärder utförs av verksamhetsutövarna, exempelvis inom salmonellaprogrammet för värphöns. De veterinära verksamheternas hygienplaner i länet följs fortlöpande upp i syfte att förhindra djursjukvårdsspridna smittämnen och sjukdomar. Av länets ca 20 veterinärkliniker med krav på hygienplan kontrollerades en fjärdedel under året. Kontrollerna visar att efterlevnaden i huvudsak är god.

Länsstyrelsen samverkar och har regelbundna möten med länets smittskyddsläkare. Som en del av den svenska strategin för arbetet mot antibiotikaresistens prioriterar länsstyrelsen kontroll av hygien i verksamheter med djur, hygienarbetet inom veterinära verksamheter, åtgärder vid misstankar och fynd av resistenta bakterier samt användning och hantering av läkemedel. Under året har Länsstyrelsen även prioriterat kontroll av hästpass.

Djurhälsopersonal och läkemedelsfrågor

Länsstyrelsen har fått in rapporter från 16 veterinärer som föreskriver läkemedel för villkorad läkemedelsanvändning i sammanlagt 32 besättningar. Länsstyrelsen har gjort administrativ tillsyn av 11 veterinärer och fysisk tillsyn av en veterinär i högsta riskklassen utifrån Länsstyrelsens riskklassificering. Fyra tillsynsbesök hos veterinärer som endast förskriver läkemedel till sällskapsdjur har genomförts. Länsstyrelsen har genomfört 26 fullständiga riskbaserade kontroller av djurhållares läkemedelshandling. Kontrollerna visar att det framför allt är i hästverksamheter som kunskapen om förvaring och journalföring av läkemedel behöver förbättras.

Tillsyn av hund och katt

Länsstyrelsen får in anmälningar om personer som misstänks för att inte hålla sin hund eller katt i enlighet med lag (2007:1150) om tillsyn över av hund och katt. Bristande regel efterlevnad handlar i många fall om bristande kunskap hos djurägare och anmälare. Länsstyrelsen fyller därför en rådgivande funktion.

Ärendena hanteras enligt en nationellt överenskommen och fastställd rutin. Länsstyrelsen kan ibland notera brister av tillsynen av hund och/eller katt i samband annan kontrollverksamhet.

Ärenden inom tillsynsverksamheten är ofta mer resurskrävande än motsvarande ärenden inom andra områden och kommunikationen med djurhållarna är komplicerad. Hantering av dessa ärenden är i stor utsträckning administrativ, och innebär ibland även samverkan med andra offentliga samhällsfunktioner, exempelvis Polismyndigheten.

Inkomna anmälningar har legat på samma nivå som för 2022. Myndigheten har kunnat arbeta av äldre ärenden och är nu i fas med inflödet. Dock har handläggningstiderna under senare år varierat, vilket inte är tillfredsställande. Långa handläggningstider riskerar att påverka djurägare och de i djurägarens närhet. Tillsyn rörande hund och katt kan för de personer i närområdet av en djurägare som fått föreläggande om åtgärder (exempelvis koppel- eller munkorgstväng) vara mycket betydelsefullt. Åtgärder i tillsynsärenden har gett dessa personer en säkrare närmiljö.

Beredskapsfrågor

Det mer oroliga omvärldsläget leder till att Länsstyrelsen behöver lägga mer tid på beredskapsfrågor. Länsstyrelsens har under året tagit fram planer för kris och höjd beredskap för krigstjänsteveterinärer. Dessa områden är mycket angelägna att arbeta vidare med, men kräver resurser som i dag belastar kontrollverksamheterna.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har haft högre personella resurser inom området under 2023 än tidigare år, myndighetens bedömning är att det lett till bättre måluppfyllnad men att det inte fullt ut räcker för att nå samtliga mål.

Länsstyrelsen har inom kontrollområdena livsmedel, foder, animaliska biprodukter, djurhälsa, veterinärmedicinska preparat och restsubstanser samt förprovning nått ett utmärkt resultat. Detta har lyckats genom att Länsstyrelsen har följt de operativa målen i den nationella kontrollplanen, genomfört

tilldelade kontroller samt genom att myndigheten följt nationellt framtagna rutiner och handläggningstider. Länsstyrelsen har under året kommit i kapp när det gäller tillsynsärenden, även om handläggningstiderna tidigare varit otillfredsställande.

Länsstyrelsen har ett utvecklingsbehov inom djurskyddskontrollen. Länsstyrelsen har ökat antalet normalkontroller samt kvoten normalkontroller/anmälningskontroller inom området vilket ses som en positiv utveckling. Länsstyrelsen har även ökat upp det

förebyggande djurskyddsarbetet genom olika informationsinsatser. Samtidigt har myndigheten sett en ökning i antalet inkomna klagomål på djurhållare och det har förekommit påverkansförsök på myndigheten och hot mot personalen vilket har lett till undanträngningseffekter och tapp i effektivitet. Den samlade bilden är att Länsstyrelsen under rådande omständigheter upprätthållit en god djurskyddsverksamhet, men att de tilldelade resurserna inte tillåter Länsstyrelsen att klara av uppdraget fullt ut.

REGIONAL TILLVÄXT OCH INFRASTRUKTURPLANERING

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p3 Regional tillväxt	Länsstyrelseinstruktion
3§ p4 Infrastrukturplanering	Länsstyrelseinstruktion
1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken	Regleringsbrev
1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin m.m.	Regleringsbrev
1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och skapa förutsättningar för samverkan mellan viktiga aktörer i länet, för att skapa tillväxt i länet.
- Fördela bidrag och stöd för strategiska utvecklingsåtgärder i länet.
- Bidra till planering av vägar och järnvägar genom att tillhandahålla statliga planeringsunderlag, godkänna miljökonsekvensbeskrivningar, samverka med sökanden i processen, besluta om tillstånd enligt miljöbalken och ha tillsyn över kommunala detaljplaner.
- Ingå i strukturfondspartnerskap för de regionala programmen för Europeiska regionala utvecklingsfonden och för de regionala handlingsplanerna för Europeiska socialfonden+.
- Målet för den *regionala utvecklingspolitiken* är utvecklingskraft med stärkt lokal och

regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet, vilket inkluderar statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till att nå andra mål:

- Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå det långsiktiga klimatmålet och de nya etappmålen för minskad klimatpåverkan samt bidra till att nå övriga relevanta miljömål.
- Den regionala utvecklingspolitiken har en geografisk utgångspunkt där landsbygder ingår och därför ska den bidra till att uppnå landsbygdspolitikens mål.

Transportpolitikens övergripande mål är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Utöver det övergripande målet finns ett funktionsmål om tillgänglighet och ett hänsynsmål om säkerhet, miljö och hälsa.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Regional tillväxt och infrastrukturplanering (30, 34)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	0,9 ¹⁾	0,8	0,8
Antal årsarbetskrafter kvinnor	0,7	0,7	0,6
Antal årsarbetskrafter män	0,1	0,1	0,1
Antal ärenden, inkomna och upprättade	45	38	33
Antal beslutade ärenden	49	42	41
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	7
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	1 085	895	793
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	472	2 460

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

1) I årsarbetskraften ingår projektet grundläggande betaljänster, medverkan i strukturfondspartnerskapet samt i nätverket för hållbar tillväxt. Även samverkan med Trafikverket och Region Jönköpings län i infrastrukturfrågor ingår. I hög utsträckning har genomförda insatser inom området redovisats på andra VÄS-koder, till exempel VÄS 40, 42, 45, 60-62.

Resultatredovisning

Länsstyrelsen har enligt instruktionen i uppdrag att arbeta med regional tillväxt, ett begrepp som i många fall har kommit att bytas ut mot begreppet regional hållbar utveckling. Länsstyrelsen bidrar till den hållbara regionala utvecklingen inom många områden då merparten av vår verksamhet och uppdrag bidrar till både hållbar utveckling och tillväxt i länen. Länsstyrelsens verksamhet inom regional tillväxt utgörs till stor del av samverkan med och av åtgärder gemensamt med Region Jönköpings län (RJL), ett samarbete som är väl fungerande. Länsstyrelsen har inte längre några regionala tillväxtmedel från anslag 1:1. Inget ekonomiskt omsättningsstöd beviljats till länets företag. Stödhanteringen är avvecklad.

Territoriella perspektiv

Jönköpings län är ett landsbygds- och lantbrukslän med mycket skog. Det innebär att stor hänsyn tas till livsmedelsproduktion och förädling av skogen i arbetet med regional utveckling. Exempel på det är vårt väl fungerande samarbete med övriga Smålandslän kring Smålands trä- och skogsstrategier samt ett gemensamt ägande och genomförande av Jönköpings läns regionala livsmedelsstrategi tillsammans med RJL.

Dialog och samverkan med regioner och länsstyrelser

Länsstyrelsen har kontinuerlig dialog med RJL, i syfte att utveckla samarbetet på strategisk nivå och hålla varandra uppdaterade om aktuella frågor. Samverkan sker bland annat inom samverkansplattformarna Klimatrådet, Forum för social hållbarhet och Forum för utveckling, som fungerar som verktyg för båda organisationernas uppdrag. Länsstyrelsens strategiska arbete med den regionala livsmedelsstrategin sker i samverkan med RJL och har resulterat i flera samordnade insatser för länets utveckling. Det nära samarbetet mellan regionerna och länsstyrelserna i Småland är en förutsättning för ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin och samarbete sker inom flera områden, se avsnitt Areella näringar. Länsstyrelserna och regionerna i Småland samverkar också för att genomföra de regionala skogs- och trästrategierna för Småland och dess handlingsplaner, se mer

under Naturvård och miljöskydd. Länsstyrelsen och RJL har med anledning av energikrisen haft en kontinuerlig dialog tillsammans med näringslivet och andra berörda organisationer om det rådande läget. I övrigt har samverkan med RJL skett i framtagande av en regional besöksnäringstrategi som beslutades under året.

Servicefrågorna har funnits i två olika program och att olika stöd till samma målgrupp handlagts av två olika organisationer har ställt krav på väl fungerande samverkan, vilket vi har haft i länet. Länsstyrelsen har under året beviljat de sista medlen för stöd till kommersiell service på landsbygden och uppdraget kommer i sin helhet att finnas på RJL framöver. Länsstyrelsen medverkar kontinuerligt i RJL:s partnerskap för det regionala serviceprogrammet.

Framgångsfaktorer för samverkan mellan Länsstyrelsen och RJL är att det mellan organisationerna finns en formellt upprättad överenskommelse och att det finns ett intresse och engagemang från högsta ledningarna hos båda organisationerna. Det engagemanget säkrar att det hos båda organisationerna finns ett informationsutbyte och vilja till fördjupat samarbete på alla nivåer i organisationerna.

I Länsstyrelsens årliga uppföljningar av medborgarnas tillgång till statliga servicegivande myndigheter samt till grundläggande betaltjänster kan konstateras att länet har utmaningar kopplat till medborgarnas delaktighet, trygghet och tillit. Årets rapporter har presenterats och diskuterats vid flera interna och externa möten under året för att uppmärksamma utvecklingen i länet och dess konsekvenser för medborgarna. Länsstyrelsen bedömer att de senaste årens gradvisa försämringar i kontantinfrastrukturen nått en punkt där det inte längre kan sägas att tillgången till grundläggande betaltjänster är tillfredsställande i länet. Nedläggning av bankkontor, avveckling av Kassagirot och allt striktare tolkningar av penningtvättsdirektivet påverkar både företag, föreningar och privatpersoner i länet.

Bredbandsfrämjande arbete

Tillgång till bredband är av stor betydelse för den regionala tillväxten i länet och den fortsatta utbyggnaden av bredband minskar skillnader mellan stad och landsbygd. Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att betala ut beviljade medel inom landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsens bredbands-handläggare samverkar med regionens bredbandskoordinator, övriga länsstyrelser och Jordbruksverket kring bredbandsfrågor vid regelbundna digitala träffar. Länsstyrelsen har deltagit i de digitala träffar som Post- och telestyrelsen har anordnat om bland annat samhällsbyggnad och digitalisering, tillstånd respektive krisberedskap och totalförsvaret. Länsstyrelsen har fortsatt att uppmana kommunerna att inkludera bredband i planeringen och att de ska kartlägga behovet av bredband på kort och lång sikt, sätta upp mål och ta fram en handlingsplan om så inte är gjort. Länsstyrelsen har genomfört dialoger med verksamhetsutövare för att förenkla processen inom tillstånd och samråd, samt prioriterat handläggning av ärenden som rör bredbandsutbyggnad.

Strukturfondspartnerskap

Länsstyrelsen i Jönköpings län representerar länsstyrelserna i Strukturfondspartnerskapet för Småland och öarna som godkändes av EU-kommissionen under 2022. Under 2023 har två utlysningar och prioriteringar ägt rum. I Jönköpings län finns en samarbetsstruktur där RJL tillsammans med Länsstyrelsen och andra regionala aktörer hanterar och regionalt prioriterar ansökningarna inför beslut i Strukturfondspartnerskapet. Länsstyrelsen har deltagit i de samråd som RJL samman kallat till för att lämna yttrande på ansökningar inom ERUF och ESF. Där kan myndigheterna tillsammans, med sin breda kunskap om länet, beakta alla tre hållbarhetsperspektiven och prioritera för att optimera den regionala utvecklingen i länet.

Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken

Den sammanhållna landsbygdspolitiken för Sveriges landsbygder berör många olika verksamhetsområden på Länsstyrelsen. Landsbygden bidrar till en positiv utveckling av länets ekonomi. Länsstyrelsen arbetar därför på olika sätt med målet att långsiktigt

och hållbart stärka de goda förutsättningarna för företagsamhet och sysselsättning som finns i länet. Landsbygderna bidrar till att stärka länets konkurrenskraft i en utveckling mot en cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och till ett hållbart nyttjande av naturresurserna samt till att relevanta miljö kvalitetsmål uppnås. Länsstyrelsen arbetar också med en målbild för likvärdiga förutsättningar för människor att arbeta, bo och leva i landsbygderna. De senaste årens händelser som pandemi, torka, energikris och det säkerhetspolitiska läget har gjort myndigheten mer medveten om hur viktigt det är med en lokal livsmedelsproduktion för att öka försörjningsförmågan och ha beredskap för olika kriser som kan uppstå. Länsstyrelsen har genomfört insatser för att belysa vikten av hållbar och robust livsmedelsproduktion och bevarande av jordbruksmark bland annat genom flera informationsträffar för länets kommunpolitiker. Myndighetens insatser med koppling till målen för den regionala utvecklingspolitiken och länets regionala livsmedelsstrategi bidrar till fler arbetstillfällen såväl i mindre orter som på landsbygden.

Till det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitiken finns tre delmål:

- hållbar tillväxt
- cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och hållbart utnyttjande av naturresurser
- attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder.

När det gäller målet om hållbar tillväxt erbjuder Länsstyrelsen rådgivning, kompetenshöjande aktiviteter, erfarenhetsutbyte och andra möjligheter för att stötta ett hållbart företagande. De sista medlen inom landsbygdsprogrammet har beviljats. Insatserna bidrar till en levande landsbygd och ett öppet natur- och kulturlandskap.

Det finns en väl etablerad samverkan med övriga regionala aktörer med regionala plattformar för ett ökat företagande där hållbarhetsperspektiven främjas. Tillsammans har vi tagit fram ett antal strategier för att utveckla länet, till exempel den småländska

skogsstrategin för att utveckla skogsnäringen och för att stärka naturvärdena i smålands-länen. Även den regionala livsmedelsstrategin och länets energi- och klimatstrategi är viktiga för att uppnå en levande landsbygd med konkurrenskraftigt och hållbart företagande och en säker livsmedelskedja. Under året beslutade RJL om en besöksnäringstrategi för länet där Länsstyrelsen bidragit med kompetenser inom friluftsliv, naturvård, kulturmiljö och landsbygdsutveckling.

När det gäller målet om cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och hållbart utnyttjande av naturresurser är Länsstyrelsens arbete för en hållbar livsmedelsproduktion central. Genom rådgivning, kompetensutvecklingsinsatser, stödmöjligheter och tillsyn med dialog bidrar myndigheten till att öka måluppfyllelsen av miljömålen, säkra en fortsatt god och hållbar livsmedelsproduktion, öka innovationstakten inom jordbruket samt minska energianvändningen inom jordbruket. I arbetet med den regionala livsmedelsstrategin tar länet ett samlat grepp om hela livsmedelskedjan. Målet är att öka livsmedelsproduktionen och försörjningsförmågan med modern teknik på ett hållbart sätt där stärkt konkurrenskraft ska gå hand i hand med att nå miljömålen. Inom ramen för livsmedelsstrategin har myndigheten hållit i en kursserie om landbaserat vattenbruk. I planfrågor har myndigheten fortsatt med kunskapsspridning om jordbruksmarkens värde och hållbar samhällsplanering.

Länsstyrelsen verkar för målet om attraktiva livsmiljöer genom vårt arbete med kompetensutveckling inom lantbruk, turism, livsmedelsproduktion och företagande. För samtliga tilldelade projektbudgetar inom landsbygdsprogrammet har beslut fattats. Projektstöden inom landsbygdsprogrammet har i hög grad bidragit till ökade förutsättningar för attraktiva livsmiljöer. För att säkra en hållbar tillväxt och utveckling krävs också en grundläggande infrastruktur och samhällsservice som gör det attraktivt att verka, leva och bo i hela länet. Projektstödet till kommersiell service har bidragit till att upprätthålla service genom livsmedelsaffärer och drivmedelsstationer på landsbygden och i flera fall har projektstöden möjliggjort fortsatt boende och företagande.

Investeringar i infrastrukturen kan öka livskvaliteten för de boende såväl som bygdens attraktionskraft. Samverkan med RJL om förbättrad tillgång till snabbt bredband är en central del eftersom detta är avgörande för att kunna leva, verka och bo på landsbygden.

Infrastruktur

I Trafikverkets framtagande av vägplaner och järnvägsplaner har Länsstyrelsen uppdrag som berör många sakområden och samverkan sker externt och internt. Samverkan med Trafikverket och övriga länsstyrelser har skett genom en fysisk handläggartreff. Internt sker samverkan genom planberedning och internremiss i samband med samråd, granskning av miljökonsekvensbeskrivningar samt fastställande av väg- och järnvägsplaner.

Vad gäller vägplaner har Länsstyrelsen godkänt miljökonsekvensbeskrivningar för ombyggnad av trafikplats Ljungarum samt tre delsträckor längs väg 26 nämligen Ryd-Istberga, Istberga-Gislaved samt Mullsjö-Slättäng. Länsstyrelsen har även tillstyrkt fastställande av vägplanen för Mullsjö-Slättäng. Samråd med Trafikverket har genomförts gällande Förbifart Eksjö och en ny gång- och cykelbana mellan Habo-Furusjö. Länsstyrelsen har även varit samrådspart gällande nedläggning av järnvägsspår, upprättande av faunapassager längs väg 25 i Värnamo kommun samt säkerhetshöjande åtgärder vid Björkeryd, väg 31, Vetlanda kommun.

För den nya järnvägen Byarum-Tenhult i Vaggeryds och Jönköpings kommuner har Länsstyrelsen samrått och yttrat sig gällande Trafikverkets lokaliseringstudering. Länsstyrelsen ingår även i en strategisk samverkansgrupp tillsammans med berörda kommuner och RJL.

Länsstyrelsen har vid två tillfällen även yttrat sig till Trafikverket avseende frågan om eventuell förändring av huvudmannaskapet från enskilt till allmänt för färjeleden mellan Gränna och Visingsö.

Länsstyrelsen har bistått Energimyndigheten i bedömning av strategisk plats av laddstationer för lastbilar i utlysning om regionala

elektrifieringspiloter. Efterfrågade platser har varit långs utpekade större transportstråk. I Jönköpings län söktes stöd för nio platser varav tre beviljades stöd. Under året avslutades också elektrifieringspiloter som fick stöd 2022, exempelvis lastbilsladdning i logistikområden i Gislaved, Jönköping, Nässjö och Vaggeryds kommuner.

Fysisk planering

Länsstyrelsen och Trafikverket har återkommande avstämningar om aktuella samhällsplaneringsfrågor. I inledningskedet av arbetet med översiktsplaner deltar Länsstyrelsen, Trafikverket och RJJ i ett uppstartsmöte för att ge en samlad bild av de regionala och statliga transportinfrastrukturfrågor som den aktuella kommunen behöver förhålla sig till. Länsstyrelsen har under året tagit initiativ till ett tydliggörande av vilka budskap som framförs från respektive aktör i de tidiga skedena.

Länsstyrelsen deltar även i de samverkansmöten med länets kommuner som RJJ ansvarar för och som syftar till att främja mer hållbara transporter genom transporteffektiv bebyggelsestruktur och ökad andel gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik.

Resultatbedömning

Den samlade bedömningen är att myndigheten genomfört årets verksamhet med ett gott resultat. Länsstyrelsen har ett väl etablerat samarbete med RJJ inom ramen för uppdrag som är överlappande, berör varandra eller där synergieffekter av åtgärder är av betydelse. Myndigheten initierar och driver eget utvecklingsarbete genom arbetet med regionala strategier för att nå de nationella målen, samt genom arbetet med landsbygdsutveckling. Redovisade insatser bedöms ha en positiv inverkan på länet i samtliga tre hållbarhetsperspektiv; miljömässigt, ekonomiskt och socialt.

HÅLLBAR SAMHÄLLSPANERING OCH BOENDE

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p5 Hållbar samhällspanering och boende	Länsstyrelseinstruktion
5§ p9 Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Länsstyrelseinstruktion
1A3 Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder m.m.	Regleringsbrev
1C5 Ökat bostadsbyggande, samverkan kommuner m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna de planeringsunderlag som olika myndigheter tar fram som stöd till kommunens planläggning (natur- och kulturvärden, infrastruktur, militära intressen, vattenfrågor).
- Samordna sina uppdrag om rådgivning och vägledning till kommunerna inom ramen för tidig dialog för ökat bostadsbyggande.
- Utveckla sitt arbete med digital samhällsbyggnadsprocess.
- Samordna och ta tillvara statens intressen i den kommunala översiktsplaneringen och vid detaljplaner och områdesbestämmelser inom ett flertal områden.
- Pröva översikts- och regionplaner, detaljplaner, områdesbestämmelser, överklagande av kommuners beslut, tillsyn, vägledning och uppföljning enligt plan- och bygglagen.
- Ansvara för att analysera och rapportera hur bostadsmarknaden ser ut i länet, t ex tar vi varje år en regional bostadsmarknadsanalys.
- Ge stöd till hyresbostäder och bostäder för studenter och till bostäder för äldre, samt stöd till energiåtgärder.
- Samordna arbetet med klimatanpassning, strandskyddsdispenser och havspanering.

Det övergripande målet för området *samhällspanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäterverksamhet* är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö. För området *bostadsmarknad* är målet långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

Länsstyrelserna ska även verka för genomslag av andra nationella mål, som gestaltad livsmiljö och miljömålet god bebyggd miljö.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Hållbar samhällspanering och boende (40–41)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	12,3	12,7	13,0
Antal årsarbetskrafter kvinnor	7,9	8,4	9,4
Antal årsarbetskrafter män	4,3	4,3	3,6
Antal ärenden, inkomna och upprättade	1 534	887	1 212
Antal beslutade ärenden	1 216	1 085	1 754
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	8	6	12
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	14 656	14 375	13 654
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	0	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål-värde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal påbörjade bostäder (st)	Ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas. Långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader, där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB ¹⁾		385	858	2 637
Antal färdigställda bostäder (st)	Se mål ovan.	Årlig analys och rapport om läget i länet på bostadsmarknaden	SCB ¹⁾		1 012	1 177	1 346
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel avgjorda inom 80 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina ²⁾	75%	100%	93%	82%
Länsstyrelsens handläggningstid för överklagade bygglov för bostäder, dock inte fritidshus; andel ärenden avgjorda inom 120 dagar (%)	Se mål ovan.	Prövning enligt plan- och bygglagen	Platina ²⁾	90%	100%	100%	100%

1) Statistiska centralbyråns statistik: Nybyggnad av bostäder.

2) Ärendehanteringssystem, Länsstyrelsen.

Kommentar till resultatindikatorn

Siffrorna för antalet påbörjade bostäder för år 2021 överensstämmer inte med de siffror som angavs i 2022 års årsredovisning. Differensen kan bero på att SCB:s siffror för år 2021 tidigare varit preliminära och att de nu uppdaterats till de slutliga.

Siffrorna avseende påbörjade och färdigställda bostäder för år 2022 överensstämmer inte med de siffror som angavs i föregående års årsredovisning. Det beror på att vi i 2022 års årsredovisning enbart hade tillgång till siffror för kvartal 1–3.

Siffrorna avseende påbörjade och färdigställda bostäder för år 2023 avser kvartal 1–3.

Resultatredovisning

God dialog främjar en effektiv planprocess

Länsstyrelsen har en välfungerande intern beredning av både detalj- och översiktsplaner, med veckovisa planberedningar där en bredd av kompetenser deltar. Syftet med planberedningarna är att på ett effektivt sätt informera om och diskutera aktuella planärenden samt säkerställa att de frågor och aspekter som behöver beaktas lyfts i myndighetens yttranden och i vägledning till kommunerna. Länsstyrelsen handlägger, med få undantag, inkomna ärenden inom angiven samrådsterm.

Länsstyrelsen har en tät dialog med länets kommuner i syfte att ge vägledning och diskutera aktuella planeringsfrågor. Vid två tillfällen per år har myndigheten enskilda så kallade plansamråd med varje kommun, vilket är uppskattat och bidrar till ett ömsesidigt förtroende och öppet samtalsklimat. Under året utvärderades plansamråden i dialog med kommunerna. Den absoluta majoriteten av länets kommuner uppgav att de är nöjda eller mycket nöjda med träffarna och med Länsstyrelsens rådgivning vid dessa och i andra sammanhang.

Utöver de återkommande plansamråden har myndigheten möten och dialoger med

kommunerna för att diskutera särskilda frågor, ofta kopplat till specifika detaljplaner. Övergripande och strategiska frågor diskuteras i Länsstyrelsens nätverk för översiktsplanering, i vilket kommunerna även ges möjlighet att utbyta erfarenheter sinsemellan. Länsstyrelsen anordnar två årliga konferenser där en bredd av frågor som aktualiseras inom samhällsbyggnadsprocessen lyfts. Under året anordnades även en träff för nyanställda inom kommunerna i syfte att informera om Länsstyrelsens roll inom plan- och byggområdet samt för att sätta fokus på frågor av särskild vikt i kommunernas arbete med detaljplaner, översiktsplaner och bygglöv.

En öppen och kontinuerlig dialog med kommunerna är avgörande i arbetet för ett hållbart samhällsbyggande. Goda dialoger i tidiga skeden med länets kommuner har också bidragit till att ingen detaljplan under året överprövats på grund av bristande eller felaktiga bedömningar i frågeställningar som berör Länsstyrelsens överprövningsgrunder.

Internt och externt utvecklingsarbete kopplat till den översiktliga planeringen
Merparten av länets kommuner har under de senaste åren arbetat aktivt med översiktsplanering. Länsstyrelsen har haft en aktiv roll i att ge råd och vägledning till kommunerna under processens gång. Länsstyrelsen har deltagit i möten med kommunerna och lämnat samråds- och granskningsyttranden. Kommunerna har erbjudits genomgångar av samråds- och granskningsyttranden efter att de skickats till kommunerna.

Två tematiska träffar i länets nätverk för översiktsplanering har genomförts. De hade fokus på barnperspektivet i översiktsplaneringen samt på uppföljning av översiktsplanen. Kommunerna har genom träffarna utvecklat sin kompetens avseende hur barnperspektivet kan integreras i den strategiska planeringen samt utbytt erfarenheter om hur inriktning och strategier i översiktsplanen kan följas upp.

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utveckla arbetssätten såväl internt inom myndigheten som externt gentemot kommunerna för att kunna ge så god vägledning som möjligt i

översiktsplaneprocessen. Internt har vi utvecklat arbetet med hur vi tillsammans arbetar med yttranden för att förtydliga Länsstyrelsens roll och vad myndigheten kan yttra sig över i de olika skedena samt att tillsammans utveckla vägledningen till kommunerna.

För att ytterligare utveckla vår rådgivning har Länsstyrelsen påbörjat arbetet med att ta fram en digital plattform för översiktsplanering, en så kallad ÖP-portal, som är tänkt att ersätta de rapporter vari Länsstyrelsen tidigare samlat rådgivning kopplat till statliga och mellankommunala intressen. ÖP-portalerna ska innehålla aktuell och relevant rådgivning till kommunerna och kunna uppdateras kontinuerligt.

Länsstyrelsen har generellt sett en god samverkan med andra myndigheter och regionala aktörer i översiktsplaneprocessen. I syfte att ytterligare utveckla samverkan med ett antal regionala aktörer tog Länsstyrelsen initiativ till ett möte för att diskutera hur och när olika aktörer kommer in i översiktsplaneprocessen och på vilket sätt kommunerna vägleds i de olika skedena. Vid mötet deltog Region Jönköpings län (Energikontoret Norra Småland, Jönköpings länstrafik) samt representanter från Trafikverket. Mötet hade särskilt fokus på hur vi som aktörer kan främja hållbara transporter i den strategiska planeringen, men kom även att handla om hur vi för dialog med kommunerna och kan påverka planeringen i tidiga skeden. Mötet ledde till ökad kunskap och förståelse för varandras ansvars- och bevakningsområden samt en tydligare gemensam bild av hur vi kan arbeta tillsammans.

Planeringsunderlag och Planeringskatalogen

För att underlätta kommunernas planarbete arbetar Länsstyrelsen med att samordna och kommunicera olika planeringsunderlag. Länsstyrelsen har gett råd till respektive kommun om hur underlagen kan användas i aktuella detalj- och översiktsplaner. Under 2023 har exempelvis nya planeringsunderlag inom klimatanpassningsområdet färdigställts och lanserats – en yttertemperaturkartering över

hela länet samt ett underlag om klimatpåverkan på förorenade områden och miljöfarlig verksamhet. Läs mer under avsnitt Energi och klimat. Länsstyrelsen har även arbetat för att ajourhålla och sprida det länsstyrelsegemensamma verktyget Planeringskatalogen. Länsstyrelsen har deltagit i arbetet med att anpassa Planeringskatalogen till en nationell standard genom en så kallad golvlaggningsinsats som genomförts av samtliga länsstyrelser.

Länsstyrelsen har under året arbetat med en vägledning som syftar till att förenkla för kommunerna i deras bedömningar vid planläggning i närheten av leder med transporter av farligt gods. Vägledningen kommer att färdigställas under 2024.

Digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen

Länsstyrelsen har börjat använda handläggarstödet Proesso. Verktyget utgör en del i länsstyrelsernas digitaliseringsarbete och syftar bland annat till att länsstyrelserna ska kunna möta upp den digitalisering av i första hand detaljplaner som nu sker i kommunerna.

Kommunerna har kommit olika långt i digitaliseringsarbetet och det finns ett behov av diskussion och erfarenhetsutbyte kommuner emellan. En del kommuner har vänt sig till Länsstyrelsen med frågor om hur olika aspekter ska hanteras vid framtagandet av en digital detaljplan. Detta gäller exempelvis hur ändring av detaljplan ska hanteras. Myndigheten har haft svårt att vägleda kommunerna då myndigheten dels inte har ett uppdrag kopplat till digitala detaljplaner, dels och med anledning därav inte har tillräckliga kunskaper för att vägleda kommunerna. I syfte att ändå möta behovet av information och vägledning anordnade Länsstyrelsen en digital träff tillsammans med Boverket, Sveriges kommuner och regioner (SKR) och Lantmäteriet där de olika aktörerna svarade på frågor från kommunerna. Till mötet bjöds kommuner från Jönköpings, Kalmar, Kronobergs och Östergötlands län in. Länsstyrelsens bild är att initiativet till mötet uppskattades av kommunerna, men att många frågor kvarstod efteråt.

Fortsatt utvecklingsarbete kring gestaltad livsmiljö

Länsstyrelsen har under året arbetat vidare med strukturen för samverkan kring arkitektur och gestaltad livsmiljö i länet. Länsstyrelsen har tagit initiativ till ett samarbete med länets kommuner med utgångspunkt i att det nationella målet för gestaltad livsmiljö, som återfinns i den nationella arkitekturpolicyn, ska få större genomslag i länet. Vid två tillfällen under året har Länsstyrelsen träffat de fem stadsarkitekter som verkar i länet för att tillsammans diskutera hur arbetet kan utvecklas. Länsstyrelsen erfar att det finns en stor efterfrågan i kommunerna av stöd, erfarenhetsutbyte och inspiration avseende gestaltad livsmiljö och arbetet kommer att fortsätta utvecklas under kommande år.

Samverkan med andra aktörer i planeringsprocessen

Länsstyrelsen har en väl utvecklad samverkan med flera andra statliga och regionala aktörer utifrån våra olika roller i samhällsbyggnadsprocessen. Bland annat träffas Länsstyrelsen och lantmäterimyndigheterna vid två tillfällen per år för att diskutera aktuella frågor kopplade till granskning av detaljplaner utifrån plan- och bygglagen och Länsstyrelsens allmänbevakning av lantmäteriförrättningar utifrån fastighetsbildningslagen. Länsstyrelsen har under de senaste åren överklagat fler lantmäteriförrättningar till mark- och miljödomstolen än vad som tidigare varit fallet. Träffarna med lantmäterimyndigheterna är värdefulla tillfällen för att diskutera de allmänna intressen som kan aktualiseras i förrättningsärenden och hur Länsstyrelsen respektive lantmäterimyndigheterna resonerar i olika frågeställningar kopplat till de allmänna intressena.

Länsstyrelsen har även en löpande dialog med Trafikverket, både i enskilda planärenden och vid återkommande möten. Under hösten har Länsstyrelsen tillsammans med Trafikverket vid ett antal tillfällen träffats för att diskutera riksintresse för kommunikationer, specifikt kopplat till E4:an som går genom länet och är av stor nationell och regional vikt. Mötena har bidragit till att öka förståelsen för varandras syn på riksintresset och vad som kan och inte kan

betraktas som risk för påtaglig skada på riksintresset i planeringssammanhang.

Tillsynsvägledning möter ett fortsatt stort behov i länet

Länsstyrelsen har fortsatt bedrivit ett aktivt arbete med tillsynsvägledning för byggnadsnämnderna utifrån en tillsynsvägledningsplan som gäller för åren 2023–2025. Ett antal tematräffar har genomförts för länets kommuner, bland annat om geoteknik, obligatorisk ventilationskontroll, samordnad tillsyn och tillgänglighet. Tillsynsvägledning har också bedrivits genom nyhetsbrev och direktkontakter med kommunerna. Länsstyrelsen ger även generella råd om tillämpningen av plan- och bygglagen rörande bygglovsprövning. Insatserna möter ett stort behov i kommunerna och arbetet har bidragit till ökad kunskap om aktuell lagstiftning, samordning, effektivare arbete i kommunerna och erfarenhetsutbyte kommuner emellan.

Social hållbarhet i fysisk planering

Länsstyrelsen har under året avslutat ett projekt om social hållbarhet i fysisk planering och utifrån projektets resultat arbetat med att stärka de sociala perspektiven i rådgivningen till länets kommuner kopplat till samhällsplanering. Detta görs bland annat genom yttranden över detalj- och översiktsplaner. I arbetet med bostadsförsörjning ligger fokus på de sociala aspekterna och frågorna lyfts särskilt i myndighetens yttranden över kommunernas bostadsförsörjningsprogram. Länsstyrelsen bjöd under hösten in till ett särskilt möte om årets bostadsmarknadsanalys. Syftet var att lyfta bostadsförsörjning i vidare bemärkelse och i dialogen stärka socialförvaltningens perspektiv avseende behoven av bostäder. Tjänstepersoner från flera kommuner och flera olika förvaltningar deltog i mötet.

Bostadsförsörjning

Flera av länets kommuner har tagit fram nya riktlinjer för bostadsförsörjning. Länsstyrelsen finns med som stöd i processen, främst genom tidiga möten med kommuner som är i ett uppstartsskede samt som remissinstans när riktlinjerna senare samråds. Rådgivning och yttranden har primärt fokus på de sociala aspekterna av bostadsförsörjning, till exempel hur kommunerna

avser tillgodose olika gruppers behov på bostadsmarknaden, samt hur kommunerna använder sig av Boverkets underlag om bostadsbrist i den egna kommunen.

I arbetet med att kvalitetssäkra kommunernas enkätsvar i Boverkets årliga bostadsmarknadsenkät har Länsstyrelsen besökt cirka en tredjedel av länets kommuner. Syftet var, utöver att diskutera specifika svar i bostadsmarknadsenkäten, att lyfta olika aspekter av bostadsförsörjning och diskutera frågan brett med representanter från olika förvaltningar. Även i dessa diskussioner låg fokus på de sociala aspekterna av bostadsförsörjning, men även frågor om konjunkturläget påverkan på bostadsmarknaden och kommunernas bild av läget vad gäller nybyggnation diskuterades. Mötena föll väl ut och delar av resultatet användes i bostadsmarknadsanalysen.

Länsstyrelsen presenterade bostadsmarknadsanalysen för Jönköpings län vid en träff med kommunerna. Resultaten diskuterades och värdet av att använda bostadsmarknadsanalysen som ett underlag för kommunerna i deras arbete med bostadsförsörjning uppmärksammades.

Främja ökat bostadsbyggande

Länsstyrelserna fick i 2023 års regleringsbrev i uppdrag att inom ramen för sina uppgifter i fråga om samhällsplanering och boende redovisa vilka åtgärder som vidtagits i samverkan med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande där det finns underskott på bostäder. Tidigare har Länsstyrelsen kunnat stimulera bostadsbyggandet i länet genom investeringsstödet. Myndighetens befintliga verktyg är inte av sådan karaktär att de kan anses ha en avgörande betydelse för var det byggs bostäder i länet. I dagsläget är Länsstyrelsen roll i planprocessen kopplat till bostadsbyggandet att redogöra för förutsättningarna för byggnation, vilket är en roll som utförs i dialog med kommunerna.

Länsstyrelsen har involverat länets kommuner och i dialogform gemensamt lyft vad vi tillsammans gör i dagsläget och hur samarbetet kan utvecklas för att främja ett ökat bostadsbyggande. Elva av länets tretton

kommuner involverades i dialogen. Efter flyktingvågen 2015 har samtliga kommuner till och från angett att de bedömer att det råder underskott på bostäder i den egna kommunen. De senaste fem åren är det endast två kommuner i länet som majoriteten av åren angett att det råder balans på bostadsmarknaden.

Kommunernas svar i bostadsmarknadsenkäten om vilka faktorer som anses vara begränsande för bostadsbyggandet i den egna kommunen har sammanställts. Utöver detta har Länsstyrelsen i samband med kommunbesök tillfrågat kommunerna vad de anser påverkar bostadsbyggandet negativt och hur Länsstyrelsen kan främja bostadsbyggandet. Den samlade bilden utifrån kommunernas enkätsvar och efter fördjupad dialog med kommunerna är att det som i dagsläget begränsar bostadsbyggandet i Jönköping län är de ekonomiska förutsättningarna, att det generellt är svårt för byggaktörer att få ihop den ekonomiska kalkylen. Det är även i flertalet kommuner svårt för privatpersoner att få fördelaktiga lån. Flera kommuner i länet lyfter också det faktum att investeringsstöden avvecklats som en bidragande faktor till att projekt inte längre går ihop ekonomiskt och därför behövt ställas in.

Flera kommuner påtalar att de inte ser Länsstyrelsen som ett hinder i bostadsbyggandet. Kommunerna anser generellt att myndigheten har en kontinuerlig och god dialog tidigt i planprocesser vilket medför att det är lättare att avgöra var bostadsbebyggelse är möjligt. I vissa sammanhang finns utvecklingspotential för än tätare dialog kopplat till specifika frågor eller projekt.

Stort intresse för nytt stöd för energieffektivisering

Den 3 juli 2023 blev det nya stödet för energieffektivisering i småhus sökbart och efterfrågan blev omedelbart mycket hög. Efter en startsträcka där handläggningen av inkomna ärenden inte riktigt kom i gång har myndigheten under hösten arbetat intensivt med att handlägga ärenden utifrån den ordning de inkommit. Vår målsättning är att påbörja handläggningen inom tre månader från det att ansökan inkommit till oss och vi

har fram till årsskiftet kunnat upprätthålla den handläggningstakten.

Handläggningen av stödet har till viss del varit utmanande, bland annat då förutsättningarna för att bevilja stöd emellanåt varit oklara och för att det saknats tydliga riktlinjer i olika frågeställningar som aktualiserats. Länsstyrelsen har i flera fall fått invänta den praxis som kommer genom överklagade ärenden till Boverket, vilket gjort att handläggningen i vissa fall fördröjts. Avslagsfrekvensen är också mycket hög, för närvarande cirka 70 procent i Jönköpings län, vilket till stor del beror på att sökande ansöker om stöd till åtgärder som inte är stödberättigade.

Fortsatt arbete med övriga energi- och bostadsstöd

Investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande kunde sökas fram till årsskiftet 2021/2022 och beviljas fram till utgången av år 2022. Länsstyrelsen har under 2023 hanterat de ansökningar om utbetalning som inkommit och totalt betalat ut 288 497 224 kronor i stöd till projekt i länet, vilket totalt genererat 782 lägenheter.

Länsstyrelsen har ett välfungerande arbete med stödet till bostäder för äldre (förordning (2016:848) om statligt stöd för att anordna och tillhandahålla bostäder för äldre personer). Den vanligaste typen av ansökan gäller anpassningsåtgärder i det befintliga beståndet för att äldre ska kunna bo kvar i sina bostäder, till exempel utbyte av eller modernisering av hissar, belysning i allmänna utrymmen och andra typer av tillgänglighets- och skapande åtgärder.

Uppföljning och tillsyn av HYS och REN

Aktörer som tagit emot investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande (HYS), alternativt stöd för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden (REN), förbinder sig att följa vissa villkor under ett antal år efter att beslut om utbetalning av stöd fattats (femton år avseende HYS och tio år avseende REN). Länsstyrelsen ska följa upp och utöva tillsyn över att dessa villkor följs.

Den nationella samordningen för energi- och bostadsstöden har tagit fram särskilda granskningsmodeller för uppföljningen av de två stöden. Modellerna består av ett antal riskfaktorer som kontrolleras för samtliga ärenden där stöd har betalats ut. Granskning enligt modellerna ska göras enligt bestämda tidsintervall för hela granskningsperioderna, det vill säga i femton år avseende HYS och tio år avseende REN. I det fall ett ärende genererar höga riskpoäng genomförs en fördjupad granskning av projektet. Den nationella samordningen har tagit fram stödmaterial även för genomförandet av fördjupade granskningar.

Under året har ärenden som utbetalats under åren 2017–2020 granskats av Länsstyrelsen. Inget ärende har gått vidare till en fördjupad granskning. Arbetet har fungerat väl och riskanalysmodellen ger ett bra och tydligt stöd i granskningen. Dock aktualiseras svåra avvägningar vid granskning av ärenden och myndigheten ser ett stort behov av dialog och samarbete över länsgränserna för att arbetet ska kunna bedrivas på ett rättssäkert och likartat sätt i alla 21 län.

Avseende arbetet med tillsyn av ärenden som beviljats stöd för renovering och energi-effektivisering i vissa bostadsområden har

detta ännu inte aktualiserats i Jönköpings län. Länsstyrelsen har enbart handlagt ett REN-ärende och utbetalning i ärendet skedde under 2023.

Resultatbedömning

Resultatet av arbetet inom verksamhetsområdet Hållbar samhällsplanering och boende bedöms vara gott. Länsstyrelsen har fullföljt uppdragen avseende granskning av detalj- och översiktsplaner, rådgivning och tillsynsvägledning med ett överlag utmärkt resultat, vilket bland annat avspeglar sig i goda dialoger med och tydlig vägledning till länets kommuner.

Avseende handläggningen av energi- och bostadsstöden har Länsstyrelsen överlag uppnått gott resultat. Handläggningen av det nya stödet för energieffektivisering i småhus har, efter en initial startsträcka, kommit i gång och avlöper väl, dock med en fortsatt lång kö av ärenden. Avseende övriga stöd har handläggningstiden för utbetalningar av hyresbostadsstödet varit lång i ett antal ärenden. I övrigt har handläggningen av stöden fungerat väl och resultatet av Länsstyrelsens arbete med energi- och bostadsstöden bedöms överlag som gott.

ENERGI OCH KLIMAT

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p6 Energi och klimat	Länsstyrelseinstruktion
5§ p8 Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Länsstyrelsernas uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet sammanfattas i nedanstående punkter. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och leda arbetet med genomförandet av de regionala energi- och klimatstrategierna samt bidra till samhällets elektrifiering.
- Administrera och vägleda länets aktörer för effektiva klimatinvesteringar genom arbete med Klimatklivet.
- Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat utifrån uppdrag i förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete (2018:1428) samt målen i den nationella strategin för klimatanpassning.

Energipolitiken syftar till att förena ekologisk hållbarhet med konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Den ska skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. Mål är 50 procent effektivare energianvändning till 2030 jämfört med 2005 och att elproduktionens sammansättning år 2040 är 100 procent fossilfri.

Det övergripande *klimatmålet* innebär att Sverige senast år 2045 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser för att därefter uppnå negativa utsläpp.

Regeringens mål för samhällets *anpassning till ett förändrat klimat* är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

Det finns även andra relevanta mål för verksamhetsområdet, t ex under generationsmålet i miljömålssystemet. I årsredovisningen redovisar vi information av väsentlig betydelse i förhållande till dessa mål.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Den sammanhållande visionen för klimat- och energiarbetet i länet är att tillsammans skapa ett klimatsmart plusenergilän senast 2045. Klimatsmart innebär att alla i länet arbetar aktivt både med att minska utsläppen av växthusgaser och för att öka produktionen av förnybar energi, samtidigt som samhället anpassar sig till de klimatförändringar som sker. Övergripande mål för klimatarbetet i Jönköpings län är att:

- senast 2045 är de totala utsläppen av växthusgaser från Jönköpings län lägre än ett ton per invånare och år
- senast 2045 producerar Jönköpings län mer energi än vad länet använder. Energin som produceras är förnybar och mängden är minst 10 000 GWh/år
- klimatförändringarna möts aktivt i Jönköpings län genom att skapa ett samhälle som minskar sårbarheter och tillvaratar möjligheter, i ett varmare, torrare och blötare län.

Visionen och de övergripande målen ingår i länets klimat- och energistrategi från 2019, och går i linje med nationella och internationella mål såsom de svenska klimatmålen, Sveriges miljömål, Parisavtalet och de globala målen för hållbar utveckling. Problemen är i många fall globala, men lösningarna är ofta lokala och aktörer i länet har en betydelsefull roll i att bidra till Sveriges arbete med Agenda 2030 och hållbar utveckling.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Energi och klimat (42)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	6,0	6,2	5,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	3,5	2,9	3,6
Antal årsarbetskrafter män	2,5	3,3	2,3
Antal ärenden, inkomna och uppräffade	92	175	118
Antal beslutade ärenden	100	131	273
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	13	9	11
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	6 994	7 296	6 375
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	325	50	800

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde ²⁾	År 2023	År 2022	År 2021
Antal inlämnade ansökningar under året inom Klimatklivet per 10 000 invånare (st)	Sveriges klimatmål	Stöd till klimatinvesteringar	Naturvårdsverket ¹⁾		1,9	3,6	2,48

1) Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem.

2) Länsstyrelserna har inte tagit fram något målvärde för den länsstyrelsegemensamma indikatorn.

Kommentar till resultatindikatorn

År 2023 var det enbart en ansökningsomgång med 70 inkomna ansökningar, vilket är den enskilt största ansökningsomgången sedan starten av Klimatklivet. Detta visar ett fortsatt stort intresse att söka Klimatklivet för klimatinvesteringar.

Resultatredovisning

Klimatkrisen orsakad av utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser är en av vår tids största utmaningar som får effekter såväl globalt som lokalt. Arbete behöver ske parallellt med att minska utsläppen och att anpassa samhällen till ett förändrat klimat. Våra samhällen och vår försörjning av skog, livsmedel samt dricksvatten måste anpassas till ett förändrat klimat så att olyckor och stora samhällskostnader kan förebyggas. Vi märker av effekterna av klimatförändringarna redan idag.

Utsläppen av växthusgaser minskar i Jönköpings län, men det går för långsamt. Största delen av länets utsläpp av växthusgaser kommer från transporter. Därefter kommer utsläpp från jordbruket, vilket är en skillnad jämfört med genomsnittet i Sverige. Det beror på att länet har en större lantbrukssektor och en mindre andel tung industri än landet i genomsnitt. Vi är långt ifrån målet om att vara självförsörjande på egenproducerad energi. Vi behöver fortsatt

fler insatser och många aktörer behöver bidra.

Rekordstort intresse att söka Klimatklivet

Under året har en ansökningsomgång varit öppen för nya ansökningar och anbud till Klimatklivet. Årets ansökningsomgång visade på ett rekordstort intresse med 70 ansökningar i Jönköpings län, vilket är det högsta antalet för en enskild ansökningsomgång. Populära investeringar är laddinfrastruktur för personbilar och lastbilar, energikonverteringar inom fastigheter samt åtgärder inom lantbruk, exempelvis elektrifiering av foderutrustning och arbetsmaskiner.

Sedan 2022 ingår publik laddinfrastruktur i Klimatklivet. Länsstyrelsen bjuder in till samråd inför varje utlysningssperiod för att identifiera vilka platser som saknar laddinfrastruktur. I årets samråd identifierades 20 platser och vi tog emot 17 anbud om publik laddinfrastruktur under utlysningssperioden.

Flera företag har i år avslutat sina investeringar med resultat att fossilt bränsle har

ersatts med förnybart bränsle för uppvärmning eller i processrelaterade verksamheter, exempelvis fjärrvärme, egna biobränslepannor eller värmepumpar. Även flera laddstationer är färdigställda under året.

I uppdraget ingår att effektivisera och förbättra hanteringen av Klimatklivet och Länsstyrelsen har i år delat med sig av sin processkartläggning och processkartor till andra länsstyrelser genom LEKS (länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning). Länsstyrelsens utvecklingsarbete har bidragit till ökad effektivitet och kvalitetssäkrad handläggning av inkomna ansökningar, lägesrapporter och slutrapporter.

Åtgärdsprogrammen bidrar till minskad klimatpåverkan och ökad klimatanpassning

Länsstyrelsen har följt upp de båda åtgärdsprogrammen Minskad klimatpåverkan och Anpassning till ett förändrat klimat, vilka pågår 2021–2025. Uppföljningen tydliggör vilka aktörer och åtgärder som genomförs planenligt och vilka som ännu inte kommit i gång. Utöver uppföljningen har Länsstyrelsen även genomfört en halvtidsavstämning av programmen. I halvtidsavstämningen har myndigheten använt uppföljningen av åtgärderna och sedan justerat åtgärderna utifrån inkomna synpunkter samt analyserat behovet av kommande satsningar med syfte att öka genomförandet. För åtgärdsprogrammet Minskad klimatpåverkan har Länsstyrelsen tillsammans med Klimatrådet Jönköpings län (Klimatrådet) och Region Jönköpings län (RJL) tagit fram en koldioxidbudget för länet. Koldioxidbudgeten är ett exempel på genomförd åtgärd.

Åtgärderna i Anpassning till ett förändrat klimat genomförs av länets kommuner och syftar till att förebygga länets högst prioriterade klimateffekter: höga temperaturer, översvämning och brist i dricksvattenförsörjningen.

Utveckling av Klimatrådet

Klimatrådet startade 2011 och utgör en plattform för länets aktörer att mötas, för samordning och möjlighet att driva klimatfrågan framåt enligt Länsstyrelsens samordningsuppdrag inom klimat och energi

samt klimatanpassning. Utgångspunkten är länets klimat- och energistrategi. Organisationsstrukturen har i stort sett varit oförändrad sedan starten och består av ett klimatråd (bestående av ledamöter med ledande befattningar inom politik, näringsliv, regionala myndigheter och ideella organisationer i länet), en beredningsgrupp och fyra fokusgrupper.

Ett utvecklingsarbete har genomförts för att anpassa samverkan efter omvärldsfaktorer och effektiviseringsbehov samt behov och resultat från samverkansforskning som Klimatrådet bedrivit tillsammans med Jönköping university, som en del av Klimatrådets utveckling. Resultatet är att Klimatrådets fokusgrupper förs samman till en gemensam samverkansarena från och med 2024, i syfte att samverka mer operativt kring vissa frågor och nå fler aktörer i länet.

Lanserat och spridit koldioxidbudget för länet

I år lanserades Jönköpings läns koldioxidbudget som tagits fram av Länsstyrelsen, Klimatrådet och RJL. Sedan tidigare har tre av länets 13 kommuner egna kommunala koldioxidbudgetar. Koldioxidbudgeten är ett kompletterande verktyg för att visualisera och engagera offentlig sektor, organisationer, företag och civilsamhälle för att åstadkomma effektiva minskningar av koldioxidutsläppen i linje med Parisavtalet och visa hur mycket vi tillsammans årligen måste minska våra utsläpp för att vara i linje med klimatmålen.

Kunskapshöjande aktiviteter kopplade till koldioxidbudgeten har genomförts internt, i Klimatrådet, till tjänstepersoner i kommunerna samt under klimatveckan. Lanseringen fick genomslag i media och är även presenterad för kommun- och regionpolitiker.

Fokus på energi under länets klimatvecka

Klimatrådets arbete har även resulterat i en kunskapshöjande klimatvecka med tema Energi – tillsammans har vi kraften. Syftet var att visa på goda exempel från Jönköpings län som inspirerar och bidrar till länets klimat- och energistrategi samt vision. Ett 30-tal arrangörer ordnade drygt 40 aktiviteter runt om i länet, både fysiskt och digitalt för offentlig sektor, näringsliv, civilsamhälle och

allmänheten. Uppföljningen av klimatveckan visar positiva upplevelser hos arrangörerna. Klimatveckan har fått en god spridning i olika media.

Stöd till kommunernas systematiska klimatanpassningsarbete

Länsstyrelsen har stöttat länets kommuner i deras klimatanpassningsarbete på flera olika sätt. De regionala förutsättningarna är olika och därför behöver även Länsstyrelsens insatser vara flexibla och behovsanpassade, samtidigt som de är effektiva och strävar mot en högre ambitionsnivå för länets klimatanpassningsarbete. Att fortsätta processen med det systematiska klimatanpassningsarbetet hos länets aktörer är ett prioriterat insatsområde för Länsstyrelsen och särskilt prioriterat är att stödja kommunerna i deras strategiska ledningsarbete. SMHI:s lathund för klimatanpassning används som utgångspunkt och Länsstyrelsen har till exempel genomfört träffar med de kommunala klimatanpassningssamordnarna, genomfört kunskapshöjande insatser och varit en aktiv samrådspart i översikts- och detaljplanarbetet.

De förväntade effekterna av Länsstyrelsens stöd är att fler kommuner arbetar med klimatanpassning på ett systematiskt sätt och på så sätt kan göra rätt åtgärder på rätt plats. Förväntad effekt är även att klimatanpassning hanteras på ett sådant sätt i den kommunala fysiska planeringen att kommunens motståndskraft till klimatförändringen ökar. Länsstyrelsen möter fler målgrupper än kommunerna och även för dem har det genomförts behovsanpassade insatser, till exempel i lantbruksrådgivningen och våtmarksarbetet.

Nya planeringsunderlag bidrar i samhällsplaneringen

Tydliga och enkla planeringsunderlag som kan användas i samhällsplaneringen för att öka länets motståndskraft till klimatförändringarna är efterfrågat av länets aktörer. Under året har två sådana underlag blivit klara och lanserats:

- Yttertemperaturkartering över hela länet
- Klimatpåverkan på förorenade områden och miljöfarlig verksamhet

Båda dessa är vidareutvecklade från tidigare planeringsunderlag och i år har nya analyser genomförts utifrån nya förutsättningar. Underlagen identifierar och tydliggör riskområden i länet. För att sprida information om underlagen samt också stödja i användningen och integrering av underlagen i olika processer har Länsstyrelsen arrangerat ett flertal digitala informationsträffar för länets aktörer. Det har lett till ökad användbarhet för aktörer i länet bland annat kommunerna.

Vattentjänstplaner ökar kommunernas förmåga vid skyfall

Den 1 januari 2023 infördes i lag (2006:412) om allmänna vattentjänster krav på kommunerna att upprätta vattentjänstplaner. Vattentjänstplanen ska bland annat innehålla en bedömning av vilka åtgärder som krävs för att de allmänna anläggningarna ska fungera vid skyfall, samt ställningstaganden för bland annat vilken definition av skyfall (statistisk återkomsttid) som skall användas vid utveckling av de allmänna vattentjänsterna. Länsstyrelsen har haft kunskapshöjande insatser för kommunerna i tidigt skede om krav och rekommendationer på vattentjänstplanernas innehåll som en strategisk och stödjande insats för kommunerna. Under samråd och granskning har Länsstyrelsen lämnat synpunkter och förslag för att stötta kommunerna inom vattenförsörjning och vattenrening samt risker för skyfall. Länsstyrelsen avser att fortsätta stödja kommunerna i kommande revideringar av vattentjänstplanerna. Länsstyrelsens arbete bidrar på så sätt till länets robusthet som en del i det förebyggande arbetet med ökad skyfallsrisk.

Fortsatta insatser för energibesparing i kommuner och region

Som en följd av omvärldsläget och energikrisen fick länsstyrelserna under 2022 i uppdrag av regeringen att erbjuda stöd till kommuner och regioner i fråga om energibesparingsåtgärder för att minska energianvändningen. Arbetet fortsatte under 2023 genom det länsforum som Länsstyrelsen etablerat i samband med starten av uppdraget. Vid årsskiftet genomförde Länsstyrelsen en enkät till aktörerna i forumet. Synpunkterna beaktades sedan i det

fortsatta arbetet och ett resultat blev ökat fokus på vikten av att kapa effekttoppar.

Några näringslivsaktörer och länsforumet tog även fram en regional energisparkkampanj. Tillsammans sparar vi el för Jönköpings län inom uppdraget och den blev en förstärkning av Energimyndighetens nationella energisparkkampanj. Tips och inspirerande goda exempel på besparingsåtgärder utbyttes mellan RJL och länets kommuner fram till dess att uppdraget och länsforumet avslutades under våren 2023.

Ekonomiska incitament till energibesparing och klimatarbete i lantbruket

Länsstyrelsens insatser inom rådgivning och kompetensutveckling till lantbruket bidrar till genomförandet av klimat- och energi-strategin. Myndigheten har tagit upp klimatanpassning som en stående punkt på flertalet av årets kurser. Frågeställningarna har innefattat ökat parasittryck vid betesdrift, anpassning av stallbyggnader, lämpliga odlingsmetoder och nya grödor i varmare klimat, anläggning av våtmarker, förbättrat dikesunderhåll, anläggning av bevattningsdamm samt slutsatser av de åtgärder som vidtogs under torkperioden 2023.

Resurseffektivisering kommer in som en naturlig del i ordinarie verksamhet eftersom resurseffektivisering går som en röd tråd genom alla delar av produktionen. Lantbrukarnas incitament att använda gårdens resurser så effektivt som möjligt är tydliga. Bland annat har aktiviteter med fokus på energibesparingar i mjölkproduktionen genomförts. Länsstyrelsen har också erbjudit träffar för att förbättra precisionen vid spridning av mineralgödsel. Det har även satsats på enskild rådgivning om våtmarker i odlingslandskapet. Länsstyrelsen har också erbjudit enskild rådgivning om energieffektivisering inom projektet Greppa Näringen.

Hållbart och tillförlitligt energisystem

Ett nytt externfinansierat projekt för ett hållbart och tillförlitligt energisystem i Jönköpings län, EFFEKT, har startats. Projektet drivs av RJL (Energikontor Norra Småland) med Länsstyrelsen och Gnosjö kommun som samverkanspartner, vilket

innebär att Länsstyrelsen ingår i projektledning och ansvarar för att genomföra aktiviteter tillsammans med Energikontor Norra Småland. Projektet pågår fram till och med halvårsskiftet 2026 och syftar till att kraftsamla länets kommuner, energibolag och näringsliv för att öka kunskap, beslutsfattande och innovativa lösningar för ett hållbart och tillförlitligt energisystem i länet. Deltagare i projektet är alla länets kommuner, Handelskammaren i Jönköpings län, Jönköping Energi och Tranås energi.

Fokus har varit att identifiera tillgängliga vägledningar och statistik för kommunal energiplanering. Fokus har även varit på att höja kompetensen för projektdeltagarna om vilka de viktiga aspekterna är att ha med sig i energiplaneringsarbetet, till exempel försörjningstrygghet, integrerad energiplanering med den fysiska planeringen, energiplanering kopplat till klimatpåverkan och energiplaner som underlag till nätutvecklingsplaner.

Minska utsläppen från transporter och resor

Två externfinansierade projekt för att minska utsläppen från transportsektorn har avslutats. Projekten drevs av Energikontor Norra Småland med Länsstyrelsen som samverkanspartner, vilket innebär att Länsstyrelsen ingått i projektledning och ansvarat för att genomföra aktiviteter. Transportprojekten bidrar i åtgärdsprogrammet Minskad klimatpåverkan.

Projektet ATTRACT har genomfört insatser i hållbart resande, som till exempel provåkningsperioder i kollektivtrafiken och cykelfrämjande insatser hos deltagande kommuner och företag. En uppföljande enkät efter insatserna har visat på goda resultat i linje med arbetshypotesen från början; att relativt enkla åtgärder från arbetsgivare som engagerar sig i de anställdas arbetspendling uppfattas som mer attraktiva och kan i samband med detta även minska arbetsgivarens koldioxidutsläpp enligt standarden SCOPE 3 (indirekta utsläpp).

Projektet FASTR syftade till en snabbare omställning till fossilfria transporter och har genomfört insatser för att främja tankstationer för biogas, vätgas och laddinfrastruktur. Fokus har varit på de platser i länet

där denna infrastruktur saknas. Projektet har under året särskilt gett stöd till kommuner inklusive kommunala bolag att ta fram planer eller strategier för laddinfrastruktur, för att främja en ökad etablering av laddinfrastruktur för personbilar och lastbilar samt att säkerställa att det är rätt typ av laddning på rätt plats och verksamhet. Metoden som kommunerna inklusive bolagen använt sig av har tagits fram inom projektet och består av en publicerad guide som kommuner och näringsliv kan använda för att ta fram en plan eller strategi för laddinfrastruktur. Tre kommuner i länet har redan tagit fram planer eller strategier.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen har med utgångspunkt i nulägesbeskrivningar och uppföljningar arbetat för att bidra till minskade klimatutsläpp, till ökad produktion av förnybar energi samt till anpassning av samhället till ett förändrat klimat. Myndigheten har trots bristande resurser fullföljt uppdragen inom området.

De genomförda insatserna har bidragit till aktörers direkta arbete med minskad klimatpåverkan och klimatanpassning och har även bidragit till integrering av sakområdena i aktörernas processer och ledningssystem.

Länsstyrelsens arbete har inriktats på att främja investeringsstödet Klimatklivet, följa upp och kommunicera åtgärdsprogrammen, driva samverkansplattformen Klimatrådet, ge kunskapshöjande insatser och driva operativa projekt tillsammans med aktörer i länet. Vidare har fokus varit på att stötta aktörer i sitt systematiska klimatanpassningsarbete, på rådgivning i den fysiska planeringen samt på att tillhandahålla planeringsunderlag.

Samhällsomställningen är långt ifrån tillräcklig och takten i beslutsfattande och genomförande behöver öka på alla nivåer och i samhällets alla delar.

Länsstyrelsens insatser har genomförts med gott resultat, men resultat och effekter bedöms trots det ha ett utvecklingsbehov. Insatserna är inte tillräckliga i förhållande till behoven.

KULTURMILJÖ

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p7 Kulturmiljö	Länsstyrelseinstruktion

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamheten består av tillsyn och tillstånd enligt kulturmiljölagen och miljöbalken, samt prövning av kulturmiljöbidrag till vård, information, kunskapsuppbyggnad och tillgänglighetssatsningar. Kulturmiljöhänsyn tas till stor del i annan lagstiftning än i kulturmiljölagen. Samverkan genom dialog är ett viktigt verktyg för att främja, utveckla och förnya kulturmiljöarbetet i samverkan med länets aktörer.

Varje länsstyrelse har tagit fram en kulturmiljöstrategi där prioriteringar anges.

De fyra nationella kulturmiljömålen är:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- Människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas tillvara i samhällsutvecklingen.

Kulturmiljöarbetet utgår också från fyra prioriterade miljö kvalitetsmål: God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Kulturmiljö (43)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	7,7	8,2	7,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	2,5	2,3	1,6
Antal årsarbetskrafter män	5,2	5,9	5,7
Antal ärenden, inkomna och upprättade	755	685	977
Antal beslutade ärenden	913	669	1 018
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	14	32	24
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	9 748	10 210	8 380
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	9 076	9 263	10 308

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal registrerade fornlämningar, exkl marina lämningar (st)	Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas	Skydd av fornlämningar och deras kulturhistoriska information.	Fornreg ¹⁾		10 359	10 350	10 304

1) Register, Riksantikvarieämbetet.

Kommentar till resultatindikatorn

Tabellen visar att beslutstakten är god. Redovisningen visar inte omfattningen av det tvärssektoriella arbetet som sker i form av samråd och hantering av internremisser. Under året har bedömningar avseende kulturmiljö lämnats i omkring 200 ärenden som redovisats på andra VÅS-koder, till exempel VÅS 40, 50-58.

Redovisningen av antal registrerade fornlämningar motsvarar inte verkliga förhållanden och avspeglar inte behovet av arbetsinsatser. Länetns fornminnesinventering är undermålig och visar enbart en bråkdel av de lämningar som finns inom länet.

Resultatredovisning

Det tvärssektoriella perspektivet

Det har varit ett fortsatt stort behov av kulturmiljökompetens i de processer och prövningar som Länsstyrelsen har att hantera. Exploateringar, överprövade bygglov och arbetet med vattenkraftens moderna miljövillkor är exempel på frågor som genererar ett behov av internt samråd mellan länsstyrelsens olika kompetenser.

Länsstyrelsen har inlett ett arbete inom forn- och landskapsvården som syftar till att fördjupa samverkan mellan flera verksamhetsområden inom myndigheten, primärt natur- och landsbygd. Förhoppningen är att arbetet ska främja flera intressen och mål. Resultatet kommer inledningsvis synas i förvaltningen av ett av länets kulturreservat. På sikt kommer arbetet även bidra till att vårdinsatserna inom fornvården också främjar naturvärden och biologisk mångfald bättre än idag.

Initiativ har tagits för att utveckla formerna för myndighetens hantering av solcellsparker samt även processerna för arbetet med myndighetens våtmarksarbete. Kulturmiljöfrågorna kommer att ingå i detta arbete och de rutiner som upprättas för hantering av solcellsparker kommer att ge förutsättningar att tillgodose kulturmiljöaspekterna i frågorna.

NAP och arbetet med att förbättra statusen i länets vatten har inneburit att kulturmiljöfrågorna ingår som integrerad del i processen att ta fram lägesbilder. Det sker genom att inventeringsresultaten från

kulturmiljövårdens satsning inom områdets kunskapsuppbyggnad bearbetas och utgör underlag för kommande anpassningar. I arbetet finns också ett nationellt stöd genom den vattengrupp som leds av Länsstyrelsen i Skåne län.

En dialog har förts mellan länsstyrelserna i Jönköping, Kronoberg och Kalmar, Skogsstyrelsen och skogsbolag som är aktiva i de berörda länen. Dialogen har främst resulterat i förbättrad kunskap och förståelse gällande hur skogsbruksåtgärder kan genomföras inom fossil åkermark. Den förväntade effekten är att antalet skador på denna typ av fornlämningar kommer att minska. Dialogen planeras att fortsätta även under år 2024.

Kulturmiljöarbetet inom civil beredskap

Länsstyrelsens uppgifter med utmärkning och undanförsel av kulturegendom ingår i ansvaret för det civila försvaret. Genom kriget i Ukraina har både kulturarvets utsatthet för stridshandlingar och betydelse för försvarsviljan tydliggjorts. MSB förde under året in kulturarv i listan över samhällsviktiga verksamheter.

Uppgifterna förutsätter samverkan inom Länsstyrelsen, mellan länsstyrelserna och med en lång rad organisationer på både regional- och lokal nivå. Länsstyrelsen har under verksamhetsåret deltagit i det nationella nätverket för utmärkning och undanförsel av kulturegendom som leds av Länsstyrelsen i Västra Götaland. Några ytterligare insatser har inte kunnat ske utifrån befintliga resurser.

Kulturmiljö inom gestaltad livsmiljö och hållbarhetsarbetet

Det regionala omhändertagandet av politikområdet gestaltad livsmiljö har tagit sig uttryck i ett initiativ att bilda ett arkitekturstrategiskt råd. Länsstyrelsen är initiativtagare och inledningsvis har länets stadsarkitekter inbjudits för att diskutera formerna för ett sådant råd. Kulturmiljö ingår som ett område som ska omhändertas och bedömningen är att det kommer kunna vara ett viktigt forum och komplement till kultursamverkan-F som Länsstyrelsen har tillsammans med de kommunala tjänstepersoner som har kulturmiljö i sina arbetsuppgifter.

I de översikts- och detaljplaner som inkommer till Länsstyrelsen kan skönjas en positiv utveckling för hur kulturmiljö beskrivs och hanteras. Det är dock fortfarande många planer som omfattar rivningar och ett begränsat omhändertagande av befintliga kulturmiljö. I det hänseendet kommer miljö- och hållbarhetsarbetet inte kunna uppnås utan ytterligare insatser.

Tillsyn och tillstånd

Inom ärendehantering har prioritet givits att pröva och lämna tillstånd i de frågor som inkommer. Det finns begränsade möjligheter att arbeta av de äldre ärenden som ligger öppna vilket varit ett aktivt val att nedprioritera. Förutsättningarna att bedriva den tillsyn som är nödvändig har inte heller funnits detta år. Under många år har tillsynen varit ett oprioriterat område vilket innebär att Länsstyrelsen har dålig kunskap rörande statusen inom länets lagskyddade kulturmiljöer.

Utöver den händelsestyrda tillsyn som sker inom ramen för tillståndsprövningarna har en riktad tillsynsatsning gjorts under året. Länsstyrelsen har genomfört en besiktning av de byggnadsminnen som ingår i trästaden Eksjö. Insatsen begränsades till en okulär bedömning av den utvändiga konditionen av byggnadsminnena.

Stöd till vården av länets kulturmiljövärden

Ett av de viktigaste redskapen som Länsstyrelsen besitter för att främja förvaltningen och bevarandet av värdefulla

kulturmiljöer är kulturmiljövårdsanslaget. Varje år beslutar och utbetalar Länsstyrelsen de medel som Riksantikvarieämbetet tilldelar länet.

Den största andelen av tillgängliga medel går till vårdinsatser som rör byggnadsminnen, riksintressemiljöer eller miljöer som är upptagna i kommunala kulturmiljöunderlag. Den värdeurholkning av det statliga kulturmiljövårdsanslaget som har skett under åren, har lett till att ambitionsnivån fått sänkas gradvis när det gäller att förvalta länets kulturreservat och att bedriva forn- och landskapsvård.

Länsstyrelsen ser ett stort intresse och engagemang från markägare, hembygdsrörelsen och kommuner för att bevara och utveckla de kulturmiljövärden som finns i länet. Förutsättningarna från Länsstyrelsens sida att stötta, ta tillvara på och utveckla det engagemanget har under lång tid varit små. Kulturmiljövårdsanslaget är i sammanhanget underfinansierat och trots de marginella höjningar som skett och aviserats är bedömningarna att anslaget motsvarar ca 25 procent av vad som skulle behövas för att bedriva ett ändamålsenligt kulturmiljöarbete.

Resultatbedömning

Länsstyrelsen bedömer att kulturmiljöarbetet sett som helhet och över tid är otillfredsställande. Det är under nuvarande förutsättningar inte möjligt att bedriva ett arbete på rimlig nivå.

Under året har insatser gjorts som utvecklat samverkan och fördjupat kulturmiljöarbetets möjligheter att synliggöras i andras processer. Det finns en potential för att kulturmiljövärden bättre ska kunna synliggöras och även hanteras, vilket är positivt.

De verksamhetsresurser som Länsstyrelsen har är otillräckliga för att bedriva ett fullgott kulturmiljöarbete. Under rådande förutsättningar prioriteras att hantera inkomna ärenden som prövas enligt kulturmiljölagen samt att bidra med kulturmiljökompetens i andra prövningar, planer och rättsprövningar. Tillsyn, främjande och vägledande arbete, uppföljning samt kulturmiljöarbetet inom

civil beredskap kan inte utföras eller endast ske i begränsad omfattning.

Kulturmiljövårdsanslaget bidrar till att kulturmiljövården restaureras, bevaras och utvecklas. Länsstyrelsen bedömer att de enskilda projekteten genomförs med gott resultat. Det offentliga stödet är både en uppmuntran och ibland avgörande för om

värdefulla kulturmiljöer ska kunna bevaras för kommande generationer. Anslaget knapphet leder till att identifierade kulturmiljövården bygger upp betydande underhållsskulder samt att incitamenten att välja ut nya kulturmiljöer att skydda är begränsade. De långsiktiga förutsättningarna att nå de nationella målen för kulturmiljöarbetet är bristfälliga.

SAMHÄLLSSKYDD OCH BEREDSKAP

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p8 Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Länsstyrelseinstruktion
7§ Geografiskt områdesansvar m.m.	Länsstyrelseinstruktion
7 b § Beredskapsmyndighet	Länsstyrelseinstruktion
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Verksamhetsområdet omfattar skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar och totalförsvaret. Nedanstående punkter sammanfattar de viktigaste uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska genom sitt geografiska områdesansvar:

- Vara sammanhållande inom krisberedskapen före, under och efter en kris inom sitt geografiska ansvarsområde och verka för en gemensam inriktning och vidta nödvändiga åtgärder.
- Vara länets högsta civila totalförsvarsmyndighet i händelse av höjd beredskap. Detta innefattar bland annat att samordna de civila försvarsåtgärderna och verka för att sådan verksamhet, hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna, bedrivs med enhetlig inriktning. Vidare ska länsstyrelserna i samråd med Försvarsmakten och med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att det civila och det militära försvaret samordnas.
- I samråd med den länsstyrelse som är civilområdesansvarig verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.
- Ansvara för räddningstjänst och sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning.
- Ansvara för att ständigt ha en tjänsteman i beredskap och en förmåga att snabbt upprätta en krisledningsorganisation och vid behov en krigsorganisation.

- Ansvara för uppföljning av kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar.
- Ansvara för att bevaka riskhänsyn i samhällsplaneringen.
- Hantera uppdrag enligt Sevesolagen.

Målet för *Seveso-tillsynen* är att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt att säkerställa en nödvändig skyddsnivå ur miljö- och säkerhetssynpunkt. Att säkerställa att den kommunala räddningstjänsten har kunskap, bemanning och beredskap för Seveso-olyckor är också en viktig målsättning.

Målet för *skydd mot olyckor* är att, med hänsyn till de lokala förhållandena, i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

Målen för samhällets *krisberedskap* är att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när olyckor och krissituationer inträffar.

Mål för det *civila försvaret* är att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning

SAMLÄ
801.029.76

Made in Finland
14139

SAMLÄ
801.029.76

19 liter

Kemetyl

OUR GREENEST

ANVÄNDS TILL:
SÖM KÄTTETÄVÅRS

Monikäyttöinen

VIKTIG INFORMATION TILL SVERIGE

OM KRIS
ELLER KOMME

Trangia

7 4375085 060 102

Camp lantern
X-LED
Inga batterier isatta
Skall vara 3 st. storlek D

- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred
- bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser med tillgängliga resurser.

Målet för samhällets totalförsvar är att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Samhällsskydd och beredskap (45-46)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	15,8	18,2	17,9
Antal årsarbetskrafter kvinnor	5,8	7,1	7,0
Antal årsarbetskrafter män	10,0	11,1	11,0
Antal ärenden, inkomna och upprättade	265	264	343
Antal beslutade ärenden	285	231	306
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	22	20	8
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	25 482	27 397	23 205
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	175	0	0

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatredovisning

Det vi ska planera inför

Bevaka risk- och beredskapshänsyn i samhällsplaneringen

Länsstyrelsen utför tillsyn på kommunernas översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner och detaljplaner utifrån beredskaps- och riskhänsyn. Även infrastrukturplaner och miljöprövningstillstånd granskas utifrån de aspekterna. Granskningen inkluderar exempelvis brand, farligt gods, översvämningensrisk och geotekniska risker. Hittills i år har 61 ärenden granskats utifrån risk- och beredskapshänsyn. Samma ärende kan behöva granskas flera gånger beroende på i vilket stadie det befinner sig i.

Skogsbrandsbevakning med flyg

Länsstyrelsen är ansvarig för skogsbrandsbevakning med flyg i länet. Till detta uppdrag har myndigheten avtal med en flygentreprenör som genomför flyguppdragen. Räddningstjänsten i länet har ett delegerat ansvar från Länsstyrelsen att bedöma och

beställa brandflyg. Vid svårbedömda situationer sker dialog med Länsstyrelsen. Under skogsbrandssäsongen 2023 genomfördes cirka 140 flyguppdrag med 3 upptäckta bränder.

Tillsyn enligt Sevesolagstiftningen

Under 2023 genomförde Länsstyrelsen de sju planerade tillsynsbesöken som fastställdes i årets tillsynsplan. Tillsynsbesöken genomfördes fysiskt vid en bergtäkt, vid fyra verksamheter som är klassade enligt den lägre kravnivån i Sevesolagen samt vid två verksamheter som är klassade enligt den högre kravnivån. En av verksamheterna enligt den lägre kravnivån var en ny Sevesoverksamhet. Fokus har varit på hantering av risker inom verksamheterna. Resultatet visar att verksamheterna har en god säkerhetskultur och har vidtagit åtgärder för att förebygga allvarliga kemikalieolyckor och för att begränsa följderna av olyckor.

Beredskap för kärnteknisk olycka

Kommunerna i länet har under året reviderat sina fasta mätpunkter för gammastrålning

utifrån Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps (MSB) vägledning.

Saneringsledarfunktionen samt stabens operativa ledningsfunktion har vidareutbildats genom deltagande i en större övning anordnad av Kalmar län. Länsstyrelsen har haft särskilt fokus på arbetet med att utveckla saneringsplanen. Vidareutveckling planeras fortsätta under kommande tre år.

Samverkan i planeringszonen, som omfattar Länsstyrelsen Jönköpings län och länsstyrelserna i kärnkraftslänen Halland och Kalmar, har stärkts under året genom att Länsstyrelsen Jönköpings län har deltagit i gemensamma utvecklings- och informationsdagar.

Den förmåga vi skapar

Hantering av händelser

Ett allvarligt säkerhetspolitiskt omvärldsläge med krig i Europa och en förhöjd terrorhotnivå i Sverige har präglat arbetet med civil beredskap och säkerhet och lett till åtgärder i form av informationsinsatser inom myndigheten och för länets aktörer. I september höll Länsstyrelsen också ett extrainsatt lägesbilds- och orienteringsmöte för F-samverkans aktörer angående den förhöjda terrorhotnivån i Sverige.

I början av året hanterade Länsstyrelsen de översvämningar som drabbade de södra delarna av länet. Resultatet rapporterades till MSB i enlighet med översvämningdirektivet. Inför sommaren fanns beredskap för torka i länet med ett ökat antal rapporteringsförfrågningar från Livsmedelsverket och Jordbruksverket. Internt organiserade sig Länsstyrelsen i förberedande syfte. Medarbetare med olika kompetenser samlades regelbundet för att dela information och analyser med varandra. Arbetssättet blev uppskattat och hade troligen varit till stor hjälp om vädret hade utvecklat sig åt mer hetta och medföljande torka.

I samband med utbrottet i Västmanland av Afrikansk svinpest startades en intern arbetsgrupp på Länsstyrelsen med syfte att skapa beredskap och sprida information till

berörda aktörer som vissa av länets avfallsanläggningar (där Länsstyrelsen bedriver tillsyn) och större besöksmål som Store Mosse nationalpark. Länets gemensamma resursgrupp av frivilliga kunde på begäran även stötta arbetet på plats i Fagersta under en månads tid.

För att höja länets förmåga att nyttja geografiskt informationssystem (GIS) gjorde Länsstyrelsen en satsning under våren med att informera länets räddningstjänstansvariga om verktyget BrandGIS. BrandGIS är ett stöd för att ta fram geografiska lägesbilder vid bränder i skog och mark. En effekt blev att kommunernas egna GIS-resurser blev mer kända för räddningstjänsterna och ett första försök till att ha bättre gemensam beredskap inför sommarens eventuella utmaningar med torka och bränder med hjälp av GIS-resurser inleddes.

Ledning och samordning

Ledning och samordning är ett av det civila försvarets fokusområden och med anledning av en kraftigt försämrad säkerhetspolitisk utveckling genomfördes en utbildningsinsats under hösten 2022 som fortsatt under 2023. LST fick extra medel under 2023 som fördelades på olika tjänster där bedömningen var att förmågan behövde öka. Det blev satsningar inom beredskap, juridik och kommunikation. Förutom att det har varit ett stöd för att hantera ett ökat behov internt och i länet så har Länsstyrelsen kunnat göra en satsning på att uppdatera rutiner för kriskommunikation i stabsarbete vid särskild händelse och höjd beredskap.

Länsstyrelsen deltog under året i planeringen för kärnkraftsövningen Fenix 2024 som Länsstyrelsen Kalmar ansvarar för. Länsstyrelsen har under året planerat för övningen samt genomfört ett förberedande moment med personal från kris- och krigsorganisationen. Det första delmomentet för kärnkraftsövningen har även genomförts i form av en larm- och startövning.

Det övergripande målet för insatsen har varit att myndigheten ska ha god förmåga att initialt etablera staben samt ha god förmåga att ta emot larm och initiera arbetet enligt

plan, samt ha förmåga till att fatta nödvändiga beslut.

I april samlade Landshövdingen till Regionalt råd för krisberedskap, skydd mot olyckor och civilt försvar, i juni till ett extrainsatt Regionalt råd med anledning av torkan och i oktober till ett utökat Regionalt råd där nära 200 av länets beredskapsaktörer deltog. Syftet med råden är att bibehålla de goda relationerna och den goda samverkan inom högsta nivån hos F-samverkans aktörer. Syftet med det utökade rådet var att höja medvetenheten för en bredare grupp om det förvärrade säkerhetspolitiska läget och den mängd av utmaningar och hot som samhället står inför.

F-samverkans nätverk och arbetsgrupper har träffats regelbundet under hela året, och deras arbete har dokumenterats och följts upp. Detta har möjliggjorts tack vare att Länsstyrelsen under året kunde förstärka med resurs till arbetet med administrering och förvaltning inom F-samverkan.

Beredskapsplaner och krigsorganisation

Myndighetens förmåga att hantera ett världlandsstödsuppdrag har bibehållits och utvecklats genom utbildningsinsatser och uppdaterande av myndighetens plan för att hantera världlandsstöd.

Den gemensamma totalförsvarsplaneringen tillsammans med länets aktörer som genomförts har främst skett tillsammans med de av Länsstyrelsen och Försvarsmakten prioriterade kommunerna. Insatsen har bidragit till kunskapshöjning, förståelse, inriktning och arbete enligt specifika planeringsförutsättningar. Länsstyrelsen har tillsammans med Södra militärregionen och andra aktörer utvecklat sambandsförmågan inom militärregionen.

Länsstyrelsen samt vissa av länets kommuner deltog vid totalförsvarsplaneringsveckor, med bland annat inriktning mot världlandsstöd vilket bedöms ha bidragit till en generell gemensam förmågehöjning.

Under året genomfördes en utbildningsinsats avseende förfogandelagen, uttagnings- och ersättningsförfarande för berörda enheter vid

myndigheten. Detta bedöms ha bidragit till en inledande och grundläggande förmågehöjning för myndigheten inför och vid höjd beredskap.

Aktuell lägesbild

Regeringens uppdrag till länsstyrelserna att regelbundet redovisa läget i länen och samordna informationsinhämtning med anledning av den ryska invasionen av Ukraina upphörde den 1 mars 2023. Inom ramen för länets krissamverkan F-samverkan har Länsstyrelsen regelbundet sammanställt en regional lägesbild även därefter.

Arbetet har samordnats av en lägesbildsfunktion på Länsstyrelsen som samlat in rapporteringar från olika aktörer och nätverk, sammanställt information och som förmedlat den samlade lägesbilden vidare ut i länet. Upprätthållandet av en regional lägesbild planeras fortgå framöver. Detsamma gäller Länsstyrelsens arbete med de regelbundna Lägesbild- och orienteringsmöten i F-samverkan som upprätthållits med regelbundenhet hela året. Innehållet i lägesbilder och redogörelser från Lägesbild- och orienteringsmöten har sannolikt skapat insikt, förståelse och underlag för beslut och genomförande av verksamhet hos våra samverkanspartners.

Länsstyrelsen har fortsatt att löpande och automatiserat inhämta information från olika informationskällor avseende exempelvis elpriser, olika konsumentprisindex, räntor, varsel, konkurser, försörjningsstöd, brottsstatistik och brandrisker för att nämna ett antal. Länsstyrelsen utvärderar löpande hur dessa kan stödja lägesbilden för länet.

Många datakällor har ännu inte automatiserade flöden utan kräver manuella insatser, men där det går att standardisera och strukturera informationen försöker Länsstyrelsen göra det för att kunna jämföra informationen mellan till exempel kommuner och över tid för att tidigt se trender och få möjlighet att agera i tidigt skede.

Därutöver har Länsstyrelsen rapporterat månatliga lägesbilder till MSB. Underlaget har utvecklats, bland annat genom att allt fler medarbetare med olika kompetenser på

Länsstyrelsen involverats för att få till ett så brett och representativt underlag som möjligt.

Länsstyrelsen har deltagit i de aktiviteter som initierats inom regeringsuppdraget att pröva förmågan avseende rapportering under höjd beredskap som MSB och Försvarsmakten fått under året. En sambandsövning samt en övning gällande förmågan att färdigställa och rapportera en lägesbild till aktuella aktörer har prövats. Detta har bidragit till att öva signalskydd, Länsstyrelsens expedition för säkerhetsklassificerade ärenden samt till att öva förmågan att sammanställa lägesbilder hos länsstyrelse, kommun och region.

Myndigheten har även ingått i ett arbete som civilområde sydöst initierat som handlar om att skapa gemensam lägesbild.

Tillsättning av tjänsteman i beredskap (TiB)

Länsstyrelsen har haft en tjänsteman i beredskap (TiB) under årets alla dagar. Då några medarbetare med TiB-tjänstgöring avslutat sina tjänster under året uppstod under hösten ett behov att genomföra en intern rekryteringskampanj. Introduktion och utbildning har genomförts och Länsstyrelsen har det önskade antalet TiB på plats.

Att arbeta strukturerat med samhällsviktig verksamhet och kontinuitetshantering

Det interna arbetet med att identifiera Länsstyrelsens samhällsviktiga processer och kritiska beroenden har påbörjats. Ungefär hälften av enheterna har deltagit vid workshops hittills. Varje tillfälle har varit uppdelat över två dagar där det inledningsvis varit fokus på att förstå begreppet kontinuitetshantering och samhällsviktig verksamhet och därefter har kritiska processer i den egna verksamheten identifierats. Dimensionerande för analysen har varit en situation under höjd beredskap. Parallellt med kontinuitetshantering har två övning- och utbildningstillfällen anordnats internt som utgått från ett cybersäkerhetsscenario där deltagarna fått pröva sitt kontinuitetshanteringstänk tillsammans med kollegor. Arbetet kommer att fortsätta under 2024.

Länsstyrelsen har utvecklat sätt att sammanställa information om samhällsviktig verksamhet inom det geografiska området. Kvaliteten på en sådan sammanställning är viktig för att kunna identifiera vad som är skyddsvärt och i nästa steg se om det skyddsvärda är hotat.

Länsstyrelsen har via nätverket för beredskapssamordnare regelbundet tagit upp frågeställningar gällande risk och sårbarhetsarbetet. Myndigheten har även deltagit i nationella möten där risk- och sårbarhetsanalyser (RSA) har diskuterats. På så sätt har Länsstyrelsen fått del av erfarenheter och värdefulla metodstöd som kan utgöra ett stöd för länets kommuner. En utveckling av RSA-arbetet kommer framåt att behövas då det inom strukturformen för det civila försvaret tillkommit rapporteringskrav för länsstyrelsens risk- och sårbarhetsanalyser.

Samtliga kommuner i länet och Region Jönköpings län har lämnat risk- och sårbarhetsanalyser till Länsstyrelsen. De kommer att följas upp i dialog med kommunerna och Region Jönköpings län under våren 2024 och kommer att utgöra grund för den regionala risk- och sårbarhetsanalysen och den bedömning som Länsstyrelsen rapporterar i september 2024 till MSB och Regeringskansliet.

Arbete med säkerhetsskydd och säkra kommunikationer

Länsstyrelsens interna och externa arbete med säkerhetsskydd och då särskilt stödet till aktörernas säkerhetsskyddsarbete har bland annat bidragit till en stärkt förmåga att:

- förvara, hantera och dela säkerhetsskyddsklassificerad information,
- säkerhetspröva och inplacera i säkerhetsklasser,
- bedöma och klassificera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och säkerhetskänsliga verksamheter och skydda samhällsviktiga och säkerhetskänsliga anläggningar och verksamheter.

Arbetet bedöms dessutom ha bidragit till en god incidentrapportering, en ökad insikt och

medvetenhet om hotande aktörer och om hotbilden.

Länsstyrelsen har även under året agerat värd för nätverket säkerhetssamverkan (säkerhets-skyddsfrågor) sydöst.

Det interna arbetet med att uppdatera befattningsanalyser utifrån säkerhetsskyddslagstiftningen pågår och behöver fortsätta för att säkerställa det interna säkerhetsskyddet.

Under året har ett samverkansavtal för flera av F-samverkans parter slutits vilket innebär att aktörerna nu har säkerhetsskyddsavtal som innebär att aktörerna kan utbyta relevant information.

Länsstyrelsen har kontinuerligt fortsatt arbeta för att länets kommuner och Region Jönköpings län ska ha förmåga att kommunicera säkert genom införandet av signalskyddssystem PGBI – Signe. Införandet har intensifierats under året. Sammanlagt har 9 av 14 aktörer infört systemet. Målsättningen är att systemet ska vara helt infört under 2024.

Länsstyrelsens signalskyddsorganisation har utökats med ytterligare en biträdande signalskyddschef. Detta tillsammans med förbättrade arbetssätt och rutiner tillsammans med vår H-expedition har lett till en ökad effektivitet i arbetet trots en ökad mängd arbetsuppgifter. Ökningen under året har berott på införande av kryptotelefonen MGGI, införande av nya civilområden och behov av förmåga till signalskyddat samband även på alternativa ledningsplatser.

Arbete med att implementera användningen av nya fristående datorer under året är nu i slutfasen.

De som ska planera och skapa förmåga

Samverkan i CIVO

Länsstyrelsen har under året deltagit i regelbundna möten inom civilområde sydöst. Effekten har blivit en större förståelse för vad den nya strukturreformen innebär och ett gemensamt utvecklande av hur vi i civilområdet kan stötta varandra. Samverkan och dialog sker även mellan handläggare inom

exempelvis värdlandstöd, lägesbild och mellan säkerhetsskyddschefer inom Civoområdet.

Inom ramen för Sveriges samförståndsavtal med Nato om värdlandstöd har Länsstyrelsen deltagit i aktiviteter tillsammans med Södra militärregionen. Länsstyrelsen har även utbildat tjänstepersoner inom Region Jönköpings län och länets kommuner om vad en Nato-anslutning kan innebära för länet med fokus på att ge och ta emot stöd. Under året fastställdes Länsstyrelsen interna Värdlandstödplan som ligger till grund för fortsatt arbete med praktiska och logistiska arrangemang.

Kalla kriget 2.0

Kalla kriget 2.0 är ett erbjudande till länets kommuner om utbildning kombinerat med gruppuppgifter och diskussioner i plenum. Det handlar om en historisk tillbakablick, kriget i Ukraina, globala och regionala hot mot Sverige och länet, kontinuitetshantering och civilt försvar. Målgruppen är ledande politiker och tjänstemän inom kommunen. Programmet skraddarsys efter specifika behov. Kalla kriget 2.0 påbörjades 2022 och nu har huvuddelen av länets kommuner haft minst ett genomförande.

Genomförd och planering av kommunal uppföljning

Länsstyrelsen har följt upp kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar, enligt lagkrav och överenskommelser mellan staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR). Alla länets kommuner lämnade en redovisning enligt MSB:s mall.

Drivande av nätverk

Den etablerade samverkan för kommuner och Region Jönköpings läns beredskaps- och säkerhetsskyddsansvariga har haft regelbundna träffar. Träffarna skapar förutsättningar för upprätthållande av ett nätverk i vilket de olika aktörerna kan ha kontakt för att hantera olika frågeställningar som uppkommer. Ett starkt nätverk med goda relationer säkerställer möjligheten till ett snabbt agerande vid händelser och är grunden för att kunna fatta beslut i pressade situationer.

Stöd till aktörerna för dricksvatten under höjd beredskap

Länsstyrelsen har gett stöd till kommunerna i arbetet med att minimera konsekvenserna vid en störning i dricksvattenförsörjningen. Stödet utformades i samverkan med kommuner, dricksvattenproducenter och verksamhetsutövare. Kommunerna har genom detta kunnat nå en förmågehöjning då det gäller att säkerställa dricksvattenförsörjningen under höjd beredskap.

Deltagarintresset för utbildningarna har varit stort med över 150 deltagare på totalt fyra utbildningstillfällen.

Kommunernas hälso- och sjukvård och socialtjänst under höjd beredskap

I regeringsuppdraget med att stödja utvecklingen av den kommunala hälso- och sjukvården och socialtjänstens beredskap (KHOSS) har Länsstyrelsen arbetat med förankring hos kommunerna.

Länsstyrelsen har i workshopformat:

- låtit deltagarna diskutera de sex prioriterade områden som lyfts i uppdraget
- informerat om totalförsvaret
- tillsammans med deltagarna gått igenom verksamhet som skett 2023
- uppmärksammat kommunerna på kommande statsbidrag 2024

Länsstyrelsen har aktivt deltagit i KHOSS konferens och möten inom projektet för att hålla sig à jour och bättre kunna bistå kommunerna med relevant material.

Frivilligverksamhet

Den Regionala Resursgruppen (RRG) har under året genomfört övningar och utbildningar för sina medlemmar. Dels introduktionsutbildningar för nya medlemmar, dels repetitionsutbildningar för befintliga. Länsstyrelsen står med som uppdragsgivare i ansökningar till MSB gällande utbildningskostnader för åren 2024–2027. Ansökan utgår utifrån de behov som aktörer i länet har identifierat, det vill säga den kompetens och förmåga som efterfrågas av den regionala resursgruppen. Exempel på

utbildningar är bandvagnsutbildning, elverksutbildning samt utbildning inom fältkök och förläggning.

Länsstyrelsen har tillsammans med Frivilliga Automobilkåren (FAK) introducerat nya medlemmar till RRG:n i både Jönköpings län och andra län. Länsstyrelsen har även deltagit på nationella konferenser i syfte att samverka med andra länsstyrelser och aktörer om frivilligfrågan. Ytterligare har ett arbete påbörjats om att revidera befintligt avtal som finns mellan F-samverkans aktörer och FAK.

Resultatbedömning

Den sammanvägda bedömningen för verksamhetsområdena är som följer:

För området Det vi ska planera inför:

Gott och utmärkt resultat för arbetet med tillsynsverksamhet av sevesoanläggningar samt arbetet med skogsbrandflyg. Utvecklingsbehov finns inom området samhällsplanering. Verksamheten har visserligen uppnått gott resultat genom att det generellt bedöms bidra till ett mer säkrare, robustare och resilient samhälle som kan bestå över tid, men det behöver ske en utveckling som innefattar en ökad förståelse för totalförsvaret och dess behov. Även beredskapen för kärnteknisk olycka är ett område som går framåt, men som behöver fortsätta att utvecklas.

För området Den förmåga vi skapar:

För att höja den efterfrågade förmågan att klara det dimensionerade kravet (väpnat angrepp) krävs fortsatta utbildningsinsatser och övning. Resultatet är otillfredsställande.

Vissa delar av arbetet inom området beredskapsplaner och krigsorganisation har fått stå tillbaka med anledning av prioritering av andra insatser och verksamhet. Ett exempel är den planerade regionala samverkanskursen om civilt försvar som flyttats fram till 2024. Dock har färdigställande och myndighetsbeslut avseende delar av planeringen tydliggjort prioriteringar, ledningsverksamhet och organisationsstruktur under höjd beredskap och detta bedöms bidra till ökad förmåga att utföra myndighetens övergripande uppdrag under höjd beredskap.

Det fortlöpande utvecklingsarbetet gällande lägesbild har till stor del fått ligga på is under året. Då uppdraget med förmågan att kunna upprätthålla och rapportera en aktuell lägesbild, även under höjd beredskap, har vuxit under framför allt den senare delen av året bedöms en ambitionshöjning bli nödvändig under 2024.

Både det interna och det externa arbetet med kontinuitetshandling bedöms ha utvecklingsbehov. Framgent kommer det finnas behov av att i kontinuitetshandlingsanalyser fokusera på det regionala områdesansvaret och framför allt inom specifika beredskapssektorer som till exempel energi, livsmedelsförsörjning och transporter.

Signalskyddsverksamheten har genomförts med utmärkt resultat samt även övats med gott resultat under MSB:s regeringsuppdrag kring rapportering under höjd beredskap.

För området De som ska planera och skapa förmåga:

Det viktiga arbetet med att utveckla F-samverkan och ge stöd till kommunerna får bedömas som utmärkt. Det arbete som utförs inom F-samverkan bidrar till att aktörerna i länet har lättare att komma i kontakt med varandra, dela lägesbilder och annan information, samt att inrikta och samordna eventuella åtgärder för bästa effekt. Inte

minst då det krävs snabbt agerande vid inträffade händelser.

Kalla kriget 2.0 påbörjades 2022 och nu har huvuddelen av länets kommuner haft minst ett genomförande. Resultatet av arbetet bedöms som gott då flertalet nyckelpersoner har fått större insikt om hotbilden.

I och med nya överenskommelser mellan MSB och Sveriges kommuner och Regioner (SKR) inom krisberedskap och civilt försvar kommer det finnas utvecklingsbehov under kommande år vad gäller uppföljningsarbetet det förordningsstyrda arbetet med att följa upp kommunernas tillämpning av lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

Länsstyrelsens bedömning är att den Regionala Resursgruppen (RRG) som finns i länet är en värdefull resurs som är väl rustad för krishändelser. Det finns dock ett utvecklingsbehov för Länsstyrelsen att i samverkan med aktörerna definiera uppgifter för RRG:n som berör hela hotskalan. Länsstyrelsen ser ett behov av att samverka med fler frivilliga aktörer i länet inom ramen för det geografiska områdesansvaret samt med länets kommuner för att skapa en samlad förmåga och förståelse för hur vi arbetar och nyttjar länets frivilliga resurser.

NATURVÅRD OCH MILJÖSKYDD

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p9 Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Länsstyrelseinstruktion
6§ Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Länsstyrelseinstruktion
14§ Miljöprövningsdelegation	Länsstyrelseinstruktion
15§ Vattendelelegation	Länsstyrelseinstruktion
19§ Fjälldelegation	Länsstyrelseinstruktion
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Regleringsbrev
1A5 Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning m.m.	Regleringsbrev
1A6 PFAS - övervakning, inventering och kartläggning m.m.	Regleringsbrev
1A7 Föreningade områden	Regleringsbrev
1A8 Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet	Regleringsbrev
1A9 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Regleringsbrev
1A11 Nationella och regionala skogsprogram	Regleringsbrev
1B1 Naturvård - regional samordning och ledning	Regleringsbrev
1B2 Restaurering ängs- och betesmarker - nationellt program	Regleringsbrev
1D3 Berörda län, en hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D. Länsstyrelsegemensamt arbete redovisas samlat i bilaga E.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Samordna det regionala miljömålsarbetet, utarbeta åtgärdsprogram samt följa upp och redovisa det regionala läget för miljömålen. De ska också utarbeta miljöövervakningsprogram och genomföra miljöövervakning.
- Samordna och stimulera arbetet med de nationella friluftslivsmålen samt samordna, stimulera och lämna bidrag till lokala naturvårdssatsningar och vattenvårdsprojekt.
- Skydda områden och arter genom bland annat beslut om områdesskydd samt utarbetande av förvaltningsplaner och åtgärdsprogram.
- Bevara och förvalta naturvärden i skyddade områden.
- Besluta om tillstånd och dispenser för naturskydd, skydd för djur och växtarter, terrängkörning och vilthägn samt ansvara för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken.
- Ansvara för prövning och tillsyn av vattenverksamhet och markavvattning.
- Samordna vattenförvaltningsarbetet genom de fem vattenmyndigheterna.
- Ansvara för samråd, yttranden och tillstånd för mineralfyndigheter, miljöfarlig verksamhet, kemiska produkter och avfall.
- Planera och genomföra tillsyn och ansvara för regional samordning och tillsynsvägledning samt vidareförmedling av statliga bidrag.
- Samordna, följa upp och utvärdera kommunernas tillsynsverksamhet inom miljö- och hälsoskydd.
- Kartlägga, undersöka, utreda och riskklassa föreningade områden.
- Genomföra restaurering av försurade, näringsrika och värdefulla vatten.

Generationsmålet är det övergripande målet för *miljöpolitiken* och beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. De 16 miljö kvalitetsmålen

beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Utöver *miljömålen* och dess preciseringar är nedanstående nationella mål av väsentlig betydelse för länsstyrelsernas miljöarbete:

- Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken.
- Tillsyn ska ske i sådan omfattning att den bidrar till att regelefterlevnaden överlag är god och att alla inkommande ärenden handläggs med tillfredsställande kvalitet.
- En effektiv och enhetlig miljötillsyn är avgörande för att säkerställa att en

hållbar utveckling främjas som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

- Tillsynsvägledande myndigheter ska aktivt verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning. Länsstyrelserna ska ge tillsynsvägledning i länet.
- Det övergripande målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund.
- Samtliga omprövningar av vattenkraft ska genomföras under 2022–2042.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Naturvård och miljöskydd (50–58)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	84,8	94,1	90,5
Antal årsarbetskrafter kvinnor	50,3	56,7	55,0
Antal årsarbetskrafter män	34,5	37,4	35,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	3 627	3 266	3 168
Antal beslutade ärenden	3 576	3 205	3 058
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	90	109	98
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	125 511	127 017	116 691
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	72 409	57 362	59 720

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Målvärde	År 2023	År 2022	År 2021
Antal miljöfarliga verksamheter där ursprungstillståndet är från Miljöskyddslagen (st)	Alla miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt Miljöskyddslagen ska vara omprövade enligt Miljöbalken	Miljöprövning	NikITA1)	0	65/35 8	57/36 6	58/36 6
Areal strikt skyddad natur (nationalparker (NP), naturreservat (NR), naturvårdsavtal (NVA), biotopskyddsområden (BSO)) (ha)	Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, Ett rikt växt- och djurliv	Verka för att miljömålen nås (6§ länsstyrelseinstruktionen)	NVR (Naturvårdsregistret) 2)		289 32	28 667	28 206

1) Ärendesystem, Länsstyrelsen

2) Utdrag från Naturvårdsverkets system

Resultatredovisning

Miljömålsåtgärdsprogrammen samlar aktörer och bidrar i genomförandet

Att samverka i framtagande och genomförande av länsgemensamma åtgärdsprogram för miljömålen är en framgångsfaktor. Under året har två nya åtgärdsprogram antagits; Hälsans miljömål och Vattnets miljömål. Därutöver pågår ett omfattande arbete med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram Grön handlingsplan. Det kommer innehålla åtgärder för grön infrastruktur, friluftsliv och miljömålen Ett rikt växt och djurliv, Levande skogar, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap samt God bebyggd miljö. Åtgärderna tas fram av tre arbetsgrupper som består av representanter från statliga myndigheter, kommuner, näringsliv och civilsamhälle.

Att ta fram åtgärdsprogrammen i bred samverkan gör att kunskap från flera organisationer tas till vara, dels om miljösituationen i länet, dels om hur insatser kan genomföras. En gemensam process bidrar också till god förankring, vilket är av stor betydelse när det är dags att genomföra de åtgärder/aktiviteter som följer av åtgärdsprogrammen.

Alla åtgärder i åtgärdsprogrammen följs upp varje år i åtgärdswebben, en gemensam digital plattform. Organisationer som har åtagit sig att vidta åtgärder rapporterar måluppfyllelse för respektive åtgärd. Utöver den ordinarie åtgärdsuppföljningen har Länsstyrelsen genomfört en halvtidsavstämning för åtgärdsprogrammen Minskad klimatpåverkan och Anpassning till ett förändrat klimat. Den samlade bedömningen i halvtidsavstämningen är att det finns ett fortsatt stort behov av att integrera klimat, energi och klimat Anpassning i styrning och ledning hos organisationerna i länet, i syfte att skapa ett klimatsmart och klimatanpassat län. Utöver det är resultatet att fler insatser och åtgärder behöver genomföras för transporter och resor, för energieffektivisering och förnybar energiproduktion samt för hållbar upphandling och konsumtion.

Miljöövervakningen står inför stora utmaningar

Att undersöka och följa tillståndet i miljön över tid är viktigt. Resultaten används bland annat för att följa upp arbetet med miljömålen och effekter av insatser, för att planera åtgärdsarbetet och för att upptäcka nya hot mot miljön. Miljöövervakningen är ett viktigt referensmaterial för olika typer av miljöstudier.

Budgeten för att bedriva regional miljöövervakning enligt det regionala miljöövervakningsprogrammet minskade med ca 20 procent inför 2023. Även medel till nationell miljöövervakning har minskat, vilket också påverkat den sammantagna miljöövervakningen i länet negativt. Redan före neddragningen behövde stora delar av miljöövervakningen stärkas för att kunna ge bättre underlag till miljömålsuppföljning. Det som behövs är en högre geografisk samt tidsmässig noggrannhet för att kunna visa förändringar i rätt tid på rätt plats. Det är också svårt att koppla förändringar i miljön till andra samhällsförändringar eller andra vidtagna åtgärder när omfattningen på övervakningen minskar. Länsstyrelsen är aktiv och söker hela tiden efter olika möjligheter för att stärka miljöövervakningen.

Om neddragningarna består kommer det innebära att Länsstyrelsen enbart har tillgång till begränsad information om till exempel utvecklingen av växtperiodens utsträckning, ekosystemens status samt förekomsten av invasiva främmande arter i vatten och på land. Även kunskapen om länets vatten kommer snabbt att försämrats, vilket tydligt försvårar åtgärdsarbetet och en återrapportering som uppfyller EU-kraven.

Sammantaget har de minskade resurserna medfört att:

- vissa delar av miljöövervakningen pausats tills vidare, till exempel övervakning av biologiskt rika våtmarker (rikkärr) och fenologi som bland annat följer upp vegetationsperiodens längd
- bottenfauna inte har kunnat undersökas i samma utsträckning

- den ideella naturvården inte kompen- serades i samma omfattning som tidigare i övervakningen av tjäder, vilket minskade antalet inventerade spelplatser
- att gaddstekelövervakningen inte kunde fortsätta
- den manuella inventeringen av fladder- möss togs bort och endast den med automatiskt registrerande apparater behölls
- antalet provfiskade sjöar minskade.

Länets miljöövervakningsprogram finns beskrivet på www.regionalmiljöövervakning.se, där presenteras också resultat. Länsstyrelsen i Jönköpings län driver och samordnar två nationella så kallade delprogram, Fladder- möss i landskapet och Vattenkvalitet i sjöar och vattendrag (Södra Östersjön). Fladder- möss i landskapet är integrerat med den biogeografiska uppföljningen som Sverige ska rapportera till EU gällande fladdermöss. Viktiga resultat var fynd av sydpipistrell, vilket är det första exemplaret av arten som fångats och därmed helt säkert artbestämt i Sverige. Vidare har arbetet lett till säkrare artbestämningar och utvecklade inventerings- metoder. Ett tredje nationellt delprogram, Stormusslor, driver myndigheten tillsammans med Länsstyrelsen i Västernorrland.

I det nationella samarbetet har följande insatser varit särskilt viktiga för Länsstyrelsen i Jönköpings län genom att de tillgängliggjort komplex information på ett sätt som är mer begripligt för beslutsfattare och intresserad allmänhet:

- För att tillgängliggöra data om miljön har länsstyrelserna utvecklat PX-web för att bland annat visa miljötillståndet i skogen
- Småbiotoper och Gräsmarkernas gröna infrastruktur presenteras i en kartberättelse.
- Exploatering av stränder publiceras i kartberättelse och ett statistikverktyg i PxWeb före årsskiftet.

Resultat från miljöövervakningen har publicerats i 13 olika rapporter. Det gäller till

exempel miljögifter, pollinatörer, fisk och fladdermöss.

Samordning av friluftslivet förtydligar roller

För att samordna friluftslivsmålen samverkar Länsstyrelsen med kommunerna, Region Jönköpings län (RJL), Skogsstyrelsen, företag och med ideella föreningar. Länsstyrelsen driver ett nätverk för informationsutbyte och samarbete när det gäller verksamhet som kopplar till friluftsmålen och närliggande åtgärder för natur- och kulturmiljöer i land_skapet. Det finns även ett särskilt nätverk för samordning och utveckling av fritidsfisket och fisketurismen.

En stor andel av verksamheten har skett i arbetsgrupper, workshops och dialoger med länets aktörer inom ramen för framtagandet av en uppdaterad Grön Handlingsplan. I ett nytt samverkansprojekt, Mer ekologiskt i Jönköpings län, ingår att öka tillgängligheten till odlingslandskapet.

Samverkan med RJL har formaliserats i ett samverkansråd som möts regelbundet för att utveckla gemensamma intressen inom friluftsliv, hittills med störst fokus på ledsamverkan (Smålandsleden), men arbetet har breddats till fler friluftslivsmål, inklusive folkhälsa och besöksnäring. Genom samverkan har länet en tydligare roll- fördelning och effektivare samordning. Det mer operativa arbetet med Smålandsleden samordnas av kommunerna gemensamt och Länsstyrelsen medverkar med en represen- tant som sköter och kommunicerar infor- mation om skyddade områden. Länsstyrelsen har också varit aktiv deltagare i regionens arbete med framtagandet av en besöks- näringsstrategi för länet.

Länsstyrelsen har genom dialog och prioritering av LONA-medel bidragit till att majoriteten av länets kommuner kartlägger socialt viktiga naturområden och att de tar fram grönstrukturplaner eller friluftsplåner. För att ytterligare stödja kommunerna i detta arbete har Länsstyrelsen i samverkan med Naturvårdsverket anordnat seminarium för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Sportfiskarna fortsätter att vara en viktig samverkanspart genom ett gemensamt arbete för att skapa en informationsnod för fritidsfiske. Länsstyrelsen har genomfört den publika Öringens- och rödingens dag och har i sociala medier publicerat ”Veckans utflyktstips”, regelbunden information om allemansrätten samt tips på olika aktiviteter med friluftslivskoppling.

Utmaning att hålla friluftslivsanordningar i skyddade områden i bra skick

Jämfört med föregående år har Länsstyrelsen kraftigt bromsat arbetet med friluftslivsanordningar i skyddade områden. Ett fåtal nya anordningar har anlagts och de befintliga har underhållits enligt en strikt prioritering, det vill säga enbart utifrån säkerhetsaspekter. För att underlätta för personer med fysiska funktionsnedsättningar, har de områden med tillgängliggjorda anordningar prioriterats högst. Det är den sänkta anslagsnivån som har gjort att Länsstyrelsen prioriterat ner arbetet med friluftsliv i skyddade områden för att i stället kunna utföra naturskötsel som är nödvändig för att arter och miljöer inte ska försvinna.

Antalet anlitate uppdragstagare som gör tillsyn och viss skötsel i reservaten har minskat med över 50 procent. Det, tillsammans med att förvaltarna är ute mer sällan i reservaten, gör det svårare för oss att ha kontroll på både naturens och friluftslivsanordningarnas tillstånd och hålla dem i gott skick.

För att spara resurser har nästan alla soppunnor tagits bort, vilket dock inte lett till ökad nedskräpning. Planerade åtgärder som inte kunnat genomföras är till exempel vägskyltning till några nya reservat och anläggning och underhåll av leder och friluftslivsanordningar. Effekten är generellt sämre tillgänglighet för besökare och söndertrampad natur i känsliga områden. En försämrad tillgänglighet är negativt för friluftslivet, folkhälsan och besöksnäringen.

En del underhåll av befintliga gränsmarkeringar har gjorts, men inget nytt reservat har fått sin gräns färdigmarkerad. Naturtypsskötsel har prioriterats. Det är ett problem att gränser inte blir markerade

eftersom både besökare och markägare ska veta när de befinner sig i ett skyddat område och vilka regler som gäller där. Finns det då ingen fysisk markering i terrängen är det lätt att göra fel.

Besöksräknarna visar att Store Mosse nationalpark i år har haft drygt 140 000 besökare, det vill säga drygt 10 procent fler än under ett normalår. I nationalparken finns cirka fem mil leder varav hälften är spångade. Underhållsbehovet av spångerna är därför kontinuerligt. Trots att Länsstyrelsen under förra året hade förberett renovering av cirka sju kilometer spång har enbart cirka 1,5 kilometer kunnat renoveras. Bristen på resurser har gjort att färre entreprenörer har anlåtats och arbetet har inte kunnat genomföras med egen personal.

På naturum Store Mosse öppnades dörrarna för en ny utställning där man årtusende för årtusende kan följa Stora Mosse och landskapets förändring sedan den senaste istiden. Intresset har varit stort från besökare och när utställningen nu har provats i knappt ett år konstateras att den fungerar som tänkt både för genomsnittsbesökaren och för de grupper som den är anpassad för, såsom barn och personer med fysiska och/eller kognitiva funktionsvariationer. I och med att utställningen numera finns på både svenska och engelska är den också mer tillgänglig för icke svenskspråkiga besökare, vilket är bra eftersom en stor andel av besökarna är turister från andra länder.

Lokala naturvårdssatsningen går på sparlåga

Inga nya projekt inom den ordinarie lokala naturvårdssatsningen har beviljats då det inte funnits utrymme inom anslaget 1:3 åtgärder för värdefull natur. Fortfarande har dock samtliga kommuner aktiva projekt som Länsstyrelsen följer upp. Många av projekten handlar om att tillgängliggöra natur och att inkludera natur- och ekosystemtjänster i den fysiska planeringen genom att ta fram naturvårdsprogram, grönstrukturplaner och friluftslivplaner. Detta är något som engagerar länets kommuner, men som blir svårt för framför allt små kommuner att prioritera framöver utan tillkommande LONA-medel. Även medel för naturnära jobb som nyttjats

av Nässjö kommun försvinner från och med 2024. På lång sikt är således LONA-satsningen också av stor vikt då det samlade resultatet av fysiska åtgärder är betydelsefullt och att kunskapsuppbyggnaden i kommunerna, både hos tjänstemän och politiker, tydligt bidrar till att skapa attraktiva och hållbara tätorter och landsbygd.

Våtmarkssamordning för mer miljö- och klimatnytta

Våtmarkssamordning handlar om att förmedla information om vad som sker inom området. Nationella och gränsöverskridande frågor hanteras vi löpande med Naturvårdsverket och andra länsstyrelser. De primära målgrupperna för kommunikationen regionalt är kommuner och markägare med deras organisationer. Även näringslivet har fått ett ökat fokus genom att myndigheten har tagit fram ett underlag för hur och varför företag kan bidra med våtmarksinsatser. Länsstyrelsen har anordnat en konferens där sju kommuner, Södra, Sveaskog, Skogsstyrelsen, Emåförbundet, Lagans vattenråd, Göteborgs universitet, Hushållningssällskapet och Naturvårdsverket deltog. Länsstyrelsen har månatliga avstämningar om naturvård inklusive våtmarksarbete och har kontinuerlig kontakt med Skogsstyrelsen. Markägare i odlingslandskapet nås genom Länsstyrelsens lantbruksrådgivning och bygdeträffar. Med ett tiotal markägare med särskilt lämpliga marker för våtmarksrestaurering har en direktkontakt tagits för att diskutera restaurering av våtmarker. Flertalet har varit positiva till att vidta våtmarksåtgärder. Normalt ägs ett lämpligt område av flera markägare, vilket försvårar möjligheten att åstadkomma kostnadseffektiva åtgärder.

En förutsättning för våtmarksåtgärder är våtmarks-LONA, inom vilken det under 2023 har pågått 37 projekt i nio kommuner. För att utveckla beredningsprocessen för LONA-projekten har Länsstyrelsen tagit fram en checklista. Förutom att effektivisera och standardisera beredningen är syftet med checklisten vidare att väga in klimataspekter i högre utsträckning än tidigare. Pågående projekt har oftast fokus på biologisk mångfald, vilt och attraktivitet. Länsstyrelsen ser gärna att projekten inriktas på att återvåta torvmarker och på våtmarksåtgärder som

uppfyller flera funktioner som till exempel biologisk mångfald, vattenhushållning, näringsretention och begränsa utsläpp av växthusgaser. De ansökningar som inkommer innehåller dock förhållandevis sällan återvätning, utan istället att schakta massor och bygga vallar för att skapa vattenspeglar. Länsstyrelsen ser därför ett stort behov av att kommunicera och ta fram underlag för att stimulera att fler återvättningsprojekt söks inom LONA. En våtmarksstrategi håller på att tas fram. Kopplat till denna har Länsstyrelsen, inom ett EULife-projekt (GRIP on Life), tagit fram ett underlag för att kunna identifiera lämpliga platser i landskapet för åtgärder. Underlaget avses att användas vid Länsstyrelsens beredning av ansökningar, som underlag för uppsökande verksamhet samt som kunskapsunderlag för kommuner.

Inom Grip on LIFE håller Länsstyrelsen tillsammans med Göteborgs universitet på att sammanställa forskningsresultat om läckage av växthusgaser från restaurerade högmossor. Detta blir ett värdefullt underlag för ett fakta-baserat åtgärdsarbete framöver.

Utöver LONA genomför Länsstyrelsen våtmarksinsatser inom flera olika verksamheter som till exempel LOVA, landsbygdsprogrammet och i skyddade områden. Samordningsfunktionen är därför särskilt viktig i våtmarksarbetet för att såväl underlätta för externa som för att effektivisera vårt interna arbete och involvera den bredd av kompetenser som behövs för såväl strategiskt arbete som beredning av projekt-ansökningar.

Småländska skogsstrategin bidrar med nyskapande naturvård

Länsstyrelsen var aktiv i framtagandet av Smålands trä- och skogsstrategi och har sedan starten suttit med i styrgruppen samt varit en av flera aktiva aktörer igenomförande av strategins handlingsplan. I myndighetens arbete med åtgärdsprogrammen för miljömålen finns också en tydlig koppling till skogsstrategin där en samordning av åtgärder eftersträvas.

Länsstyrelsen har under året varit involverade i strategins arbete med jämställdhet för enskilda skogsägare.

Projektet ”Nyskapande naturvård” finansieras av Smålands tre länsstyrelser och syftar till att inspirera skogsägare att göra insatser i egen skog för att skapa något extra för natur- och sociala värden, men även kulturella och estetiska värden. En viktig del är att skapa nätverk och initiera diskussioner och kunskapsutbyte markägare emellan.

Länsstyrelsen har deltagit i Lantbrukarnas Riksförbunds fleråriga projekt Lövsuccé som avslutades 2023. Projektet har syftat till att öka andelen lövträd i skogen samtidigt som ekologiska och ekonomiska aspekter har beaktats.

Kopplat till jakt- och viltfrågor har Länsstyrelsen varit drivande i arbetet med förvaltningsplaner för vilt. Syftet med detta är att tydliggöra hur den praktiska förvaltningen av olika viltarter bör göras för att skapa viltstammar i balans med betesresurser och bidra till samhällsnytta.

Länsstyrelsens verksamhet och deltagande i större projekt går i linje med och hakar delvis på strategins åtgärder. Några exempel på detta är:

- GRIP-on-LIFE där Länsstyrelsen bland annat genomför utbildningar rörande naturhänsyn vid vatten för elever vid länets naturbruksgymnasier
- GRIP-on-LIFE vattendragsvandring med markägare vid nationellt särskilt värdefulla vatten för att utbilda kring kantzonen betydelse och lämpliga naturvårdande åtgärder i och i närheten av vattendrag
- områdesskydd och skötsel av skyddade områden samt samverkan kring frivillighetsbaserat skydd
- projekt rörande mångbruk i skogen, skogens sociala värden och vandringsleder
- löpande samarbete med Skogsstyrelsen om hänsyn till skogens kulturmiljövärden

Sammantaget är det många aktörer som jobbar med olika delar av strategin. Vår bedömning är att strategin skulle kunna integreras ännu mer i olika verksamheter

arbete och leda till fler konkreta samarbeten inom och mellan Smålandslänen.

Fler värdefulla skogsområden skyddade

Länsstyrelsen har 2023 skyddat totalt 115 hektar mark genom fyra naturreservat. För samtliga reservat är syftet att skydda värdefull skog. För ett reservat är syftet även att skydda en värdefull våtmark. Länsstyrelsen har även ingått fyra naturvårdsavtal, där majoriteten syftar till att bevara och utveckla naturvärden kopplat till värdefulla vattendrag. Totalt ingår ca 22 km värdefulla vattendrag inklusive kantzoner i tre av naturvårdsavtalen. Ett avtal på cirka 10 hektar syftar till att bevara och utveckla skog. Länsstyrelsen har använt 26 miljoner kronor för ersättningar till markägare för skydd av värdefulla naturområden. På grund av resursbrist inom områdesskydd har vissa områden nedprioriterats. Därför har inte myndigheten heller kunnat gå vidare med områdesskydd för områden vars naturvärden motiverar ett formellt skydd i den takt som är önskvärd och markägare har på grund av detta i vissa fall fått vänta med att få inträngsättning eller beslut.

För att öka markägares förståelse och intresse för områdesskydd har Länsstyrelsen sedan flera år tillbaka en kontinuerlig dialog med markägarorganisationer. Fokus har under året varit på hur frivillighet tillämpas som grund vid formellt skydd och hur andelen markägareinitierade områdesskydd kan öka. Länsstyrelsen har som ett led i att öka förståelse och kunskap om områdesskydd och bevarande av värdefulla områden deltagit vid flera informationsträffar där markägare är representerade. Genom att informera och även bjuda in markägare att medverka vid inventeringar av värdefulla områden sprider myndigheten kunskap om möjligheten att skydda skog och vilka värden som finns inom områdena. Ett antal intresseanmälningar om formellt skydd lämnats till myndigheten, varav majoriteten rör områden med höga naturvärden. I hög utsträckning är det markägare som Länsstyrelsen haft kontakt med i samband med inventeringar och informationsträffar som lämnar intresseanmälan. Länsstyrelsen har också uppdaterat sin hemsida i syfte att tydliggöra information om områdesskydd och intresseanmälan.

Åtgärdsprogram viktiga för de mest hotade arterna

Åtgärdsprogram för hotade arter är viktigt för överlevnaden för flera av länet mest hotade arter. Exempel på åtgärder är bränning, krattning och sådd av frön på växtplatser för mosippa, vityxne, fältgentiana, smalbladig lungört och finnögtrontröst. Restaureringsinsatser i form av återställning av rensade vattendragssträckor samt utrivning av mindre vandringshinder i värdefulla vattendrag med förekomst av flodpärlmussla är exempel på genomförda åtgärder för hotade arter i länets vatten. Rådgivningsbesök och bygdeträffar med information om fladdermusen barbastell har genomförts som resulterat i att markägare fått ökad kunskap och möjlighet att förbättra livsmiljöer och ta hänsyn till arten. Markägare har även fått bidrag för stängsel i betesmarker i barbastellområden, vilket leder till förbättrade förutsättningar för barbastellen och andra hävdberoende arter i odlingslandskapet. Även rådgivning till markägare med taggsvampar, ängsmarkssvampar och sandödlor har genomförts. Dessa åtgärder räcker dock inte för att säkra arternas fortlevnad. Insatser behövs också för biotopförbättrande åtgärder och anpassad skötsel. Vidare har Länsstyrelsen åtgärdat åtta rikkärr genom röjning av sly och slätter. Inom de akvatiska åtgärdsprogrammen koordinerar Länsstyrelsen det kunskapsuppbyggande programmet för 15 hotade makrofyterarter i permanenta vatten. Under året har Länsstyrelsen genomfört både ett miniseminarium om utsättning av arter samt en workshop om programmets redovisning och fortsättning. Fyra av de 15 arterna har hittats i länet under 2000-talet.

Utöver hotade arter innefattar åtgärdsprogram insatser för skyddsvärda träd. Alla inventerade skyddsvärda träd är nu importerade till Artportalen och därmed tillgängliga för alla. Mer tillgänglig information om skyddsvärda träd leder till ett effektivare, kunskapshöjande och säkrare arbete både internt och externt. Flera träffar och kurser om skyddsvärda träd och veteranisering av träd har hållits i vilka totalt cirka 250 personer deltagit (privata markägare, tjänstemän, intresseorganisationer). På grund av minskade anslag i kombination med

att projektstödmöjligheterna inom Landsbygdsprogrammet har upphört har inte Länsstyrelsen kunnat erbjuda hjälp med beskärning och frihuggning av värdefulla träd i samma utsträckning som tidigare. Dock har det nationella stödet för restaurering av betesmarker och ängar samt hamling av träd gjort att markägare kunnat söka stöd för hamling.

Stort intresse för att restaurera ängsmark och hamla skyddsvärda träd

Under 2023 har länsstyrelserna samverkat med Naturvårdsverket genom sin förvaltningsorganisation Landsbygd och djur. Arbetet har fokuserat på att identifiera behov av lösning samt ta fram underlag och krav på tekniskt stöd för hantering av det nationella programmet. Arbetet tillsammans med Naturvårdsverket var som störst fram till halvårsskiftet för att därefter pausas. Anledningen till pausen är att det inte har beslutats om någon förordning för programmet. Det gör att arbetet med införandet inte kunnat slutföras under 2023. I avsaknad av tekniskt stöd har bidragen istället hanterats genom enskilda överenskommelser med lantbrukare och markägare. Inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter som haft ansvar för denna verksamhet är det ett vanligt arbetssätt och som fallit väl ut under året. Ett tekniskt stöd förväntas ändå kunna öka effektiviteten i handläggningen och underlätta uppföljning.

I det regionala arbetet har ett GIS-skikt över hamlade träd och värdetrakter för hamlade träd tagits fram inför arbetet med det nationella bidragsstödet. Via lantbruksrådgivningen har en hamlingskurs hållits och vid andra tillfällen som exempelvis skogs dagar och bygdeträffar har Länsstyrelsen spridit information om denna möjlighet till bidrag. Det har lett till många intresseanmälningar och totalt har det tecknats avtal för hamling av 639 träd och engångsrestaurering av 101 hektar betesmarker. Detta innebär att förutsättningarna för natur-, kultur- och upplevelsevärden och förutsättningarna för den biologiska mångfalden i betesmarker har stärkts. I och med detta kommer också lantbrukarna att få en större fodertillgång.

Restaurering och skötsel i skyddade områden

Skötsel och restaurering i skyddade områden stärker den biologiska mångfalden i våtmarker och i skogs- och odlingslandskap. Länsstyrelsen har rangordnat insatserna och inriktat verksamheten på de mest prioriterade eftersom medeltillgången har minskat. Dit hör åtgärder i våtmarker, som fått särskilda åtgärdsmedel, samt löpande skötsel i odlingslandskapet, där värden snabbt försvinner om de inte hävdas kontinuerligt. Resursbrist har dock medfört att myndigheten inte har kunnat få till hävden i ett restaurerat rikkärr och en restaurerad strandäng. Restaurerade områden som inte kommer i hävd växer igen och restaureringen får inte den effekt som var tänkt.

Avveckling av gran är fortfarande en dominerande och viktig skötselåtgärd för att bevara och utveckla naturvärden i skogsreservaten. Motivet är att motverka problem med överetablering av gran, som konkurrerar ut andra trädslag, biotoper och de biologiska värdena kopplade till dessa samt att motverka framtida angrepp av granbarkborre.

Under året har en naturvårdsbränning genomförts genom EU-projektet Life2Taiga. Fler bränningar var planerade, men först det torra och varma och senare det blöta vädret förhindrade dem. Den genomförda naturvårdsbränningen uppnådde uppsatta mål. Den kommer att vara till nytta för den biologiska mångfalden och de arter som gynnas av skog som brunnet. Bränningen var lyckad även ur ett informationsperspektiv och samarbetet med andra samhällsaktörer, som till exempel räddningstjänsten, fungerade bra.

När det gäller våtmarker har restaurering av två sjöar i Store Mosse nationalpark prioriterats. Ett reglerbart dämme med fiskväg samt ett antal häckningsöar har byggts. I andra skyddade områden har myndigheten fräst och röjt bort igenväxningsvegetation och en tidigare rätad å har grävts om så att den numera meandrar. Ytterligare planerade våtmarksarbeten har fått avbrytas och flyttas till nästa år på grund av höstens höga vattennivåer. Våtmarksåtgärderna ger förbättrad bevarandestatus för

både våtmarkshabitaten och för många olika arter som är knutna till dessa, till exempel vadarfåglar. Restaureringarna medför även att läckaget av klimatgaser från dikade torvmarker minskar och i stället vänds till kolsänkor.

Det omfattande arbetet med att förvalta och utveckla värdena i Vättern som är länets största N2000-område har fortgått. Här märks bland annat fortsatt arbete med att rädda det hotade beståndet av harr (Sveriges sydligaste bestånd), uppdateringar av vattenvårdsplanen respektive förvaltningsplanen för fisk och fiske. Åtgärder har även genomförts för att rädda det unika beståndet av sydsvensk storröding i sjön Ören (N2000-område).

Länsstyrelsen har bidragit till att en ansökan om ett projekt, Improve LIFE, med finansiering från EU:s-LIFE, som om det går igenom kommer innebära möjlighet att genomföra en betydande mängd restaureringsåtgärder i sjöar, vattendrag och våtmarker i och i anslutning till värdefulla N2000-områden i länet.

Invasiva främmande arter – ökad medvetenhet om ett växande problem

Problemet med invasiva arter är betydande i länet. Det är också en fråga som väcker medial uppmärksamhet då den i hög grad berör allmänheten. Länsstyrelsen har kommunicerat problematiken med invasiva främmande arter via radio och TV, sociala medier, föredrag för gymnasielärare, jägare med flera. På hemsidan finns flera aktuella publikationer samt en kartberättelse. Till sammans med tre län från södra Sverige deltog Länsstyrelsen på Elmia Garden/Park med monter och föredrag. Mässan hade totalt ca 3000 besökande grossister och återförsäljare, varav många besökte länsstyrelsemontern.

Länsstyrelsen har träffar med ansvariga tjänstepersoner i länets kommuner. Intrycket är att medvetenheten om invasiva främmande arter stiger i samhället, men det krävs mer för att till exempel förebygga oavsiktlig spridning, informera om nya regelverk och bekämpningsmetoder. Länsstyrelsen följer utvecklingen samt underlag och beslut från

Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten.

Länsstyrelsen har inte beslutat om föreläggande att vidta bekämpningsåtgärder. Det saknas nationella hanteringsprogram för flera spridda arter som omfattas av EU-förordningen och bland annat därför är tillämpningen av lagstiftningen fortfarande oklar. Istället har samtliga fastighetsägare med fynd av jättebalsamin och jätteloka på sina fastigheter fått brev med information om arten, vilka åtgärder som kan komma att krävas, att det är markägaren som är ansvarig samt hur arten kan bekämpas. Flera fastighetsägare har återkopplat att de vidtagit åtgärder för bekämpning eller minskat risken för vidare spridning.

Genom miljöövervakningen av Vättern fick Länsstyrelsen kännedom om att en för Sverige ny invasiv främmande kräftdjursart, större rovmärla, påträffats i Vätterns strandzon. Länen runt Vättern genomförde en samordnad inventeringsinsats och en kommunikationsinsats som fick stort genomslag. Ytterligare risksjöar i länet inventerades utan att hitta den, medan den konstaterades förekomma frekvent i stora delar av sydöstra Vättern, inklusive Visingsö. Med anledning av den större rovmärlan har uppdatering genomförts av informationsskyltar runt Vättern och kommunikationsmaterial på temat ”töm, tvätta, torka” har tagits fram. Det är mycket viktigt att stoppa spridningen eftersom den inte går att utrota. Arbete med kartläggning av utbredningen pågår och kommer fortsätta. För att minska risken för spridning av rovmärla och andra oönskade organismer till länets övriga vatten har skyltar distribuerats, via fiskevårdsområden och kommuner, till över 100 sjöar och vattendrag där det finns hamnar och sjösättningsramper för båtar. Skyltarna innehåller kort information om risker och tips för hur riskerna ska hanteras. Det har varit stort intresse för att få skyltar att sätta upp.

Vidare har Länsstyrelsen testat metoder för kartläggning av arters förekomst genom så kallat eDNA. Testerna har gett intressanta resultat, men behöver ytterligare utveckling för att bli helt pålitliga. Länsstyrelsen har

också verifierat fynd som registrerats via www.invasivaarter.nu, där myndigheten ger återkoppling till rapportörerna.

Åtgärdsarbetet har fokuserats på att fortsätta bekämpa de invasiva främmande arter inom skyddade områden som påbörjades 2022. På grund av minskade anslag har Länsstyrelsen varit tvungen att pausa åtgärder, vilket är olyckligt då bekämpning kräver kontinuerliga insatser under flera år. Länsstyrelsen har bekämpat jätteloka och jättebalsamin i sju naturreservat. I akvatiska miljöer har myndigheten varit delaktig i att minska sjögullsbestånden i Svartån och Sommen. Åtgärderna ger effekt och beståndet minskar i vattensystemen, men det är osäkert om sjögullen helt kan utrotas.

Vattenförvaltningsarbetet har gått in i en ny cykel

Länsstyrelsen har påbörjat genomförandet av åtgärderna i de nya åtgärdsprogrammen för vattenförvaltningen. Arbetet med klassificeringar i den nya förvaltningscykeln har inletts. Detta kommer leda till uppdaterade och mer kvalitetssäkrade underlag för de miljökvalitetsnormer för vatten och åtgärdsbehov för att nå dessa som tas fram senare i förvaltningscykeln. Arbetet med klassificering har framför allt handlat om att bistå vattenmyndigheterna i metodutvecklingen inför bedömning av påverkan samt att påbörja bedömningarna av påverkan på vatten. Länsstyrelsen har även tagit fram en metod för målbildsanalys inom samverkansfasen för nationella provningsplanen för vattenkraft (NAP). Ett arbete för att implementera metoden i vattenförvaltningsarbetet har påbörjats.

Myndigheten arbetar aktivt med att förbättra samverkan av övervakningen av länets vatten och för att nödvändiga åtgärder ska genomföras. Vi har exempelvis deltagit i de vattentråd som finns för samverkan i varje avrinningsområde, där bland annat kommunerna i avrinningsområdet finns representerade.

Länsstyrelsen bistår vattenmyndigheterna i att genomföra rapporteringen till EU av den avslutade förvaltningscykeln. En rapportering som är kraftigt försenad. Länsstyrelsen är

också involverad i utvecklingen av ett nytt VattenInformationsSystem Sverige (VISS) som under året har gjort sin första delleverans.

Ett år med både för mycket och för lite vatten

Året började med översvämningar och mycket höga flöden på flera platser i länet. Värst drabbade var Storån vid Hillerstorp och Lagan vid Värnamo, Tidan i Mullsjö kommun och området runt Gisshultasjön i Nässjö kommun. Översvämningarna medförde skada på enskild egendom, men de samhällsmässiga konsekvenserna ur ett regionalt perspektiv blev förhållandevis milda. Med anledning av höga vattenflöden i länet i början på året gav Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag åt länsstyrelsen att genomföra en utredning för att beskriva översvämningarnas omfattning. Utredningen har skapat en sammanhållen bild av översvämningens förlopp, hanteringen av händelsen och dess konsekvenser samt skapat underlag för framtida hantering och åtgärder vid kommande översvämningar.

Efter de höga flödena var det en lång period av nederbördsunderskott. I stora delar av länet var vattensituationen under försommaren i nivå med torkan 2016 och 2018. Vattenflödena var mycket låga och grundvattennivåerna i stora och små magasin var mycket under de normala. Torkan har påverkat stora delar av samhället. Emån och dess avrinningsområde har fått stor uppmärksamhet. Länsstyrelsen har lett samverkan mellan en rad aktörer inom länet. Som exempel på genomförda vattenhushållande åtgärder kan nämnas samordning av kommunala bevattningsförbud, begränsning av allmänna bevattningsuttag inom ramen av 11 kap 12 § miljöbalken, riktad övervakning av vattenknutna naturvärden samt tillsyns- och informationsinsatser. 2022 och 2023 års torka visar på att behovet av förebyggande tillsyn av vattenuttag och vattenverksamheter generellt är stort för att det ska finnas en möjlighet att undvika liknande situation igen.

I augusti drog stormen Hans in, Även om länet kom relativt lindrigt undan i jämförelse

med andra, förekom det störningar i form av skyfallsöversvämningar.

Vattenförsörjning

Länsstyrelsen har med utgångspunkt i den regionala vattenförsörjningsplanen, fortsatt arbetet med en riskanalys av länets dricksvattenförsörjning och genomfört dialog om dricksvattenförsörjning med kommunernas VA-ansvariga. Dialogen har handlat om vattentäkternas funktion, vilka risker som VA huvudmännen ser som de största hoten, eventuella tillstånd, behov av att införa eller se över vattenskyddsområden och om det finns behov av nya täkter. Dialogerna har även syftat att främja samverkan för avrinningsområdesvis vattenhushållning. Genom dessa möten har Länsstyrelsen fått en ökad kunskap om kommunernas dricksvattenförsörjning och vad de största riskerna och hoten är, men också vad som är robust och har tillfredställande status. Mötena har också resulterat i samordning och vägledning av kommunerna i dricksvattenfrågor i syfte att säkra länets dricksvattenförsörjning. Länsstyrelsen har sammanställt riskbedömningarna.

Dricksvattenstöd har under 2023 (som är sista året för detta statsbidrag) delats ut till 12 olika projekt i 7 kommuner som alla syftar till bättre vattenhushållning och bättre tillgång till dricksvatten. Flera av projekten är av vattenbesparande karaktär och kommer minska behovet av uttag från dricksvattentäkt.

Genomförande av dricksvattendirektivet har påbörjats

Länsstyrelsen har medverkat i två projekt där det ena är en screening av dricksvattenförekomster och det andra är ett pilotprojekt för riskbedömning av tillrinningsområde till uttagspunkt.

Inom screeningen har små till medelstora dricksvattenförekomster valts ut där kommunen är huvudman. Provtagning har utförts på råvatten från både yt- och grundvatten samt konstgjort grundvatten. Analyser av de miljögifter som dricksvattendirektivet kräver har genomförts.

Inom pilotprojektet för riskbedömning deltar Länsstyrelsen med en vattentäkt i länet. Tillsammans med de andra länsstyrelserna ingår vattentäkter av olika typer med avseende på bland annat storlek, ålder, typ av vatten och huvudman. För varje vattentäkt genomförs de moment som senare ska göras för alla vattentäkter som avgränsning av tillrinningsområde, identifiering av föroreningskällor och faror, riskbedömning samt möjliga riskhanteringsåtgärder.

Arbete med att nå miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning

Det pågår flertalet åtgärder för att nå miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning, till exempel rådgivning, tillsyn, anläggande av miljöer som fångar upp näringsämnen samt förbättringar av avloppsvattenrening.

Länsstyrelsen har beviljat LOVA-bidrag för sex åtgärder för att minska näringspåverkan i berörda vattenförekomster. Användningen av LOVA-medel uppgick 2023 till ca 5,9 mnkr. Flera projekt berör våtmarksåtgärder i näringspåverkade områden och två bidrar till att minska internbelastningen i sjöar. Ett internbelastningsprojekt är en pilotstudie gällande aluminiumbehandling av sedimentet i en av länets mest näringspåverkade sjöar. Resultatet kommer visa om det är lämpligt att gå vidare med en storskalig åtgärd. Det andra projektet är ett fullskaligt reduktionsfiske i en av länets internbelastade sjöar. Länsstyrelsens våtmarksstrategi förväntas leda till att fler och bättre anpassade våtmarker anläggs i jordbruksintensiva områden, vilket kommer minska näringsläckaget.

Länsstyrelsen sprider kunskap om övergödning i länet och samverkar med kommuner, myndigheter och andra organisationer för att fler åtgärder mot övergödning ska vidtas. Länsstyrelsen har sedan 2010 deltagit i projektet Greppa Näringen tillsammans med Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). Medlemmarna får genom kostnadsfri rådgivning kunskap om vad de kan göra för att minska övergödningspåverkan. Länsstyrelsen har även startat en samverkansgrupp med LRF för att få till fler och effektivare åtgärder mot övergödning.

Genom prövning och tillsyn av de miljöfarliga verksamheter som har utsläpp av näringsämnen har Länsstyrelsen fortsatt att verka för minskade utsläpp. Påverkan på en vattenförekomst, status och möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsnormerna uppmärksammas särskilt inom prövningen och utgör utgångspunkter i tillsynen. Länsstyrelsen ger tillsynsvägledning till kommunerna för deras tillsyn av enskilda avlopp.

De genomförda åtgärderna har inneburit att halterna av totalfosfor har en sjunkande trend i flertalet av länets vattendrag. Mätserierna visar att kvävetransporten minskat med 12 procent och fosfortransporten med 18 procent i medelvärde för åren 2020–2022 jämfört med åren 1991–1995. Det är svårt att se en trend de senaste 5–10 åren då näringstransporterna varierat mycket på grund av stor flödesvariation.

Kalkning prioriterad på bekostnad av andra vattenvårdsåtgärder

Kalkningen av sjöar och vattendrag genomförs enligt åtgärdsplanen för länet. Eftersom det tar lång tid för marken att återhämta sig bedömer Länsstyrelsen att behovet av kalkning kommer kvarstå under lång tid framöver trots att nedfallet av försurande ämnen minskat kraftigt. Kostnaderna för spridning av kalk har fortsatt öka under året på grund av framför allt ökade bränslepriser. Tack vare extra bidrag från Havs- och vattenmyndigheten och nedprioritering av andra vattenåtgärder har kalkningen genomförts nästan helt enligt plan. Totalt har 16,4 mnkr betalats ut i statsbidrag för kalkning. Prioriteringen av kalkning har inneburit att myndighetens åtgärder att motverka invasiva främmande arter, respektive skydda hotade arter samt fiskevården har nedprioriterats.

En utvärdering av kalkningens måluppfyllelse och effekt i Emåns och Mörrumsåns avrinningsområde har genomförts under året. Resultatet visar på bättre måluppfyllelse för vattenkemin, även måluppfyllelsen för biologi var högre än vid senaste utvärderingen. Effekttuppföljningen ger ett bra underlag för att följa upp kalkningens effekter och för att optimera kalkspridningen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län administrerar kalkningsverksamheterna i Östergötlands och Södermanlands län. Samverkan ger en ökad effektivitet. Erfarenheter och upparbetade processer i Jönköpings län, som har en mer omfattande kalkningsverksamhet, kan tas till vara av länsstyrelser med mindre verksamhet. I förlängningen bidrar det till minskade personalkostnader för andra berörda länsstyrelser.

Samordnat arbete med NAP och restaurering av vattendrag ger positiva effekter

En prioritering har gjorts av de åtgärder som ska genomföras under planperioden (2022–2040), vilket är ca 700 åtgärder. Länsstyrelsen har under året prioriterat de provningsgrupper som berör Vättern respektive Emåns avrinningsområde. Detta är de första provningsgrupperna inom NAP som berörs i länet och Länsstyrelsen är samordnande län för samrådsfasen i båda huvudavrinningsområdena.

Myndigheten håller i en regional samrådsgrupp med externa aktörer som träffats en gång under 2023. Gruppens syfte är att förbättra dialogen i samband med restaureringsarbetet och NAP. Länsstyrelsen har även deltagit i den nationella NAP-samverkan.

Länsstyrelsen har fortsatt utvärderingen av vattenkraftens regionala och lokala kraftnytta i Vätterns och Emåns avrinningsområde i form av en undersökningsenkät som ska skickas ut till lokalnätsägare inom Vättern och Emåns avrinningsområden i början av 2024.

Inom ramen för arbetet med att ta fram en målbild för provningarna inom NAP har en metod utarbetats som utgår från målarter och deras åtgärdsbehov. Metoden har rönt ett betydande intresse runt om i landet och arbete pågår nu med att anpassa den till det löpande arbetet med statusklassning och bedömning av åtgärdsbehov inom vattenförvaltningen.

Nytt nationellt regeringsuppdrag

Länsstyrelserna fick under året ett nytt uppdrag i genomförandet av NAP, att

redovisa vilka insatser som gjorts för att förtydliga samverkansprocessen, samt effekten av gjorda insatser och hur nya underlag som framkommer i samverkan används för översyner av miljökvalitetsnormer och beslut om undantag och mindre stränga kvalitetskrav samt i föreskrifter. Länsstyrelsen i Jönköping fick ansvar att samlat redovisa länsstyrelsernas arbete och tog initiativ till att starta arbetet i samverkan med övriga länsstyrelser.

Miljönätverkets strategiska grupp för vattenfrågor fungerar som styrgrupp för uppdraget. En projektgrupp sammansattes under hösten. Projektgruppen består av deltagare från Länsstyrelserna i Jönköping, Norrbotten, Västra Götaland och Västerbotten samt deltagare från vattenmyndigheterna i Södra Östersjön och Bottenhavet. En enkät framtagen av projektgruppen har skickats ut till samtliga länsstyrelser under hösten i syfte att samla in underlag till redovisningen. Arbetet med uppdraget kommer att fortgå under början av 2024 och slutredovisas den 15 mars 2024.

Samverkan NAP går framåt i Vätterns avrinningsområde

Under året har Länsstyrelsen hanterat inkomna synpunkter på den nulägesbeskrivning för Vättern som skickades på dialog till berörda verksamhetsutövare, myndigheter, kommuner och intresseorganisationer i slutet av 2022. Totalt inkom 356 synpunkter på nulägesbeskrivningen vilka inarbetats i beskrivningen. Den uppdaterade nulägesbeskrivningen har därefter publicerats tillsammans med en dialogsammanställning. Länsstyrelsen har även påbörjat arbetet med analys av målbild för vattenmiljö inom Vättern.

En översyn av bevarandeplanerna för de Natura 2000-områden som berörs av NAP i Vätterns avrinningsområde har genomförts av Länsstyrelsen. Tre bevarandeplaner har reviderats. Fokus har varit att se över de bevarandemål som bedöms kunna påverkas av vattenkraft och göra fördjupade, kvantifierbara beskrivningar av dessa mål. Beskrivningarna ska tydliggöra om det finns särskilda krav med anledning av art- och habitatdirektivet som vattenmyndigheterna

bör lyfta in i miljö kvalitetsnormerna för berörda vattenförekomster.

Länsstyrelsen har bidragit till vattenmyndigheternas översyn av miljö kvalitetsnormerna genom underlag för Vätterns NAP-anläggningar.

Arbetet med att sammanställa aktuellt kunskapsläge och ta fram kompletterande kunskapsunderlag har fortsatt. Den största insatsen är uppdatering av den smoltproduktionsmodellen för öring som använts i många år för planering och uppföljning av åtgärder i Vätternstillflöden.

Uppstart av NAP i Emåns avrinningsområde

För Emåns prövningsgrupper har den inledande planeringen av samverkan fortsatt. Starten för samverkansprocessen i Emåns prövningsgrupper har skjutits fram till 2024 med anledning av den paus i NAP-prövningarna som beslutades av regeringen i början av 2023. Samverkan med Länsstyrelsen i Kalmar som är det andra berörda länet fungerar mycket bra.

Restaurering av vattendrag ger resultat

Länsstyrelsen bedriver i nära samverkan med länets kommuner ett fortsatt restaureringsarbete i prioriterade vattendrag. Under året har sju fysiska restaureringsåtgärder genomförts och ytterligare ett flertal har projekterats. Avsevärda resurser läggs på att förankra åtgärdsarbetet hos berörda markägare och andra lokala intressenter. Stor arbetsbelastning till följd av NAP har medfört att restaureringsarbetet fått stå tillbaka. Det finns ett stort behov av att öka åtgärds takten för att nå målen. Länsstyrelsen har under året tillsatt en särskild samordnare för restaurering med syfte att effektivisera arbetet.

Länsstyrelsen har bidragit till inlämnandet av en ansökan om ett projekt, Improve LIFE, med finansiering från EU:s-LIFE, som om det går igenom kommer innebära möjlighet att genomföra en betydande mängd restaureringsåtgärder i sjöar och vattendrag.

En särskild insats för att sammanställa resultaten från de senaste 25 årens

restaureringsarbete i Vätterns avrinningsområde har färdigställts. Resultaten visar på mycket positiva miljöeffekter, inte minst för den primära målarten sjölevande öring vars bestånd ökat med minst 50 procent under tidsperioden.

Prövning av miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelsen har varit delaktig i ett flertal större prövningar både i domstol och i Miljöprövningsdelegationen som bland annat rört en större bergtäkt, pappersbruk, etablering av en större ny tillverkningsindustri samt sågverk. Myndigheten har också yttrat sig i ärenden gällande plaståtervinning och deltagit i olika samråd. Antalet samråd ligger på ungefär samma nivå som 2022, men antalet samråd om vindkraft har ökat och innefattar fem nya projekt med sammanlagt maximalt 48 vindkraftverk. Om dessa vindkraftsprojekt får tillstånd och genomförs kan det bidra med 250-350 MW installerad effekt.

I yttrandena har Länsstyrelsen lyft energi-användningen, utsläpp till luft och vatten samt bullernivåer. Yttrandena har därutöver berört grundvattenpåverkan och verksamhetens inverkan på recipientens status samt möjligheten att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Länsstyrelsens synpunkter har i många fall beaktats i utformningen av tillstånden, vilket bland annat bidragit till att ett antal tillståndsbeslut fattats med villkor om energihushållningsplaner.

Strandskydd och solceller prioriteras i prövning inom naturområdet

Länsstyrelsen har prioriterat handläggningstider för granskning av kommunernas beviljade strandskyddsdispenser samt prövning av nya solcellsanläggningar och andra typer av åtgärder som hanteras inom anmälan enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Utöver detta har myndigheten prioriterat akuta prövningar kopplat till risk för liv och hälsa, skada på egendom, och olika typer av åtgärder som har stark koppling till samhällsnytta. Det har medfört att andra typer av prövningar har nedprioriterats, bland annat dispens och tillstånd avseende naturskydd, exempelvis biotopskydd. Orsaken är att verksamhetsområdet är underfinansierat relativt mängden inkommande ärenden. Nedprioritering av vissa ärenden innebär att

den som söker inte kan genomföra sitt projekt enligt plan. Långa handläggningstider har inneburit att myndigheten tagit emot många klagomål och synpunkter från sökande. Enskilda och företag har framfört att den långa tiden det tar att få besked kan leda till ekonomisk skada och även i vissa fall påverkan på livsmedelsförsörjning när lantbrukare inte kan genomföra åtgärder eller effektivisera sitt lantbruk enligt plan. Det har också påverkan och kan orsaka försening inom projekt som rör infrastruktur.

Länsstyrelsens prövning bidrar till att verksamheter genomförs på lämplig plats utan onödig påverkan på natur, kultur och miljö. De flesta verksamhetsutövare är måna om att orsaka så lite skada som möjligt. och Länsstyrelsens kompetens efterfrågas i hög utsträckning. I vissa fall kan Länsstyrelsen medverka till att verksamheter bidrar till höjda natur- eller friluftsvärden på platsen, exempelvis genom väl avvägda kompensationsåtgärder. Det är handläggningstiden som ifrågasätts av verksamhetsutövare. För att hantera ärendeinflödet behövs resurser och långsiktig finansiering. Utebliven prövning innebär att verksamheter i högre grad riskerar att orsaka skador på natur, kultur och miljö samtidigt som tillväxten i länet kan minska.

Målsättningen är att 90 procent av besluten ska ha fattats inom de av länsstyrelserna gemensamt överenskomna målen för handläggningstid. Länsstyrelsen har lyckats uppfylla detta mål när det gäller granskningar av kommunernas strandskyddsdispenser, anmälan om jordbruksmark ur produktion och terrängkörningsdispenser. När det gäller anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och ansökningar om tillstånd/dispenser avseende naturskydd har målsättningen inte nåtts. Anledningen till att målen för samråd inte nåtts är dels att ärendegruppen innehåller en stor mängd ärenden av olika art där inte alla har prioriterats, dels ökande mängd ärenden rörande solcellsparkar. Ofta omfattar solcellsparkerna en stor yta och innebär en relativt omfattande utredning med många motstående allmänna intressen såsom livsmedelsförsörjning, produktion av förnyelsebar el, kulturvärden, naturvärden

med mera. Vidare saknas vägledande domar och annan vägledning för handläggningen vilket har bidragit till längre handläggningstid. Länsstyrelsen deltar i en nationell arbetsgrupp för samverkan och samsyn när det gäller hantering av samrådsärenden om solcellsparkar. För att underlätta för verksamhetsutövare har Länsstyrelsen uppdaterat sin hemsida med information och vägledning om samråd för anläggande av solcellsparkar. Under året har tre samråd för solcellsparkar kommit in inför ansökan om frivilligt tillstånd enligt kapitel 9 i Miljöbalken.

Prövning av vattenverksamhet med fokus på vattenuttag och våtmarker

Länsstyrelsen har prioriterat tillståndsärenden samt att hålla den lagstadgade handläggningstiden för anmälan om vattenverksamhet. Myndigheten har fattat beslut inom handläggningstid i ca 90 procent av inkomna anmälningar om vattenverksamhet. Att verksamhetsutövare får beslut inom utsatt tid och att prövningsprocesser inte drar ut på tiden är viktigt för att åtgärder ska kunna utföras enligt plan utan ekonomiska eller andra konsekvenser för verksamhetsutövaren.

Under 2023 har länet drabbats av både översvämningar och torka. Under perioden av torka genomförde Länsstyrelsen en informationskampanj i syfte att förmå verksamhetsutövare och allmänhet att anmäla sina pågående vattenuttag. Syftet var att få bättre kännedom om vilka uttag som sker i länets sjöar och vattendrag. Ett 40-tal tidigare okända vattenuttag kom till Länsstyrelsens kännedom. Därigenom har myndigheten en bättre bild av förutsättningar för vattnets naturvärden, dricksvattenförsörjning och pågående och framtida verksamheter. Anmälningar om pågående vattenuttag kopplat till livsmedelsförsörjning har prioriterats. En stor andel av anmälningar av vattenverksamhet rör nyanläggning av våtmarker.

Ny lagstiftning i fokus i tillsynen av miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelsen har under året prioriterat att medverka på periodiska undersökningar. Vidare har Länsstyrelsen genomfört tillsynsbesök på industriutsläppsverksamheter med

beslutade slutsatser för bästa tillgängliga teknik (BAT-slutsatser) och övriga industriutsläppsverksamheter enligt industriutsläppsdirektivet som skulle besökts enligt tillsynsplanen.

Utöver deltagande vid periodiska besiktningar på täkter har tillsyn på täkter där det gått lång tid sedan senaste besök prioriterats. Tillsynen har gett en tydligare bild över hur verksamheterna bedrivs för de täkter som normalt inte besöks regelbundet. En del avvikelser av villkor har noterats, men också verksamheter utan anmärkningar.

Den egeninitierade tillsynen inom energiområdet prioriteras utifrån verksamhetens energianvändning och dess miljöpåverkan. En bedömning görs utifrån nyckeltal, utveckling över tid, total energianvändning samt vilka energislag som används till vilka processer. Tillsynen har resulterat i genomförande av energiutredningar samt förelägganden gällande byte av värmekälla. Länsstyrelsens tillsyn inom energiområdet bidrar till en minskad miljöpåverkan från verksamheter genom energieffektivisering och genom att fler verksamheter övergår till förnybara energikällor.

Länsstyrelsen har informerat och väglett verksamhetsutövare om den lagändring som innebär att medelstora förbränningsanläggningar över en viss storlek måste meddelas till tillsynsmyndigheten.

Säkrad vattenrening

För att säkerställa vattenrening när det finns risk för brist av kloridbaserade fällningskemikalier har Länsstyrelsen likt förra året genomfört informationsinsatser till de kommunala VA-huvudmännen och miljökontoren. Diskussioner har också förts med de industrier som använder samma kemikalier i syfte att informera och vägleda om förebyggande åtgärder i deras verksamheter. Marknaden för fällningskemikalier har stabiliserats och försörjningssituationen är att betrakta som normal gällande kemikalier för vattenrening.

Informationsinsatserna har lett till att beredskapen höjts bland VA-huvudmännen för en

eventuell bristsituation för vattenreningskemikalier. Länsstyrelsen har fått mer kunskap om prioritering av verksamheter vid en eventuell bristsituation.

Enligt åtgärdsprogram för vattnets miljömål har Länsstyrelsen startat en uppströmsgrupp tillsammans med VA-huvudmännen i kommunerna med målet att kommunerna samverkar för att nå ett mer strukturerat och effektivt uppströmsarbete. På sikt är syftet att minska risken att oönskade ämnen når recipienten.

Länsstyrelsen har kvalitetsgranskat 2022-års utsläppsuppgifter från samtliga tillståndspliktiga avloppsreningsverk i länet. Uppgifterna används i Sveriges rapportering till EU för att visa på efterlevnad enligt avloppsdirektivet. Rapportering av utsläppsuppgifterna till EU sker vartannat år och de utsläppsuppgifter som kvalitetsgranskats under året rapporteras till EU år 2024. Länsstyrelsen samordnar arbetet inom länet och rapporterar till Naturvårdsverket som efter egen kvalitetsgranskning lämnar uppgifterna till EU-kommissionen för granskning. Länsstyrelsen bedömer att kvalitén av uppgifterna har blivit bättre. Vid granskningen ger Länsstyrelsen en direkt återkoppling på eventuella brister som behöver justeras till kommande rapportering, till exempel provtagningsintervall och omfattning. Detta följs även upp inom tillsynen.

Tillsyn inom naturområdet har nedprioriterats

Länsstyrelsen har inom tillsynen prioriterat akut händelsestyrd tillsyn kopplat till risk för liv och hälsa, skada på egendom och risk för skada på arter och naturvärden. Länsstyrelsen har också prioriterat viss strandskyddstillsyn som ett resultat av uppdraget att utöka strandskyddstillsynen. Annan tillsyn har inte prioriterats, eftersom verksamhetsområdet är underfinansierat enligt framtagna behovsutredning och mängden inkommande anmälningar. Behovet av att bedriva egeninitierad tillsyn är däremot fortsatt stort för att verksamhetsutövare ska ges bättre förutsättningar att göra rätt och därmed minska den negativa påverkan på naturmiljön. Verksamhetsutövarna riskerar att bli

förelagda att återställa med stor ekonomisk och psykologisk konsekvens, något som ofta kunde undvikits genom förebyggande tillsyn. Resursbristen innebär att Länsstyrelsen inte heller kan hantera alla inkomna anmälningar om företeelser i naturen, det vill säga händelsestyd tillsyn. När myndigheten inte kan bedriva händelsestyd tillsyn orsakar det skada på de värden som lagstiftningen avser att skydda, eftersom det ofta inte sker någon återställning i naturen. Detta riskerar att skada förtroendet för myndigheten när vi inte agerar på allmänhetens tillsynsanmälningar, något vi ofta tar emot synpunkter på. Sammanfattningsvis klarar Länsstyrelsen inte sitt uppdrag som tillsynsmyndighet enligt miljöbalken inom naturområdet, vilket försvårar möjligheterna att nå miljömålen.

För att öka strandskyddstillsynen har Länsstyrelsen under året deltagit i ett nationellt tillsynsprojekt (Miljösamverkan Sverige) med fokus på kontroll av villkor i dispenser och tillstånd inom områdesskydd. Länsstyrelsen har bedrivit planerad tillsyn genom att följa upp beslut om medgivna strandskyddsdispenser. Detta har bidragit till att överträdelser av strandskyddsbestämmelserna har upptäckts och därmed har Länsstyrelsen bidragit till att naturmiljöer återställs och att lagstiftningen upprätthålls. Uppföljningen av strandskyddsdispenser har även visat att regelefterlevnaden är god då de flesta har följt besluten och villkoren, vilket också ökat Länsstyrelsens kompetens och visat att besluten ger önskad effekt. Projektet innebär också att fastighetsägare fått riktad information om lagstiftningen. Under året har Länsstyrelsen även använt Miljösamverkan Sveriges geografiska prioriteringsunderlag för att utreda och planera Länsstyrelsens kommande arbete under 2024 med att bedriva riskbaserad tillsyn avseende påverkan på naturvärden i jordbrukslandskapet.

Tillsyn av vattenverksamhet med fokus på hantering av vattenuttag och dammsäkerhet

Händelsestyd tillsyn har bedrivits till följd av tips och begäran om tillsyn där fokus har varit att genomföra tillsyn till följd av torka och översvämning. Alla tips/begäran om tillsyn som har kommit in har inte kunnat

handläggas utan har samlats på en lista för att handläggas senare. Den egeninitierade tillsynen som genomförts är kopplad till vattentäkter och vattenuttag. Tillsyn av tillståndsgivna verksamheter har nedprioriterats på grund av resursbrist, med effekten att omfattande vattenverksamheter med stor potentiell påverkan på allmänna och enskilda intressen inte följs upp. Behovet av att bedriva egeninitierad tillsyn är större än vad som genomförts under 2023 eftersom området är underfinansierat enligt framtagna behovsutredning. Egeninitierad tillsyn behöver öka för att verksamhetsutövare ska ges bättre förutsättningar att göra rätt från början och därmed minska den negativa påverkan på vattenmiljön. Mindre egeninitierad tillsyn innebär också att Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet för sent kan agera på att vattenresursen i vissa fall riskerar att inte räcka till alla intressen som delar på vattnet. Detta kan leda till påverkan på dricksvattenproduktion, livsmedelsförsörjning och industrier. Det kan också leda till att naturvärden riskerar att påverkas eller försvinna, samt att de som nyttjar vattnet kan lida ekonomisk skada. Med mer egeninitierad tillsyn kan Länsstyrelsen skapa sig en klarare bild av på vilket sätt och i vilken mängd vattnet nyttjas och regleras och därför gå in med förebyggande åtgärder i ett tidigare skede under exempelvis torka eller översvämning.

Länsstyrelsens tidigare arbete med att kvalitetssäkra register över vattenuttag har fortsatt. Den översyn som har gjorts visar att 40 procent av alla kända tillståndsgivna vattentäkter i länet ligger inom Emåsystemet. Den totala tillståndsgivna volymen av vattenuttagen i Emån är stor i förhållande till tillgången, framför allt under sommar-månader med lite nederbörd. Genom anmälningar om vattenverksamhet har Länsstyrelsen också märkt av ett stort intresse för nya vattenbortledningar i Emån. Utöver kända uttag finns ett stort mörkertal vad gäller icke tillståndsgivna uttag av yt- och grundvatten som bidrar till att Emåsystemet ofta drabbas av vattenbrist.

Dammsäkerhetstillsynen har framför allt inriktats på dimensionerande flöden och avbörningskapacitet. Särskild tillsyn har

genomförts vid fyra dammar där det framkommit oklarheter om de klarar att avbörda ett dimensionerande flöde. Vid två dammar fortgår arbetet med att utreda dimensionerande flöden och avbördningskapacitet och återrapportering ska ske till Länsstyrelsen under 2024. Under 2023 har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att säkerhetsklassificera dammar. Arbetet resulterar i ett mer ändamålsenligt underhåll av dammarna, samt en ökad beredskap för eventuella dammhaverier.

Förorenade områden

Länsstyrelsen har bistått kommunerna med stöd, vägledning och underlag till framtagande av ansökningar om bidrag och statsstöd. Länsstyrelsen har aktivt prioriterat att slutföra påbörjade bidragsprojekt så att fler förorenade objekt kommer till den fas där åtgärder vidtas. Tre ansökningar om åtgärdsförberedelse har inkommit från länets kommuner. På ett flertal platser i länet pågår statligt finansierade utredningar för att fastställa behovet av efterbehandlingsåtgärder.

Länsstyrelsen ordnade en träff för befintliga och blivande kommunala huvudmän för bidrags- och statsstödsprojekt där ansvar saknas för förorenade områden. Ett regionalt huvudmannanätverk etablerades vid träffen genom vilket Länsstyrelsen avser att informera, utbilda och återföra erfarenheter från andra åtgärdsprojekt. Nätverket ska också fungera som ett forum där kommunerna kan dela erfarenheter och stötta varandra i komplexa frågeställningar. Detta kommer att leda till att fler kommuner vill ta på sig huvudmannaskap och att fler objekt utreds och åtgärdas.

För att effektivisera tillsynsarbetet i några av länets pågående verksamheter, där det i dagsläget inte är aktuellt med någon storskalig åtgärd, men där mindre grävarbeten ofta förekommer, har en förenklad hantering tagits fram. Genom att verksamheterna tagit fram rutiner för grävarbeten och Länsstyrelsen beslutat om dessa så behövs ingen anmälan enligt 28 § Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd vid varje grävning. Arbets sättet har underlättat tillsynsarbetet och myndigheten kan

lägga mindre tid på mindre allvarliga föroreningsförekomster.

Länsstyrelsen ansvarar för databasen EBH-stödet som för myndigheter som arbetar med tillsyn inom förorenade områden är det viktigaste verktyget för att planera och följa upp arbetet med förorenade områden. Uppgifter från databasen används förutom av tillsynsmyndigheter även i vattenförvaltningen, i fysisk planering och vid fastighetsöverlåtelse. Detta leder till att hänsyn tas till förorenade områden så att människors hälsa inte påverkas negativt eller att föroreningar sprids oavsiktligt.

PFAS i fokus

Länsstyrelsen har prioriterat att arbeta med uppdraget som avser PFAS både genom tillsyn och tillsynsvägledning.

Länsstyrelsen har påbörjat ett arbete med att identifiera vid vilka misstänkt förorenade områden det kan förekomma PFAS. Arbetet ska leda fram till ett antal förorenade områden som tillsynsmyndigheterna i länet kan utreda vidare, antingen via krav i tillsynen eller med hjälp av statliga medel.

I syfte att identifiera områden som är förorenade med PFAS har Länsstyrelsen genomfört en undersökning av ytvatten som visar på PFAS i ett antal ytvattenförekomster. Rapporten kommer att vara ett underlag för Länsstyrelsens prioritering av tillsynsinsatser.

Inom Miljösamverkan Jönköpings län har Länsstyrelsen deltagit i ett projekt som tagit fram ett handläggarstöd avseende PFAS. Stödet innehåller beskrivningar och underlag som hjälper tillsynsmyndigheterna att lättare upptäcka föroreningar avseende PFAS. Handläggarstödet ger också stöd för prioritering av tillsyn.

En handläggarträff för kommunernas miljöinspektörer på temat PFAS har genomförts som höjt kompetensen i länets kommuner, men också hos Länsstyrelsen, avseende föroreningarnas egenskaper och vilka tekniker som finns tillgängliga för att åtgärda föroreningar.

Omfattande samråd har skett med berörda länsstyrelser, Livsmedelsverket och yrkesfiskets organisation för att hantera potentiellt höga halter av PFAS i fisk och kräftor från Vättern.

För att öka kunskapen och effektivisera arbetet med PFAS sker erfarenhetsutbyte mellan kompetenser inom förorenade områden, miljöskydd, fiskeförvaltning, miljöövervakning, vattenförvaltning och primärproduktion. Genom detta kommer Länsstyrelsen kunna identifiera påverkanskällor där PFAS innebär störst risk för människors hälsa och miljön och kan därmed inrikta arbetet på områden där det ger störst effekt.

Tillsynsvägledning är avgörande för måluppfyllelse för förorenade områden

Kommunerna har tillsynsansvar över de flesta av länets förorenade områden. Kompetensen hos kommunernas handläggare inom området är av stor betydelse för att nå fastställda mål. Länsstyrelsen har därför en viktig roll att vägleda kommunerna för att de ska kunna utveckla och upprätthålla kompetens inom området. Länsstyrelsen bedriver därför en mycket aktiv tillsynsvägledning genom individuell vägledning till kommuner, genom handläggarträffar, utbildningar samt genom att ge ut ett nyhetsbrev flera gånger per år.

Under året har Länsstyrelsen deltagit och föreläst på plan och byggträff för nya plan- och bygglovshandläggare och bidragit till att höja kunskapsnivån i plan- och bygglovshandläggningen. I förlängningen förväntas detta leda till att frågor kopplat till förorenade områden beaktas i ett tidigare skede och därmed inte blir ett hinder i samband med exploatering och byggnation.

Länsstyrelsen har varit huvudprojektledare för TVL-cykeln syd (samarbete med Östergötlands, Kronobergs och Kalmar län). Årets tema för cykeln var undersökningar, där utbildning gavs om bland annat riskbedömningar och platsspecifika riktvärden, vilket är i linje med en av preciseringarna i den nationella tillsynsstrategin. Resultatet från genomförda utbildningar visar på ett tillfredsställande utfall där en mycket hög andel av

deltagarna anser att de ökat sin kompetens för att handlägga ärenden inom förorenade områden.

Tillsynsvägledning prioriteras inom strandskydd

Länsstyrelsen har genomfört kontinuerlig tillsynsvägledning gällande strandskydd för länets kommuner. Länsstyrelsen har genomfört utbildningar för kommuners handläggare och nämnder, deltagit på olika forum som träffas av strandskydd, gjort riktade informationsutskick samt erbjudit individuell rådgivning för handläggare på kommunerna. Antalet aktiviteter kopplat till utbildning och information om strandskydd har utökats under året vilket har bidragit till att öka kommunernas kompetens när det gäller strandskyddstillsyn, men också till en ökad samverkan och samsyn mellan kommunerna och Länsstyrelsen.

Samordnat arbete med avfallsbrottslighet

Länsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket presenterat nytt tillsynsvägledningsmaterial för kommunerna gällande uppsökande tillsyn och tillsyn av avfallstransporter. Under året har Länsstyrelsen deltagit i myndighetsgemensam tillsyn där misstanke om avfallsbrott funnits. Den myndighetsgemensamma tillsynen har bidragit till en ökad samverkan mellan deltagande myndigheter och en ökad kompetens hos de kommunala miljöinspektörerna. Länsstyrelsen har också bidragit med tillsynsvägledning till kommunerna vilket har ökat förmågan att hos de kommunala tillsynsmyndigheterna att arbeta med uppsökande tillsyn och att hitta misstänkta illegala aktörer inom avfallsområdet. Miljösamverkan Jönköping och Länsstyrelsen har tagit fram en projektplan med tillhörande information för ett tillsynsprojekt om illegal avfallshandtering som genomförs under 2024

Uppföljning av kommunernas tillsyn prioriteras

Länsstyrelsen har under året genomfört tre kommunbesök för att utvärdera och granska kommunernas miljöbalkstillsyn. Vidare har Länsstyrelsen deltagit på tre olika handläggarträffar för miljöinspektörer i länet samt svarat på frågor från inspektörerna och bevakat inlägg på gemensamt forum för frågor.

Genom uppföljningen och vägledningen förbättras möjligheterna för kommunerna att göra likartade bedömningar och fler tillfällen för dialog och erfarenhetsutbyte mellan myndigheterna skapas.

Länsstyrelsen bedömer att kommunerna har god och relevant kompetens för att utöva miljöbalkstillsyn. Oaktat det finns fortsatt ett stort behov från kommunerna att få vägledning i sitt arbete med miljöbalkstillsyn. Länsstyrelsen har svårt att avsätta resurser för att tillgodose behovet, vilket på sikt riskerar leda till att tillsynsmyndigheterna gör olika bedömningar.

Som en del av Länsstyrelsens tillsynsvägledning medverkar myndigheten i Miljösamverkan Jönköpings län som samordnar och effektiviserar miljö- och hälsoskyddsarbetet i länet. Samarbetet sker mellan Länsstyrelsen, länets miljöförvaltningar och Region Jönköpings län (RJL). Det handlar främst om myndighetsutövning genom tillsyn av miljöbalken, men kan också vara informativa och förebyggande insatser som stärker arbetet inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

Resultatbedömning

Den regionala uppföljningen av miljömålen visar att det genomförs många åtgärder av aktörer i Jönköpings län som kommer ge positiva effekter för miljön på sikt. Trots det stora antalet insatser är det långt kvar till att nå miljömålen i Jönköpings län och det finns ett stort kvarstående åtgärdsbehov. Arbetetsformerna med åtgärdsprogrammen fungerar bra men det är svårt att få till kraftfulla åtgärder. Samhällsomställningen är långt ifrån tillräcklig och takten i beslutsfattande och genomförande behöver öka på alla nivåer och i samhällets alla delar. Länsstyrelsen bidrar i arbetet utifrån uppdragen, men bedömningen är att resultat och effekter av insatserna har utvecklingsbehov.

Bristande miljöövervakning

Rådande förutsättningar ger att miljöövervakningen är otillfredsställande och behöver stärkas. Bättre samnyttjande av data över myndighetsgränser samt utveckling av teknik som effektiviserar övervakningen behövs. Miljöövervakningen har en viktig roll framöver i såväl uppföljning av miljömålen och

Agenda 2030 som vid rapportering av EU-direktiv.

Samordning lyfter friluftslivet

I samordningen av friluftslivsarbete leder den utvecklade samverkan med region och kommuner till ett gott resultat. Det finns goda förutsättningar för fortsatt uppväxling. Samtidigt försämras förutsättningarna för friluftsliv i den skyddade naturen. Möjligheterna till utveckling begränsas av att staten växlar ner på detta område samtidigt som övriga parter växlar upp arbetet. Den minskade anslagen gör att anordningar tas bort eller underhålls sämre vilket medför ett utvecklingsbehov. Trenden bedöms sammantaget som negativ.

Fungerande bidragsarbete

Inom LONA och LOVA-arbetet fortsätter medel beviljas med ett gott resultat. Det finns dock ett utvecklingsbehov när det gäller att projekt ska genomföras där de medför största möjliga miljönytta samt att det genomförs för få åtgärder för att nå miljömålen i tid.

Våtmarksarbete pågår aktivt och samordningen blir allt bättre. Då våtmarker berör flera olika aktörer i länet behöver samordningen utvecklas ytterligare och att Länsstyrelsen behöver göra ytterligare insatser för att stimulera fler projekt som tydligt bidrar till att minska utsläpp av växthusgaser. En insats som är särskilt viktig i Jönköpings län som är rikt på utdikade våtmarker och sumpskogar.

Arbete med att skydda och förvalta värdefull natur har utvecklingsbehov

Även om många områden skyddats under året, har resursbrist inneburit att Länsstyrelsen inte kunnat prioritera vissa områden och därför inte maximalt nyttjat de tilldelade medlen för intrångsersättningar. Det finns ett fortsatt utvecklingsbehov kopplat till att implementera inriktningen i skogspropositionen. I takt med nationella vägledningar tas fram kommer detta arbete utvecklas ytterligare. Andelen skyddad natur i Jönköpings län är långt under riksgenomsnittet. Trots ett stort fokus på skog senaste åren är Jönköping det län med lägst andel skyddad skog i hela landet. För att nå nationella mål behöver takten öka.

Även för skötsel av skyddad natur bedömer Länsstyrelsen att det är en negativ utveckling och att det finns ett utvecklingsbehov. Minskade anslag för skötsel av skyddad natur medför att endast viss naturtypsskötsel kan prioriteras.

Generellt har förutsättningarna för att vidta konkreta åtgärder för hotade arter försämrats på grund av neddragningarna på naturvårdsanslag och inom landsbygdsprogrammet. I år har dock de nationella medlen för restaurering av betesmarker och ängar samt hamling av träd gett förutsättningar för att vidta åtgärder framförallt för skyddsvärda träd och barbastell. Likaså har budgetsatsningen på våtmarker kunnat användas för att förbättra rikkärrsmiljöer. Utöver vissa ängs- och betesmarker, hamlade träd och rikkärr finns det dock utvecklingsbehov för att skapa långsiktig positiv utveckling för flertalet av länets mest hotade arter. Det krävs att deras habitat restaureras och ökar väsentligt i omfattning.

Efter flera år av uppbyggnad av arbetet med invasiva främmande arter har den positiva trenden vänt nedåt eftersom det funnits mindre resurser till åtgärder. Inventeringsarbetet har fortgått som tidigare och tillsynen av invasiva främmande arbetet har ett utvecklingsbehov.

Åtgärdstakten i vattendragen behöver öka

Länsstyrelsen är i fas med den nationella tidplanen för genomförandet av NAP. Antalet restaureringsåtgärder utanför NAP fortsätter, men är lägre då NAP arbetet prioriterats. Utvecklingen i miljön går åt rätt håll, men det finns ett stort utvecklingsbehov i takten av genomförandet för att miljömålen ska nås.

Arbetet med att trygga en långsiktig vattenhushållning har fortsatt med gott resultat. Med anledning av återkommande perioder av låga vattennivåer och pågående klimatförändringar bedömer Länsstyrelsen att det finns ett utvecklingsbehov. De senaste två åren har visat att länet utmanas av växlande torka och översvämningar.

Prövning enligt miljöbalken ger undanträngningseffekter och tillsynen har utvecklingsbehov

Länsstyrelsen har prioriterat arbete med prövningar enligt miljöbalken. Brist på resurser medför emellertid att prövningar drar ut på tiden. Vidare har det inneburit att tillsynen ofta fått lägre prioritet. Länsstyrelsen bedömer att det finns ett utvecklingsbehov.

All miljöbalkstillsyn har ett utvecklingsbehov. Det finns ett tydligt glapp mellan tillgängliga resurser och faktiskt behov av tillsyn enligt behovsutredningar med mera. Den egeninitierade tillsynen inte har kunnat prioriteras under året utan tillsynen är till största del händelsestyrd. Det resulterar i att det blir svårare att avgöra om Länsstyrelsen lägger resurserna på rätt saker i tillsynsarbetet för att uppnå så bra miljönytta och lagefterlevnad som möjligt. Naturtillsynen har med undantag av viss strandskyddstillsyn nedprioriterats så pass att Länsstyrelsen riskerar att inte uppfylla sitt ansvar som tillsynsmyndighet. Endast i undantagsfall kan anmälningar och tips om tillsyn utredas eftersom ärenden med lagstadgad handläggningstid och ärenden där Länsstyrelsen prövar en enskilds möjlighet att få vidta en åtgärd prioriteras.

Väl fungerande tillsynsvägledning om förorenade områden

Länsstyrelserna har inom förorenade områden en mycket väl fungerande tillsynsvägledning. Arbetet med tillsynsvägledning inom naturskydd har prioriterats under året genom utbildningar och andra informationskanaler.

Behovet av tillsynsvägledning gällande miljöfarlig verksamhet har varit större än de tillgängliga resurserna. Det har resulterat i att myndigheten har fått prioritera händelsestyrd tillsynsvägledning framför några planerade informationsinsatser. Sammantaget bedöms tillsynsvägledningens resultat avseende förorenade områden och miljöfarlig verksamhet som gott.

ARELLA NÄRINGAR

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p10 Lantbruk och landsbygd	Länsstyrelseinstruktion
3§ p11 Fiske	Länsstyrelseinstruktion
4§ p1 Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Länsstyrelseinstruktion
1A2 Livsmedelsstrategi – bidra till ökad livsmedelsproduktion	Regleringsbrev
1A10 Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Följande punkter sammanfattar delar av uppgifterna och uppdragen inom verksamhetsområdet. Länsstyrelserna ska:

- Besluta om och kontrollera jordbrukarstöd till jordbruksföretagare inom strategisk plan för ny jordbrukspolitik.
- Kontrollera vissa andra stödformer till jordbrukare som Jordbruksverket handlägger, till exempel stöd för djuromsorg.
- Besluta olika projekt- och investeringsstöd inom strategisk plan för nya jordbrukspolitik.
- Inom ramen för landsbygdsprogrammet besluta olika landsbygdsstöd som företagsstöd, miljöinvesteringar och projektstöd och arbeta med samarbetsprojekt kopplat till livsmedelsstrategin.
- Erbjuder kompetensutveckling, information och rådgivning till lantbrukare och företagare på landsbygden.
- Ansvara för ängs- och betesmarksinventering.
- Ansvara för behörighetsutbildningar för att yrkesmässigt använda växtskyddsmedel utomhus.
- Ansvara för tillsyn av flyghavre och vissa skadegörare.
- Ansvara för regionalt genomförande av de fiskeripolitiska målen för yrkesfiske och vattenbruk samt hållbar förvaltning och skydd av fiskbestånd.

- Ansvara handläggning av jordförvärvsärenden vid köp av jord- och skogsbruksfastigheter.
- Förordna fisketillsynspersoner och ansvara för olika fiskevårdsåtgärder.
- Handlägga stöd inom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden (EHFVF).

Målet för arella näringar, landsbygd och livsmedel är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.

Riksdagen har även beslutat om ett övergripande mål för *livsmedelskedjan*.

- En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

Det övergripande målet för *fiskepolitiken* är att bidra till livskraftiga fisk- och skaldjursbestånd, ett hållbart fiske och hälsosamma ekosystem samt att stärka måluppfyllnaden i Maritima strategin och Livsmedelsstrategin.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Areella näringar (60–62)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	38,3	41,2	38,7
Antal årsarbetskrafter kvinnor	24,2	27,8	26,1
Antal årsarbetskrafter män	14,1	13,5	12,6
Antal ärenden, inkomna och uppräffade	13 589	13 631	13 581
Antal beslutade ärenden	8 789	15 963	14 279
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	302	400	2 204
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	45 012	44 238	40 235
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	1 975	2 726	3 619

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP, ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

Kommentar

Länsstyrelsen i Jönköpings län tog emot 3 094 SAM-ansökningar. En SAM-ansökan består vanligtvis av ansökan om olika stödformer och betalas ut i flera omgångar. Det medför att en enskild SAM-ansökan genererar flera beslut. Under 2023 har Länsstyrelsen fattat 8010 utbetalningsbeslut för stödår 2023.

I och med införandet av Sveriges strategiska plan för EU:s gemensamma jordbrukspolitik, Strategisk plan 2023 – 2027, förändras utbetalningsplanen för jordbrukarstöden. Slututbetalning av kompensationsstödet och miljöersättningarna till betesmarker och slåtterängar, skyddszoner och anlagda skyddszoner samt vallstöd sker i januari, året efter inskickad ansökan. För de ettåriga miljö och klimatstöden ekologisk produktion, kolinlagring och minskat kväveläckage samt precisionsjordbruk planering sker utbetalningarna i april 2024. Dessa tre stöd kommer enligt utbetalningsplanen betalas ut i december kommande år. Det gör att utgående balans är högre än tidigare år och kommer vara så under programperioden.

En del av de kvarvarande ärendena från programperioden 2015 – 2022 går inte att avsluta i handläggningssystemet. Om möjlighet till hantering i systemet kommer, blir de hanterade löpande.

Resultatindikator	Mål	Uppgift eller uppdrag	Källa	Mål- värde	År 2023	År 2022	År 2021
Andel ekologisk brukad jordbruksmark (%)	En konkurrenskraftig livsmedelskedja	Jordbrukarstöd Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket ¹⁾		*	24,0**	23,6
Areal betesmarker och slåtterängar (ha)	Miljömål Ett rikt odlingslandskap	Jordbrukarstöd Miljöersättningar Kompetensutveckling och rådgivning	Jordbruksverket ¹⁾		41 900	41 770	41 799

* Det saknas färdig statistik för 2023 när det gäller ekologiskt brukad mark.

** I föregående årsredovisning saknades färdig statistik för år 2022. Siffrorna i årsredovisning 2022 skiljer sig därför åt jämfört med årsredovisning 2023.

1) Jordbruksverkets statistikdatabas

Resultatredovisning

Utmanade år för de areella näringarna med anledning av torka och stora regnmängder

Länets lantbrukare drabbades hårt vid vårens torka och sommarens stora regnmängder. För att bevaka läget och hantera effekterna av torkan under försommaren bildade Länsstyrelsen en intern samverkansgrupp och hade regelbunden dialog med LRF, länets rådgivningsföretag och Räddningstjänsterna samt meddelade lägesbilder till MSB,

Jordbruksverket och Livsmedelsverket. För att underlätta för drabbade företagare skapade Länsstyrelsen en webbsida med samlad information om vattenuttag och dispenser för träda. Där fanns även länkar till förmedlingstjänster för mark för skörd av grovfoder eller för att få tillgång till betesmark. Årets utmaningar kan komma att påverka de areella näringarna under kommande år. För att klara perioder av torka och kraftigt regn i framtiden behöver jordbruket stärkas genom ökad klimat- anpassning. Med kompetenshögjande insatser i

olika projekt inom landsbygdsprogrammet och Strategisk plan arbetar Länsstyrelsen för att länets jordbruk ska kunna hantera ett mer extremt klimat i framtiden.

Jordbrukarstöd

Länsstyrelsen har handlagt, kontrollerat och beslutat om utbetalning av jordbrukarstöd i enlighet med de mål som satts för vår verksamhet av Jordbruksverket varje år. Till länets lantbrukare har cirka 553 mnkr utbetalats i jordbrukarstöd under 2023. Enligt Styrnings- och uppföljningssystemet för jordbrukarstöden (SUSS-JBR) ska minst 95 procent av direktstöden betalas ut under december månad. Länsstyrelsen har nått målet och betalat ut cirka 331 mnkr i direktstöd för stödåret 2023 (gårdsstöd, nötkreatursstöd, stöd till ung lantbrukare) till 99 procent av lantbrukarna. I och med införandet av Strategisk plan förändras utbetalningsplanen för jordbrukarstöden. Slututbetalning av kompensationsstödet och miljöersättningarna till betesmarker och slätterängar, skyddszoner och anlagda skyddszoner samt vallstöd sker i januari, året efter inskickad ansökan. För de ettåriga miljö och klimatstöden ekologisk produktion, precisionsjordbruk planering, kolinlagring och minskat kväveläckage sker utbetalningarna i april 2024. Därför har endast delutbetalning genomförts för miljöersättningarna under 2023. Tidiga utbetalningar är högt prioriterat då det kan underlätta företagets likviditet och lönsamhet och bidra till ekonomisk stabilitet för att kunna leverera livskraftig livsmedelsproduktion. I möjligaste mån handläggs därför stora gårdar klart först vilket medfört att Länsstyrelsen vid första delutbetalningstillfället kunde besluta om utbetalning av drygt 96,5 procent av de medel som ska betalas ut under hösten. Att utbetalningar sker i tid är viktigt för att bibehålla förtroendet för Länsstyrelsen, den nationella jordbrukspolitiken och EU:s jordbruksfond för landsbygdsutveckling.

Fältdarbete

Fältkontroller av jordbrukarstöd, grundvillkor samt registerkontroller av CDB, Får/Get och gris har genomförts i den omfattning som Jordbruksverket beslutat. Detsamma gäller kontroller av djurvälståndssättningar.

Verksamheten har bedrivits i enlighet med SUSS-JBR och samtliga kontrollfrekvenser har uppfyllts inom de i SUSS-JBR fastslagna tidsramarna. Digital uppföljning av jordbruksmark har införts i och med Strategisk plan 2023–2027. Detta leder till minskade kontrollfrekvenser jämfört med tidigare år. Effekten av minskade kontrollfrekvenser återspeglas dock inte fullt ut i antal genomförda kontroller. Detta eftersom förändrade regelverk också inneburit att möjligheten till samordnade kontroller, där lantbrukarens samtliga stöd- och ersättningar kontrolleras, har minskat till förmån för fler kontroller som riktas mot specifika stöd/ersättningar. Kontroller i fält av jordbrukarstöd och registerkontroller har genomförts hos 183 brukare. Motsvarande siffra för 2022 var 233 kontroller. Utöver fältkontroller har Länsstyrelsen också hanterat kvalitetssäkringskontroller (QA-kontroller) på uppdrag av Jordbruksverket. Kontrollerna fördelades över riket av EU-kommissionen och utförs av länsstyrelserna. Jönköpings läns andel motsvarade ca 10 procent av totalt uttagna block i riket.

Införandet av Strategisk plan 2023–2027 har inneburit att ett tätare samarbete mellan kontrollerande och handläggande enhet krävs för att hantera kontroll- och stödprocessen. Enheterna arbetar i en mer sammanhållen process i syfte att säkra att de företag som är uttagna för kontroll i fält får sina utbetalningar innevarande år. Samarbetet har fallit väl ut, gett avsedd effekt och kommer att fördjupas ytterligare kommande år.

Samarbete med Jordbruksverket i bedömningar av markklasser

Från och med 2023 har uppdraget med att fastställa markklasser för miljöersättning för skötsel av betesmarker och slätterängar flyttats från länsstyrelserna till Jordbruksverket. I Jönköpings län finns mycket betesmarker och intresset för att ingå femårigt åtagande för betesmarker och slätterängar har varit stort. Av det totala antalet nysökta marker i landet var ungefär 2 200 marker, motsvarande 20 procent, belägna i Jönköpings län. För att kunna genomföra korrekta utbetalningar behöver markerna vara bedömda, antingen granskade på skärm eller i fält, i god tid inför

kommande utbetalningar. Länsstyrelsen ingick därför ett samarbete med Jordbruksverket för att genomföra uppdraget och tillsammans besöka de marker där lantbrukare sökt ny markklass för betesmarker och slätterängar. Totalt har Länsstyrelsen besökt och fastställt markklasser för 1 616 marker, vilket har resulterat i mer korrekta utbetalningar och minskat risken för eventuella återkrav.

Landsbygdsstöden

Landsbygdsstöden bidrar till att uppfylla landsbygdsprogrammets mål om ett hållbart lantbruk, konkurrenskraftiga företag och attraktiva landsbygder. Länsstyrelsen har under året handlagt kvarvarande budget för övergångsåren 2020–2022. Ett tidigare beslut om att ha ansökningar vilande sedan 2020 i väntan på medel och eventuellt återflöde har genererat en längre väntan på beslut för stödsökande, men samtidigt inneburit att Länsstyrelsen kunnat bevilja all tilldelad budget. Kraven på ansökningarna för att komma i fråga om stöd har ökat med den begränsade budget som funnits kvar. Slutatsen är att styrningen mot målen inom landsbygdsprogrammet har fungerat i hög utsträckning. De utökade rutinerna för rimlighetsbedömning har haft en negativ effekt på handläggningstiderna, både för ansökningar om stöd och utbetalning. Länsstyrelsen har av den anledningen inte nått de uppsatta målen för handläggningstider inom Styrnings- och uppföljningssystemet för projekt- och företagsstöden (SUSS-LB). För att stötta övriga länsstyrelser i deras arbete med att slutföra handläggningen av landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen i Jönköpings län lånat ut handläggningsresurser till fyra andra länsstyrelser under året.

Länsstyrelsen har påbörjat handläggningen av ärenden inom Strategisk plan 2023–2027. I samband med öppnandet av stöden har myndigheten anordnat flera informationsmöten med både målgrupperna för stöden och länets konsulter.

Inom åtgärden ökad konkurrenskraft, liksom startstödet, har det varit ett högt inflöde av ansökningar om stöd som inte matchat länets tilldelade budgetar. Det högre stödtaket

medför att färre beviljas stöd och budgetåtgången är snabbare. Länsstyrelsen anser att de enhetsbelopp som använts vid framtagning av målstyrning/indikatorer behöver ses över på grund av nuvarande kostnadsläge och inflation. Målvärdet för antal bifall ryms inte inom tilldelad budget för åtgärderna inom ökad konkurrenskraft. I och med den höga konkurrensen om stöd i respektive ansökningsomgång ställs urvalsprocessen på sin spets då många ansökningar får samma poäng och i stället är det tidpunkten för inskickad ansökan som kan bli avgörande. Ett mycket tidskrävande och i många fall avgörande moment i poängsättningen av respektive ansökan är rimlighetsbedömningen av beräkningarna i den kalkyl som sökande fyller i för sin investering.

Inom täckdikning, energiskog och vattenåtgärder har söktrycket varit fortsatt lågt. Trots informationsträffar ute i länet samt kursaktiviteter för att få in fler ansökningar har det varit svårt att påverka investeringsviljan hos målgruppen. För att stimulera investeringsviljan har Länsstyrelsen beslutat att alltid ha någon ansökningsomgång öppen för ansökningar för att underlätta för målgrupperna att söka stöd för sin investering när som under året. Den upplevda handläggningstiden kan därmed bli över 6 månader, medan den faktiska handläggningstiden är betydligt kortare då vi måste förhålla oss till beslutsomgångar/utlysningar och inte kan fatta beslut om stöd förrän dessa stänger. Emellertid är det myndighetens bedömning att stimulera investeringsvilja och ökad tillgänglighet genom att alltid ha möjlighet att söka stöd är högre prioriterat än kort handläggningstid och viktigt för stärkt konkurrenskraft och näringslivsutveckling inom jordbruket.

Effektivisering och förenkling för företag och myndigheter samt en minskning av de administrativa utgifterna och andel fel i stödhanteringen

Länsstyrelsen har genomfört flera insatser för att förenkla för företag och myndigheter samt att minska de administrativa utgifterna och andelen fel i stödhanteringen. Flera informationsträffar har genomförts i början av året för målgruppen lantbrukare och konsulter. Syftet med träffarna har varit att informera

om stödmöjligheterna i Strategisk plan 2023 – 2027.

Under ansökningsperioden har handläggarna varit tillgängliga för stöd till sökande via En väg in med information om stödregler och teknisk support för SAM- internet. I Länsstyrelsens återkommande digitala nyhetsbrev Levande Landsbygd samt tidsskriften Förvetet förmedlas artiklar och aktuell information om jordbrukarstöden och landsbygdsstöden.

I hanteringen av landsbygdsstöden får sökande en påminnelse när slutdatum för utbetalning närmar sig och vid behov sker direktkontakt med den sökande eller konsult för att reda ut oklarheter. Länsstyrelsen prioriterar detta arbetssätt då det både underlättar och förenklar för sökande och effektiviserar handläggningen. Kontinuerlig dialog med stödmottagare och konsulter möjliggör att mer korrekta ansökningar inkommer samt minskar våra administrativa kostnader. För ökad samsyn och effektivisering av handläggningen har länsstyrelsernas bredbandshandläggare regelbundna digitala träffar för att diskutera aktuella bredbandsfrågor, utbyta information och hjälpa varandra med svar på olika frågor och tolkningar av stödregler.

Intern styrning och kontroll av jordbruksstöd och landsbygdsstöd sker genom riskanalyser som kontinuerligt följs upp. På regelbundna handläggarmöten belyses ändringar i regelverk, rutiner och andra aktuella frågor. Det hjälper handläggarna att uppmärksamma förändringar och därmed minska risken att göra misstag i handläggningen. Alla handläggare och kontrollanter har deltagit i alla de relevanta utbildningsinsatser som Jordbruksverket genomfört under året. För att uppnå likabehandling, att rätt bedömningar görs i fält och därmed förhindra fel, har fältpersonal haft gemensamma kalibreringsdagar i fält. Länsstyrelsen genomför internkontroller för att tidigt uppmärksamma eventuella systematiska och administrativa fel i handläggningen. Kontrollen genomförs utifrån vissa riskfaktorer och följs upp på handläggarnivå flera gånger per år. Länsstyrelsens bedömning är att internkontrollarbetet har minskat andelen fel

samt bidragit till ökad rättssäkerhet och likabehandling av ansökningarna. Vid arbetstoppar har omfördelning av arbetsuppgifter gjorts inom myndigheten. Det har bidragit till en bredare kompetens hos medarbetarna och mer effektiv handläggning och kontroll samt bidragit till en förbättrad service och bemötande till länets stödsökande.

Länsstyrelsen ingår i en samverkansgrupp med sju andra länsstyrelser i södra delen av Sverige. I forumet sker regelbundna avstämningar för att hantera olika problemställningar och få samsyn i bedömningar. Samarbetet har utvecklats ytterligare genom uppstarten av länsstyrelsernas samarbetsstruktur, SamS, för effektivt genomförande av Strategisk plan 2023–2027. Från vår Länsstyrelse finns en representant för jordbrukarstöden och en för projekt- och investeringsstöden med i området Östra. Länsstyrelsen i Jönköpings län representerar också område Östra i nationella SamS för projekt- och investeringsstöden. Det övergripande målet för SamS är att länsstyrelsernas administration ska vara ändamålsenlig, effektiv och likvärdig samt möjliggöra uppfyllandet av både EU-gemensamma och nationella mål för jordbrukspolitikerna. Länsstyrelserna har organiserat och utvecklat sitt arbetssätt för målstyrning inom Strategisk plan genom att tydliggöra roller och förväntningar hos respektive länsstyrelse. Arbetet är integrerat i SamS för framtagande av gemensam lägesbild och närmare samverkan mellan länsstyrelserna. Länsstyrelserna är en aktiv part i Jordbruksverkets arbete i målstyrningen och har aktivt medverkat i Jordbruksverkets effektiviseringsuppdrag genom de tvärfunktionella grupperna, strategisk beredning och andra gemensamma forum. Grupperna har bemannats med medarbetare från enskilda län, men arbetet samverkas nationellt.

Kompetensutveckling av länets landsbygdsföretagare

Länsstyrelsen driver flera projekt inom landsbygdsprogrammet. Syfte med projekten är att öka kompetensen hos markägare, lantbrukare och andra företagare på landsbygden, att främja miljömålen samt att säkra

en hållbar livsmedelsproduktion. Projekten som utförs i egen regi verkar inom områdena Greppa näringen, Ett rikt odlingslandskap, Ekologisk produktion och Nya Jobb. Projekten syftar till en minskad urlakning av näringsämnen, förbättrad klimatanpassning, mer ekologisk produktion, att öka kunskapen om skötselmetoder av betesmarker och slätterängar samt att utveckla företagandet. Genom våra kompetensutvecklingsinsatser arbetar vi för att långsiktigt och hållbart stärka företagandet och sysselsättningen inom lantbruk, turism och livsmedelsproduktion och bidrar till målen inom den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken.

Länsstyrelsen upplever att det finns fortsatt efterfrågan från regionala marknadsaktörer på kompetensutveckling och en förväntan att myndigheten fortsatt administrerar EU-projekt för att erbjuda upphandlade kompetenshöjande aktiviteter samt rådgivning. Under året har därför arbete i nya projekt inom strategisk plan påbörjats. EU-projekten skapar möjligheter för Länsstyrelsen att arbeta mer med målstyrningen inom Strategisk plan. Kompetenshöjande insatser om vilka investeringar och aktiviteter som bidrar till ett mer hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk ökar också anslutningen till jordbrukarstöden och investeringsstöden och utvecklar länets jordbruk.

För att säkerställa att det som genomförs i projekten har bred förankring och efterfrågas har en enkät skickats till länets lantbrukare samt branschorganisationer med frågor om vilka önskemål och behov som finns av kompetensutveckling. Länsstyrelsen har genomfört aktiviteter inom bland annat foderproduktion, stallbyggnader, effektivare användning av växtnäring, metoder för bevarande av ett rikt odlingslandskap, bevarande av kulturmiljöer, resurs-effektivisering, livsmedelshandling, effektiv betesdrift samt utveckling av ekologiska produktionsmetoder.

Effekterna av Länsstyrelsens kompetenshöjande verksamhet är svåra att mäta, men den samlade bedömningen är att insatserna bidrar till att skapa förutsättningar att driva

konkurrenskraftiga lantbruksföretag med en effektiv produktion som samtidigt är hållbar för miljö, klimat, djur och människor. Länsstyrelsen bedömer att genomförda rådgivningsinsatser har gett målgrupperna ökad kunskap om biologisk mångfald, ekologisk produktion, växtnäring utnyttjande, växtskydd och företagande.

Via ett digitalt nyhetsbrev och tidskriften Förvetet har landsbygdsföretagare fått inspiration och information om de kurser och rådgivningar som arrangeras inom ramen för landsbygdsprogrammet och strategisk plan. Information om stöd och goda exempel syftar till att öka kompetensen och inspirera landsbygdsföretagare till ett mer hållbart företagande och till att sprida kunskap om möjligheterna på landsbygden.

Jordförvärsärenden

Länsstyrelsen ansvarar för att besluta om jordförvärvstillstånd enligt jordförvärvslagen (1979:230). Det har inkommit 74 ärenden inklusive 7 underställningar, varav 48 ärenden avsåg fysiska personers förvärv och 26 ärenden avsåg juridiska personer. Intresset för att köpa och sälja jord- och skogsfastigheter är oförändrad jämfört med 2022 från att under pandemiåren haft en något ökad trend.

Ängs- och betesmarksinventering

På uppdrag av Jordbruksverket har Länsstyrelsen deltagit i inventering av ängs- och betesmarker. Inventeringen samordnas med övrigt fältarbete såsom restaurering av betesmarker och slätterängar samt fastställande av markklasser inom miljöersättning betesmarker och slätterängar. Inriktningen har varit att inventera marker som haft en fastställd markklass och som inte har inventerats tidigare, marker som tidigare inventerats och bedömts ha höga värden men som det inte söks något jordbrukarstöd för och marker som tidigare bedömts vara möjliga att restaurera eller inte aktuella men som nu ingår i en stödansökan. Under 2023 har 128 objekt som omfattar 451,21 hektar inventerats.

Behörighetsutbildningar och tillsyn av flyghavre

Repetitionskurser för bibehållen behörighet för att hantera växtskyddsmedel har genomförts i länet. För grundkurser har intresserade hänvisats till närliggande län. Utbildningarna genomförs i samverkan med Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Den ökade kunskapen om bra spridningsteknik och växtskyddsmedlens egenskaper och inverkan på miljön bidrar till miljömålet En giftfri miljö.

Tillsynen av flyghavre är organiserad så att den hanteras tillsammans med övriga fältkontroller för att tidigt kunna upptäcka flyghavre.

Fiske

Länsstyrelserna har i sitt uppdrag att regionalt ansvara för fiskefrågorna inom ramen för fiskeripolitikens mål. Staten har ett särskilt förvaltningsansvar för fisk och fiske på allmänt vatten som för Jönköpings län innefattar Vättern. På enskilt vatten i övriga delar av länet är det fiskerättsägarna som har huvudansvaret för fiskeriförvaltningen. Förvaltningen får stöd av Länsstyrelsen bland annat genom rådgivning, utbetalning av bidrag och myndighetsutövning. Det pågår ett arbete för att styra över den svenska fiskeriförvaltningen mot ett mer ekosystem baserat arbetssätt genom att tillämpa en ekosystembaserad fiskförvaltning (EBFF). Länsstyrelsen har under en längre tid arbetat med denna inriktning och har i sin strategiska plan för 2021–2023 pekat ut ett hållbart nyttjande av länets ekosystemtjänster som ett strategiskt område där myndigheten ska främja samhällets förmåga att långsiktigt och hållbart nyttja naturens ekosystemtjänster där fiske ingår som en viktig del.

Länsstyrelsen satsar på fisket i Vättern

Länsstyrelsen i Jönköping har samordningsansvaret för fiskefrågorna för de fyra länen runt Vättern och prioriterar arbetet med Vättern högt. Ett flertal samråd har skett mellan de berörda länsstyrelserna. I de flesta frågor arbetar Länsstyrelsen inte specifikt för Jönköpings län utan i ett helsjöperspektiv. Förvaltningen följer i stort upplägget för en ekosystembaserad fiskförvaltning (EBFF). Viktiga aktiviteter under 2023 har varit:

- Länsstyrelsen har liksom tidigare ansvarat för och genomfört samförvaltningen av fisket i Vättern där Vätternvårdsförbundet är huvudman. Samförvaltningen har även under 2023 varit ett viktigt forum för diskussioner mellan olika brukargrupper, myndigheter och forskare. Ett omfattande arbete med att ta fram en ny version av förvaltningsplan för fisk och fiske har genomförts. Arbetet har innefattat flera samråd för att få input till planen som går ut på remiss i början av 2024.
- Leader Vättern har avvecklats under året. En utvärdering har färdigställts som visar att Leader Vättern fungerat mycket bra och bidragit till utvecklingen av fisket i Vättern. Länsstyrelsen anser att avvecklingen av Leader Vättern väsentligt försämrar möjligheterna att genomföra utvecklingsinsatser för fisket i Vättern eftersom organisationen i den nya programperioden inte kommer att kunna möta dessa utvecklingsbehov.
- Efter ett omfattande förarbete lämnades en projektansökan om ett större utvecklingsprojekt kopplat till signalkräftan i Vättern in till Jordbruksverket. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är huvudman för projektet och Länsstyrelsen ansvarar för vissa delmoment. Besked om projektet kommer under 2024. Under 2023 påbörjades ett pilotprojekt som innefattar förberedande arbeten inför det större projektet.
- Uppföljning av för Vättern värdefulla och för fisket intressanta fiskbestånd är en av hörnpelarna i fiskeriförvaltningen. Arbetet sker i nära samverkan med SLU och flera andra intressenter. Viktiga insatser har bland annat varit att upprätthålla infrastrukturen för att kunna fortsätta följa flera olika fiskarter via hydroakustisk märkning, märka ytterligare individer av harr och gädda, samla in svampangripen öring för analys på Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), lansera ett nytt mobilt webbformulär för den frivilliga lekfishräkningen i Vätterns tillflöden, samt att delta i genomförandet av ett storskaligt nätprovfiske tillsammans med SLU. Flera utvärderingar av tidigare genomförda

undersökningar har publicerats, bland annat utvärdering av laxutsättningarna i Vättern samt de första resultaten från märkningen av röding. Arbetet med fiskundersökningar i Vättern har kunnat upprätthållas på en hög nivå de senaste åren, bland annat genom extra tillskott från Leader Vättern och nationell miljöövervakning. Dessa möjligheter ser inte ut att finnas de kommande åren, vilket riskerar att försämra kunskapsunderlaget för förvaltningen av Vätterns värdefulla fiskbestånd.

- Åtgärder har genomförts för att stärka Vätterns unika bestånd av harr. Tyvärr visar uppföljning att beståndet fortfarande är mycket svagt, nu på gränsen till utrotning. Ytterligare insatser behövs för att stärka beståndet.
- En omfattande samverkan om hur de nya gränsvärdena för PFAS i livsmedel ska hanteras har skett med andra länsstyrelser, Livsmedelsverket och yrkesfisket. Ytterligare provtagning är planerad till 2024 och Länsstyrelsen fortsätter att noga följa utvecklingen inom området.
- Samtliga dispenser för yrkesfisket i Vättern har omprövats under året då dess treåriga giltighetstid gick ut vid halvårsskiftet. Sammanställning av aktuellt kunskapsläge, både avseende fisket och de aktuella fiskbestånden, samt flera samråd har innefattats i arbetet. Resultatet innebär en liten minskning av fiskemöjligheterna efter kräfta då fisketrycket bedöms vara för hårt, ökade fiskemöjligheter efter siklöja och lake samt bibehållna fiskemöjligheter för övriga arter. Ett par beslut har överklagats och ligger nu i överinstans för prövning.
- Fisketillsynen i Vättern har upprätthållits under året och regelefterlevnaden bedöms som fortsatt relativt god även om överträdelser förekommer.

SLU:s fiskbarometer visar att statusen för flertalet av Vätterns kommersiellt intressanta och samtidigt värdefulla fiskbestånd idag bedöms vara inom biologiskt säkra gränser. Vätterns förutsättningar med känsliga arter

(laxfisk), låg fiskproduktion och högt fiskeintresse gör dock att det fortsatt finns risk för att statusen snabbt kan försämrans. Länsstyrelsen jobbar därför vidare med en adaptiv förvaltning som försöker vara proaktiv för att minska risken för framtida problem.

Förvaltning av fisk och fiske i övriga delar av länet

Länsstyrelsen försöker i möjligaste mån applicera principerna för en ekosystembaserad fiskeförvaltning (EBFF) i länet även utanför Vättern. För att öka det lokala engagemanget för fiske- och vattenvård har Länsstyrelsen publicerat en ny webb, www.vattenytan.se, med tips och råd riktad till mark- och fiskerättsägare samt föreningar. Informationen har tagits emot positivt.

Länsstyrelsen har initierat och finansierat ett flertal fiskevårdsåtgärder i form av biotopvård och åtgärder vid mindre vandringshinder. Sammanlagt har drygt sju fysiska åtgärder genomförts vilket är lägre än det för året uppsatta målet. För att effektivisera arbetet har organisationen för fiskevård-restaurering justerats och en samordnare tillsats. Vätterns tillflöden och Emån är prioriterade områden och arbetet samordnas med planeringen inför genomförandet av den nationella prövningsplanen för vattenkraft (NAP). Länsstyrelsen har bidragit till en ansökan om medel från EU-LIFE. Projektet som benämns Improve LIFE har Länsstyrelsen i Skåne som huvudman, kommer om det realiserats att ge fiskevården i flera värdefulla vatten en rejäl skjuts framåt.

Länsstyrelsen arbetar brett med olika former av uppföljning/övervakning av länets fisk och kräftbestånd för att kunna stötta förvaltningen med aktuellt underlag. Underlaget används även i en mängd andra sammanhang som statusklassning inom vattenförvaltningen, uppföljning av åtgärdsarbete, uppföljning av klimateffekter och miljömålsuppföljning. Under året har ett flertal rapporter med resultat från tidigare års studier publicerats. Tyvärr har neddragningarna främst inom miljöövervakning och kalkning lett till att avsevärt färre vatten har kunnat undersökas 2023 jämfört med tidigare år.

Flera utbildningar av fisketillsynspersoner har genomförts under året. Det finns dock ett kvarstående behov av att utbilda fler personer då fisketillsynen bedöms vara en viktig komponent i en fungerande fiskeriförvaltning. Begränsningarna i länsstyrelsernas möjligheter att använda digitala plattformar lämpade för externa deltagare försvårar genomförandet av utbildningar då många brukare efterfrågar digitala utbildningar.

Länsstyrelsen arbetar med att utveckla fritidsfisket i länet, främst med medel riktade till friluftsliv. Inom ramen för det nätverk för fritidsfiske som Länsstyrelsen driver tillsammans med länets kommuner, Sportfiskarna, Fiskevattenägare förbundet i länet och Region Jönköpings län (RJL) har arbetet med att skapa en informationsnod om fisket i Jönköpings län fortsatt. Det finns nu en första version av en ny webb och noden ska lanseras av Sportfiskarna under 2024.

Länsstyrelsegemensamt fiskearbete

Länsstyrelsen har genomfört omfattande insatser inom förvaltning och utveckling av länsstyrelsegemensamma IT-stöd inom fiskets verksamhetsområde. Förvaltningen av Åtgärder i Vatten, där landets fysiska fiskevårdsinsatser registreras, har upprätthållits och flera uppdateringar och rättningar har genomförts. Utvecklingen av en helt ny version av Svenska fiskeregler har startats. Systemet kommer att integreras med den nya digitala hanteringen av fiskets geografier och regelverk som parallellt utvecklas på Havs- och vattenmyndigheten. Integrationen förväntas ge en tydlig tidsbesparing i förvaltningen av fiskets regelverk. Svenska fiskekartan, som innehåller alla Sveriges fiskevårdsområden, har fortsatt vidareutvecklats. En ny funktion för extern inloggning har implementerats då den gamla fungerat bristfälligt och lett till omfattande arbete med användarsupport.

Effekter av Länsstyrelsens arbete med fiske

Fisket bedöms idag som långsiktigt hållbart i Vättern, både ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Länsstyrelsens insatser bedöms här vara en starkt bidragande orsak. Fiskevårdsåtgärderna i länet bidrar fortsatt till en förstärkning av fiskbestånden och underlaget

för fiske. Uppföljningar av tidigare års fiskevårdsinsatser visar på positiva resultat för både naturvärden och fiskemöjligheter. Under året har till exempel tidigare genomförda åtgärder för det unika beståndet av röding i sjön Ören följts upp och visat på positiva resultat.

Regionala livsmedelsstrategin

Den regionala livsmedelsstrategin är ett styrdokument för att samla länet kring en ökad och hållbar livsmedelsproduktion. Arbetet sker i nära samverkan med RJL samt med aktörer inom den gemensamma klusterguppen Nära till bra mat. Klustret består av representanter med koppling till livsmedelsproduktion och de gröna näringarna såsom LRF Jönköping, Jönköping University, Smålands Turism AB, Elmia, FC-Gruppen, Hushållningssällskapet och Jönköpings kommun. Klustret har haft regelbundna möten för att samverka kring frågor och planera aktiviteter inom strategins olika fokusområden. Länsstyrelsen har även haft regelbundna möten för samverkan och erfarenhetsutbyte med länsstyrelserna i Kalmar och Kronoberg.

En uppdatering av den regionala livsmedelsstrategins handlingsplaner har skett under året. För en bred förankring och för att fånga upp önskemål och behov, skickades handlingsplanerna ut på remiss till både privata och offentliga aktörer i länet. De uppdaterade handlingsplanerna sträcker sig fram till 2026 och innehåller både strategiska och konkreta åtgärder.

Den regionala livsmedelsstrategin berör flera av Länsstyrelsens verksamhetsområden. För att implementera livsmedelsstrategin i verksamheten pågår ett kontinuerligt arbete med att öka förståelsen för de gröna näringarna och skapa ett bättre helhetsperspektiv kring situationen för livsmedelsproducenter i länet. Den nationella och regionala livsmedelsstrategin och dess mål har lyfts vid tvärssektoriella diskussioner i samband med remisser, beredningar och beslutfattande på Länsstyrelsen. Med anledning av det rådande omvärldsläget har förståelsen för vikten av en livskraftig livsmedelproduktion ökat, vilket i sin tur bidragit till gemensamma aktiviteter i länet

med koppling till krisberedskap och ökad försörjningsförmåga. Exempelvis ett Regionalt råd om krisberedskap och trygghet försörjningsförmåga på regional och kommunal nivå och politikerträffar för att öka kunskapen om vikten av att värna jordbruksmarkens värden och för att trygga en framtida livsmedelsförsörjning.

Aktiviteter inom de strategiska områdena i livsmedelsstrategin

Utifrån de fem handlingsplanerna Produktion, Innovation, Göra affärer, Attityder och Ökad försörjningsförmåga, har aktiviteter genomförts där Länsstyrelsen varit arrangör, medarrangör och medverkande. Aktiviteter har arrangerats för att stärka hela livsmedelskedjan och för att uppnå syftet med strategin som är att få en ökad hållbar produktion och konsumtion av livsmedel i länet. Flera av insatserna har följt de nationella målen inom de strategiska områdena Konsument och marknad, Kunskap och innovation samt Regler och villkor.

Inom området Konsument och marknad har Länsstyrelsen arbetat för att öka kunskapsnivån hos konsumenterna om den lokala livsmedelsproduktionen i vårt län. Länsstyrelsen har medverkat i utformning och planering av en länsövergripande ”Gårdsrunda” som syftar till att länsinvånarna ska upptäcka producenter, förädlare, öppna gårdar och lära sig mer om hur mat produceras i länet. Under året har vi anordnat torghandel, grilltävling och småländskt pizzamästerskap i syfte att lyfta svenska och lokalproducerade råvaror och att uppmuntra konsumenterna till att handla svenskt och lokalt. Länsstyrelsen har också genomfört kompetenshöjande satsningar på unga konsumenter till exempel genom föreläsningar och studiebesök. Aktiviteterna har lett till ett ökat intresse för frågorna inom skola och omsorg och under nästa år planeras liknade aktiviteter.

Inom området Kunskap och Innovation har rådgivnings- och kompetensutvecklingsinsatser genomförts med en tydlig koppling till livsmedelsstrategin. Kompetensutvecklingen har bland annat omfattat kurser om köttkvalitet, förädling, försäljning,

marknadsföring och sociala medier i syfte att stärka länets företagare. Länsstyrelsen har även deltagit på ett flertal dialog- och informationsträffar för att synliggöra arbetet med den regionala livsmedelsstrategin och för att nå ut till aktörer inom länets livsmedelskedja. Exempelvis har Länsstyrelsen ordnat träffar med länets kommunpolitiker i vilka myndigheten la tonvikt på jordbruksmarkens värde och på hållbar samhällsplanering. Länsstyrelsen har även deltagit på ett kompetensforum initierat av utvecklingsbolaget livsmedelsutveckling Sydost där behoven och framtidsutsikter kopplat till kompetensförsörjning inom livsmedelsindustrin och primärproduktionen diskuterades.

Myndighetens samverkan med andra länsstyrelser, organisationer, universitet och näringslivet möjliggör ökade kontakter mellan olika aktörer i livsmedelskedjan. Länsstyrelsen har belyst frågor om försörjningsförmåga och bedömer att insatserna bidrar till ett ökat intresse och kunskap om lokal mat hos länets företagare och konsumenter. En träff för länets livsmedelsbutiker och producenter har resulterat i att fler butiker nu är återförsäljare av lokalproducerade produkter. Träffen blev även uppstarten till ett samarbete med ICA-handlarnas riksförbund som driver ett projekt med syftet att utveckla och stärka den lokala livsmedelskedjan. Länsstyrelsen har även initierat ett ökat samarbete med kommunernas kostchefer där beredskap och matsvinn inom kommunal måltid har diskuterats, ett arbete som fortsätter under 2024. Som fortsättning på ett projekt om landbaserat vattenbruk har Länsstyrelsen genomfört en kurserie på samma tema med namnet ”Vattenbruk som affärsidé” där deltagarna fick lära sig mer om olika odlingssystem och konkreta tips för att starta sin verksamhet.

Inom området Regler och villkor har Länsstyrelsen påbörjat planeringen av ett dialogmöte som syftar till att belysa hur olika aktörers kontroll och tillsyn kan samordnas för att underlätta regelbördan för länets företagare. Förutom deltagare från Länsstyrelsen med olika kompetenser kommer även representanter och experter från Livsmedelsverket, Jordbruksverket,

Eldrimner Länsstyrelsen i Örebro, Hushållningssällskapet samt Livsmedelsföretagen att delta i dialogen för att dela goda exempel och utbyta erfarenheter.

Regler och villkor som motverkar livsmedelsstrategins mål

I uppdraget att bidra till målet om en ökad livsmedelsproduktion har Länsstyrelsen i Jönköpings län under året samverkat med de areella näringarna och andra myndigheter. En stor del av det som länsstyrelserna har mandat över handlar om arbetssätt och hur vi agerar inom den lagstiftning som gäller. Regler och villkor sammantaget skyddar individen (företagaren), ekonomin, djuren, naturen, människor och samhället. Varje regel och villkor fyller sin funktion och bidrar till måluppfyllelse, men komplexiteten för företagen att ha överblick, följa och efterleva regler och villkor utgör dock hinder och försvårar i förlängningen måluppfyllelsen.

Genom att samordna olika kontroller hos en livsmedelsproducent skulle bördan för producenten minska. Större transparens vid kontrollen och snabb återkoppling skulle också kunna underlätta samt minska oro och press hos producenterna. Fortsatt samverkan och samordning internt inom Länsstyrelsen i Jönköpings län, mellan länsstyrelserna och mellan myndigheterna skulle ytterligare kunna effektivisera spridning av goda exempel på förenklingar och informationsinsatser.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har fokus på att förenkla för primärproducenterna att kunna ta del av relevant information och förstå vad olika regler och krav innebär. Kontrollanter inom lantbruket utbildas i Motiverande samtal för att skapa förutsättningar för goda möten med primärproducenter. Vi vidarebefordrar också information om regler och villkor som skulle kunna förenklas till de för reglerna/villkoren ansvariga myndigheterna. För att ta ytterligare steg behövs exempelvis fler digitala verktyg, samt en ökad samverkan samt informationsdelning mellan myndigheter. Då skulle företag inte behöva lämna liknande uppgifter till flera olika myndigheter.

Generellt sett gäller att företagen behöver mer kompetensutveckling om syftet med olika

regler samt om hur de på enklaste sätt ska kunna rapportera och använda journalföring som underlag inför kontroller.

På nationell nivå identifierade regler och villkor som motverkar måluppfyllelse:

- Regelverket för EU:s jordbrukarstöd med en stor mängd detaljer och datum för primärproducenter att hålla reda på.
- I samband med förprovning av stallar kan Jordbruksverkets föreskrifter, djurskyddslagen, djurskyddsförordningen samt rekommendationer från Svensk standard och Lantbrukets skyddskommitté upplevas som hinder.
- När det gäller frågor om registrering av primärproduktion, läkemedelshandling och smittskyddsärenden finns ett mycket stort antal kontroller som ska genomföras och handhas av flera olika myndigheter. Situationen beskrivs som mycket krånglig.
- Vid utveckling av primärproduktion och förädlingsverksamhet kan jordförvärvslagen och fastighetsbildningslagen upplevas ställa till besvär. Likaså att kravet att anmäla vattenverksamhet och att få bygglov enligt plan- och bygglagen.

Hur kan dessa hinder åtgärdas:

- Lämpliga åtgärder för att underlätta för generationsskiften (startstöd) genom exempelvis anpassade stöd och förenkla/förtydliga villkor och ansökningsprocesser. Minska detaljstyrning och rikta blickar mot syfte och målstyrning i högre grad.
- Genom nya stöd underlätta för personer som inte är födda inom en lantbruksfamilj att kunna överta ett lantbruk där inget generationsskifte är möjligt eller starta ett nytt. Leder till en levande landsbygd med nyinflyttning samt kan leda till att mindre åkerarealer återtas i bruk.
- Länsstyrelsernas personal, särskilt på djursidan, efterfrågar tillräckligt med tid vid kontroller samt ständig utbildning både på grund av hög omsättning av personal och att förutsättningarna förändras i snabb takt.

Resultatbedömning

Länsstyrelsens samlade bedömning är att vi genomfört årets verksamhet inom området areella näringar med ett gott resultat. Vi har både arbetat intensivt med årets stödutbetalningar av jordbrukarstöd och beslutat ärenden för tidigare stödår där resterande belopp har betalats ut till samtliga lantbrukare i länet. Inom detta område är den egna resultatbedömningen utmärkt då målet för årets utbetalningar nåtts. Inom landsbygdsstöd har ett gott arbete pågått med att avsluta de sista inkomna ansökningar om stöd inom landsbygdsprogrammet samtidigt som handläggning inom Strategisk plan 2023–2027 har påbörjats. Länsstyrelsen har effektiva arbetsätt när det gäller kompetensutvecklingsinsatser, där samverkan med regionala aktörer utgör en viktig del för att få relevant innehåll och kompetens.

Redovisade insatser bidrar till miljömål, Agenda 2030, landsbygdsutveckling, lantbrukets konkurrenskraft och att nå målen i livsmedelsstrategin. Förutsättningarna för sysselsättning, företagande och boende bedöms bli bättre för såväl kvinnor som män.

Resultatet av Länsstyrelsens insatser inom fiske är utmärkt. Länsstyrelsen har medverkat till en positiv utveckling av verksamhetsområdet fiske i länet och i hela Vättern.

Länsstyrelsen är drivande i utvecklingsarbetet inom livsmedelsstrategin. Myndigheten arbetar med egna aktiviteter och fungerar också som en viktig samverkans- och samarbetsaktör till bland annat RJL. Länsstyrelsen bedömer att redovisade insatser bidrar till en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelsproduktion i länet.

FOLKHÄLSA, JÄMSTÄLLDHET, INTEGRATION M.M.

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
3§ p12 Folkhälsa	Länsstyrelseinstruktion
3§ p13 Jämställdhet	Länsstyrelseinstruktion
3§ p14 Integration	Länsstyrelseinstruktion
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Regleringsbrev
1B4 Webbplatsen informationsverige.se	Regleringsbrev
3B16 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Verksamhetens uppgifter, uppdrag och mål

Uppgifter och uppdrag inom verksamhetsområdet omfattar områdena folkhälsa, jämställdhet, mänskliga rättigheter och integration. Nedanstående punkter sammanfattar uppgifterna och uppdragen. Länsstyrelserna ska:

- Samordna och utveckla det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) i länet. Länsstyrelserna har även ett regionalt tillsynsansvar inom alkohol och tobak.
- Samordna och ge stöd inom jämställdhetsområdet genom att kartlägga och följa utvecklingen av jämställdhet i länet.
- Ansvara för att den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor får genomslag i länen.
- Samverka och samordna arbetet med mänskliga rättigheter inklusive stöd till andra aktörer som arbetar med mänskliga rättigheter inom områdena barnets rättigheter och barnkonventionen, funktionshinder, nationella minoriteter och minoritetsspråk samt rasism i arbetslivet.
- Samordna och samverka när det gäller att driva och delta i planering, organisering, genomförande och uppföljning av integrationsinsatser.
- Bevilja statsbidrag till kommuner för personligt ombud.
- Ansvara för att utveckla det brottsförebyggande arbetet på regional nivå.

Följande punkter sammanfattar målen inom verksamhetsområdet.

- Det övergripande målet för folkhälsopolitiken är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.
- Målet för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) är ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk.
- Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det finns också sex jämställdhetspolitiska delmål.
- Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.
- Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet ska beaktas.
- Målet för politik mot diskriminering är ett samhälle fritt från diskriminering.

- Det övergripande målet för integrationspolitiken är lika rättigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund.
- Målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande.
- Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet och verksamheten omfattar även brottsförebyggande arbete.

Regionala prioriteringar och uppdrag

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet i Forum för social hållbarhet, en regional samverkansstruktur och mötesplats för sociala hållbarhetsfrågor. Målet är att i samverkan med offentlig och idéburen sektor, med gemensamma krafter öka den sociala hållbarheten i länet. Genom Forum för social hållbarhet erbjuder Länsstyrelsen ett samordnat stöd inom social hållbarhet till aktörer i länet. Genom den samordning som Forum för social hållbarhet innebär kan Länsstyrelsen också bidra till att lösa samhällsutmaningar på ett effektivt sätt. Genom ökad synkronisering

av olika uppdrag, arbetssätt och tvärspektiv inom social hållbarhet ger Länsstyrelsen länets aktörer en möjlighet att gemensamt fokusera på prioriterade samhällsutmaningar i länet. Vidare kan kompetenser och resurser användas på ett samordnat och effektivt sätt.

Forum för social hållbarhet har under året fokuserat på fyra av de fem insatsområden som ligger till grund för arbetet: Segregerad arbetsmarknad, tillit till samhällsinstitutioner och demokratiska processer, ungas brottslighet och utsatthet för brott samt sexualbrott.

Genom samverkan mellan regionala och lokala aktörer i länet har kompetensen höjts i länet inom de ovan nämnda insatsområdena. Fyra digitala fördjupningsseminarier har anordnats om könssegregerad arbetsmarknad, rasism på arbetsmarknaden, sexualbrott på nätet och barn och ungas läskunnighet som en fråga om demokrati och tillit. Totalt anmälde sig 320 deltagare från kommun, region, civilsamhälle och näringslivsaktörer till dessa seminarier.

Verksamhetens resultat

Bedömningsgrunder

Nyckeltal: Folkhälsa, Jämställdhet, integration m.m. (70, 80–85)	År 2023	År 2022	År 2021
Antal årsarbetskrafter totalt	15,7	16,2	15,4
Antal årsarbetskrafter kvinnor	13,8	13,3	12,0
Antal årsarbetskrafter män	1,9	3,0	3,4
Antal ärenden, inkomna och upprättade	246	226	182
Antal beslutade ärenden	178	211	110
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	62	84	74
Verksamhetskostnad inkl. OH (tkr)	21 587	20 380	18 451
Lämnade bidrag där Länsstyrelsen gör utbetalningen (tkr)	130 782	191 262	182 870

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP och ärendehandläggningssystemet Platina.

Resultatredovisning

Folkhälsa

Länsstyrelsen har genomfört kommun-dialoger om folkhälsa inom ramen för folkhälsouppdraget och verksamhetsområdena social hållbarhet och Agenda 2030. Dialogerna ingår i en större kartläggning vars syfte är att få en bild över vilken kapacitet det finns att arbeta med folkhälsofrågor i landet.

Folkhälsomyndigheten sammanställer samtliga Länsstyrelsers resultat i en rapport vilken presenteras under våren 2024.

Före dialogerna fick kommunerna svara på vilka tre stora utmaningar de ser framöver inom området folkhälsa och social hållbarhet. Under dialogen diskuterades kommunernas styrkor, hinder och möjligheter att lokalt arbeta med folkhälsa, men också hur de ser

på regionala aktörer och den samverkan som finns lokalt och regionalt. Diskussionerna rörde också olika plattformar för samverkan och vilka möjligheter som finns att hantera de utmaningar som kräver samverkan mellan flera aktörer.

Kommundialogerna har byggt relationer och bidragit till att stärka samverkansstrukturer för folkhälsa och social hållbarhet i länet. De visade bland annat behov av, och önskemål om, en tydlig gemensam riktning i länet och ett stärkt och samordnat regionalt stöd. Resultatet av kommundialogerna kommer vara ett underlag för vidare arbete med bland annat översyn av insatsområdena inom Forum för social hållbarhet. Resultatet ger också en bild av hur kommunerna ser på samverkan mellan olika aktörer på olika nivåer i länet, vilket är värdefullt för framtida arbete.

Kunskaphöjning och samverkan inom ANDTS-området

Länsstyrelsen leder en rad olika nätverk och har en upparbetad struktur för ett sammanhållet arbete inom området ANDTS. Bland nätverken finns bland annat ett sydlänsnätverk för kommunernas ANDTS-samordnare, SMADIT (samverkan mot alkohol och droger i trafiken) och ett nätverk inom metoden 100 % ren hårdträning. Nätverken möjliggör dialog och samverkan i länet. De utgör också en grund för att kunna sätta in insatser för att angripa utmaningar som kräver långsiktighet och gemensamma krafter. I nätverken sker erfarenhetsutbyten och samverkan mellan lokala samordnare, civilsamhällesaktörer och andra regionala aktörer i länet. Arbetet har präglats av delaktighet och ökat kontaktytorna mellan olika organisationer. Något som behöver utvecklas och förtydligas i arbetet framöver är de olika organisationernas roller och funktioner i samverkan. Sammantaget har insatserna bidragit till ökad kunskap hos olika professioner inom ANDTS-området och skapat möjligheter för erfarenhetsutbyte och nätverkande.

Länsstyrelsen har genomfört flera utbildningar, konferenser och andra kompetenshöjande insatser. Bland annat har myndigheten varit en av arrangörerna till en

konferens för att sprida lärande om aktörers arbete med SMADIT och anordnat en kunskapsdag om narkotikabruk bland unga vuxna. Utbildning och diplomering inom 100 % ren hårdträning har vidare fortsatt under året. Inom uppdraget att sprida information om riskerna med lustgas har Länsstyrelsen tagit fram en informationsbroschyr till vårdnadshavare och genomfört en kampanj i sociala medier.

En dialog förs med Jönköpings läns nykterhetsförbund om möjligheten att starta studiecirkel som riktar sig till seniorer och en första träff för blivande cirkelledare har genomförts. De olika kompetenshöjande insatserna har lett till ett förbättrat kunskapsläge regionalt på hela ANDTS-området och ökad efterfrågan av stöd från kommunerna.

Länsstyrelsen startade under 2022 ett arbete med att mäta narkotikaspår i avloppsvattnet. Syftet med mätningarna är att stärka det kunskapsbaserade arbetet i länet och under 2023 har mätningarna kombinerats med fyra utbildningstillfällen för kommuner. Myndigheten har gett ett praktiktäta stöd i att kartlägga narkotikasituationen och skapa åtgärdsplaner vad gäller förebyggande arbete mot narkotika. Kommunerna har bildat mindre arbetsgrupper som kan arbeta vidare med åtgärdsplaner på lokal nivå. Vidare har Länsstyrelsen också bidragit till att ett arbete med metoden Krogar mot knark startat i länet.

Utbildning- och kompetensutveckling riktad till länets kommuner har genomförts av Länsstyrelsen inom området spel om pengar. Personal inom kommun och region har vidare erbjudits en digital grundutbildning om spelberoende och behandlingsmetoder. (Utbildningen stärker kommunernas möjlighet att synliggöra och lyfta spelproblematik och ger stöd för personal i hur spelberoende kan behandlas.

Länsstyrelsen har fört en dialog med Lunds universitet och med kommunerna i Jönköpings län om möjligheten att genomföra en forskningsstudie med inriktning på förutsättningarna för arbetsgivare att ställa frågor om alkohol och spel om pengar. En projektansökan till Forte är inlämnad. Under 2023 färdigställdes en forskningsstudie om

fältarbetarens narkotikaförebyggande arbete med ungdomar. Studien genomfördes i ett samverkansprojekt med Länsstyrelserna i Blekinge, Kronoberg, Jönköping och Halland län samt Hälsohögskolan vid Jönköpings University och ska vara ett kunskapsunderlag och en inspiration för kommunalt socialt förebyggande arbete.

Råd och stöd i alkohol- och tobakstillsynen

Länsstyrelsen har genomfört fyra av sex planerade tillsynsbesök inom alkohol- och tobaksområdet. Vid två av dessa meddelades brister. Utöver detta har myndigheten haft nätverksträffar med handläggarna i kommunerna och fokuserat på kunskaps- höjning till exempel genom utbildning i ekonomisk granskning. Länsstyrelsen har haft en lägre tillsynfrekvens än planerat och i stället fokuserat på att vara tillgänglig för råd och stöd.

Brottsförebyggande arbete

Inom det brottsförebyggande uppdraget har Länsstyrelsen haft fokus på att förbereda och stödja de kommunala samordnarna för brottsförebyggande arbete i samband med implementeringen av Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Länsstyrelsen leder och sammankallar det regionala brottsförebyggande nätverket. Nätverket består av kommunernas samordnare för brottsförebyggande arbete samt polisens brottsförebyggande samordnare och lokalpolisområdenas kommunpoliser. Lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete lyfter bland annat vikten av lokala lägesbilder samt behovet av åtgärdsplan. Lägesbilden ska innehålla en kartläggning och analys som ska utgöra underlag för kommunens lokala åtgärdsplan. Då åtgärdsplanen ska vara klar 1 juli 2024 har fokus under 2023 varit att stödja kommunerna i att ta fram och färdigställa lokala lägesbilder över brottsligheten. Träffarna har möjliggjort ökat erfarenhets- och kunskapsutbyte inom nätverket. I enlighet med de kommunala samordnarnas önskemål kommer träffarna fortsatt att ha ett liknande upplägg och kompletteras med kompetenshöjande eller fördjupande inslag.

Utöver det har Länsstyrelsen genomfört kommunbesök och riktat stöd utifrån kommunernas olika förutsättningar och behov. Kommunbesöken har dels haft ett direkt kunskapshöjande syfte, dels har de inneburit en möjlighet till dialog med respektive besökt kommun. Dialogen har varit en del i att forma det riktade stödet som Länsstyrelsen erbjuder kommunerna.

Inom ramen för Forum för social hållbarhet och insatsområdet Ungas brottslighet och utsatthet för brott, har Länsstyrelsen påbörjat ett samarbete med Malmö Universitet. Samarbetet ska resultera i rekommendationer för att effektivisera det brottsförebyggande arbetet med fokus på att förhindra att barn och unga utvecklar ett normbrytande beteende som kan leda till kriminalitet. Det första steget var förstudien Barn och unga i riskzon – En kartläggning av hur aktörer i Jönköpings län arbetar med att identifiera barn och unga som riskerar att utveckla ett normbrytande beteende. Förstudien presenterar en övergripande beskrivning kring hur länets aktörer arbetar med att identifiera och i samverkan förebygga att barn och unga utvecklar ett normbrytande beteende. I den teoretiska och vetenskapliga grunden för studien beaktas jämställdhet, funktionsrätt och den utgår även från flera delar av barnkonventionslagen. Svarefrekvensen i förstudien var relativt låg vilket ökar vikten av att fortsätta genomlysning området samt gemensamt utveckla arbetet och fördjupa kunskapen hos de berörda aktörerna.

En ny jämställdhetsstrategi

En ny länsstrategi för jämställdhet har tagits fram. Länsstyrelsen har samlat in information och förankrat arbetet genom kommunbesök och inom ramen för Forum för social hållbarhet. Sammantaget har myndigheten besökt 11 av länets 13 kommuner. Vid besöken har tjänstepersoner och i vissa fall politiker från kommunerna deltagit och samtalen har handlat om hur arbetet med jämställdhet ser ut i kommunens verksamheter, vilka utmaningar som är viktigast och vilka önskemål som finns när det gäller stöd, samverkan och samordning. Besöken har gett god insikt i vilka utmaningar och möjligheter som finns hos respektive kommun när det

kommer till jämställdhetsfrågor. Jämställdhetsstrategin har presenterats för politiker och högre chefer i Forum för social hållbarhet. En workshop hölls även med tjänstepersoner från kommuner, regionen och representanter från civilsamhället inom ramen för Forum för social hållbarhet. Jämställdhetsstrategin har tagits fram i samverkan med närliggande uppdrag som exempelvis mäns våld mot kvinnor, brottsförebyggande arbete, folkhälsa, integration, funktionsrätt och Agenda 2030.

Strategin har förankrats genom remissförfarande till kommuner, RJL, statliga myndigheter samt aktörer inom både näringsliv och civilsamhället. Remissvaren visade sammantaget att jämställdhetsstrategin uppskattas och ses som användbar för aktörer i länet. Flera aktörer arbetar utifrån hållbarhetsbegreppet, i vilket jämställdhetsperspektivet kan stärkas ytterligare. I svaren framkom önskemål om fokus på jämställd hälsa och på inkludering av funktionsrätt- och hbtqi-frågor, synpunkter som togs tillvara innan beslut.

Inom forum för social hållbarhet hölls ett seminarium för insatsområdet segregerad arbetsmarknad som handlade om könssegregerad arbetsmarknad och knöt an till de jämställdhetspolitiska målen rörande jämställd utbildning och jämställd ekonomi. Seminariet anordnades av Länsstyrelsen i samverkan med RJL och Svenska ESF-rådet. Ett seminarium för insatsområdet sexualbrott handlade om sexuellt våld online och genomfördes av Länsstyrelsen tillsammans med civilsamhällesorganisationen Novahuset och Barnahus Jönköping.

Länsstyrelsens samverkan kring hbtqi-frågor med RJL och civilsamhällesföreningen Jönköping Qom ut har fortsatt under året. Liksom tidigare år har Länsstyrelsen varit en del av Jönköping pride, i år genom att vara adjungerad i arrangörsföreningens styrelse, medarrangera invigningen av pride-veckan och anordna två föreläsningar. Föreläsningarna arrangerades tillsammans med andra aktörer och handlade om hbtqi-personers utsatthet för sexuellt våld respektive var ett författarsamtal med Mian Lodalen. Länsstyrelsen är också partner till initiativet

Årets unga ledande kvinna, som drivs av Science Park, Handelskammaren och RJL. Initiativet har som syfte att lyfta kvinnor på ledande positioner och få näringslivet mer engagerade i jämställdhetsfrågor.

Som en del av satsningen på Jämställdhetslyftet och fokuset ekonomisk jämställdhet har 16 länsstyrelser tillsammans tagit fram rapporten "Hur Jämställda är arbetsvillkoren i kommuner och regioner" där den mest kvinnodominerade och den mest mansdominerade yrkeskategorins arbetsvillkor jämförs hos samma arbetsgivare i 240 kommuner och regioner. Resultatet ger oss både lokala, regionala och nationella slutsatser. Rapporten kommer att kunna utgöra ett underlag för fortsatt arbete med prioriteringen av ekonomisk jämställdhet och har bland uppmärksammats i media samt presenterats på MR-dagarna 2023. Länsstyrelsen har presenterat rapporten för länts kommundirektörer kommunchefsgruppen.

Länsstyrelserna har gjort en beställning från SCB på regional statistik för samtliga län. Statistiken möjliggör för Länsstyrelsen i Jönköpings län att sprida kunskap om kvinnors och mäns förutsättningar i länet och utgör en grund för framtida uppföljningar av jämställdhetsstrategin. Beställningen har möjliggjorts genom länsstyrelsernas medel för särskilda jämställdhetsåtgärder avseende jämställdhetsintegrering.

Länsstyrelserna har i uppdrag att stödja statliga myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering på regional och lokal nivå. Länsstyrelserna och Jämställdhetsmyndigheten har en gemensam arbetsgrupp som syftar till att utveckla arbetet på nationell, regional och lokal nivå. Länsstyrelserna har identifierat att regeringens satsningar JiM och JiHU hittills inte fått så stor regional spridning, därmed kommer flera länsstyrelser, däribland Länsstyrelsen i Jönköpings län, att erbjuda utbildningen Ledare i staten.

Mäns våld mot kvinnor

Länsstyrelsens nav för arbetet med mäns våld mot kvinnor är Regional strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer 2020–2026. Den

regionala samordningen och ledningen av länets arbete genomförs via tre styrgrupper med underliggande arbetsgrupper och nätverk. Länsstyrelsen tillsammans med länets aktörer bland annat arbetat med följande fokusområden:

- Våld i nära relationer – att agera som chef och kollega
- Kompetenshöjande insatser prostitution och människohandel länets socialtjänster
- Översyn styrning och ledning av regionskoordinatorerna (Region Öst)
- Samverkansavtal och förstudie socialtjänstens arbete med våldsutövare

Länsstyrelsen har lett en arbetsgrupp som har till uppgift att öka kunskap och kapacitet hos offentliga och privata aktörer i länet i att upptäcka och stödja chefer och kollegor att uppmärksamma och stödja våldsutsatthet i nära relation. Arbetet har bestått i omvärldsanalys, kartläggning, sammanställning av material och kunskap, informationsmöten samt utbildningsinsatser. Deltagare i utbildnings- och informationsinsatserna har bland annat varit HR, företagshälsovård, skyddsombud, fackliga representanter och chefer vilket lett till att Länsstyrelsen nått nya målgrupper av yrkesverksamma med koppling till delmålet att upptäcka våld.

För att ytterligare stärka och utveckla arbetet mot prostitution och människohandel har Länsstyrelsen under året tillsammans med kommunerna i länet och regionskoordinatorerna mot prostitution och människohandel genomfört kompetenshöjande insatser. Utbildningen har genomförts på plats i kommunerna där handläggare och chefer fått kunskap och möjlighet till erfarenhetsutbyte. Insatsens syfte var att öka socialtjänsternas kunskap i ämnet, öka förståelsen för socialtjänstens roll och ansvar samt tillsätta en kommunrepresentant med särskilt ansvar för samverkan med regionskoordinatorerna. Utöver denna satsning så har Länsstyrelserna i Jönköping, Södermanland och Östergötland tagit fram en modell för ledning och styrning av regionskoordinatorernas arbete i Region Öst tillsammans med Jönköpings kommun och Linköpings kommun.

Genom samverkansavtal och beviljade medel från Länsstyrelsen har länet satsat särskilt på arbete med återfallsprevention. En förstudie är under genomförande där syftet är att ge länets kommuner underlag för hur de möter de stärkta kraven på stöd till våldsutövare klokt och resurseffektivt, lokalt i den egna kommunen, i kommunövergripande samverkan och i samverkan med RJL. Under året har representanter från alla kommuner intervjuats, ett samverkansmöte mellan kommuner, RJL, Kriminalvården och Polisen genomförts.

Utlysning av statsbidrag och projekthantering inom integration

Länsstyrelsen har haft två utlysningar av integrationsmedel, varav den första föregicks av ett större möte i syfte att förankra de utmaningar som framkommit i kommunernas inlämnade lägesbilder och använda det som underlag till kommande projektansökningar. Lägesbilderna görs årligen på uppdrag av regeringen genom en enkät rörande kommunernas beredskap och kapacitet i mottagandet av nyanlända, asylsökande och ensamkommande barn. Mötet syftade också till att uppmuntra till mellankommunal samverkan samt till samverkan mellan den idéburna sektorn och det offentliga. Detta är en del i den kontinuerliga dialogen och samverkan som Länsstyrelsen har med kommuner, myndigheter och ideella aktörer inom området. Ett resultat av insatsen är att kommunerna har fått en bättre kännedom om projekt och ansvariga för integrationsfrågor i andra kommuner.

För att stötta aktörer som bedriver tidiga insatser för asylsökande har Länsstyrelsen bjudit in till fem projektägarmöten och med individuella avstämningar och projektbesök har myndigheten kunnat stötta aktörerna och följa upp genomförandet av samtliga pågående projekt. Vid gemensamma projektägarmöten lyfts återkommande beaktande av jämställdhet, mänskliga rättigheter, barnrätt och funktionsrätt. Projektägarna delar erfarenheter och utmaningar och Länsstyrelsen guidar och uppmuntrar till interna analyser av dessa frågor. Mötena har också varit en viktig del för fortsatt samverkan projekten emellan. Vid ett tillfälle samlades samtliga integrationsprojekt som finansieras

av Länsstyrelsen (TIA, 37 och 37a §§) och följde upp svaren från 2022 års lägesbilds-enkät. Tillsammans med kommunerna och civilsamhällesaktörer identifierades framgångsfaktorer och utvecklingsområden.

Integrationsnätverk för kommuner

För att stödja kommunerna i deras arbete med mottagande av nyanlända och ensamkommande barn har Länsstyrelsen vid fem tillfällen bjudit in kommunrepresentanter till integrationsdialog. Då har aktuella frågor inom integrationsområdet lyfts samtidigt som det funnits möjlighet till erfarenhetsutbyte och diskussion. En framgångsfaktor i dessa nätverksmöten är att regelbundet bjuda in berörda statliga myndigheter, vilket enligt kommunerna underlättar deras arbete. Som ett komplement till dessa nätverksträffar skickar Länsstyrelsen ut ett nyhetsbrev med information om aktuella regeländringar och nya åtgärder, omvärldspaning och prognoser samt tips om konferenser, seminarium och utbildningar.

Länsstyrelsen har fortsatt med nätverket för skyddsbehövande med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet. Nätverket har bidragit till erfarenhetsutbyte mellan kommunerna och konstruktiv dialog med framför allt Migrationsverket och RJL.

Som en del av att utveckla samhällsorienteringen i länet, vars syfte är att underlätta etableringen av nyanlända personer, driver Länsstyrelsen SO-nätverket. Nätverket har träffats vid tre tillfällen och är ett bra tillfälle för erfarenhetsutbyte och samtal om organisering och samverkan kommuner emellan. Träffarna har bland annat resulterat i samverkan mellan kommuner samt i att kommuner har delat med sig av erfarenheter av att upphandla hela eller delar av samhällsorienteringen.

Informationsverige.se

Webbplatsen informationsverige.se används av flera aktörer som stöd vid undervisning i samhällsorienterande ämnen. Flertalet projektägare använder även tjänsten kontinuerligt inom sina integrationsprojekt. Länsstyrelsen har vid flera tillfällen demonstrerat sidan för kommunerna och civilsamhälleaktörer i länet för att fler ska nå

av webbplatsen. Då målgruppen i många fall är skyddsbehövande med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet har det varit uppskattat med en översättning av materialet till ukrainska.

Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända

Länsstyrelserna har deltagit i genomförandet av Migrationsverkets uppdrag om anvisning av ensamkommande barn, nyanlända och skyddsbehövande med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet till kommuner. Den nationella bosättningsgruppen inom länsstyrelsernas integrationsnätverk har representerat länsstyrelserna i Migrationsverkets samråd kring fördelningsmodellen av läntal och bidragit till utvecklingen av modellen. En särskild arbetsgrupp bestående av Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, SKR och länsstyrelserna har löpande under året haft dialog om läntal, kommunal och årsplaneringar. Länsstyrelserna har även medverkat i Migrationsverkets samrådsprocess gällande översyn av fördelningsmodellen avseende asylsökande ensamkommande barn samt personer med tillfälligt skydd. Dialog har också förts med kommunerna om omfördelningar av talen vilket resulterade i att inga omfördelningar föreslogs under året. För mer information om detta se särskild redovisning av uppdrag 3.B. 18 Beredskap och kapacitet.

Mänskliga rättigheter och ickediskriminering

Länsstyrelsen har under året genomfört föreläsningar om mänskliga rättigheter, barnrätt och jämställdhet för studenter på forskolläraryrket på Jönköping University. Arbetet har stärkt samverkan med lärosätet och bidragit till ökad kunskap om rättigheters betydelse för blivande forskollärare.

Inom ramen för Forum för social hållbarhet har Länsstyrelsen arrangerat ett digitalt fördjupningsseminarium med tema tillit och demokrati. Seminariet genomfördes i samverkan med Biblioteksutveckling RJL och fokuserade på betydelsen av läsning för att utvecklas som demokratisk samhällsmedborgare. Detta är också en del att stärka demokratifrämjande åtgärder i länet. Då

lyftes också barnrättsperspektivet utifrån barns rätt till såväl utbildning och information som lek, vila och fritid. Seminariet har bidragit till en större förståelse för det offentliga ansvar för barns läsutveckling samt väckt tankar hos deltagande professioner, däribland språkpedagoger och logopedier, om metoder för att utveckla både språkutvecklingen och läsförmågan hos barn i familjer med studieovana föräldrar eller föräldrar med annat modersmål än svenska.

Länsstyrelsen har startat ett nätverk för erfarenhetsutbyte och samverkan inom hemlöshetsfrågan mellan handläggare inom samhällsplanering, mänskliga rättigheter och mäns våld mot kvinnor. Målgruppen är berörda kommunala förvaltningar. Nätverket är en del i uppdraget att stödja kommunerna i arbetet mot hemlöshet och syftar till att kommunerna ska kunna stötta varandra, undersöka nya metoder och gemensamt utveckla arbetsätt för att minska antalet personer i hemlöshet i länet.

Stöd till kommunerna i funktionsrättsarbetet

Länsstyrelsen har gett extra stöd till tre kommuner när det gäller att stärka sina råd för funktionshinderfrågor och handlingsplaner för funktionsrättsarbetet. Vidare har en kartläggning över kommunernas och RJJ:s arbete med implementeringen av den nationella funktionshinderspolitiken. Kartläggningen fokuserade på utmaningar och framsteg i arbetet och har gett en bra grund för fortsatt utveckling av arbetet. Den har också gett en bättre förståelse för varje enskild kommuns förutsättningar, framsteg och utmaningar.

Intern samverkan såväl som samverkan med kommunerna i länet har under året förstärkts inom området våldsutsatthet bland personer med funktionsnedsättning. Kommunala nätverk inom funktionshinderomsorgen och socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer har samlats och erbjudits kompetensutveckling. Arbetet har resulterat i ett starkt internt samarbete såväl som ett värdefullt erfarenhetsutbyte mellan kommunerna när det gäller våldsutsatthet mot personer med funktionsnedsättning.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har tillsammans med länsstyrelserna i Halland och Skåne erbjudit kompetensutveckling till olika aktörer på kommunal nivå som möter barn med funktionsnedsättningar i skolan. Kompetensutvecklingen har resulterat i att kommunerna bland annat har fått kännedom om hur det systematiska kvalitetsarbetet gällande arbetet med barn med funktionsnedsättning kan implementeras i skolan.

Kunskaphöjningar om barnets rättigheter

Inom ramen för barnrättsuppdraget har Länsstyrelsen fokuserat på kunskaphöjning om barnkonventionen och barnets rättigheter för aktörer i länet samt fördjupning och analys av FN:s barnrättskommittés rekommendationer till Sverige. Exempelvis har Länsstyrelsen tillsammans med en barnrättsstrateg i Vetlanda kommun tagit fram en utbildning riktad till förtroendevalda om vad barnkonventionen som lag innebär för de förtroendevalda i deras uppdrag. Under året arrangerade Länsstyrelsen, Erikshjälpen och Jönköping University den årligt återkommande regionala barnrättskonferensen 2023. Länsstyrelsen har också genomfört föreläsningar om mänskliga rättigheter, barnrätt och jämställdhet för studenter på förskolläraryrket på Jönköping University.

Länsstyrelsen samordnar fokusgrupp Barnets rättigheter i Jönköpings län som är ett regionalt nätverk för kunskaphöjning och erfarenhetsutbyte gällande barnrättsfrågor. Under året har gruppen fokuserat på att analysera FN:s barnrättskommittés rekommendationer till Sverige, i syfte att planera inför ett rundabords-samtal med barn och förtroendevalda under 2024. Målet med rundabords-samtalen är att bidra till skyldighetsbärares ökade förståelse för barnets rättigheter. Ett mål är också att barn ska få komma till tals i frågor som berör dem, i enlighet med artikel 12 i Barnkonventionen. I fokusgruppen ingår representanter från kommuner, RJJ, flera civilsamhällsorganisationer och Jönköpings University.

Brottsförebyggande föräldraskapsstöd

Länsstyrelsen har inlett arbetet med uppdraget om brottsförebyggande föräldraskapsstöd. Inledningsvis har Länsstyrelsen genomfört dialog med aktörer, främst den berörda kommunen, som verkar i det utsatta området för att utreda hur behovet av stöd ser ut. I dagsläget bedrivs redan ett omfattande utvecklingsarbete i just detta område, varför Länsstyrelsen vänt sig till ytterligare tre kommuner i länet, som blivit beviljade medel av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd för föräldraskapsstöd som förebygger kriminalitet hos barn och unga. Detta för att se om ett stödbehov finns i dessa områden och om det finns möjligt koppla ihop pågående utvecklingsarbeten i länet.

Nationella minoriteter

Länsstyrelsen har samverkat med RJL, Jönköpings kommun och Gislaveds kommun inom kompetens- och kultursatsningen Minoritetsdagarna i Jönköpings län 2023. Det var första gången arrangemanget genomfördes och under dagarna höll olika aktörer i aktiviteter runt om i länet, såsom författarsamtal, dansföreställning och filmvisning. Länsstyrelsen var en av arrangörerna till utbildningsdagen Vårt ansvar för nationella minoriteters rättigheter som riktades till politiker och tjänstepersoner som arbetar med frågor som berör nationella minoriteter. Arrangemanget har bidragit till en ökad kunskap om nationella minoriteters rättigheter och förståelse för nationella minoriteters utsatthet i länet.

Personligt ombud

Under året har länsstyrelserna i Jönköping, Blekinge, Halland, Kalmar, Kronoberg och Skåne gemensamt genomfört en utbildningsdag riktad till personliga ombud och verksamhetsansvariga och ledningsgrupper i sydlänen. Dagen innehöll bland annat kompetensutveckling kring motiverande samtal och vårdförlopp för schizofreni och bidrog till kunskapspåfyllnad men också kollegial delning, fördjupade kontakter mellan verksamheter i olika län samt välbehövlig påfyllning av motivation för de personliga ombuden.

Länsstyrelsen har regelbunden avstämning och informationsspridning via mail, telefon och fysiska möten med personligt ombudsverksamheterna i länet. Dessa finns i Gislaved, Gnosjö och Jönköpings kommun. Den personliga kontakten mellan Länsstyrelsen och personligt ombudsverksamheterna har varit mycket uppskattad av verksamheterna och underlättar samverkan mellan lokal och regional nivå. Utöver det har Länsstyrelsen medverkat på chefsnätverk psykiatri, för att informera om personligt ombud i syfte att uppmuntra fler kommuner att starta och utveckla verksamhet. Jönköpings län sticker ut negativt i den nationella statistiken över antal ombudsverksamheter i länen, vilket innebär att personer med behov av personligt ombud inte har likvärdiga möjligheter till detta beroende på bostadsort. Informationen till länets chefer inom psykiatri bidrog till ett ökat intresse för att starta verksamhet i flera kommuner. Frågan kommer att diskuteras vidare i chefsnätverk psykiatri under 2024.

Resultatbedömning

Den sammanvägda bedömningen är att verksamhetens resultat är gott. Länsstyrelsen har genomfört aktiviteter och insatser i enlighet med sina uppdrag och prioriteringar. Myndigheten har en god dialog med samverkansparter om behoven och arbetar ständigt för att genomföra insatser och ge stöd som motsvarar dessa. Förutsättningarna skiljer sig dock mycket åt mellan de olika uppdragen, exempelvis sett till hur stort behovet och efterfrågan på stöd är, hur frågans prioritet ser ut hos olika aktörer och hur kunskapsläget är.

Samverkan inom Forum för social hållbarhet har under året stärkts och ytterligare hittat sina former. Forum har blivit en viktig kanal för arbetet med Länsstyrelsens olika uppdrag inom social hållbarhet och samverkan mellan uppdragen har stärkts ytterligare. Det har gett ett mervärde för verksamheten, exempelvis genom att myndigheten når ut till nya målgrupper med kunskap. Det har också inneburit att Länsstyrelsens insatser inom en rad verksamhetsområden stärkts genom att omfatta nya och fler perspektiv. Det är också positivt för aktörerna i länet, som många gånger arbetar övergripande med social

hållbarhet snarare än avgränsat med varje fråga.

Samtidigt som Forum för social hållbarhet har vidareutvecklats har Länsstyrelsen förstärkt nätverk och samverkansmöten inom vissa områden och renodlat nätverksstrukturena inom andra. Inom flera av

uppgifterna har kontakterna utvecklats genom kommunbesök eller annat riktat stöd till kommuner och andra aktörer. Detta har bidragit till att Länsstyrelsen har god kännedom om förutsättningarna i länet. Myndigheten har också fått ökad kunskap och bidragit till kunskapsutveckling i länet genom flera studier och rapporter under året.

Övrig redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppgift/Uppdrag	Källa till uppgift/uppdrag
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

Avsnittet innehåller information som Länsstyrelsen bedömer är av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning enligt 2 kap. 4 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt uppgifter enligt 3 kap. 1§ och 2§ i samma förordning.

SAMMANSTÄLLNING AV VÄSENTLIGA UPPGIFTER

Sammanställningarna är gjorda enligt 2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr.

	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram i Riksgälden					
Beviljad	17 500	18 300	5 500	6 500	7 000
Utnyttjad	14 817	17 145	3 480	2 955	3 389
Räntekontokredit i Riksgälden					
Beviljad	7 900	7 900	7 900	7 900	7 900
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	1 639	416	0	0	10
Räntekostnader	0	0	0	-1	-99
Avgiftsintäkter som disponeras					
Budget	11 940	35 086	40 785	40 785	40 785
Utfall	15 060	24 484	26 432	40 068	32 809
Utfall enligt resultaträkning	23 499	27 382	27 404	42 042	36 009
Avgiftsintäkter som inte disponeras					
Budget	17 190	13 555	12 900	12 800	12 300
Utfall	15 892	15 793	13 699	13 742	14 145
Personal					
Antal årsarbetskrafter 1	249	265	259	233	228
Medeltal anställda2	273	291	285	260	260
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 128	1 078	1 009	1 052	1 031
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-749	-670	-143	32	-1 054
Balanserad kapitalförändring	-502	122	232	199	1 253
Anslagskredit					
Utgiftsområde 01 Rikets styrelse					
01 05 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län					
Beviljad	4 104	4 029	3 951	3 700	3 713
Utnyttjad	0	0	0	0	0
01 06 001 017 Allmänna val och dem- del till LJONK					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0

Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering					
13 01 001 001 Insatser för asylsökande med flera					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
13 01 001 004 Flyktingguider och familjekontakter					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
13 01 002 011 Beredskap, mottagningskapacitet och samverkan					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt					
19 01 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län					
Beviljad	3	35	56	62	126
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslagssparande					
Utgiftsområde 01 Rikets styrelse					
01 05 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län					
Summa anslagssparande	3 402	2 757	3 894	4 367	1 596
01 06 001 017 Allmänna val och demokrati - del till Länsstyrelsen i Jönköping					
Summa anslagssparande	556	29	104	100	0
Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering					
13 01 001 001 Insatser för asylsökande med flera					
Summa anslagssparande	0	0	6 713	14	213
13 01 001 004 Flyktingguider och familjekontakter					
Summa anslagssparande	0	0	0	0	0
13 01 002 011 Beredskap, mottagningskapacitet och samverkan					
Summa anslagssparande	359	0	237	0	0
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt					
19 01 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län					
Summa anslagssparande	11	128	670	114	222
Bemyndiganden					
	2023	2022	2021	2020	2019
Tilldelat	0	260	850	2 000	2 000
Åtaganden	0	0	530	1 034	1 040

¹⁾ Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid på 1710 timmar.

²⁾ Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100%. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

Avgiftsbelagd verksamhet redovisas i enlighet med 3 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Tabellerna i avsnittet visar intäkter, kostnader och utfall för länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelningen för åiterrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras i regleringsbrevet

Avgifter – Offentligrättsliga avgifter

Belopp angivna i tkr.

Verksamhet	2021 ack- umulerat utfall	2022 utfall intäkter	2022 utfall kostnader	2022 netto utfall	2023 budget intäkter	2023 utfall intäkter	2023 budget kostnader	2023 utfall kostnader	2023 netto budget	2023 netto utfall	2023 ack- umulerat utfall
Registreringsavgift för jaktområden	0	44	44	0	50	48	50	48	0	0	0
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	-379	554	894	-341	550	506	890	983	-340	-477	-1 197
Delgivning	-45	18	74	-56	20	26	55	38	-35	-12	-113
Tillsynsavgift dammsäkerhet	413	0	126	-126	320	320	320	95	0	225	511
Summa offentligrättsliga avgifter	-11	615	1 138	-523	940	900	1 315	1 165	-375	-265	-798

Avgifter – Uppdragsverksamhet

Belopp angivna i tkr.

Verksamhet	2021 ack- umulerat utfall	2022 utfall intäkter	2022 utfall kostnader	2022 netto utfall	2023 budget intäkter	2023 utfall intäkter	2023 budget kostnader	2023 utfall kostnader	2023 netto budget	2023 netto utfall	2023 ack- umulerat utfall
Resurssamordning	0	4 437	4 437	0	4 000	4 313	4 000	4 313	0	-0	0
Övrig uppdragsverksamhet	-57	19 432	19 577	-145	7 000	9 847	7 000	10 276	0	-429	-631
Summa avgifter uppdragsverksamhet	-57	23 869	24 014	-145	11 000	14 160	11 000	14 589	0	-429	-631

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall av länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet i jämförelse mot budget. Uppställningen utgår från indelningen av avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras enligt punkt 6.1 i länsstyrelsernas regleringsbrev.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Kostnaderna för verksamheten Djur och lantbruk är högre än intäkterna. Detta är orsakat av : 1) Vid kontrollerna behövs två kontrollanter av arbetsmiljöskäl, men regelverket tillåter bara debitering motsvarande en kontrollant 2) När vi hanterar ärenden där djur saknar ägare finns ingen part att debitera. 3) Vissa djurägare har svårt att betala sin kontrollavgift vilket genererar kundförluster.

Underskottet inom verksamheten för delgivning klarar inte att finansieras med de avgifter som tas ut vid ansökan och därför byggs ett ackumulerat underskott upp.

Det ackumulerande överskottet inom övrig offentligrättslig verksamhet avser tillsynsavgift dammsäkerhet. Överskottet bedöms regleras inom en femårsperiod.

Anledning till att utfall av intäkter och kostnader övrig uppdragsverksamhet skiljer sig från år 2022 beror på att beräkningen då innefattade både uppdragsverksamhet och resurssamordning. Underskottet inom övrig uppdragsverksamhet bedöms regleras inom en treårsperiod.

Året i siffror

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
3 kap. 2§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2 kap. 4§ förordning om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Regleringsbrev

Regleringsbrevsuppdrag som ska redovisas i särskild ordning finns listade i bilaga D.

TABELL A – VERKSAMHETSKOSTNADER 2021–2023

Belopp angivna i tkr.

Verksamhetsområde	År 2023	År 2022	År 2021
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning¹⁾	4 989	4 871	8 089
201 Allmänna val	216	2 673	311
25 Trafikföreskrifter	878	1 077	1 020
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	14 679	13 018	11 282
30 Regional tillväxt	277	272	206
34 Infrastrukturplanering	461	359	349
40 Hållbar samhällsplanering och boende	7 910	8 028	6 911
41 Stöd till boende och energitåtgärder	1 772	1 976	2 437
42 Energi och klimat	4 801	5 304	4 519
43 Kulturmiljö	6 763	7 500	6 047
45 Samhällsskydd och beredskap	18 006	20 334	16 634
46 Civilområde	147	0	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14 769	15 128	15 796
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	36 689	47 136	36 752
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 559	2 779	2 332
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	20 930	12 550	13 072
54 Mineralfyndigheter	10	36	6
55 Miljöfarlig verksamhet	8 737	8 525	7 806
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	291	396	371
57 Förorenade områden, efterbehandling	5 584	6 326	6 158
58 Restaurering	4 079	4 413	6 484
60 Lantbruk och landsbygd	23 874	24 507	21 437
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	4	130
62 Fiske	7 180	6 816	6 819
70 Folkhälsa	3 872	2 484	2 566
80 Jämställdhet	4 256	4 379	2 768
81 Nationella minoriteter	14	24	0
82 Mänskliga rättigheter	2 956	3 559	4 215
85 Integration	4 208	4 183	3 895
10 Myndighetsövergripande verksamhet	17 767	18 087	17 284
11 Administration och intern service	62 739	56 622	52 341
99 Resurssamverkan ²⁾	4 404	4 222	4 547
20–85 Summa produktion	200 909	208 656	188 412
10–85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	281 415	283 365	258 037
10–99 Total verksamhetskostnad ³⁾	285 819	287 586	262 584

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÄS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÄS 20–21) fr o m 2018.

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader ska stämma överens med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

TABELL B1, B2 – VERKSAMHETSKOSTNADER OCH MYNDIGHETSGEMENSAM VERKSAMHET

Belopp angivna i tkr.

Tabell B1 – Verksamhetskostnader 2023

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH- kostnad (tkr)	OH- kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning1)	4 989	1,77%	2 074	2,62%	7 062	2,52%
201 Allmänna val	216	0,08%	107	0,13%	323	0,12%
25 Trafikföreskrifter	878	0,31%	468	0,59%	1 347	0,48%
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	14 679	5,22%	6 643	8,39%	21 322	7,61%
30 Regional tillväxt	277	0,10%	117	0,15%	394	0,14%
34 Infrastrukturplanering	461	0,16%	229	0,29%	691	0,25%
40 Hållbar samhällsplanering och boende	7 910	2,81%	4 066	5,13%	11 976	4,28%
41 Stöd till boende och energiåtgärder	1 772	0,63%	909	1,15%	2 680	0,96%
42 Energi och klimat	4 801	1,71%	2 192	2,77%	6 994	2,50%
43 Kulturmiljö	6 763	2,40%	2 985	3,77%	9 748	3,48%
45 Samhällsskydd och beredskap	18 006	6,40%	7 255	9,16%	25 260	9,02%
46 Civilområde	147	0,05%	75	0,09%	222	0,08%
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14 769	5,25%	6 343	8,01%	21 112	7,54%
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	36 689	13,04%	9 573	12,08%	46 262	16,51%
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	2 559	0,91%	1 354	1,71%	3 913	1,40%
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	20 930	7,44%	6 165	7,78%	27 095	9,67%
54 Mineralnydigheter	10	0,00%	5	0,01%	16	0,01%
55 Miljöfarlig verksamhet	8 737	3,10%	4 485	5,66%	13 222	4,72%
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	291	0,10%	156	0,20%	447	0,16%
57 Förorenade områden, efterbehandling	5 584	1,98%	2 575	3,25%	8 159	2,91%
58 Restaurering	4 079	1,45%	1 206	1,52%	5 285	1,89%
60 Lantbruk och landsbygd	23 874	8,48%	10 608	13,39%	34 481	12,31%
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
62 Fiske	7 180	2,55%	3 350	4,23%	10 530	3,76%
70 Folkhälsa	3 872	1,38%	1 389	1,75%	5 261	1,88%
80 Jämställdhet	4 256	1,51%	1 591	2,01%	5 847	2,09%
81 Nationella minoriteter	14	0,01%	8	0,01%	22	0,01%
82 Mänskliga rättigheter	2 956	1,05%	1 403	1,77%	4 359	1,56%
85 Integration	4 208	1,50%	1 890	2,39%	6 098	2,18%
10 Myndighetsövergripande verksamhet	17 767	6,31%				
11 Administration och intern service	62 739	22,29%				
99 Resurssamverkan²⁾	4 404		1 287		5 691	
20–85 Summa produktion	200 909	71,39%	79 219	100,00%	280 128	100,00%
20–85 varav personalkostnad kontoklass 4	147 990					

Verksamhetsområde	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH (%)	OH- kostnad (tkr)	OH- kostnad (%)	Kostnad inkl. OH (tkr)	Kostnad inkl. OH (%)
10-85 Summa verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan	281 415	100,00%			280 128	100,00%
10-99 Total verksamhetskostnad³⁾	285 819				285 819	

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

²⁾ Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).

³⁾ Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

Tabell B2 – Myndighetsgemensam verksamhet 2023

Myndighetsgemensam verksamhet	Kostnad exkl. OH (tkr)	Kostnad exkl. OH(%)
113-115 Samkostnad nivå 1 - Utrustning och gem service, lokaler och IT-verksamhet¹⁾	45 339	30,64%
110-112, 116-119 Samkostnad nivå 2 - Ekonomi- och personaladministration¹⁾	17 400	11,76%
100-109 Samkostnad nivå 3 - Myndighetsövergripande verksamhet/ledningsfunktion¹⁾	17 767	12,01%

¹⁾ Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kkl 4).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

TABELL C – ÅRSARBETSKRAFTER (ÅA) 2021–2023

Verksamhetsområde	2023 ÅA totalt	2023 ÅA kvinnor	2023 ÅA män	2022 ÅA totalt	2021 ÅA totalt
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning ¹⁾	4,4	2,0	2,4	5,0	8,8
201 Allmänna val	0,3	0,1	0,2	3,7	0,4
25 Trafikföreskrifter	1,3	0,7	0,6	1,6	1,7
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	17,1	14,2	2,9	14,9	13,8
30 Regional tillväxt	0,3	0,3	0,0	0,3	0,2
34 Infrastrukturplanering	0,6	0,5	0,1	0,5	0,5
40 Hållbar samhällsplanering och boende	9,9	6,7	3,3	10,0	9,2
41 Stöd till boende och energiåtgärder	2,3	1,3	1,1	2,7	3,9
42 Energi och klimat	6,0	3,5	2,5	6,2	5,9
43 Kulturmiljö	7,7	2,5	5,2	8,2	7,4
45 Samhällsskydd och beredskap	15,7	5,8	9,9	18,2	17,9
46 Civilområde	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	15,5	9,5	6,0	17,1	17,6
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	26,8	15,0	11,8	31,9	27,6
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,8	3,0	0,7	4,2	3,5
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	16,3	10,1	6,2	16,7	18,6
54 Mineralfyndigheter	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
55 Miljöfarlig verksamhet	12,0	5,7	6,3	11,9	11,7
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,4	0,2	6,3	0,6	0,6
57 Förorenade områden, efterbehandling	6,7	5,0	1,7	7,4	6,7
58 Restaurering	3,4	1,8	1,6	4,2	4,1
60 Lantbruk och landsbygd	28,7	21,7	7,1	31,6	29,4
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
62 Fiske	9,5	2,5	7,0	9,6	9,3
70 Folkhälsa	3,6	3,6	0,0	2,8	3,2
80 Jämställdhet	4,1	4,1	0,0	4,6	2,9
81 Nationella minoriteter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
82 Mänskliga rättigheter	3,2	2,6	0,6	3,3	3,6
85 Integration	4,8	3,5	1,3	5,5	5,7
10 Myndighetsövergripande verksamhet	14,7	9,9	4,8	14,1	14,6
11 Administration och intern service	26,3	23,7	2,6	25,3	26,0
99 Resurssamverkan	3,0	0,8	2,2	3,1	4,1
20–85 Summa årsarbetskrafter produktion	204,5	125,6	78,8	223,0	214,2
10–85 Summa årsarbetskrafter exkl. resurssamverkan	245,4	159,2	86,2	262,3	254,7
10–99 Summa årsarbetskrafter totalt	248,4	160,0	88,4	265,4	258,8

¹⁾ Eftersom allmänna val har inkorporerats i 3 § (3 § p. 1) i förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion och därmed jämföras med övriga uppgifter, urskiljs VÅS 201 Allmänna val från Övrig förvaltning (VÅS 20-21).

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP.

TABELL D – REPRESENTATION

Nyckeltal	År 2023 totalt (tkr)	År 2023 per ÅA (kr)	År 2022 totalt (tkr)	År 2022 per ÅA (kr)	År 2021 totalt (tkr)	År 2021 per ÅA (kr)
Intern representation	267 ¹⁾	1 075	121	455	150	581
Extern representation	385	1 549	348	1 311	132	510

¹⁾ Ökade kostnader för internrepresentation under 2023 beror på att ingen julfest genomfördes 2022 istället inbjöds all personal till invigning av de nya lokalerna i början av 2023.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

TABELL E – LOKALER

Nyckeltal ¹⁾	Lokal	År 2023	År 2022	År 2021
Lokalkostnader (tkr), VÄS 103²⁾	Residens	2 242	2 145	1 993
Lokalyta (m²)	Residens	1 157	1 157	1 157
Lokalkostnad per m² (kr)	Residens	1 938	1 854	1 723
Lokalkostnader (tkr), VÄS 113³⁾	Lokaler, övriga ³⁾	16 574 ⁵⁾	12 240	13 586
Lokalyta (m²)	Lokaler, övriga	5 702	5 980	6 407
Lokalkostnad per m² (kr)	Lokaler, övriga	2 907	2 047	2 120
Lokalkostnader per årsarbetskraft (tkr)	Lokaler, övriga	67	46	52
Lokalyta per årsarbetskraft (m²)	Lokaler, övriga	23	23	25
Kontorslokalyta (m²)⁴⁾	Kontorslokaler	5 294	5 489	6 074
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m²)	Kontorslokaler	21	21	23
Lokalkostnader (tkr)	Lokaler totalt	18 816	14 385	15 579

¹⁾ Urvalen för lokalkostnaderna som redovisas i denna tabell är inte desamma som de urval som görs för de lokalkostnader som redovisas i resultaträkningen. Dessa tabeller har inte samma definition.

²⁾ Residensets lokalkostnader redovisas under VÄS 103 Servicestöd till ledningen.

³⁾ Med lokaler, övriga avses samtliga utrymmen förutom residenset som kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m. Dessa kostnader redovisas under VÄS 113 Lokaler.

⁴⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark som kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

⁵⁾ Hyreskostnaden har ökat under 2023 dels på grund av att Länsstyrelsen flyttade till nyrenoverade lokaler med nytt hyresavtal från den 1 december 2022 samt på grund av en hög hyresuppräknning enligt KPI från 1 januari 2023.

Källa: Länsstyrelsens ekonomisystem Unit4 ERP

TABELL F – REDOVISNING AV ÄRENDEN 2023

(samtliga ärenden oavsett databas)

Verksamhetsområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden	Antal upprättade ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	115	92	345	435	117	10
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	60	429	38	453	74	3
201 Allmänna val	1	103	6	106	4	0
25 Trafikföreskrifter	51	112	7	125	45	0
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	626	1 395	1 086	2 594	513	68
30 Regional tillväxt	4	6	1	8	3	0
34 Infrastrukturplanering	6	37	1	41	3	0
40 Hållbar samhällsplanering och boende	65	963	16	980	64	1
41 Stöd till boende och energitåtgärder	66	554	1	236	385	7
42 Energi och klimat	140	82	10	100	132	13
43 Kulturmiljö	246	720	35	913	88	14
45 Samhällsskydd och beredskap	160	208	57	285	140	22
46 Civilområde	0	0	0	0	0	0
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	189	268	31	327	161	16
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	249	85	270	332	272	28
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	109	750	143	860	142	7
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	132	368	65	450	115	7
54 Mineralmyndigheter	0	0	0	0	0	0
55 Miljöfarlig verksamhet	226	1 034	162	1 151	271	11
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	21	282	1	285	19	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	139	94	36	138	131	20
58 Restaurering	25	17	21	33	30	1
60 Lantbruk och landsbygd¹⁾	1 132	13 355	20	8 573	5 791	293
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0	0	0
62 Fiske	40	204	10	216	38	9
70 Folkhälsa	68	14	86	34	134	2
80 Jämställdhet	8	8	10	14	12	1
81 Nationella minoriteter	0	1	0	0	1	0
82 Mänskliga rättigheter	14	12	3	6	23	3
85 Integration	215	37	75	124	203	56
10–85 Totalt antal ärenden	4 107	21 230	2 536	18 819	8 911	592

¹⁾ Under 2023 har huvuddelen av länsstyrelsernas arbete hanterat stöd i den nya strategiska planen för ny jordbrukspolitik där jordbrukarstöd och projekt- och investeringsstöd hanteras i Jordbruksverkets it-system. I den ingående balansen ingår dock jordbrukarstöd och landsbygdsstöd från ÅR 2022 och tidigare. Helt rättvisande statistik över handlagda ärenden inom området jordbrukarstöd (601) är inte möjliga att hämta ut i sin helhet. Statistik för ansökan om åtaganden och några få mindre stödformer ingår inte. För landsbygdsstöden (602) och projekt- och investeringsstöden (603) redovisas komplett ärendestatistik av både ansökningar om stöd och utbetalningar. Det som redovisas här är den ärendestatistik som hämtas från Länsstyrelsens ärendehandläggningssystem Platina summerat med ärenden från Jordbruksverkets it-system, BLIS.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina och Jordbruksverket.

TABELL G – ÖVERKLAGADE BESLUT 2023

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut ¹⁾	Antal beslut ²⁾	Andel överklagade beslut ³⁾ (%)
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	1	435	0
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	3	453	1
201 Allmänna val	3	106	3
25 Trafikföreskrifter	7	125	6
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	26	2 594	1
30 Regional tillväxt	0	8	0
34 Infrastrukturplanering	0	41	0
40 Hållbar samhällsplanering och boende	49	980	5
41 Stöd till boende och energiåtgärder	5	236	2
42 Energi och klimat	0	100	0
43 Kulturmiljö	3	913	0
45 Samhällsskydd och beredskap	1	285	0
46 Civilområde	0	0	
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	35	327	11
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	3	332	1
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	13	860	2
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	16	450	4
54 Mineralfyndigheter	0	0	
55 Miljöfarlig verksamhet	4	1 151	0
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0	285	0
57 Förorenade områden, efterbehandling	0	138	0
58 Restaurering	0	33	0
60 Lantbruk och landsbygd	21	8 573	0
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	
62 Fiske	2	216	1
70 Folkhälsa	0	34	0
80 Jämställdhet	0	14	0
81 Nationella minoriteter	0	0	
82 Mänskliga rättigheter	0	6	0
85 Integration	0	124	0
10–85 Totalt antal ärenden	192	18 819	1

¹⁾ Avser beslut som överklagats till högre instans 2023, oavsett vilket år som beslutet är fattat.

²⁾ Avser beslut som fattats av länsstyrelsen under 2023.

³⁾ Avser antalet överklagade beslut under 2023 dividerat med antalet beslut under 2023.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

TABELL H – ÖVERKLAGADE BESLUT SOM ÄNDRATS I HÖGRE INSTANS 2023

Verksamhetsområde	Antal överklagade beslut med dom i högre instans ¹⁾	varav antal ändrade beslut i högre instans ²⁾	Andel ändrade beslut (%) ³⁾
10–11 Myndighetsövergripande, administration och intern service	2	0	0
20–21 (exkl. 201) Övrig förvaltning	4	0	0
201 Allmänna val	0	0	
25 Trafikföreskrifter	9	2	22
28 Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	24	1	4
30 Regional tillväxt	0	0	
34 Infrastrukturplanering	43	6	14
40 Hållbar samhällsplanering och boende	0	0	
41 Stöd till boende och energitåtgärder	2	0	0
42 Energi och klimat	0	0	
43 Kulturmiljö	3	0	0
45 Samhällsskydd och beredskap	0	0	
46 Civilområde	0	0	
50 Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	37	6	16
51 Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	2	0	0
52 Prövning och tillsyn för skydd av naturen	15	1	7
53 Vattenverksamhet och vattenförvaltning	10	1	10
54 Mineralfyndigheter	0	0	
55 Miljöfarlig verksamhet	4	0	0
56 Övrigt miljö- och hälsoskydd	0	0	
57 Förorenade områden, efterbehandling	2	0	0
58 Restaurering	0	0	
60 Lantbruk och landsbygd	13	2	15
61 Rennäring och fjällförvaltning (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	
62 Fiske	1	0	0
70 Folkhälsa	0	0	
80 Jämställdhet	0	0	
81 Nationella minoriteter	0	0	
82 Mänskliga rättigheter	0	0	
85 Integration	0	0	
10–85 Totalt antal ärenden	171	19	11

¹⁾ Avser antalet beslut som överklagats i högre instans vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2023.

²⁾ Avser beslut som ändrats under 2023 på grund av domar/beslut i högre instans.

³⁾ Antal ändrade beslut i högre instans under 2023 dividerat med antal beslut som överklagats till högre instans med dom/beslut under 2023.

Källa: Ärendehandläggningssystemet Platina.

TABELL I – HANDLÄGGNINGSTIDER

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2021–2023	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Utfall (%) 2021	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022	Medel-antal dagar 2021
202 Anmälan om svenskt medborgarskap ¹⁾	45	0	0	0	0	0	0
204 Begravningsfrågor ¹⁾	45	0	0	0	0	0	0
212 Auktorisation av bevakningsföretag ¹⁾	180	0	0	0	0	0	0
282 Ansökan om tillstånd enligt 6 kap 4§ djurskyddslagen ²⁾	90	50	83	100	104	48	19
282 Ansökan om förprovning djurstall ²⁾	56	98	100	99	32	29	11
282 Anmälningsärenden djurskydd	90	84	91	90	54	39	40
40321 Överklagande av lov, förhandsbesked	150	98	70	67	73	129	142
40322 Överklagande av bygglov för bostäder, dock ej fritidsbostäder	120	100	100	100	54	59	62
4034 Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	180	70	42	55	134	225	189
505 Överklagade kommunala beslut miljöbalken m.fl. författn.	180	74	11	21	145	272	270
525 Samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken	42	77	73	89	31	31	26
526 Granskning av kommunal strandskyddsdispens ³⁾	21	99	99	100	9	9	8
551 Prövning miljöfarlig verksamhet 9 kap. miljöbalken - Ansökan om tillstånd (konc) ^{2, 4)}	180	0	0	0	0	0	0
555 Anmälan ändring tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet	75	95	75	94	54	68	43
562 Prövning av avfall och producentansvar	40	95	73	73	32	32	33
566 Tillsyn av avfall och producentansvar	30	95	73	77	19	25	26
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – företagsstöd ^{5, 6)}	180	6	15	20	518	518	645
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd ^{5, 6)}	180	55	52	31	258	208	325
602 Ansökan om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar ^{5, 6)}	180	82	83	46	152	104	300
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden - företagsstöd ^{5, 6)}	180	0	0	0	0	0	0
622 Ansökan om stöd från Fiskerifonden - projektstöd ^{5, 6)}	180	0	0	0	0	0	0
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – företagsstöd ^{6, 7)}	120	73	73	86	105	97	90
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – projektstöd ^{6, 7)}	120	50	47	83	124	140	118
602 Ansökan om utbetalning av stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder – miljöinvesteringar ^{6, 7)}	120	67	81	80	82	106	80

VÄS och ärendeslag med gemensamma mål	Mål dagar 2021–2023	Utfall (%) 2023	Utfall (%) 2022	Utfall (%) 2021	Medel-antal dagar 2023	Medel-antal dagar 2022	Medel-antal dagar 2021
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – företagsstöd^{6, 7)}	120	0	0	0	0	0	0
622 Ansökan om utbetalning av stöd från Fiskerifonden – projektstöd^{6, 7)}	120	0	0	0	0	0	0
623 Ansökan tillstånd flyttning och utplantering av fisk	30	57	32	49	86	133	116
623 Ansökan om förordnande som fiskefyllsman	40	96	96	99	18	16	12

¹⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Skåne, Västra Götalands, Dalarnas, Västernorrlands och Norrbottens län.

²⁾ Målet är satt från komplett ansökan.

³⁾ Enligt 19 kap 3 b § miljöbalken.

⁴⁾ Ärendeslaget är koncentrerat till länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Örebro, Dalarnas, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län.

⁵⁾ Handläggningstid, ansökan om stöd: Mätning från att ansökan kom in till Länsstyrelsen fram till att Länsstyrelsen har fattat beslut om stöd. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om stöd ska vara beslutade inom 6 månader.

⁶⁾ Målet enligt SUSS PoF (Styr- och Uppföljningssystem i Samverkan för LB/Fiskestöden) Hämtas från Jordbruksverkets uppföljningsverktyg BLIS.

⁷⁾ Handläggningstid, ansökan om utbetalning: Mätning från att ansökan om utbetalning kom in till Länsstyrelsen fram till beslut. Målsättning för handläggningstiderna gäller för alla ansökningar oberoende av vilket år de kom in. 90% av ansökningarna om utbetalning ska vara beslutade inom 4 månader.

Källa: Ärendehanteringssystemet Platina och Jordbruksverket.

Finansiell redovisning

Avsnittet innehåller redovisningar och återrapporteringar enligt:

Uppdrag/Uppgift	Källa till uppgift/uppdrag
7 kap. 2§ förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Övriga uppdrag

Resultaträkning

RESULTATRÄKNING (TKR)	2023	2022	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	136 168	137 197	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	23 499	27 382	2
Intäkter av bidrag	123 703	121 908	3
Finansiella intäkter	1 684	429	4
Summa	285 055	286 917	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-184 290	-188 303	5
Kostnader för lokaler	-16 492	-12 591	6
Övriga driftkostnader	-79 631	-85 236	7
Finansiella kostnader	-618	-41	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-4 788	-1 415	9
Summa	-285 819	-287 586	
Verksamhetsutfall	-764	-670	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	15 892	15 793	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-15 892	-15 793	11
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	128 641	189 472	12
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	87 510	71 419	13
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-136	641	14
Finansiella intäkter	0	6	15
Avsättning till/upplösning av fonder m.m. för transfereringsändamål	213	228	16
Lämnade bidrag	-216 229	-261 766	17
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-749	-670	18

Balansräkning

Belopp i tkr.

TILLGÅNGAR	2023-12-31	2022-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	0	0	
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Förskott avseende immateriella anläggningstillgångar	0	0	
Summa	0	0	19
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	
Förbättringsutgifter på annans fastighet	6 130	7 113	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	8 880	10 280	
Pågående nyanläggningar	0	0	
Förskott avseende materiella anläggningstillgångar	0	0	
Summa	15 010	17 393	20
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	1 527	1 975	21
Fordringar hos andra myndigheter	7 037	17 436	22
Övriga kortfristiga fordringar	1 728	107	23
Summa	10 292	19 518	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	4 333	4 395	
Upplupna bidragsintäkter	24 523	19 365	
Övriga upplupna intäkter	697	1 811	
Summa	29 553	25 571	24
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	4 527	28 440	
Summa	4 527	28 440	25
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	51 091	47 245	26
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2 471	858	27
Kassa och bank	745	783	28
Summa	54 307	48 887	
Summa tillgångar	113 689	139 809	

Belopp i tkr.

KAPITAL OCH SKULDER	2023-12-31	2022-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	248	294	
Balanserad kapitalförändring	-502	122	
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-749	-670	
Summa	-1 003	-254	29
Fonder			
Fonder	1 995	2 223	
Summa	1 995	2 223	16
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	226	464	30
Övriga avsättningar	2 704	2 613	31
Summa	2 930	3 077	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	14 817	17 145	32
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	0	0	33
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	8 450	8 590	34
Leverantörsskulder	7 910	21 214	35
Övriga kortfristiga skulder	3 078	2 975	36
Depositioner	2 471	858	37
Summa	36 726	50 782	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	12 945	14 298	
Oförbrukade bidrag	60 096	69 682	
Summa	73 042	83 980	38
Summa kapital och skulder	113 689	139 809	

Anslagsredovisning

REDOVISNING MOT ANSLAG

Belopp i tkr.

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regl.brev	Omdisponerat anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp	NOT	
Utgiftsområde 1										
Rikets styrelse										
01 05 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län	2 757	136 713	0	0	0	139 470	-136 067	3 402	39	
01 06 001 017 Allmänna val och dem- del till LJONK	29	600	0	0	-29	600	-44	556	40	
Utgiftsområde 13										
Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering										
13 01 001 001 Insatser för asylsökande m.fl.	0	58 000	0	0	0	58 000	-58 000	0	41	
13 01 001 004 Etableringsåtgärder, Flyktingguider och familjekontakter	0	31 000	0	0	0	31 000	-31 000	0	42	
13 01 002 011 Beredskap, mottagningskapacitet och samverkan	0	40 000	0	0	0	40 000	-39 641	359	43	
Utgiftsområde 19										
Regional tillväxt										
19 01 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län	128	68	0	0	-128	68	-57	11	44	
Summa	2 914	266 381	0	0	-157	269 138	-264 809	4 329		

REDOVISNING MOT INKOMSTITTEL

Belopp i tkr.

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster	NOT
2511 010 Expeditions- och ansökningsavgifter	1 000	1 086	
2537 110 Miljöskyddsavgift Täckavgift	11 000	10 740	
2552 308 Avgifter enligt avfallsförordningen (Lst)	180	183	
2714 108 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	5 000	3 637	
2714 541 Särskild avgift enligt utlänningslagen	10	246	
Summa	17 190	15 892	10

Beräknat belopp är hämtat från Länsstyrelsen i Jönköpings län budgetunderlag 2024-2026.

Budgetering av sanktionsavgift enligt arbetsmiljölagen och särskild avgift enligt utlänningslagen är svåra att beräkna eftersom de är händelsestyrda därför kan utfall jämfört mot budget skilja sig åt.

Tilläggsupplysningar och noter

ALLMÄNT

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat inte anges. De flesta belopp i resultatredovisning och de finansiella delarna är framtagna med hjälp av ett länsstyrelse-gemensamt rapportpaket i Excel. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Länsstyrelsens redovisning följer god redovisningssed enligt 6 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskaps-året avslutas, är den 5 januari 2024.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Med årsarbetskrafter avses antalet anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. Medeltal anställda beräknas som samtliga månadsanställda reducerat med anställningsperiod samt tjänstledighet om 100 %. Därutöver räknas timanställdas anställningsomfattning utifrån antalet genomförda arbetstimmar under anställningsperioden.

AVVIKELSER FRÅN GENERELLA EKONOMIADMINISTRATIVA REGLER

I regleringsbrevet 2023 har regeringen beslutat om följande undantag från det ekonomiadministrativa regelverket:

- ”Bestämmelsen i 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att resultatredovisningen ska omfatta antalet och styckkostnaden för handläggningen av ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden, ska inte tillämpas på länsstyrelserna.”

- ”Med undantag från vad som gäller enligt 3 kap. 1 § tredje stycket och 3 kap. 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, ska verksamhetskostnader och årsarbetskrafter redovisas i en för länsstyrelserna enhetlig struktur efter närmare anvisningar från Länsstyrelsen i Örebro län.”

REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningsposter. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 20 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader som hyror med mera för att kostnaden ska belasta rätt period. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och värderogleras i samband med bokslut.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter.

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst ett halvt basbelopp redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer eftersom de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis.

Tillgångstyp	Avskrivningsplan
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Förbättringsutgift på annans fastighet	Högst 7 år
Maskiner	5 år
IT-teknisk utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	5 år
Konst	Ingen avskrivning
Övriga inventarier	5 år

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar anses som osäkra och kostnadsförs när betalningen uteblivit. Därefter skickas fordran till Kammarkollegiet för indrivning.

UPPGIFTER OM RÅDSLEDAMÖTER ENLIGT 7 KAP. 2 § FÖRORDNINGEN OM ÅRSREDOVISNING OCH BUDGETUNDERLAG

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Jonsson, Helena	1 597 591	
Länsråd/Länsöverdirektör		
Löwenadler Davidsson, Johan	1 149 095	
Insynsråd		
Berg, Helene	5 700	
Boklund, Frida	5 700	Advisory board JIBS
Green, Mats	3 800	Riksdagsledamot Ledamot i Energimyndighetens insynsråd Ledamot i Energimarknadsinspektionens insynsråd
Göhlén, Göran	7 600	Ledamot i Statens Geologiska Undersökningar (SGU) Styrelsemedlem i: Göhlins i Gnosjö AB Göhlins Fastigheter AB Göhlins AB STEEL by Göhlén AB Business Gnosjöregion AB Aktivitetshuset Fastighet i Gnosjö AB
Marell, Agneta	3 800	Ordförande i styrelsen för: Internationella Handelshögskolan i Jönköping AB Hälsöhögskolan i Jönköping AB Högskolan för lärande och kommunikation i Jönköping AB Tekniska Högskolan i Jönköping AB Jönköping University Enterprise AB Ordförande Västerbottens-Kurirens Media AB
Nalbin, Karin	3 800	
Ödebrink, Carina	3 800	Ledamot i Kriminalvårdens insynsråd Ledamot i Rättsmedicinalverkets insynsråd

NOTER TILL RESULTATRÄKNING

Not 1	Intäkter av anslag	2023	2022
	01 05 001 000 Förvaltningsanslag	136 067	136 526
	01 06 001 017 Allmänna val och dem- del till LJONK	44	571
	19 01 001 000 Regionala tillväxtåtgärder	57	100
	Summa intäkter av anslag	136 168	137 197

Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
	Offentligrättsliga avgifter	1 786	1 581
	Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	20 333	23 869
	Intäkter av andra ersättningar	1 381	1 932
	Summa	23 499	27 382
	Varav intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen består av		
	Intäkter uthyrning	953	903
	Intäkter utbildning/konferenser	531	865
	Intäkter konsultuppdrag	18 405	21 699
	Intäkter övriga 4 § avgifter	445	403
	Summa	20 333	23 869

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not. Den separata tabellen avser enbart sådan verksamhet som ska ge ett årligt resultat. Övriga intäkter av avgifter har inte motsvarande kostnader och uppvisar inte något resultat utan ingår bl.a. i anslagsredovisningen, älgvårdsfond och externa medel gentemot andra myndigheter.

Not 3	Intäkter av bidrag	2023	2022
	Bidrag från statliga myndigheter	121 079	119 268
	varav		
	Länsstyrelsen i Örebro län	37 891	44 603
	Naturvårdsverket	32 116	40 037
	Havs- och vattenmyndigheten	20 503	9 751
	Statens jordbruksverk	16 343	12 636
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	6 829	5 928
	Riksantikvarieämbetet	1 633	2 430
	Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 032	249
	Kammarkollegiet	1 021	301
	Länsstyrelsen i Västerbottens län	769	0
	Arbetsförmedlingen	700	1 024
	Länsstyrelsen i Dalarnas län	476	1 702
	Övriga myndigheter	1 767	604
	Bidrag från övriga	2 625	2 641
	varav bidrag från EU:s fonder		
	Summa	123 703	121 908

Förändringen av intäkter av bidrag beror på:

- 1) Ökning av intäkter av bidrag gällande Havs- och vattenmyndigheten beror på en felaktig bokning om 7,5 mkr som bokades som konsulttjänst istället för bidrag.
- 2) Minskning av intäkter av bidrag från Länsstyrelsen Örebro avser minskad tilldelning av dispositionsrätter
- 3) Minskning av intäkter av bidrag från Naturvårdsverket beror på minskad tilldelning av medel för åtgärder för värdefull natur.

Not 4	Finansiella intäkter	2023	2022
	Räntekonto i Riksgälden	1 639	416
	Övriga finansiella intäkter	46	13
	Summa	1 684	429

Förändring av finansiella intäkter beror på att styrrentan har ökat under 2023.

Not 5	Kostnader för personal	2023	2022
	Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-124 127	-127 855
	varav Lönekostnader för insynsråd och ej anställd personal (uppdragstagare)	-684	-1 000
	Arbetsgivaravgifter, pensionspremier samt övriga kostnader för personal	-60 163	-60 448
	Summa	-184 290	-188 303

Minskningen av personalkostnader beror på att antal årsarbetskrafter har minskat under året på grund av budgetläget har ett flertal visstidsanställda ej förlängts.

Not 6	Kostnader för lokaler	2023	2022
	Kostnader för lokaler	-16 492	-12 591

Lokalkostnaderna som redovisas i tabell F i resultatredovisningen överensstämmer inte med denna not på grund av att bland annat lokalvård, bevakning och avskrivningar förbättringsutgifter fastighet inte inkluderas i denna not. Ökningen av kostnader för lokaler beror på nytt hyresavtal från 1 december 2022 samt hyreshöjning från januari 2023 utifrån uppräknig enligt KPI.

Not 7	Övriga driftskostnader	2023	2022
	Övriga driftskostnader	-79 631	-85 236

Övriga driftskostnader har minskat jämfört med år 2022. Förändringen beror bland annat på att under 2022 hade Länsstyrelsen renoveringskostnader av lokalerna samt högre kostnader för underhållsarbete inom skyddade områden.

Not 8	Finansiella kostnader	2023	2022
	Räntekostnader i Riksgälden	-583	-25
	Övriga finansiella kostnader	-36	-16
	Summa	-618	-41

Ökningen av räntekostnader beror på att styrrentan ökat under 2023.

Not 9	Avskrivningar och nedskrivningar	2023	2022
	Avskrivningar och nedskrivningar	-4 788	-1 415

Ökningen av avskrivningarna beror på investeringar och förbättringsutgifter fastighet i samband med renoveringen av Länsstyrelsens lokaler.

Not 10	Avgifter m.m. som inte disponeras, inkomsttitel och verksamhet	2021 utfall intäkter	2022 utfall intäkter	2023 budget intäkter	2023 utfall intäkter	2023 utfall kostnader	2023 Netto utfall	Ackumulerat utgående 2023
								0
	Avgifter med bestämt ekonomiskt mål¹⁾							-2 759
	2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	906	-1 204	1 000	1 086	-2 641	-1 554	9 734
	2537 Miljöskyddsavgifter	10 818	5 429	11 000	10 740	-6 435	4 305	126
	2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	170	60	180	183	-118	66	126
	- varav avgifter enligt avfallsförordningen	170	60	180	183	-118	66	
								0
	Övriga intäkter som inte disponeras och inte har bestämt ekonomiskt mål							
	2394 Övriga ränteinkomster	1 805			3 883			
	2714 Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	1 657		5 000	3 637			
	2714 Särskild avgift enligt utlänningslagen	142		10	246			
	2811 Övriga inkomster	6		0	0			
	Summa avgifter redovisade mot inkomsttitel	13 699	4 346	17 190	15 892			

1) Tidigare har länsstyrelserna haft ett undantag i regleringsbrevet enligt 6 kap 1 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag från att redovisa kostnaderna för avgiftsbelagd verksamhet i vilken intäkterna inte får disponeras. Från och med regleringsbrevet 2022 är undantaget borttaget. Inga jämförelsetal avseende kostnader för året 2021 kan tas fram. Som en följd av det ändras notens uppställning till att omfatta intäkter för år 2021 samt nettoutfall år 2022. År 2023 redovisas både kostnader och intäkter. Ackumulerat utfall avser åren 2022 och 2023.

Uppgifterna speglar tabell 6.2 i Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende länsstyrelserna. Noten är uppdelad på avgifter med bestämt respektive inte bestämt ekonomiskt mål.

Budgetering av avgifterna är svåra att beräkna eftersom de är händelsestyrda, därför kan utfall jämfört mot budget skilja sig åt.

Avgifter inom inkomsttitel 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter understiger kostnaderna. Detta beror på att handläggningstiden och de krav på utredning som krävs är större än avgiftsnivån.

Avgifter inom inkomsttitel 2537 Miljöskyddsavgifter överstiger nerlagda kostnader. Det beror på en viss felmarginal i faktiskt nerlagd tid, då denna redovisning av kostnader var nytt från 2022.

Not 11	Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	2023	2022
	Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-15 892	-15 793

Not 12	Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2023	2022
	13 01 001 001 Insatser för asylsökande m.fl.	58 000	68 000
	13 01 002 011 Beredskap, mottagningskapacitet och samverkan	39 641	40 000
	13 01 001 004 Flyktingguider och familjekontakter	31 000	81 000
	19 01 001 005 Regionala tillväxtåtgärder Länsstyrelsen i Jönköpings län	0	472
	Summa	128 641	189 472

Förändringen beror bland annat på minskade bidragsutbetalningar inom Flyktingguider och familjekontakter.

Not 13	Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2023	2022
	Från myndighet		
	Naturvårdsverket	41 877	19 456
	Havs- och vattenmyndigheten	29 024	35 811
	Riksantikvarieämbetet	9 076	9 263
	Länsstyrelsen i Örebro län	3 722	4 519
	Länsstyrelsen i Östergötlands län	1 451	465
	Socialstyrelsen	1 145	1 143
	Skogsstyrelsen	534	561
	Länsstyrelsen i Västerbottens län	400	0
	Sveriges lantbruksuniversitet	215	0
	Länsstyrelsen i Södermanlands län	67	65
	Kammarkollegiet	0	100
	Länsstyrelsen i Dalarnas län	0	37
	Summa	87 510	71 419

Förändringen beror bland annat på ökade bidragsutbetalningar av Naturvårdsverket inom förorenade områden med (25 000 TKR Bidrag för åtgärder f.d. Färgaren i Jönköping)

Not 14	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2023	2022
	Kommuner	-404	368
	Privata sektorn	-87	180
	Älgvårdsfonden	-31	-14
	Bygdemedel	61	56
	Landsting eller regioner	325	50
	Summa	-136	641

Minussaldo uppstår på grund av under året återförda medel avseende bland annat integrationsbidrag.

Not 15	Finansiella intäkter	2023	2022
	Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	0	6

Not 16	Avsättning till/upplösning av fonder med mera för transfereringsändamål	2023	2022
	Ingående balans	2 223	2 452
	Årets förändring	-213	-228
	Utgående balans	1 995	2 223
	Uppdelat på		
	Älgårdsfonden ingående balans	1 445	1 605
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	-31	-14
	Lämnade bidrag	-137	-146
	Älgårdsfonden utgående balans	1 277	1 445
	Bygdemedel ingående balans	779	847
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	61	56
	Finansiella intäkter	0	6
	Lämnade bidrag	-122	-130
	Bygdemedel utgående balans	718	779

Not 17	Lämnade bidrag	2023	2022
	Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-148 529	-180 825
	Lämnade bidrag till övriga samt periodiseringar	-67 700	-80 941
	Summa Lämnade bidrag	-216 229	-261 766
	Integrationsfrågor	-128 015	-189 548
	Efterbehandling av förorenade områden	-35 781	-6 625
	Kalkning av försurade vatten	-17 256	-17 689
	Miljömål	-9 131	-14 168
	Byggnadsvård	-5 904	-7 164
	Förvaltning av kvalitén på vattenmiljön	-3 700	-8 834
	Formminnes- och kulturlandskapsvård	-2 736	-2 037
	Skydd av områden och arter (exkl. vattenskyddsområden och kulturresevat)	-2 452	-2 199
	Fiskevård och fritidsfiske	-1 975	-2 726
	Jämställdhetsfrågor	-1 622	-440
	Dricksvattenförsörjning	-1 598	-3 559
	Frågor inom mänskliga rättigheter	-1 145	-1 143
	Jakt och viltvård	-882	-501
	Miljöövervakning	-714	-675
	Förvaltning och skötsel av skyddade områden	-713	-3 290
	Resurssamverkan	-484	0
	Övriga ärenden inom vattenverksamhet	-440	0
	Kulturhistoriskt värdefulla miljöer	-435	-62
	Prövning av vattenverksamhet	-357	-164
	Energi- och klimatstrategiskt arbete	-325	-50
	Samverkan, ledning och samordning	-175	0
	Allmänt och övergripande inom skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	-153	0
	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	-122	-130
	Allmänt och övergripande inom restaurering	-115	-25
	Regional projektverksamhet	0	-472
	Allmänt och övergripande inom naturvård och miljöskydd	0	-130
	Främjande insatser inom folkhälsoområdet	0	-130
	Allmänt och övergripande inom vattenverksamhet	0	-4
		-216 229	-261 766
	<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		

Minskning av lämnade bidrag inom verksamhetsområde integration beror på lägre tilldelning av anlagsmedel inom integrationsområdet.

Not 18	Årets kapitalförändring	2023	2022
	Verksamhetsuffall		
	Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	-694	-624
	Årets avskr, ej lånefinansierad anläggningstillgång	-56	-45
	Summa verksamhetsuffall	-749	-670
	Summa årets kapitalförändring	-749	-670

NOTER TILL BALANSRÄKNING

Not 19	Immateriella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	35	4 216
	Årets försäljning, uttrangering	-35	-4 180
	Utgående anskaffningsvärde	0	35
	Ingående avskrivningar	-35	-4 216
	Årets försäljning, uttrangering	35	4 180
	Utgående avskrivningar	0	-35
	Bokfört värde	0	0
	Bokfört värde immateriella anläggningstillgångar	0	0

Not 20	Materiella anläggningstillgångar	2023-12-31	2022-12-31
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	8 966	2 641
	Årets anskaffning	397	6 742
	Årets försäljning, utrantering	-1 778	-417
	Utgående anskaffningsvärde	7 586	8 966
	Ingående avskrivningar	-1 853	-2 030
	Årets avskrivningar	-1 304	-241
	Årets försäljning, utrantering	1 702	417
	Utgående avskrivningar	-1 456	-1 853
	Bokfört värde	6 130	7 113
	Maskiner, inventarier, installationer mm.		
	Ingående anskaffningsvärde	26 978	20 142
	Årets anskaffning	2 053	6 614
	Årets överföring från Pågående nyanläggningar	0	1 756
	Årets försäljning, utrantering	-7 515	-1 535
	Utgående anskaffningsvärde	21 515	26 978
	Ingående avskrivningar	-16 697	-17 057
	Årets avskrivningar	-3 358	-1 175
	Årets försäljning, utrantering	7 421	1 535
	Utgående avskrivningar	-12 635	-16 697
	Bokfört värde	8 880	10 280
	Pågående nyanläggningar		
	Årets anskaffning	0	1 756
	Årets överföringar	0	-1 756
	Bokfört värde	0	0
	Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	15 010	17 393

Under 2023 har det investerats i utrustning till de nyrenoverade lokalerna (856 tkr) samt IT-teknisk utrustning (537 tkr). Under 2023 har även en bil köpts in (283 tkr) och anpassningen av Länsstyrelsens lokaler har slutförts (397 tkr).

Under året har en större översyn gjorts av befintliga anläggningstillgångar och anläggningstillgångar som inte längre finns inom verksamheten har utranterats (9 293 tkr), vilket till största delen består av inventarier som ersatts i och med renoveringen av länsstyrelsens lokaler 2022 (7 454 tkr) och tidigare förbättringar på annans fastighet (1 778 tkr).

Not 21	Kundfordringar	2023-12-31	2022-12-31
	Kundfordringar - utomstatliga	1 527	1 975
	Summa	1 527	1 975

Minskningen avser i huvudsak fakturering av klimatrådet (differens -314) tkr jämfört mot 2022)..

Not 22	Fordringar hos andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
	Diverse fordringar andra myndigheter	4 283	9 528
	Mervärdesskatt	2 754	7 908
	Summa	7 037	17 436

Under december 2023 har Länsstyrelsen fakturerat mindre än i december 2022. Största förändringen avser fakturering till Havs- och vattenmyndigheten (-3 027 tkr). I december 2022 fakturerades även Länsstyrelsen i Dalarna (-997 tkr) och Länsstyrelsen i Skåne Län (-390 tkr).

I december 2022 inkom leverantörsfakturer som var relaterade till renoveringen av Länsstyrelsens lokaler (2 808 tkr) samt nya skatteregler kring omvänd byggmoms (1 110 tkr). Motsvarande fakturaflöde har det inte varit i december 2023, utan det har återgått till en mer normal nivå.

Not 23	Övriga kortfristiga fordringar	2023-12-31	2022-12-31
	Uppbördsfordringar	1 710	95
	Övriga kortfristiga fordringar	18	12
	Summa	1 728	107

Förändringen av uppbördsfordringar beror på att fakturering av miljö- och tillsynsavgifter utfördes senare år 2023 (1 626 tkr i december) än år 2022, vilket medför en större andel oreglerade fordringar år 2023.

Not 24	Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	4 314	4 135
	Övriga förutbetalda kostnader	19	260
	Summa förutbetalda kostnader	4 333	4 395
	Upplupna bidragsintäkter		
	Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter	23 491	18 174
	<i>varav</i>		
	Riksantikvarieämbetet	286	0
	Länsstyrelsen i Dalarnas län	0	-86
	Länsstyrelsen i Jämtlands län	149	404
	Länsstyrelsen i Jönköpings län	9	41
	Länsstyrelsen i Kronobergs län	0	0
	Länsstyrelsen i Södermanlands län	13	0
	Länsstyrelsen i Västmanlands län	0	3
	Länsstyrelsen i Örebro län	97	0
	Länsstyrelsen i Östergötlands län	-0	14
	Socialstyrelsen	9	0
	Länsstyrelsen i Västra Götalands län	2	123
	Skogsstyrelsen	361	213
	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	0	-26
	Naturvårdsverket	41	183
	Sveriges lantbruksuniversitet	0	3
	Boverket	0	-90
	Statens jordbruksverk	19 827	17 350
	Post- och telestyrelsen	0	-84
	Tillväxtverket	0	-34
	Havs- och vattenmyndigheten	2 695	162
	Folkhälsomyndigheten	0	0
	Upplupna bidragsintäkter från ickestattliga organisationer eller privatpersoner	1 032	1 190
	<i>varav finansiering genom EU-fonder</i>		
	Totala upplupna bidragsintäkter	24 523	19 365
	Övriga upplupna intäkter	697	1 811
	Summa periodavgränsningsposter	29 553	25 571

Förändringen i upplupna bidragsintäkter beror till största delen på upparbetade kostnader som ännu inte rekviderats från Statens jordbruksverk (2 477 tkr) och Havs- och vattenmyndigheten (2 533 tkr), varav den största delen av ökningen för HaV kommer regleras i början på 2023 (1 886 tkr).

Minskningen av övriga upplupna intäkter beror på utbetalning av medel avseende de länsstyrelsegemensamma förvaltningsprojekten från Länsstyrelsen i Västmanland (325 tkr), minskade reserver för upplupna intäkter (245 tkr), korrigerig av tidrapportering (335 tkr) och ökad täckning av djurskyddskostnader (181 tkr).

Not 25	Avräkning med statsverket	2023-12-31	2022-12-31
	Uppbörd		
	Ingående balans	-95	-638
	Redovisat mot inkomsttitel (-)	-15 892	-15 793
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	14 277	16 336
	Fordringar/skulder avseende uppbörd	-1 710	-95
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Redovisat mot anslag (+)	128 741	190 143
	Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-128 739	-190 143
	Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	2	0
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-2 757	-3 894
	Redovisat mot anslag (+)	136 067	136 526
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-136 713	-135 389
	Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-3 402	-2 757
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	0
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	0
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	31 292	23 046
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	153 859	165 876
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-289 976	-331 436
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar (+/-)	114 462	173 807
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	9 638	31 292
	Summa utgående balans avräkning med statsverket	4 527	28 440

Not 26	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
	Räntekonto i Riksgälden	51 091	47 245

Länsstyrelsen disponerar en räntekontokredit på 7 900 tkr i Riksgälden.

Not 27	Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
	Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	2 471	858

Ökningen beror på att under 2023 har mer medel betalats in jämfört med 2022. Röntan har även tillkommit under 2023.

Not 28	Kassa och bank	2023-12-31	2022-12-31
	Bank A	743	779
	Summa	743	779

Räntekonto i Danske Bank avser särskilda bankmedel (bygdemedel).

Not 29	Förändring av myndighetskapitalet							
		Statskapital	Donationskapital	Balanserad kapitalförändring, anslagsfinansierad verksamhet	Balanserad kapitalförändring, avgiftsbelagd verksamhet	Balanserad kapitalförändring, bidragsfinansierad verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkning	Summa
	Utgående balans 2022	294	0	0	122	0	-670	-253
	varav							
	Ej lånefinansierad anläggningstillgång	294	0	0	0	0	0	294
	Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	122	0	-624	-502
	Årets avskr, ej lånefinansierad anläggningstillgång	0	0	0	0	0	-45	-45
	Ingående balans 2023	294	0	0	122	0	-670	-253
	Föregående års kapitalförändring	0	0	0	-624	-45	670	0
	Årets förändring							
	varav							
	Ej lånefinansierad anläggningstillgång	-45	0	0	0	45	0	0
	Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan	0	0	0	0	0	-749	-749
	Summa årets förändring	-45	0	0	0	45	-749	-749
	Utgående balans 2023	248	0	0	-502	0	-749	-1 003

Not 30	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2023-12-31	2022-12-31
	Ingående avsättningar	464	479
	Årets pensionskostnader	-8	228
	Årets pensionsutbetalningar	-230	-242
	Utgående avsättning	226	464

Not 31	Övriga avsättningar	2023-12-31	2022-12-31
	Lokalt omställningsarbete årets förändring	372	384
	Lokalt omställningsarbete utgående balans	2 704	2 613
	Omstruktureringsåtgärder årets förändring	0	0
	Omstruktureringsåtgärder utgående balans	0	0
	Summa övriga avsättningar	2 704	2 613

Av avsättning för lokalt omställningsarbete bedöms 500 tkr användas under det närmaste räkenskapsåret.

Not 32	Lån i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
	Ingående balans	17 145	3 480
	Under året upptagna lån	2 450	15 035
	Årets amorteringar	-4 778	-1 370
	Utgående balans	14 817	17 145
	Beviljad låneram	17 500	18 300

Under 2022 renoverades länsstyrelsens lokaler, vilket medförde att nya lån togs i december 2022. Eftersom det har varit större utnyttjad låneram under 2023 än 2022 så har även amorteringarna ökat 2023 jämfört mot 2022.

Not 33	Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2023-12-31	2022-12-31
	Beviljad kreditram	7 900	7 900

Not 34	Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2023-12-31	2022-12-31
	Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	4 288	3 650
	Lagstadgade arbetsgivaravgifter	3 478	3 362
	Premier avtalsförsäkringar	0	0
	Mervärdesskatt	683	1 578
	Summa	8 450	8 590

Förändringen beror till största del på leverantörsfakturor från olika myndigheter avseende konsulttjänster och utbildningar som bokfördes under december (946 tkr) och som inte har reglerats.

Mervärdesskatten har ökade på grund av de nya skatteregler gällande omvänd byggmoms (1 110 tkr).

Not 35	Leverantörsskulder	2023-12-31	2022-12-31
	Leverantörsskulder	7 910	21 214

Skillnaden i leverantörsskulder beror till stor del av att senare inkommen faktura avseende gemensamma förvaltningskostnader från Länsstyrelsen i Västmanlands län (473 tkr) och den har därmed inte reglerats innan årsskiftet.

Differensen i mervärdesskatt beror på leverantörsfakturor med omvänd byggmoms som ankom i december 2022 (1 110 tkr) och som till största delen avsåg renoveringen av länsstyrelsens lokaler 2022.

Not 36	Övriga kortfristiga skulder	2023-12-31	2022-12-31
	Personalens källskatt	3 014	2 975
	Övriga kortfristiga skulder	65	1
	Transfereringar under utbetalning	65	0
	Övrigt	0	1
	Summa	3 078	2 975

Not 37	Depositioner	2023-12-31	2022-12-31
	Depositioner	2 471	858

Ökningen beror på att under 2023 har tillkommit nya deponerade medel med (1 827 tkr) jämfört med (858 tkr) 2022. Under 2023 har det beräknats ränta (25 tkr), år 2022 var räntan (8 tkr).

Utbetalning sker endast på begäran av den som deponerat, vilket innebär att Länsstyrelsen inte kan styra över när återbetalning sker. När utbetalning sker är svårt att bedöma varvid Länsstyrelsen väljer att inte ange någon del av posten som kommer regleras efter mer än 12 månader.

Not 38	Periodavgränsningsposter	2023-12-31	2022-12-31
	Upplupna kostnader - Upplupna löner, arvoden inkl social avg	137	209
	Upplupna kostnader - Upplupna semesterlöner inkl social avg	12 383	12 712
	Upplupna kostnader - Övriga upplupna kostnader	426	1 378
	Summa upplupna kostnader	12 945	14 298
	Oförbrukade bidrag från annan myndighet	54 733	65 008
	<i>varav</i>		
	Kammarkollegiet	72	275
	Riksantikvarieämbetet	1 780	1 205
	Länsstyrelsen i Dalarnas län	363	539
	Länsstyrelsen i Jämtlands län	86	31
	Länsstyrelsen i Jönköpings län	519	524
	Länsstyrelsen i Kalmar län	1 300	1 310
	Länsstyrelsen i Kronobergs län	68	72
	Länsstyrelsen i Stockholms län	424	747
	Länsstyrelsen i Södermanlands län	20	2
	Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 318	2 294
	Länsstyrelsen i Örebro län	8 109	9 438
	Länsstyrelsen i Östergötlands län	237	115
	Länsstyrelsen i Gävleborgs län	1	0
	Länsstyrelsen i Västerbottens län	46	0
	Socialstyrelsen	3	-10
	Länsstyrelsen i Västra Götalands län	280	331
	Länsstyrelsen i Skåne län	118	183
	Skogsstyrelsen	-0	706
	Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete	26	0
	Naturvårdsverket	23 756	28 780
	Sveriges lantbruksuniversitet	41	0
	Boverket	79	0
	Statens jordbruksverk	1 161	942
	Post- och telestyrelsen	1 615	1 577
	Regeringskansliet	351	435
	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 761	2 762
	Tillväxtverket	34	0
	Havs- och vattenmyndigheten	11 047	12 591
	Folkhälsomyndigheten	119	160
	Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas inom tre månader	6 349	14 267
	Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än tre månader till ett år	18 889	20 613
	Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mellan mer än ett år till tre år	24 104	28 119
	Oförbrukade bidrag från annan myndighet planeras att användas mer än tre år	5 391	2 009
	Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	5 363	4 674
	Summa oförbrukade bidrag	60 096	69 682
	Summa periodavgränsningsposter	73 042	83 980

Minskningen av oförbrukade bidrag från Naturvårdsverket består av återbetalning av oförbrukade bidrag avseende förorenade områden (2 990 tkr) och utbetalning av bidrag avseende förorenade områden (2 880 tkr).

Minskningen av oförbrukade bidrag från Havs- och vattenmyndigheten beror på ökade kostnader för länsstyrelsegemensamma förvaltningsobjekt (1 543 tkr).

Minskningen av oförbrukade bidrag från Länsstyrelsen i Örebro län kommer av återbetalade bidrag, men effekten mildras av nya dispositionsrätter för år 2023.

Minskningen av oförbrukade medel från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap beror på att projekt avslutats under året (601 tkr) och återtag av oförbrukade bidrag (480 tkr).

NOTER TILL ANSLAGSREDOVISNING

Belopp i tkr

	Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
NOT 39	01 05 001 005 Länsstyrelsen i Jönköpings län	Anslagskredit	4 104	0
		Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	4 101	0
		Kredit på räntekonto	7 900	0
		Låneram för anläggningstillgångar	17 500	14 817

	Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
NOT 40	01 06 001 017 Allmänna val och demokrati - del till Länsstyrelsen i Jönköping	Anslagskredit	0	
		Anslagsbehållning som disponeras	Inget	
		Anslagsposten får användas av Länsstyrelsen i Jönköpings län för genomförandet av uppdraget om att redovisa aktiviteter på demokratiområdet som länsstyrelserna genomfört under 2023.		

Av de 600 tkr har 44 tkr använts under 2023 för uppdraget, därav ett utgående överföringsbelopp om 556 tkr.

	Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
NOT 41	13 01 001 001 Etableringsåtgärder - Insatser för asylsökande med flera	Anslagskredit	0	
		Anslagsbehållning som disponeras	Inget	
		Anslagsposten avser ersättning enligt förordning (2016:1364) om statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl.		
		Av anslagsposten beräknas 20 000 000 kronor användas för bl.a. samhällsinformation och insatser som främjar hälsa.	20 000	47 278

	Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
NOT 42	13 01 001 004 Etableringsåtgärder - Flyktingguider och familjekontakter	Anslagskredit	0	
		Anslagsbehållning som disponeras	Inget	
		Avser ersättning enligt 37 a § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.		
		Av anslagsposten beräknas 20 000 000 kronor användas för insatser för snabbare etablering, bl.a. insatser som särskilt riktar sig till eller underlättar deltagandet för föräldralediga och andra personer med små barn. Insatser som stödjer språkinläringen bör prioriteras, men medlen får även användas till insatser som syftar till att öka deltagandet i denna målgrupp.	20 000	28 113

	Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
NOT 43	13 01 002 011 Kommunersättningar vid flyktingmottagande - Beredskap, mottagningskapacitet och samverkan	Anslagskredit	0	
		Anslagsbehållning som disponeras	Inget	
		Avser ersättning enligt 37 § förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.		
		Länsstyrelsen i Jönköpings län ska, efter att övriga länsstyrelser har fått tillfälle att yttra sig, besluta om hur stor del av anslagsposten som ska fördelas för disposition av respektive länsstyrelse.		

	Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
NOT 44	19 01 001 005 Regionala tillväxtåtgärder, Länsstyrelsen i Jönköpings län	Anslagskredit	3	0
		Anslagsbehållning som disponeras	Inget	
		Uppföljning och utvärdering	68	

Landshövdingens underskrift av årsredovisningen

Årsredovisningen är beslutad den 20 februari 2024.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jönköping den 20 februari 2024

Brittis Benzler

Landshövding

Bilagor

Bilaga A. Paragrafer i Förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion, som redovisas i årsredovisningen

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1§	Länsstyrelsens ansvar för statlig förvaltning i länet	Om länsstyrelsen	Alla län
2§ p1	Verka för att nationella mål får genomslag	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p2	Arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga insatser	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p3	Främja länets utveckling och följa tillståndet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p4	Främja samverkan i länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§ p5	Ansvara för ålagda tillsynsuppgifter	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2§p6	Vid behov bistå regeringen och Regeringskansliet inom länet	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
3§ p1	De allmänna valen	Övrig förvaltnings och trafikföreskrifter	Alla län
3§ p2	Livsmedelskontroll, djurskydd, allmänna veterinära frågor samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
3§ p3	Regional tillväxt	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p4	Infrastrukturplanering	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
3§ p5	Hållbar samhällsplanering och boende	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
3§ p6	Energi och klimat	Energi och klimat	Alla län
3§ p7	Kulturmiljö	Kulturmiljö	Alla län
3§ p8	Skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar och höjd beredskap	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
3§ p9	Naturvård, samt miljö- och hälsoskydd	Naturvård och miljöskydd	Alla län
3§ p10	Lantbruk och landsbygd	Areella näringar	Alla län
3§ p11	Fiske	Areella näringar	Alla län
3§ p12	Folkhälsa	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p13	Jämställdhet	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
3§ p14	Integration	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
4§ p1	Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7§ ärvdabalken	Areella näringar	Alla län
4§ p2	Barentssamarbetet i Västerbottens och Norrbottens län	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Västerbotten, Norrbotten
4§ p3	I utpekade län göra de utredningar om det allmänna fiskeintresset som begärs av andra	Areella näringar	Norrbotten, Västernorrland,

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
	myndigheter i ansökningsmål enligt 22 kap. miljöbalken		Västra Götaland
4§ p4	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, uppgifter som framgår av förordningen (2022:1379) om förvaltning av program för vissa EU-fonder	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p5	Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, behörig myndighet enligt lagen (2017:244) om kontroller och inspektioner på plats av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning m.m.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Jämtland, Västerbotten, Norrbotten
4§ p6	Dalarnas, Värmlands och Västra Götalands län, uppgifter som följer av jordförvärvslagen (1979:230) och jordförvärvsförordningen (2005:522) m.m.	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Dalarna, Värmland, Västra Götaland
4 a§	Utföra de uppgifter som en medlemsstat ska utföra vid Europeiska kommissionens samordning av revisioner enligt artikel 124 m.m.	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
5§ p1	Integrering av jämställdhetsperspektiv	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p2	Individbaserad statistik med kön som fördelningsgrund	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p3	Vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn, analysera konsekvenserna och ta särskild hänsyn till barns bästa	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p4	Verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p5	Integrera mänskliga rättigheter genom att belysa, analysera och beakta dem, särskilt skyddet mot diskriminering	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p6	Beakta folkhälsomålet i arbetet med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p7	Verka för att förenkla för företag	Integrering av tvärsektoriella frågor	Alla län
5§ p8	Samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat	Energi och klimat	Alla län
5§ p9	Verka för att behovet av bostäder tillgodoses	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
6§	Verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås och ska vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030 Naturvård och miljöskydd	Alla län
7§	Geografiskt områdesansvar m.m.	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
7 a§	Länsstyrelserna i Norrbottens, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands och Skåne län ska vara civilområdesansvariga länsstyrelser enligt förordningen (2022:525) m.m.	Samhällsskydd och beredskap	Norrbotten, Örebro, Stockholm, Östergötland, Västra Götaland, Skåne
7 b§	Beredskapsmyndighet	Samhällsskydd och beredskap	Alla län
13 a§	Vid Länsstyrelsen i Östergötlands län ska finnas ett nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck.	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Östergötland
14§	Miljöprövningsdelegation	Naturvård och miljöskydd	Stockholm, Uppsala, Östergötland, Kalmar, Skåne, Halland, Västra Götaland, Örebro, Dalarna,

Paragraf	Uppgift / Uppdrag	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
			Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten
15§	Vattendelegation	Naturvård och miljöskydd	Norrbotten, Västernorrland, Västmanland, Kalmar, Västra Götaland
16§	Delegation för rennäringsfrågor	Areella näringar	Norrbotten, Västerbotten, Jämtland
17§	Kampsportsdelegation	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Örebro
18§	Viltförvaltningsdelegation enligt förordning (2009:1474)	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
19§	Fjälldelegation	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten

Bilaga B. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller återrapporteringskrav och uppdrag som redovisas i årsredovisningen och som framgår i länsstyrelsens regleringsbrev 2023.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1A1 Främja arbetet med Agenda 2030	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
1A2 Livsmedelsstrategi – bidra till ökad livsmedelsproduktion	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A3 Tillsyn hyresbostäder, studentbostäder m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1A4 Översyn bevarandeplaner Natura 2000-områden	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A5 Strandskyddstillsyn och tillsynsvägledning m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A6 PFAS - övervakning, inventering och kartläggning m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A7 Förorenade områden	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A8 Ingen övergödning - miljö kvalitetsmålet	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A9 Dricksvatten enligt EU-direktiv	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A10 Effektivisering och handläggning jordbrukspolitiken 2023–2027 m.m.	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Areella näringar	Alla län
1A11 Nationella och regionala skogsprogram	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1A12 Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering	Mål och återrapporteringskrav / A. Nationella mål	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län
1B1 Naturvård - regional samordning och ledning	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1B2 Restaurering ängs- och betesmarker - nationellt program	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Naturvård och miljöskydd	Alla län
1B3 Hantering, konsultationer samiska folket	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1B4 Webbplatsen informationsverige.se	Mål och återrapporteringskrav / B. Sektorsövergripande och samordnande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Västra Götaland
1C1 Förenkla för företag åtgärder	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Integrering av tvärssektoriella frågor	Alla län
1C2 Regional utvecklingspolitik och den sammanhållna landsbygdspolitiken	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område i regleringsbrev	Avsnitt i årsredovisning	Länsstyrelse
1C3 Mål i regionala utvecklingsstrategin m.m.	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Berörda län
1C4 Bredband tillgång, utbyggnad och samverkan m.m.	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Regional tillväxt och infrastrukturplanering	Alla län
1C5 Ökat bostadsbyggande, samverkan kommuner m.m.	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering och boende	Alla län
1C6 Planeringsstöd större industrietableringar	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Hållbar samhällsplanering och boende	Norrbottnen och Västerbotten
1C8 Regional förvaltningsplan skarv, behov och ev. åtgärder	Mål och återrapporteringskrav / C. Främjande av länets utveckling	Övrig förvaltning och trafikföreskrifter	Alla län
1D1 Kontrollplan för livsmedelskedjan m.m.	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	Alla län
1D2 Markärenden ovanför odlingsgränsen	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D3 En hållbar rennäring och en gynnsam bevarandestatus för stora rovdjur	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Naturvård och miljöskydd	Dalarna, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten
1D4 Långsiktigt hållbar rennäring	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Berörda län
1D5 Renbetesavtal	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Areella näringar	Jämtland
1D6 Tillsyn och prövning effektivitet, enhetlighet och handläggningstider	Mål och återrapporteringskrav / D. Tillsyn	Övergripande om nationella mål, samverkan, tillsyn, länets utveckling och Agenda 2030	Alla län
2.1 Årsredovisning i enhetlig struktur, redovisning av statistik m.m.	Organisationsstyrning	Året i siffror	Alla län
3B4 Samverkansråd vid Statens kulturråd	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Kulturmiljö	Gotland
3B16 Anvisningsmodell för ensamkommande barn och anvisning av nyanlända	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	Folkhälsa, jämställdhet, integration mm.	Alla län

Bilaga C. Övriga uppdrag, förordningar m.m. som redovisas i årsredovisningen

Bilagan innehåller exempel på regeringsuppdrag och hänvisningar till paragrafer i förordningar i vilka det uttryckligen framgår att återrapportering/redovisning ska ske i årsredovisningen.

Uppdrag/Förordning	Område	Avsnitt i årsredovisning
2 kap. 4 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten	Övrig redovisning
3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Information av väsentlig betydelse	Övrig redovisning
3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Avgiftsfinansierad verksamhet	Övrig redovisning
3 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Kompetensförsörjning	Arbetsmiljö och medarbetare
7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Skattepliktig ersättning till ledamöter i styrelse, råd utsett av regeringen och myndighetens ledande befattningshavare	Finansiell redovisning
7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag	Frånvaro på grund av sjukdom	Arbetsmiljö och medarbetare
Hur medel för att förstärka arbetet med civilt försvar har använts (Fö2023/00751)	Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021-2025	Samhällsskydd och beredskap

Bilaga D. Regleringsbrevsuppdrag som redovisas i särskild ordning

Bilagan innehåller regleringsbrevsuppdrag i länsstyrelsernas regleringsbrev 2023 som redovisas i särskild ordning.

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
2.2 Underlag till tabeller i årsredovisningen	Organisationsstyrning	2024-02-22	Lst Örebro
3A1 Minskat och förenklat uppgiftslämnande	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-25	Klimat- och näringslivsdepartementet, Lst Kronoberg samordnar
3A2 Energi- och klimatpolitiska målen	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-16	Lst Dalarna redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A3 Skydda dricksvattenförsörjningen m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-01	Lst Kalmar redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A4 Regionala analyser och kunskapsunderlag kemikalier dricksvatten m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-31	Redovisas till Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3A5 Kontinuitetsplanering dricksvattenförsörjning, utbildning och stöd m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-05-10 2024-01-31	Delredovisning muntlig Slutredovisning till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet Lst Jönköping samordnar
3A6 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Lst Västernorrland redovisar till Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A7 Restaurering och anläggning av våtmarker	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Lst Gotland redovisar till Klimat- och näringslivsdepartementet
3A8 Skydd, skötsel och förvaltning av värdefulla naturområden m.m.	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A9 Kompensationsåtgärder mot övergödning – underlag och styrmedel	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-10-01 2024-09-25	Gäller Lst vattenmyndigheter Delredovisning Slutredovisning till Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västmanland samordnar
3A10 Uppgifter om strandskyddsbeslut	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3A11 Kostnader för hantering av EU-stöden	Uppdrag / A. Nationella mål	2023-03-01	Statens jordbruksverk (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3A12 Föregående års fiskefillsyn	Uppdrag / A. Nationella mål	2024-03-15	Havs- och vattenmyndigheten (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3A13 Insatser samverkan enligt förordningen om vattenverksamheter m.m.	Uppdrag / A. Nationella	2024-03-15	LST Jönköping redovisar samlat till Klimat- och näringslivsdepartementet
3B1 Statlig närvaro och service i länet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-10-31	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3B2 Planering bostadsförsörjning - råd, information och underlag	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-06-15	Bostadsmarknadsanalys till Boverket enligt 2 § förordningen (2011:1160)
3B3 Inriktningsmål för överklagade kommunala beslut om lov	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-02-29	Boverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3B5 Kyrkliga kulturarvet och den kyrkoantikvariska ersättningen	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-05-02	Riksantikvarieämbetet (kopia till Kulturdepartementet)
3B6 Försvarssekretess i samhällsplaneringsfrågor	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-06-16	Försvarsdepartementet Lst Västra Götaland samordnar

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3B7 Regionala arbetet med friluftspolitiken	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3B8 Minska spridning av granbarkborrar från skyddade områden	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-12-01	Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet Lst Kronoberg samordnar
3B9 Verka för minoritetspolitikens fastställda mål	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31	Gäller endast Lst Stockholm som redovisar till Kulturdepartementet
3B10 Tillämpning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2023-11-14	Alla län redovisar till Lst Stockholm och Sametinget (kopia till Kulturdepartementet)
3B11 Aktiviteter på demokratiområdet	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-15	Lst Jönköping redovisar till Kulturdepartementet
3B12 Tillämpningen av barns rättigheter	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-31	Socialdepartementet, Lst Dalarna samordnar
3B13 Föräldraskapsstöd - utsatta områden, bekämpa och förebygga kriminalitet barn och unga m.m.	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Berörda Lst till Socialdepartementet Redovisas årligen 2024-2027
3B14 Mänskliga rättigheter samordning	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Gäller endast Lst Dalarna som redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet
3B15 Jämställdhetspolitiska målen och länsstrategier 2024-2027	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2025-03-01 2028-03-01	Delredovisning Slutredovisning Jämställdhetsmyndigheten (kopia till Arbetsmarknadsdepartementet)
3B17 Nyanlända m. fl., lägesbilder boende och skola	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B18 Mottagande ensamkommande barn, asylsökande m.fl. (2016:1363)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B19 Insatser för asylsökande m.fl. enligt förordningen (2016:1363 och 2016:1364)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B20 Statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar (2010:1122)	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B21 Resultat statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar enligt 37 a §	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3B22 Redovisning om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare	Uppdrag / B. Samordnande och sektorsövergripande	2024-03-01	Justitiedepartementet Lst Västernorrland samordnar
3C1 Redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen av territoriella program Nord m.fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3C2 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Nord m. fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3C3 Redovisa den svenska beslutade och utbetalda medfinansieringen av territoriella program Aurora m.fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland och Norrbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3C4 Redovisa beslutade och utbetalade EU-medel för territoriella program Aurora m. fl.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-31	Gäller endast Lst Jämtland, Norrbotten och Västerbotten som redovisar till Tillväxtverket (kopia till Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet)
3C5 Lämna utgiftsprognoser anslag 1:1 m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	-	Gäller berörda län som redovisar till Tillväxtverket

Uppdrag i regleringsbrev 2023	Område	Rapporteringsdatum	Rapportering till
3C6 Regionala resurscentra hedersrelaterat våld m.m.	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Gäller enbart Lst Östergötland som redovisar till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C7 Mäns våld mot kvinnor inkl. kommunernas regionkoordinatorer mot prostitution och människohandel	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C8 Förvaltningsanslag som har använts till arbetet mot mäns våld mot kvinnor	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-03-01 2024-03-01	Redovisas till Arbetsmarknadsdepartementet Redovisas årligen
3C9 Överföra kunskap och rutiner, telefonlinje beteende	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2023-10-01	Gäller endast Lst Stockholm som redovisar muntligt till Arbetsmarknadsdepartementet
3C10 Kunskapshöjande insatser och främja erfarenhetsutbyte, barnrätt och våld i nära relationer	Uppdrag / C. Främjande av länets utveckling	2024-04-30	Samlad delredovisning till Arbetsmarknadsdepartementet. LST Östergötlands län samordnar uppdraget och redovisningen.
3D1 Redovisa uppgifter från byggnadsnämnderna, tillämpning PBL flytt byggnader	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3D2 Uppföljning av byggnadsnämndernas tillsynsarbete – hissar och kompetensförsörjning	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Boverket (kopia till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)
3D3 Tillsynsutveckling enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-02-15	Naturvårdsverket (kopia till Klimat- och näringslivsdepartementet)
3D4 Prövning enligt miljöbalken	Uppdrag / D. Tillsyn	2024-03-31	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Västernorrland samordnar
3D5 Uppgifter - inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt	Uppdrag / D. Tillsyn	2023-11-30	Klimat- och näringslivsdepartementet Lst Skåne samordnar
3D6 Ersättning för skada av vilt på annat än renar, fisk och fiskeredskap	Uppdrag / D. Tillsyn	2023-03-15	Naturvårdsverket
3E1 Redovisa prognoser	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-02-06 2023-04-25 2023-07-28 2023-10-23	Hermes
3E2 Kartläggning dispositionsrätter och fördelningsnycklar m.m.	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-09-23	Finansdepartementet, Lst Örebro samordnar
3E3 Åtgärder för att öka säkerheten i digital infrastruktur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-12-31	Finansdepartementet, Lst Västra Götaland samordnar
3E4 Utveckla arbetet med en god förvaltningskultur	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-09-15	Finansdepartementet, Lst Västmanland samordnar
3E5 Systematisk användning och analys av data och statistik	Uppdrag / E. Övriga uppdrag	2023-06-15	Finansdepartementet, Lst Stockholm samordnar

Bilaga E. Länsstyrelsegemensam resultatredovisning av uppdrag som genomförs samordnat

IT-AVDELNINGEN

Länsstyrelsernas IT-avdelning är en nationell verksamhet som arbetar med länsstyrelsegemensamt perspektiv. IT-avdelningen levererar och utvecklar IT-tjänster till alla länsstyrelser. Länsstyrelsen i Västra Götaland är värmland för IT-avdelningen.

Utvecklingsprogrammet för förstärkt digital motståndskraft är uppstartat under året med målet att genomföra regeringsuppdraget förstärkt säkerhet i länsstyrelsernas digitala infrastruktur.

IT-avdelningen har bidragit till länens riskmedvetenhet och kontinuitetsarbete genom omvärldsbevakning och kompetenshöjande insatser.

Länsstyrelsernas IT-avdelning har bidragit i den länsstyrelsegemensamma portföljstyrningen i förvaltning och projekt inom bland annat digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och att ta fram ett nytt system för vatteninformation. IT-avdelningen har bidragit i Projektet Digital Samverkan som är ett länsstyrelsegemensamt projekt som går ut på att etablera en eller flera lämpliga och användarvänliga tjänster för att kunna samverka digitalt inom länsstyrelsen och med andra myndigheter och externa parter.

TELEFONISTORGANISATION

Funktionens uppdrag är att hantera samtal för 20 länsstyrelser genom vår gemensamma växel och En väg in (EVI) Kundsupport för jordbrukarstöd. Den övergripande inriktningen för telefonistorganisationen är att bedriva verksamheten med balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och god service. Värmland för telefonistorganisationen är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Telefonistorganisationen har under året levererat god service bland annat genom en hög tillgänglighet. Vi har besvarat fler samtal även under perioder när vi haft en lägre inkommande trafik. En stor mängd samtal

har exempelvis handlat om energieffektiveringsstöd och varningsmottagare för invånare i kärnkraftslänen.

Telefonisterna i växeln har under året tagit emot hotfulla samtal med hot som var riktade mot telefonisten själv och mot vårt län men även samtal där hoten varit riktade mot andra län. Denna typ av samtal har inte förekommit innan och är en eskalering av det stegvis förändrade samtalsklimatet vi över tid uppmärksammat.

Under 2023 år påbörjade en ny programperiod för jordbrukarstöden. Det i kombination med perioder av torka, stora mängder regn och en ny typ av digital markuppföljning bidrog till en periodvis ökad mängd inkommande samtal för EVI kundsupporten för jordbrukarstöd.

Verksamheten arbetar för att kunna erbjuda länen en bredare service. Ett verksamhetsanpassat stödsystem som möjliggör utvecklingen är under produktion.

SAMORDNAD LÖNESERVICE

Funktionens uppdrag är att hantera löner för 22 myndigheter, 21 länsstyrelser samt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF. Till och med september hanterade Löneservice även lönerna för Brottsförebyggande rådet. Löneservice huvuduppgift är att hantera löneutbetalningarna och leveranser inom utsatta tider för uppdragsgivarna med hög kvalitet och med god service. Värmland för Löneservice är Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Under 2023 har Löneservice i snitt hanterat 7 700 löner per månad för länsstyrelserna. Samma siffor för år 2022 är 7 900 löner per månad. Skillnaden beror dels på att 2022 var det valår och antalet anställda ökar tillfälligt. Uppsägningar och varsel på flera länsstyrelser har en viss påverkan redan nu.

Samordningen bidrar till en enhetlig och kostnadseffektiv hantering av löneutbetalningarna. Samordningen av lönehanteringen

underlättar även i kontakt med andra myndigheter till vilka rapportering ska ske, exempelvis pensionsuppgifter, statistik och skatteuppgifter som rapporteras varje månad. Samarbetet i länsstyrelsernas nationella arbete blir enklare avseende lönerelaterade frågor och rutiner.

Under 2023 har Löneservice deltagit aktivt i projektet för anslutning till Statens servicecenters, SSC, lönetjänst. SSC har presenterat en förförstudie innehållande en utredning av införande av nytt systemstöd. Förstudiens krav och kriterier har analyserats av länsstyrelserna för att kunna fatta beslut om kravuppfyllnad.

EKONOMIADMINISTRATION LSTEÄ

LstEA har i uppdrag att effektivisera och samordna ekonomiadministration och redovisningsmodell så att länsstyrelsernas ekonomiska information är enhetlig, jämförbar och rättvisande. Vårdlän för ekonomiadministrationen är Länsstyrelsen i Örebro län.

LstEA har under året arbetat med att bland annat stödja och effektivisera arbetet för länsstyrelserna gällande ekonomi- och administration. LstEA har uppdaterat ekonomi- och lönehandboken, flera manualer samt hanterat drygt 1 000 supportfrågor genom LstEA support.

LstEA har under 2023 gjort drygt 30-tal utsökningar ur ekonomisystemet för länsstyrelsernas räkning och på sätt effektiviserat hanteringen och kvalitén för dessa förfrågningar, såväl interna som externa.

VÄS-förvaltningen har under året arbetat med att utveckla verksamhets- och ärendestrukturen (VÄS), vilket resulterat i en nytt VÄS-dokument.

ÅR-mallgruppen ha under året förvaltat och utvecklat den länsstyrelsegemensamma årsredovisningsmallen som ligger till grund för länsstyrelsernas årsredovisning.

Med frågeställningen om hur länsstyrelserna kan göra leverantörsbetalningarna mer säkra

har LstEA gjort en förstudie och ett förslag som delgetts till alla länsstyrelser.

LstEA har under året haft en del fokus på att utveckla länsstyrelsernas arbete med e-handeln genom support, utformande av workshops, en nätverksdag samt ett strategidokument.

DATASKYDD OCH INFORMATIONSSÄKERHET

Safirs uppdrag är att främja informationssäkerhet och dataskydd både i det länsstyrelsegemensamma perspektivet och inom varje länsstyrelse. I funktionen ingår sedan tidigare befattningen dataskyddsombud och från 2023 den länsstyrelsegemensamma informationssäkerhetssamordnaren. Vårdlän för Safir är Länsstyrelsen i Stockholms län.

Tillsammans med förvaltningsorganisationen, Gemensamma kansliet och IT-avdelningen arbetar Safir systematiskt och riskbaserat med ständiga förbättringar i hanteringen av länsstyrelsernas information. Samverkan med IT:s säkerhetsenhet har fördjupats inom ramen för Utvecklingsprogrammet för stärkt digital motståndskraft. Vi har även haft god samverkan bland annat med det nystartade servicechefsnätverket.

Under året har vi genomfört en särskild insats för ökad och likartad förståelse om begreppet informationssäkerhet och de faktiska uppgifter som följer av detta för länsstyrelsernas del. Vårt uppdrag från länsrådsgrupp 7 att ta fram en styrmodell för hantering av risker i de länsstyrelsegemensamma portföljerna är genomfört och beslutat. Även i år har Safir varit en drivande aktör och expertstöd för hur de 21 länsstyrelserna på ett säkert och effektivt sätt ska kravställa, anskaffa och hantera digitala arbetsredskap och ”molntjänster”.

En effekt av det länsstyrelsegemensamma arbetet med informationssäkerhet och dataskydd är att vi har höjt säkerhetskulturen genom ökad medvetenhet hos medarbetarna och framförallt hos de grupper som arbetar direkt med informationssäkerhetsfrågor.

GEMENSAMMA KANSLIET

Gemensamma kansliet är en av länsstyrelsernas gemensamma stödverksamheter, som har i uppgift att stärka och stödja det länsstyrelsegemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet kopplat till digitalisering. Vårdlän för Gemensamma kansliet är Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Gemensamma kansliet har under året samordnat och hanterat finansiella medel för den länsstyrelsegemensamma utvecklings- respektive förvaltningsportföljen. Det handlar bland annat om att medel ska betalas ut till respektive länsstyrelse för nedlagd arbetad tid i det gemensamma utvecklings- och förvaltningsarbetet. Den ekonomiska hanteringen mellan länsstyrelserna är en förutsättning för att kunna arbeta gemensamt med utveckling och förvaltning och ha ekonomi i balans. Det har bidragit till att respektive länsstyrelse kan upprätthålla god redovisningssed, i den finansiella redovisningen.

Gemensamma kansliet har i uppdrag att stödja ledningarna i länsrådsgrupp 2 och 7 samt länsrådsmötet. Kansliet ger också stöd till Landshövdinge-IT (LH-IT) och presidiet för Länsråds- och Landshövdingemöte (LR-LH). I stort handlar det om att ta fram verksamhetsanalyser och beslutsunderlag, att samordna och administrera möten samt ansvara för att sammanställa uppföljningen av de länsstyrelsegemensamma stödfunktionerna. Stödet har bidragit till att arbetet i grupperna har kunnat bedrivas på ett effektivt sätt.

Under året har Gemensamma kansliet utvecklat och förvaltat strukturer, processer och modeller för det länsstyrelsegemensamma utvecklingsarbetet och lyft behov av utveckling av dessa till berörd länsrådsgrupp. Detta innebär att stödja i processer, rutiner och modeller för projektledare och styrgrupper, analysera och bereda behov av gemensam nyutveckling och ansvara för länsstyrelsens gemensamma verksamhetsarkitektur. Gemensamma kansliet samordnar också länsstyrelsernas deltagande och arbete inom eSam (e-samverkansprogrammet).

Sammantaget har detta uppdrag genomförts enligt plan och med bland annat följande resultat:

- Tillsammans med IT och den länsstyrelsegemensamma stödfunktionen för informationssäkerhet och dataskydd genomfört ett utvecklingsarbete med syfte att stärkt länsstyrelsernas förmåga att driva utveckling ur ett helhetsperspektiv, förbättrat resursnyttjandet och bidragit till ökad transparens
- Ökad samverkan mellan länen genom att samordna ett forum för verksamhetsutvecklare med fokus på processbaserad verksamhetsutveckling. I dagsläget finns 12 länsstyrelser representerade.
- Bidragit i arbetet med att effektivisera länsstyrelsernas prövning och tillsyn
- Tillsammans med IT drivit ett utvecklingsuppdrag i syfte att identifierat eventuella behov av anpassningar av länsstyrelsernas förvaltningsmodell.

Gemensamma kansliet har utvecklat och förvaltat strukturer, processer och modeller för länsstyrelsegemensamma förvaltningsområden samt stöttat dem i arbetet. Arbetet innebär också att etablera nya förvaltningsområden samt planera och samordna gemensamma möten och konferenser för områdenas ledning.

Sammantaget har uppdraget genomförts enligt plan och med bland annat följande resultat:

- Etablerat ett nytt gemensamt förvaltningsområde
- Etablerat en ny struktur inom ett befintligt förvaltningsområde
- Ökat kunskapen om länsstyrelsernas gemensamma förvaltningsmodell genom att genomföra utbildningar och konferenser för objektägare och förvaltningsledare
- Genomfört ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra de gemensamma strukturerna för kommunikation, information och uppföljning.

LÄNSSTYRELSESNAS GEMENSAMMA ARBETE MED KÖNSUPPDELAD STATISTIK

Individbaserad statistik redovisas inte genomgående könsuppdelat vid länsstyrelsen. Motiveringen till det är bland annat att länsstyrelserna saknar systemstöd som möjliggör uppdelning av ärendestatistik efter kön. En stor del av länsstyrelsernas ärenden berör inte enskilda individer, det vill säga saknar uppgifter som kan relateras till kön. Det i kombination med krav på hantering av personuppgifter, ekonomiska resurser och nödvändiga prioriteringar av nya uppdrag i samband med större samhällsstörningar är exempel på förklaringar till varför arbetet med att vidareutveckla länsstyrelsernas könsuppdelade statistik inte har kunnat prioriteras.

Det finns ett behov av och relevans att kunna följa upp kön i delar av länsstyrelsernas ärendehantering. Därför har ett beslut fattats om att länsstyrelserna gemensamt ska driva ett nationellt utvecklingsprojekt för att vidareutveckla statistik och systemstöd för redovisning av könsuppdelade uppgifter. Arbetet under 2023 har resulterat i att länsstyrelserna gemensamt har identifierat ett antal ärendegrupper där det finns personnummer registrerade och som är bra exempel att utgå ifrån i det fortsatta utvecklingsarbetet. Detta underlag blir en gemensam utgångspunkt i det fortsatta arbetet med att skapa bättre förutsättningar för att hantera könsuppdelad statistik i länsstyrelsernas gemensamma ärendehanteringssystem.

Exempel på ärendegrupper som har identifierats är

- personal i bevakningsföretag
- tillsyn över hund och katt
- bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer
- samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken
- tillstånd för förvärv av lantbruksfastighet.

LÄNSSTYRELSESNAS GEMENSAMMA ARBETE MED AGENDA 2030

Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att stödja

länsstyrelserna i arbetet med regleringsbrevsuppdrag 1A1 avseende Agenda 2030 och fylla rollen som en regional samordnare. Arbetet har resulterat i fördjupad kunskap om agendans koppling till länsstyrelsernas verksamhet, spridning av goda exempel och tvärssektoriella arbetssätt, samt bättre omvärldsbevakning. Exempel på prestationer:

- Länsstyrelserna ingår i myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030. Länsstyrelsen är sedan 2022 samordnare för GD-forum; dels Lilla GD-gruppen, där landshövdingen i Värmland är ordförande, dels den Operativa gruppen, som består av tjänstepersoner.
- Medverkan i FN:s högnivåmöte i New York 9–19 juli. Inför mötet bidrog länsstyrelserna med ett flertal exempel på hållbarhetsarbete vilka användes och refererades till av den svenska delegationen. Medarrangör av aktivitet vid expertmöte för EU:s rådsarbetsgrupp för hållbar utveckling under Sveriges ordförandeskap.
- Extern samverkan med bland annat Nationella samordnaren för Agenda 2030 och Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA). Medverkan i RKA:s översyn av nyckeltal för Agenda 2030.
- Fördjupningar inom det länsstyrelsegemensamma Agenda 2030-arbetet; hur Agenda 2030 beaktas i beslut och processer, data/analys, kommunikation samt transformativ implementering dvs. hur myndigheten kan hantera komplexa hållbarhetsutmaningar. Möten med alla länsstyrelser, chefsnätverk och länsråd.
- Nyhetsbrev om Agenda 2030 och gemensam samverkansytan för Agenda 2030.

Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår målet för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

LÄNSSTYRELSESNAS GEMENSAMMA ARBETE MED MILJÖMÅLEN (RUS)

Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet (RUS) är länsstyrelsegemensamt samverkansorgan som finansieras genom anslag 1:2 Miljöövervakning m.m.

RUS samordnar och utvecklar miljömålsuppföljningen, bidrar till att åtgärdsarbetet intensifieras och följs upp samt förstärker länkarna mellan nationell, regional och lokal nivå. Arbetet bedrivs utifrån en verksamhetsplan med mål för perioden 2022-2024. Målen handlar om att utveckla miljömålsuppföljning och utvärdering, miljöinformationsförsörjning samt stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen.

I RUS styrgrupp ingår berörda chefsnätverk på länsstyrelserna, Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen samt Naturvårdsverket och SKR som adjungerade. I RUS arbetsgrupp ingår medarbetare från flera länsstyrelser. Exempel på prestationer:

- Påbörjat arbete med hur miljömålsuppdraget kan stärkas med bland annat en workshop.
- Samordnat, publicerat och analyserat regional årlig uppföljning av miljömålen som underlag för nationell uppföljning och regionalt kunskapsunderlag.
- Inom projekten miljöövervakning som underlag till miljömålsuppföljning, strategisk samhällsplanering som bidrar till miljö- och klimatmålen och cirkulär ekonomi i växtodling publicerat slutrapporter och kommunicerat resultaten.
- Genomfört sju webinarier om hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi för länsstyrelser, regioner och kommuner.
- Genomfört workshopar om synergier mellan miljömål, klimatanpassning samt energi och klimat.
- Tagit fram vägledning för etappmål och regionala åtgärdsprogram för miljömålen. Medverkat i förvaltning av Åtgärdswebb för miljömålen.
- Samordnat, medverkat i och kommunicerat arbete med Miljömålsrådet och Agenda 2030.
- Medarrangerat miljömålsdagarna i Borlänge och årligt möte för länsstyrelsernas miljömålsuppdrag.

Bedömningen är att RUS aktiviteter under året i allt väsentligt bidragit till de uppsatta målen för 2022-2024.

LÄNSSTYRELSENAS GEMENSAMMA ARBETE MED ENERGI OCH KLIMAT (LEKS)

Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning (LEKS) har som uppdrag att stödja, effektivisera och bidra till att utveckla länsstyrelsernas arbete med energiomställning och minskad klimatpåverkan. Genom dialog med Regeringskansliet om uppdrag och finansiering, samt en ledningskonferens med temat Energiutbyggnad med miljö i fokus, har LEKS stöttat länsledningarna i att leda den regionala energi- och klimatomställningen.

Under 2023 har LEKS utvecklat investeringsstöden Klimatklivet (stöd, utbildningar, rutiner, IT-utveckling, kommunikation) tillsammans med Naturvårdsverket och Elektrifieringspiloter (stöd, mallar och rutiner) tillsammans med Energimyndigheten. Detta har varit en förutsättning för att länsstyrelserna kunnat genomföra sina uppdrag med anpassning till de nya förordningarna. LEKS bedömning är att samordningen har bidragit till en mer enhetlig, rättssäker och kostnadseffektiv hantering av stöden.

LEKS har erbjudit länsstyrelserna forum för erfarenhetsutbyte och kompetenshöjning i genomförande av energi- och klimatstrategier, energibesparingsuppdraget (Fi2022/02571) samt områden som robusta energisystem, effektiv energianvändning och regeringsremisser. LEKS bedömning är att detta tillsammans med gemensamt kommunikationsmaterial, som omvärldsbevakning och sammanställning av aktuella stödmedel, har underlättat, effektiviserat och utvecklat länsstyrelsernas regionala arbete med uppfyllandet av de nationella energi och klimatmålen.

Dialoger och samarbeten med andra länsstyrelsenätverk under året bedöms ha stöttat olika sakområden med energi- och klimatintegrering samt hantering av målkonflikter. Dialoger och samarbeten som skett med

andra myndigheter, externa nätverk, arbetsgrupper bedöms bidra till ett samordnat och effektivt arbete med gemensamma frågor.

LÄNSSTYRELERNAS GEMENSAMMA ARBETE MED CIVILOMRÅDEN

De civilområdesansvariga länsstyrelserna har ett geografiskt områdesansvar för sitt område när det gäller civilt försvar. Civilområdesansvariga länsstyrelser har uppgifter inför och vid fredstida kriser som handlar om att verka för länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser inom civilområdet samt att ha en förmåga att utgöra en gemensam stödfunktion för länsstyrelserna vid hantering av fredstida krissituationer som berör flera län inom civilområdet. Civilområdesansvariga länsstyrelser får under vissa omständigheter ta över ansvaret för kommunal räddningstjänst inom sitt civilområde.

Civilområdesansvariga länsstyrelsernas uppgifter inför höjd beredskap fokuserar bland annat på planering mellan statliga myndigheter och Försvarsmakten och på att stödja länsstyrelsernas planering och förberedelser inom respektive län. Ytterligare ett uppdrag rör förberedelser av civila aspekter av värdlandsstöd.

Civilområdesansvariga länsstyrelser är högsta civila totalförsvarsmyndighet inom respektive civilområde och ska vid höjd beredskap bland annat samordna de civila försvarsåtgärderna och den civila delen av värdlandsstödet samt verka för att det civila och militära försvaret samordnas. De ska vidare ansvara för att en samlad lägesbild sammanställs och hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen samt ge länsstyrelserna inom civilområdet vägledning i fråga om inriktning och prioritering.

Civilområdesansvariga länsstyrelser har under 2023 bemannat kanslierna i respektive civilområde, utvecklat strukturer för samverkan mellan civilområden, strukturer för samverkan med bland andra Försvarsmakten inom civilområden och strukturer för samverkan mellan civilområden och sektorsansvariga beredskapsmyndigheter. Länsöverskridande samordning av länsstyrelsernas planering och förberedelser

är påbörjad under 2023. En gemensam plan för övertagande av kommunal räddningstjänst är framtagen och implementeringen är påbörjad i respektive civilområde. De civilområdesansvariga länsstyrelserna har etablerat en grundläggande förmåga att kunna vara ett stöd till berörda länsstyrelser vid fredstida kriser.

Civilområdesansvariga länsstyrelsernas geografiska områdesansvar för civilt försvar inför och vid höjd beredskap är klarlagt och deltagit i övningar kopplat till rapportering vid höjd beredskap. En struktur för krigsorganisation håller på att tas fram.

Vidare har civilområdesansvariga länsstyrelser fattat beslut om implementering av enhetliga former för gemensam beredskapsplanering.

Under 2023 har en särskild satsning genomförts avseende civila aspekter av värdlandsstöd och tillsammans med Försvarsmakten har en riktad utbildningsinsats genomförts gentemot berörda länsstyrelser, regioner och utvalda kommuner. Därefter har planering av värdlandsstöd initierats. Civilområdesansvariga länsstyrelser har även arbetat tillsammans med MSB i framtagandet av en nationell strategi för civilt värdlandsstöd.

LÄNSSTYRELERNAS GEMENSAMMA ARBETE MED UPPDRAG "RÄTT ATT FÖRSVARA" – BEAKTA JÄMSTÄLLDHET OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I KRISLEDNING

Länsstyrelsen Kronoberg har under 2023 samordnat uppdrag C8 "Rätt att försvara". Till uppdraget har en styrgrupp och en verkställande grupp varit kopplade.

Uppdraget syftar till att säkerställa att jämställdhetsperspektiv och frågor om mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar av krisledningen, både i fredstida kriser och under höjd beredskap.

Uppdraget har tydliggjorts i en projektplan där målet satts till att stärka länsstyrelsernas beredskapsorganisationer och dess olika funktioner (L1-L9, stabschefer, TiB samt myndighetsledning) i att efterfråga information, analysera underlag och fatta

beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar i hanteringen av händelser, med hänsyn till aktuella kriser, erfarenheter och behov för länsstyrelserna och deras samarbetspartners. Detta görs genom att ta fram funktionsanpassade beslutsstöd, utbildningsinsatser samt övningsunderlag inom området samt vid behov andra relevanta insatser. Projektet ska vidare implementeras på ett sätt som gör att insatserna blir förenliga och skapar synergier med andra länsstyrelsegemensamma arbetsgrupper och samordningsprocesser inom såväl krishantering, jämställdhet som mänskliga rättigheter.

I arbetet med uppdraget har följande produkter tagits fram:

- Funktionsspecifika stödmaterial för L1-L9, stabschefer samt myndighetsledning. Detta material innehåller även en kunskapsdel om mänskliga rättigheter och jämställdhet i kris- och krigsledningsarbetet.

- Övningsmaterial kopplat till de funktionsspecifika stödmaterialen
- Rekommendationer

Arbetet har genomförts i bred samverkan såväl internt som externt.

Länsstyrelsen i Kronobergs län gör den sammantagna bedömningen att syfte och mål för uppdraget är uppfyllt. Projektet har bidragit till att stärka förutsättningarna för länsstyrelsernas förmåga att värna civilbefolkningen i kris- och krigsledningsarbetet och i förlängningen att stärka försvarsviljan samt samhällets motståndskraft. De framtagna stödmaterialen bedöms bidra till att öka länsstyrelsernas förmåga att efterfråga information, analysera underlag och fatta beslut som säkerställer att jämställdhet och mänskliga rättigheter beaktas i alla relevanta delar i hanteringen av händelser. Vidare har uppdraget bidragit till att skapa synergier mellan olika nätverk och sakområden inom länsstyrelsernas verksamheter och genom detta skapat förutsättningar för en fortsatt utveckling efter projektets avslut.

Länsstyrelsen
i Jönköpings län